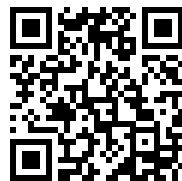

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>





Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

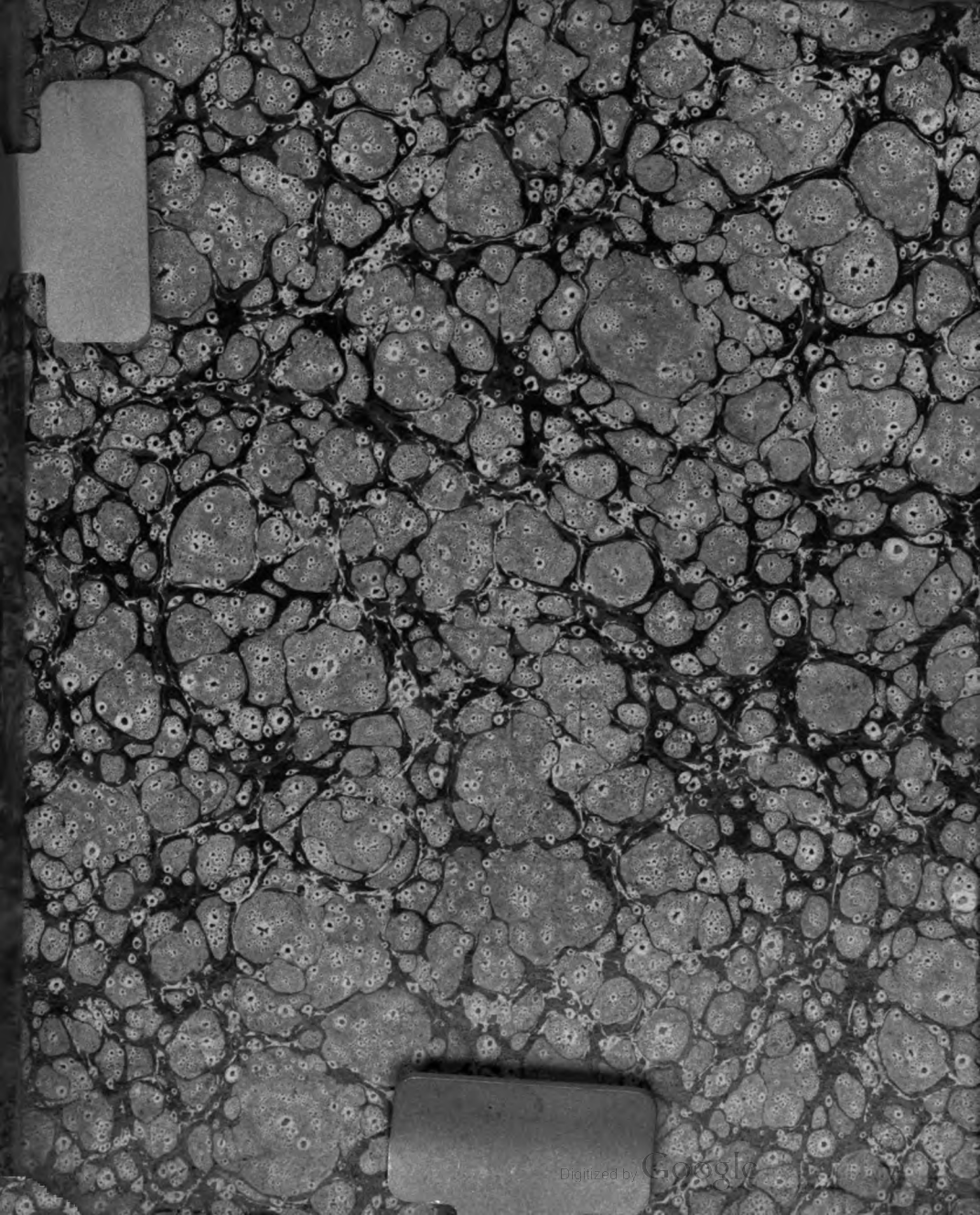
Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

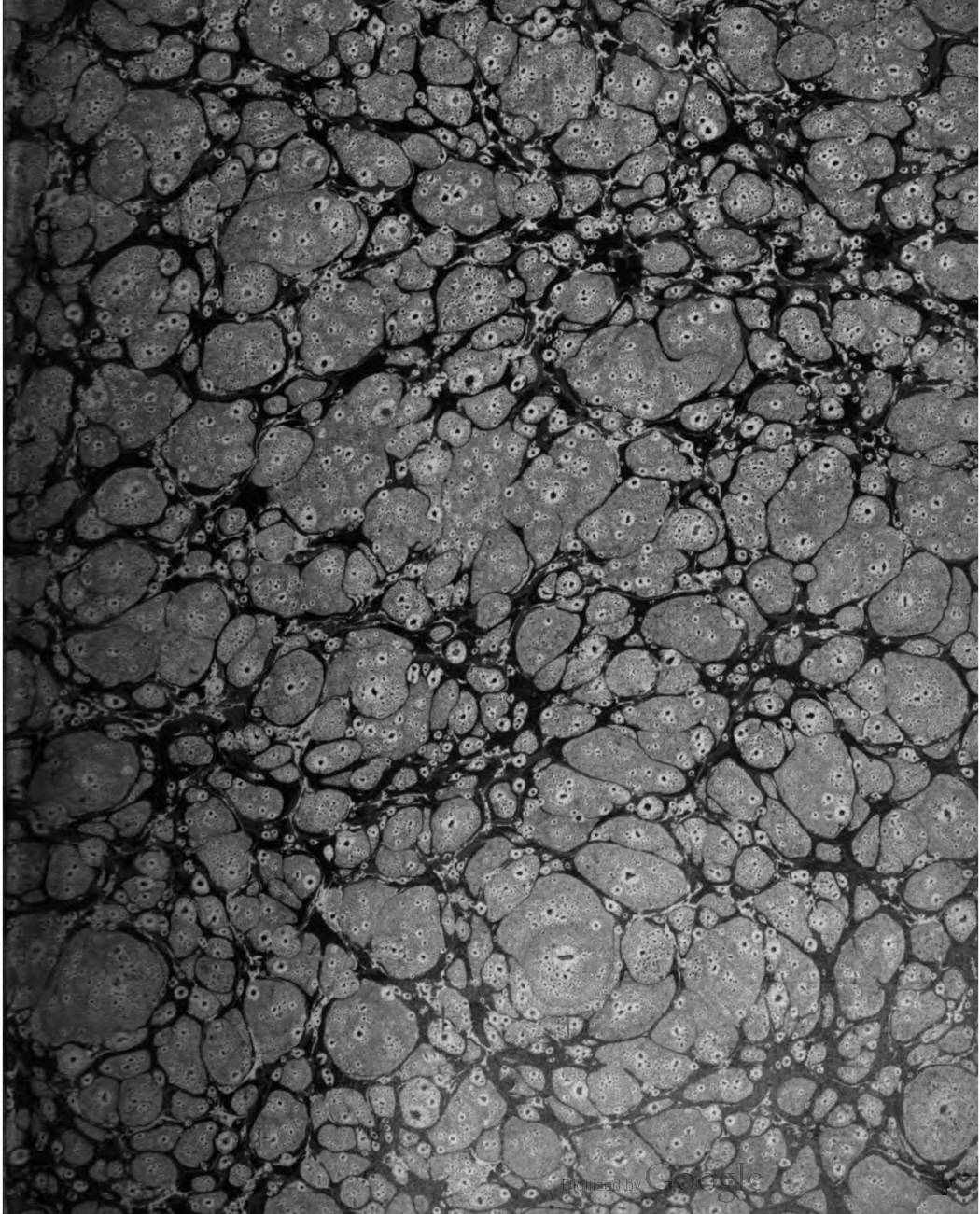
Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla uphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för uphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>





7702
P.O. vol. 57 ~~ex~~

Nicanter

Fredrik Karl Ludvig Leijer
Nordhausen, 1854.

SAMLADE
VITTRHETS-ARBETEN

AF

K. A. NIGANDER.

Andra öfversedda och tillökta Upplagan.

ANDRA DELEN.

STOCKHOLM.
ADOLF BONNIER.
1852.



STOCKHOLM,
TRYCKT HOS ISAAC MARCUS,
1852.

Innehåll.

	Pag.
Konung Enzo , den siste Hohenstaufen. Lyrisk Dikt i 44 Romanser	3.
Tassos död. (Prisbelönt 1826.)	79.
Lejonet i Öknen	90.
Markos Botzaris eller den Selleidiska Örn	138.
Poesie Italiene. (Roma 1828—29.)	187.
Död utan Död eller Frihet och Trohet. Lustspel i en akt . . .	179.
Beatrice Cenci eller Nepotismen. Sorgspel i 3 akter. (Ofulländ.)	207.
Prins Magnus , Konung Birgers Son. Sorgspel i 3 akter. (Ofulländadt.)	308.
Runesvärdet och Den förste Riddaren. Sorgspel i 3 akter . . .	337.

**KONUNG ENZIO,
DEN SISTE HOHENSTAUFEN.**

LYRISK DIKT

I

ROMANSER.

TILL
HANS KONGL. HÖGHET
OSCAR,
SVERIGES OCH NORRIGES KRONPRINS,
HERTIG AF SÖDERMANLAND.

Quel ch'io Vi debbo, posso di parole
Pagare in parte, e d'opera d'inchiestro:
Nè che poco io Vi dia da imputar sono;
Che quanto io posso dar, tutto Vi dono.

LUDOVICO ARIOSTO.

*En Konung Enzo var i fordna tider
Den store Fredrik Hohenstaufens Son.
Han vinner hjertan och han vinner strider;
Men lider i Bologna bojans hån.
Han dör — och Folket kring hans urna vrider
En lager under sång och pukors dån. —
Se'n lifvet grymt derur de pressat hade,
De ärans kransar mildt på stoftet lade.*

*När, sedan fem århundraden förflutit,
En Nordisk Konung stod vid Enzios grift.
Han mycket gjort och tänkt och sett och njutit:
Krig, fred och Diktens nektar, stärdens gift.*

Hans blixtar väg för Snillets stjernor brutit,
 Och detta var hans skönaste bedrift.
 O! allt för tidigt Norden honom miste: —
 Af Wasar var han nästan näst den Siste.

Han lutad stod mot Enzios marmorurna,
 Och lagerqvistar till en krona vred.
 Uppå Virgilii graf de voro skurna
 I en odödlig äras tysta fred.
 Han suckade: hans suckar blefvo burna
 På sångens vind till yngre tider ned:
 »Er dag, o Hohenstauffer! re'n förlidit,
 »Och snart har Wasars sol i hafvet skridit.

»Högt strålar gamla Wasasolens ära;
 »För oss är intet kvar att skörda mer.
 »Mot nattens haf nu hennes vägar bära:
 »Hon kan ej bättre göra än gå ner.
 »Den sista lager Wasakung skall skära,
 »Jag här åt snillets ljus till offer ger.» —
 Och lagern, som han bar i sina händer,
 Han till en Skald i fosterlandet sänder.

Dock förrän Wasasolen afsked tager,
 I ungdomsprakt ännu hon skådas får.
 Hon glänser klart, då hon mot vester drager,
 Och tycks gå upp just när hon nedergår.

*Det knyts af hjeltehand en yppig lager
 Kring sista Wasakungens silfverhår.
 Förrän hans ögon sig i döden lyckta,
 En dubbel krona syns hans tinning smycka.*

*Nyss stod en Prins, som Norden fick af Söder,
 Vid Konung Enzios enkla sarkofag. —
 Af Minnets skörd sin unga kraft han föder
 Och Hoppet blommar i hans anletsdrag.
 Fast Wasars sol ej mer på himlen glöder,
 Han är vår morgon till en bättre dag. —
 När aftonstjernen öfver vården blänkte,
 På stjernorna, som nedergått, han tänkte.*

*Men Minnet är ej nog. Dess stämman klagar,
 Om hon ej blandas får med Hoppets ljud.
 Du tänkte, Prins! ock på vår framtids dagar:
 Och när Du snart bredvid din sköna Brud,
 Svor trohetseden, uppå Ljusets lagar,
 Och eden, med vår bön, bars upp till Gud:
 Då smälte, vid den klara bröllopsflamman,
 Vårt Fordom och Tillkommande tillsammans.*

*Tag denna krans, o Prins! — I ljusa stunder
 En pilgrim den till Minnets ära band.
 När snart han står, bland Söderlandens under,
 Vid Enzios graf, på Arnos blomsterstrand,*

*Och när han går i Romas lagertunder,
 Han mins, att det var Du, hvars milda hand,
 Hvars höga Varde! lif och klarhet skänkte
 Åi hoppets ljus, som matt bland dimmor blänkte.*

*Från Napels sol och Majlands näktergal,
 Från Rom, som lefver än fast det försvann,
 Med ljuenad blick, till Sveas berg och dalar,
 Med samma hjerta återvänder han:
 Och om till offer i dess tempelsalar
 Han högre sänger icke bjuda kan,
 Med högre låga skall hans kärlek brinna,
 Och med sin tacksamhet en lager vinna.*



Konung Enzio.

1.

Kejsar Fredrik och Enzio.

Lasso, chi può sperar più gloria o vanto?

SANAZZARO.

Gamla fästet vid Capraja
 Göthiskt ärevördigt stod.
 Seger-fanor sågos svaja
 Öfver fallna kämpars blod.
 I det innersta af borgen,
 Efter lång och sömnlös natt,
 Törnekrönt af furstesorgen,
 Kejsar Fredrik satt.

Höga hvälfda fönstren fylldes
 Utaf morgonstrålar re'n.
 Glasets bilderprakt förgylldes
 Af ett öfverjordiskt sken.
 Manfred, skön i morgonbranden,
 Sof mot fadrens knä i frid.
 Bågen höll han än i handen;
 Pilen låg bredvid.

Mildt med prinsens lockar lekte
 Andedrägtens ambravind.
 Trogna fadershanden smekte
 Drömmens rosor på hans kind.
 »O att än så ung jag vore!»
 Suckar Kejsar Fredrik då.
 Men nu svarade den store
 Peter Vinea så:

»Herre! du bör hvilan smaka;
 Ungdom bor på hennes arm.
 Hvarför som en stjerna vaka,
 Strålande på nattens barm?
 När, som solen ofvan fjellen,
 Dagens ljus du verlden ger,
 Bör du ock som han om qvällen
 Gå till hvila ner.»

Kejsärn sade: »Fjerran vike
 Sömmen! Än jag vaka vill.
 Vore jag en solens like,
 Slöt jag aldrig ögat till.
 Svänga skall jag herdestafven,
 Medan än jag är den värd;
 Slumra skola snart i grafven
 Tanken och mitt svärd.

Ja! min andes krafter domna:
 Åran till mitt grafchor går.
 Segrens gyllne örnar somna
 På min hjessas silfverhår. —
 Jag är trött att mer befalla,
 Mätt på lagrar, pris och hån.
 Skynda! till min åsyn kalla
 Enzo, min son.»

Enzio kom. Af själens vingar
 Lyftes sväfvande hans gång.
 När han talar, rösten klingar
 Som en annans skönsta sång.
 Varmt från friska läppar sänder
 Han sin morgonhelsnings ljud,
 Kysser ömt sin faders händer,
 Väntar tyst hans bud.

»Konung Enzio!» Fredrik säger,
 »Dyre son! min ålders tröst!
 Två klenoder här jag äger
 I min hand och i mitt bröst.
 En är kärleken — och denna
 Länge varit dig beskärd.
 Tag det andra, lär att känna
 Mitt Härförarsvärd.

Till att segra, ej förtrycka
 Tag det, bär det, hedra det.
 Fast som jag, med mera lycka,
 Vandra, Son, i mina fjät.
 Mantuaner och Parmenser,
 Slog du nyss med riddarmod:
 Lär ock nu de Bolognenser,
 Att du är mitt blod.

Fordom som Vesuvii flamma
 Steg jag upp mot himlens höjd,
 Oföränderligt densamma,
 Utaf inga stormar böjd.
 Nu jag röken är, som höjer
 Sig från samma offerhärd,
 Men den vestanvinden böjer
 På sin himmelsfärd.

Ned ur bragdens ljusa länder
 Vinden mig mot jorden för.
 Jag vill se Neapels stränder
 Än en morgon, förrn jag dör.
 Stig nu upp, du unga låga!
 Vaticanen öfvervinn,
 Ljusets skydd och mörkrets plåga,
 Ofördunklad brinn!

Om, när du tillbaka ilar
 Segerkrönt, du spörja skall,
 Att min kejsarkrona hvilar
 På en panna, som är kall:
 Mina lärors blomma samla
 Åt det rike jag dig gaf!
 Gjut en tår — ej mer — på gamla
 Hohenstaufens graf.»

Sonen föll sin far i famnen:
 Tårar blefvo känslans röst. —
 Manfred vid de dyra namnen
 Vaknar, flyr till begges bröst: —
 Hjeltesvärdets strålar brötos
 Präktigt uti solens sken:
 Trenne stora själar götos
 Mildt hop till en.



2.

Slaget vid Fossalta.

Ecco furioso a lui s'avventa
 Uom grande, ch'a semiante e guardo atroce;
 E dopo lunga ed ostinata guerra
 Coll' aita di molti alfin l'atterra.

TORQUATO TASSO.

Re'n morgonens öga bestrålar
 Scultennas elysiska elf,
 Och glänsande pansaren målar
 På Ghibellin och på Guelf.
 I spetsen för Guelferna skiner
Ugone; men de Ghibelliner
 Anför Konung Enzo sjelf.

När Dagen med gyllene pannan
 Från himmelens fäste ser ner,
 Då kämpa de hårdt med hvarannan:
 För spjuten man solen ej ser.

Kung Enzios manliga skara
 Är stolt att den svagaste vara,
 Och gäller i tapperhet mer.

Kring fält och kring flod och kring lunder
 Döds-Engeln på klingorna far.
 Och pilarna fly som secunder:
 Det slocknar ett öga för hvar.
 När solen begynner att vika,
 Och Hesperus glödgar sin sky,
 Begynna ur striden tillika
 Bolognas kolonner att fly.

Och Enzio med hängande tyglar,
 I handen ett flammande svärd,
 Förföljer de skingrade flyglar
 I segrande, jublande färd.
 De trognaste blott honom följa;
 Hvar en vill på slagningens bölja
 Bli segren och Enzio värd.

Då hastigt, med öga, som hotar,
 Framrider en jättegestalt.
 Han rasar. Till flyende rotar
 Han ropar ett dundrande: hallt!
 Det var *Lambertazzi*, den vilda:
 Och lederna åter sig bilda
 Till strid, som hans stämman befallt.

»Välkommen!» så Enzo sade,
 »Till fegas och flyktigas tröst.
 Nu ha vi hvarannan, och glade
 Här lägga vi bröst emot bröst.
 Hårdt ljuder din stämma kring nejden;
 Jag pröfvar om ock uti fejden
 Ditt svärd är så starkt som din röst.»

Det varit Heroernas gamman,
 Om nu de stått opp ur sitt grus,
 Att se, hur de drabbade samman,
 Att höra på klingornas sus.
 Det syntes som vore det maken
 Till Michaels kamp emot draken:
 En strid mellan Mörker och Ljus.

Den eldige Enzo klyfver
 Sin fiendes pansar — och då
 Hans fåle vid hugget sig yfver
 Och lyfter sig upp i det blå;
 Men fiendens halkande klinga
 Begrafves i klipparens bringa,
 Af harm att ej Enzo nå.

Då sönk han, med ögonen lyckta,
 Och Enzo föll i hans fall:
 Och segrande skarorna flykta
 Som vågor i brusande svall. —

»Ve oss och de lagrar vi skära!
 »Vår Konung är fallen, vår ära:»
 Så höres de flyendes skall.

De trognaste, kämparnas kärna,
 Ej glömma hvad äran dem lärt.
 Med hotande dödar de värna
 Ett lif, som är tusendes värdt.
 Förgäfves — ty härarnas lycka
 Ses kransen från segraren rycka:
 Hon den åt de slagna beskärt.

Bologna har flytt sig till ära:
Ugone är segrarens namn,
 Och Enzios Riddare bära
 Sin lager i bojornas famn.
 Sjelf sitter Kung Enzio fången,
 Och bytte väl gerna med mången,
 Som funnit i döden sin hamn.

Och Solen går rodnande neder;
 Hon gråter af tårar en flod.
 Beställsam sig skymningen breder
 I dalen, der slagtingen stod.
 Kring liken re'n örnarna segla,
 Och darrande stjernorna spegla
 Sin glans i de bleknades blod.

Nicander. II.

Men Enzio, som krönikan säger,
Bland segrarnes jubel och ståt,
Låg stilla och tyst på sitt läger,
Men hvarken i sömn eller gråt.
Två tankar allena han hade:
Två ord, och ej mera, han sade:
»Mitt svärd!» och »Min fader! förlåt!»



3.

Den Fångnes Triumf.

A quante Ninfe per lui sospirorno!
POLIZIANO.

Aurora vaknad höjde rosenkinden
Uppöfver österns himmelsblåa berg.
Hon andades: den glada östanvinden
Ur sina lagerslott och myrtentjäll
Flög ut, omfamnade med varma vingar
Italiens Eden, prydt af vårens krans.
Allt rörs och lefver. Herdens stämman klingar
I doftfull dal, bland glada hjordars dans.
Bolognas dömer blänka, tornen glimma
Af solens guld bland glesnad silfverdimma.

Från Sanct Petronii torn med fulla toner
I långsam gång hörs högtidsklockan gå.
Med Irisprakt, i skimrande festoner,
Triumfens båge hvälfves mot det blå.

Musikens ljud ett väntadt tåg bebåda:
 Palatsen liksom smälta bort i glans.
 Från fenstren tusen sköna tärnor skåda
 På gatan ned emellan rosors krans,
 Som Sanzio's skönsta englahufven sitta
 Och fram ur morgonrodnans gloria titta.

Triumfen börjar. Främst i tåget dansar
 Af sköna gossar fram en yppig vår.
 De bära grönt med guld. Man inga kransar,
 Blott rosenknoppar ser i deras hår.
 De le så mildt. De segrens hopp betyda.
 Tolf undersköna ynglingar dernäst,
 Dem brynjans stål och blåa mantlar pryda,
 Uppträda, sex till fots och sex till häst.
 Till slag de höja svärden. Segrens sommar
 Kring deras fulla, friska former blommar.

Victorian der, af hvita fålar dragen,
 Utbreder segertecknens härlighet,
 Och *Ryktet* glädjetidningen för dagen
 Utblåser gällt ur smattrande trumpet.
 Nu lagerprydd en del af hären tågar
 I leder fram, med sång och öfvermod.
 På sköldarna i granna färger lågar
 Fossaltas namn bredvid Scultennas flod.
 Och så de ädla fångars skara följer,
 Dem ingen lager, men dock äran höljer.

Nu kommer Enzo. . Skön, som dagens stråle
 Klar glänser upp från mörka skyars bädd,
 Han sitter på en kolsvart, morisk fåle,
 I snövit, guldbelblommad atlas klädd.
 Ur örnprydd silfverhjälm, kring hvilken brinner
 En krona af juveler, rikt hans hår
 Kring skuldrorna i gyllne lockar rinner,
 Ja! ned till perlbessatta gördeln når,
 Som förr hans syster Violante virat: —
 Så var Bolognas högtidsoffer siradt.

Och utan svärd. Det bärs af andras händer,
 Men purpradt än af Bolognesiskt blod;
 Och ofta dit en yppig blick han sänder
 Med barnslig saknad och med manligt mod.
 Och vill du om hans kinders fågring fråga,
 Tänk dig i en albasterurna stängd
 Bland mossroskransar en eterisk låga.
 Som hennes glans, med rosornas bemängd,
 Allt skönt och blygt och oskuldskraftigt förbinder:
 Så färgen var på unga Enzios kinder.


Och hvart han blickar, och hvar helst han tågar,
 Beundran skördar han, sin motgångs lön.
 Af bifall hvarje ynglings hjerta lågar,
 Och tärnan hviskar: »Ack! hur ung, hur skönl!»

Förgäfves Segraren *Ugone* träder
 Högtidligt fram. Man märker knappt en gång
 Hans höga later och hans purpurkläder,
 Och *Lambertazzi* till ett ystert språng
 Förgäfves ridderligt sin häst regerar: —
 Den öfvervunne ensam triumferar.

Och alla blommor, som från fönstren falla
 Ur mången liljehvit och blygsam hand,
 De mena Enzio, Enzio, alla, alla,
 Fastän de råka Segraren ibland.
 Men se — ifrån ett öppet fönstergaller,
 Som rosor smycka och som Grazier byggt,
 En lagerkrans i stilla sväfning faller,
 Och alla undra, hvart han styr sin flygt.
 Till Konung Enzios hjälm han ned sig svingar,
 Och hänger doftande på örnens vingar.

Då blickar Enzio upp. Hans ögon skåda
 Den skönsta Skönhet de i lifvet sett:
 Bolognas perla, yuglingarnas våda,
 Som kärlek skördat blott, men aldrig gett.
 Men när hon ser, att hon är sedd, hon döljer
 I sløjans snöflor kindens friska brand.
 Med mörka lockars sky hon barmen höljer;
 Men ofvan skyn, i trots af alla band,
 Två stora, svarta ögon nederstråla: —
 Och det var *Lydia Viadagola*.

En blick två hjertan till en låga tände:
Hon fick hans eld, han hennes fick igen.
Han kransens ljufva tyngd på hjälmen kände:
Han rör sig knappt; han räds att fälla den.
Ej mer han nu vill se: han ögat sluter
Kring Lydias bild, som målade sig der.
Allena den han minnes, ser och njuter:
Och när triumfen redan slutad är,
Och för Senaten segrens örn sig sänker,
Han än på henne och på kransen tänker.



4.

Enzios Dom.

Mirate come placido e severo.

ANNIBAL CARO.

Höga Rådet i Bologna
 Satt i pelarsalen troget,
 För att dömma om den fångna
 Konung Enzio, lugnt och moget.
 Tio voro de, som buro
 Domarstafven der, och svuro
 Heligt hålla sig vid lagen, —
 Den de stiftade för dagen.

Intet fåfängt ord de spilla;
 Allt går till förfärligt stilla.
 Lyssnarn kunde, när han lade
 Invid dörren till sitt öra,
 Deras hjertan klappa höra —
 Om de några hjertan hade.

Cardinal *Octaviano*,

Den min sångmö ej förgäte,
Sitter på ett upphöjdt säte,
Stilla, blek, inom sig sluten,
Liksom utur klippan bruten;
Någon gång likväl han skickar,
Såsom pilar, skarpa blickar
In i domarens själar,
Helge Fadrens ädla trälar.

***Ippolito Loredano*,**

Statens Förste Consul tager
I sin hand en marmorurna,
Och derur högtidligt drager
Lifvets eller dödens lotter,
Utaf Tidens äldsta dotter,
Ödet, tecknade och skurna.

Sina hufvuden de lutat
Re'n tillsammans och beslutat.
Intet fäfängt ord de spilla;
Allt är så förfärligt stilla.

Dörrn slås opp. Från alla kanter
Strömmar folket till. Drabanter,

Väpnade med hillebärder.
Tjenare i fridens gårdar,
Som med bistra stämmor ryta,
Genom folkets massor bryta
Väg för Enzo, som skall föras
Inför Rådet — ej att höras,
Men på en högtidlig timma
Stum sin lefnads dom förnimma.
När han nalkas, upp sig höja
Senatorerna och böja
Stolta hjessor. Kungens krona,
Om ej Kungen, vill man skona.
Folkets flod nu framåt rusar,
Och i tvenne grenar brusar
Omkring Enzo. Alla ömma
För hans räddning. Skaror strömma
Nu till höger, der till venster:
Här i nicher, der i fenster
De med nitisk ifver klänga,
Eller på hvarannan hänga,
För att se, och höra talen:
Och ej blott i domarsalen,
Men i närbelägna salar.
Böljorna re'n stilla svalla:
Hastigt lägga de sig alla;
Ty den Förste Consuln talar:

- »Konung Enzo! unge Hjelte!
- »Stor i allt, fast ej till åren;
- »Skön du är, i ungdomsvåren,
- »I ditt ridderliga bälte.
- »För din krona, för din ära
- »Vi en skyldig vördnad bära.
- »Kungavakt dig Folket gifvit
- »Konungsligt ditt fängsel blifver.
- »Kring dig skola blommor dofta:
- »Ädlingar dig tjena: ofta
- »Sköna Tärnor för dig dansa,
- »Och din sköld med blommor kransa.
- »Konung! så du ärad blifver.
- »Detta dig Bologna gifver.»


Och ett bifallsrop man hörde
 Ifrån folkets läppar ljunga.
 Stilla Enzo stod, den unga;
 Ej ett anletsdrag han rörde.

Åter tyst i alla salar;
 Ty den Förste Consuln talar:

- »Fredriks Son! Din fader varit
- »Kyrkans gissel och de fromimas.
- »Hårdt han emot oss förfarit,
- »Och vår ringhet stolt begabbat.

»Derför bannets stråle drabbat
 »Kejsarn, och hans segerblommas
 »Blad strös ut som stoft i vinden
 »Af de små, dem han försmädat,
 »Af de ringa, dem han hädat.
 »Unge Prins med rosenkinden!
 »Hämnares i skyn har gifvit
 »Dig åt oss. Vår lön du blifvit
 »För de djupa sår, som svidit,
 »För den smälek, som vi lidit.
 »Inom murar, inom galler,
 »Utan räddning, utan fara,
 »Sköna ros! vi dig bevara,
 »Tills du vissnar, tills du faller.
 »Glänsa skall du, oss ett minne
 »Af den höga hämndbedriften.
 »Som en lampa, gömd i griften,
 »Klar, men fången, skall du brinna:
 »Slockna skall du ock derinne,
 »Döden dig i bojan finna.
 »Denna dom i sten vi skurit,
 »Och med helig ed besvurit.
 »Den är fast och icke jäfvig
 »Utaf tider eller öden:
 »Den är såsom lifvet evig,
 »Och oblidkelig som döden.»

Då var slut med folkets tjusning.
Genom salen gick en susning
Af en suck, som långsamt dog —
Dog — men Konung Enzio log.



5.

Lydia vid Lampan.

De la sua labbia si mova
 Uno spirto soave e pien d'amore,
 Che va dicendo a l'anima: sospira!
 DANTE ALIGHIERI.

Hon satt vid lampan. Ute låg naturen
 I sin Endymionssömn, i midnattsstunden.
 Från syskonblommor i orangelunden
 Af vestan blef en kyss till Lydia buren.

Och murgrönsrankan smög sig uppför muren
 Igenom öppna fenstret in, och lekte
 Med silkeslockarna, och kinden smekte:
 Och siskan slog ett slag i myrtenburen.

Då faller klar en tår på Lydias slöja,
 En bild af tanken, som i hjertat bäfvar: —
 Med rosors blad hon lägger Enzios namn.

Som fjäriln syns från rosens barm sig höja,
 Så sången mildt från Lydias läppar sväfvar.
 Hon den förtror åt nattens tysta famn:

»Till dig en tyst, bevingad suck jag sänder,
 »O Enzio! ärans himmelske Martyr!
 »Den fria till den fångnes fötter flyr,
 »Och till hans hjerta med en bön sig vänder.

»Jag trotsar svärd: jag räds ej Stygens stränder.
 »Min späda fot ej farans törnen skyr;
 »Vid Amors eld, mig mer än solens dyr,
 »Jag frälsar dig utur förtryckets händer.

»Att du ej hårdt min veka hand förskjuter,
 »Då kärleken i den sin styrka gjuter:
 »Att du mig dömer mildt: se der min bön!

»Att se dig fri långt hän från mig försvinna:
 »Att se ditt namn på ärans himmel brinna:
 »Och dö af sorg och fröjd — se der min lön!»

6.

Enzios Sång och Suck.

Li Tre perfetti in un perfetto intero
Vidi congiunti: et rivederlo spero.

CANTRO.

Nattens Englar än sig spegla
Uti daggens klara droppe:
Mina tankar, tidigt oppe,
Sorgsna, utan ankar segla
Öfver mina tårars flod:
Sorgset är mitt mod.

Se, en silfverstråle faller
Ned ur skyn — mitt hjerta bäfvar —
Och min faders ande sväfvar
In igenom fenstrets galler,
Hviskar sakta till mig ner:
»Enzio! Jag är ej mer.»

»Store Fader!» så jag svarar:
 »Natten mig med sorg betäcker,
 »Dagen mig till sorger väcker. —
 »Du är fri. Ditt namn förklarar
 »Minnets, ärans ljusa dag.
 »Fader! Du är mer än jag.»

(*Han nedlägger cittran.*)

Mild var din död, o Fader! — Stilla löstes
 Vid Manfreds bröst, och ej i Enzios armar,
 Din stora själ utur sin fallna hydda,
 Som gaf tillkänna än i sin ruin,
 Att hon en härlig Kejsarboning varit.
 Din ande, van att handla sjelf på jorden,
 Af sina storverk sist herculiskt trött,
 Vid lifvets lek och tidens jemmer ledsen,
 Stod upp och gick — och döden kom för sent:
 Han fick ej mer än sluta till ditt öga.
 Din hädangång din sista *handling* var;
 Den är det sista *lidandet* för andra:
 Så blir den ock för Enzio en gång.

Du hade mycket segrat, mycket vunnit,
 I ljusets tjänst, och hvarje din förlust
 Blef genom strålen af din andes kraft
 En vinst för sanningen och menskligheten.

Nicander. II.

Det enda Hopp, som bittert dig besvek,
 Var Enzo. Enzo stal ifrån din panna
 Ett lagerblad. Han fällde det i striden,
 Och i sin flykt Bologna tog det upp,
 Och prydde sig dermed, och söng om seger.
 Se, denna tanke är min enda boja;
 Ty kroppens boja gör mig mera fri,
 Och fängelset är mig en ljusets skola,
 En Platos Skola, i hvars pelarhvalf
 Hvar timme är en republik af tankar,
 Och hvarje tanke en odödlighet.
 Af hvar minut jag mera lärt härinne
 Än af de tjugu hela år tillsamman,
 Dem jag på glädjens rosor dansat bort.

Men om jag äfven tusen marter led,
 Och sorgens mask sög ut hvar droppe saft
 Uti mitt väsens blomma, vill jag dock
 Se ut som vore jag en glädjens gunstling.
 Om någon gång min känsla hemligt gråter,
 Ett evigt löje sväfve kring min mun,
 Och oförvissneliga blommor blomstre
 Uppå min kind! Odödlig ungdom gjute
 Sitt rosensken kring mina friska lemmar,
 Att de som fjettra mig, må tro och frukta,

Att i ett paradys de satt sin *Ros*,
 Missunna mig min bojas salighet,
 Och drifva mig med svärd ur dessa murar
 I rymden ut till friheten och ljuset!

O ja! mitt fängelse ett Eden är,
 Ett nattligt Eden under månens strålar.
Den sköna Lydias Bild, som tiden grymt
 Vill blekna ur, men icke kan — *Min Cittra*,
 Och denna *Krans*, som vissnat såsom krans,
 Men såsom Minne grönskar frisk ännu:
 Se, dessa Tre mitt fängelse förvandla
 Till en elysisk värld med träd och blommor.
 Ack! såg en blick af *Lydia* blott hitin,
 Fick hon blott se, hur väl jag *Kransen* vårdar,
 Fick *Cittran* klinga hennes namn för *Henne*:
 Då blef mitt fängelse i samma stund
 Ett morgonsolens Paradys — en himmel.



7.

Silvio och Asinelli.

Che vuol dir questo, che tu
se' così avvillupato?

F. SACCHETTI.

Asinelli.

Unga Silvio! svara,
Hvarfrån kommer du
Tyst i morgonstunden?

Silvio.

Broder! följ mig bara
In i poppellunden:
Allt jag vill förklara. —
Vet, jag kommer nu
Tyst i morgonväkten,
Höljd i denna drägten,
Från Kung Enzios borg,
Der den sköna fången
Leker fri, med sången
Lycklig i sin sorg.

Asinelli.

Säg, hvare manteln böljer
 Vid och tung din lätta
 Sefiriska gestalt?
 Hvarför så du döljer
 Dina anletsdrag?

Silvio.

Asinelli! detta,
 Mycket mer och allt
 Vill jag dig berätta;
 Jag vet mycket, jag.
 När som månen träder
 Upp, i solens kläder,
 På sin thron, den blå,
 Nästa gång — det lyster
 Lydia, min syster,
 Att i Silvios kläder
 Till Kung Enzo gå.
 Ej Bolognas stjerna
 Har Neapels glömt:
 Lydia, stackars tärna,
 Älskar Enzo ömt.
 Hvad hon hållit långa
 Sköna tal för sig!
 Hvad hon många, många
 Gånger kysste mig!

Kunde jag väl, svara!
 Obeveklig vara,
 Och ej Lydia lofva
 En så ringa gåfva
 Som min högtidsdrägt,
 När hon bad så täckt.
 Om hon längre bedt mig,
 Flera kyssar gett mig,
 Sammetsdrägten gröna
 Och mitt svärd så blått,
 Och min falk, den sköna,
 Hon på köpet fått.

Asinelli.

Som sig Luna sänker
 Till Endymion, så
 Äfven Lydia tänker
 Till Kung Enzo gå.
 Hon vill bonom skåda:
 Henne dyrkar han.
 O hvad fröjd för båda
 Att få se hvarann!

Silvio.

Lik en munk, i kappa,
 Hörs jag ofta klappa

Uppå borgens port.
 De då öppna sakta,
 Flyktigt mig betrakta,
 Och så går jag fort.
 Om nu Lydia döljer
 Sina anletsdrag,
 Sig i manteln höljer
 Just så här, som jag,
 Att hon är en qvinna,
 Ingen menska tror;
 De i Lydia finna
 Endast Lydias bror.

Asinelli.

Lydia, den förklädda,
 Vill då Enzo rädda?

Silvio.

Ja.

Asinelli.

Vill *du* det?

Silvio.

Nej!

Nej! det vill jag ej.

Att få handla ensam,
 Hon mitt löfte fått:
 Faran blir gemensam;
 Åran hennes blott.
 Förr jag vill väl pröfva
 Svärd i stridens lek,
 Än mot staten öfva
 Ett barmhertigt svek.
 Vet, jag falla tänker
 Några kämpar neder
 Ur vår oväns leder,
 Fast jag än är ung,
 Förrn jag frihet skänker
 Fiendernas kung.

Asinelli.

Ack, hvad vishet svallar,
 Lik en ymnig sjö,
 Ståtligt från den unga
 Gossens späda tunga!
 Med en mäktig hälsning
 Åraus röst mig kallar
 Att för Enzios frälsning
 Handla eller dö.
 Glad jag faran delar,
 Kosta hvad det vill!

Silvio.

Broder! Lycka till!
 Om du målet felar,
 Blifva brända slott,
 Bojor, dom och nesa,
 Landsflykt — lycklig resa!
 Din beskärda lott.
 Jägarhornet skallar:
 Morgonrodnan svallar
 Ned ur himlens sal.
 Nu är nöjets timma;
 Daggens silfverperlor,
 Som i gräset glimma,
 Re'n af vakna ärlor
 Plöckas i grön dal:
 Solens strålar svalla
 Ut i gyllne prakt.
 Hör du, hornen skalla:
 Jag skall ut på jagt.

Asinelli.

Nej! mitt mod ej felar:
 Lyckan hjälper till.
 Glad jag faran delar,
 Kosta hvad det vill!



8.

Enzio och Lydia.

Vieni a quest' ombre ed alla dolce aurette,
 Che fa mormoreggiar ogni ruscello,
 A canti dolci d'amoroso uccello:
 Questa da te per patria sia eletta!
 LORENZO DE MEDICI.

Enzio.

Är det väl sant? är då saknadens slöja
 Ryckt från min själ och min blick? är det hon?
 Får jag mitt knä och mitt anlete böja
 Inför Behagens och Kärlekens thron?
 Lydia! ja! vid de lågor der brinna,
 Hviskar en Gud i mitt bröst: »det är du.»
 Qvalet och bojan och minnet försvinna
 Allt för det sköna, gudomliga *Nu.*

Lydia.

Nu en blomma är i Minnets lunder,
 Flyktig som en ros, och skön som den.

Fostrad är hon utaf Hoppets Stunder:
 Knappast född, försvinner hon igen.
 Vissna skall hon, om jag längre dröjer;
 Derfor fort jag vill förklara mig.
 Djerf, men darrande, min bön jag röjer:
 »Enzio! låt mig frälsa dig!»

Enzio.

Lydia! när mina sjettrar du bryter,
 Re'n du mig fångslat med kärlekens band.
 Boja mot boja allena jag byter,
 Bunden och frälst utaf Lydias hand.
 Lycklige Enzio! Stolt i din boja
 Trotsar du skiftenas brusande haf,
 Rik i ditt slott eller arm i din koja,
 Kung öfver ödet och Lydias slaf.

Lydia.

Ingen börda tidens hand dig gifve!
 Ingen boja ger dig Lydias hand.
 Kronans tyngd din enda börda blifve!
 Årans kransar dina enda band!
 Ila fri till dina ärfda länder
 I det tjusta folkets öppna famn:
 Sänd kring verlden ut från Napels stränder
 Som en svan ditt hjeltenamn!

Tårar Kejsar Fredriks minne fira!
 Han har lefvat. Conrad är ej mer.
 Enzo! fatta deras gyllne spira,
 Rädda ljusets sjunkande baner!
 Genom skuggan af den dunkla lunden
 Dufvan väg för örnen visa kan.
 Höjd mot skyn, ej mer af giller bunden,
 Sjelf till solen hittar han.

Enzio.

Himmel! hvad tjusande taflor du rullar
 Ut för mitt öga! Jag tror dem så väl.
 Högt öfver Napolis doftande kullar.
 Lyftad af aningen, sväfvar min själ.
 Hören mig, lunder! der fåglarne qvittra,
 Hör mig, Vesuv! — I er saknade verld
 Snart skola ljuden af Enzios cittra
 Täfla med klangen af Enzios svärd.

Lydia! följ mig! O säg, att du tager
 Enzios brinnande offer emot.
 Låt mig få lägga mitt hjerta, min lager
 Och mina blomstrande land för din fot,
 Kronan vi dela, som älskande makar,
 Hyllas af folkets och Skaldernas röst:
 Och för det fädernesland, du försakar,
 Här har du ett — vid din Enzios bröst.

Lydia.

Enzio! kunde jag din, drottning blifva,
 Vore Lydia född i kronors verld,
 Allt, o allt jag ville öfvergifva,
 Och dig följa på din äras färd.
 Kejsarson och kung! Ej samma lotter
 Ödet drog för dig och mig — o nej!
 Rädda Enzio kan Bolognas dotter;
 Bli hans maka får hon ej.

Icke kom jag att din kärlek vinna:
 Enzio! den åt menskligheten göm!
 Du dess Genius är, och jag en qvinna:
 Äran är din drottning; Lydia glöm!
 Men att se dig, att dig sjelf få säga
 Hvad jag hoppas, denna drägt jag tog.
 Aldrig drömde jag, att dig få äga;
 Att beundra dig är nog.

Nästa natt, då lyst af lampors strålar
 Dig en fest Bolognas ungdom ger,
 Hemligt sadlas en af Silvios fålar,
 Föres tyst till marmorgrottan ner.
 Planen är min skapelse. Jag pröfvat
 Menskors sinnen liksom stjernors lopp.
 Alla hinder med mitt guld jag döfvat,
 Alla faror med mitt hopp.

Riddarn Asinelli väl du känner:
 Han har vakten inom borgen än.
 Samma eld, som mitt, hans hjerta bränner:
 Han din räddning vill: han vågar den.
 Lyd det råd han hviskar i ditt öra,
 Och, i trots af hvilka band som helst,
 Ärans älskling vi till frihet föra:
 Morgonsolen ser dig frälst.

Enzio.

Fri utan dig må ej solen mig skåda!
 Nej! under skydd af de älskandes Gud
 Lyse hon mildt på de lyckliga båda,
 Lydias brudgum, och Enzios brud!
 Jag skulle fly — och åt hämnande öden
 Lydia offras — o Lydia! nej!
 Dela min frihet du skall — eller döden
 Famna oss båda. Jag lemnar dig ej.

Lydia.

Glömska blir det enda straff, mig ämnas:
 För all fara kan jag slumra tryggt.
 Vet, Bologna är för stolt att hämnas
 På en qvinnas lif en Konungs flygt.
 Men — om inga andra offer gälla,
 Om ditt bröst för bönen sluter sig,
 Jag mig sjelf med denna dolk vill fälla
 Som ett offer ned för dig.

Enzio.

Älskade grymma! Välan, jag dig lyder.
 Räddningens Engell jag vördar ditt bud.
 Snart mina lockar med kronan jag pryder,
 Snart bär jag svärd och min kungliga skrud.
 Då skall i fejd mot Bologna jag draga,
 Härar befalla, der fänge jag var.
 Stolta Bologna med storm skall jag taga,
 Fira triumf, der jag bojorna bar.

När de förfärade tärnorna gråta,
 Kämparna bäfva för segrarens blick,
 Då skall jag lyfta min hand och — förlåta,
 Mild som du sjelf när till fången du gick.
 Glad till den darrande stader jag säger:
 »Ej för att hämnas jag tagit dig in.
 »Gif mig den skönaste blomman du äger —
 »Lydia gif mig!» Och då blir du min.



9.

Festen och Flykten.

Un sole

Aveva fallo — — —

— — — — —

Ma io restai pur vinto.

RAPHAELLO SANZIO.

Bolognas ungdom ger en fest
 Åt Enzo i borgen.
 De täfla om, hvem som kan bäst
 Utur hans hjerta leka sorgen.
 Re'n i den höga riddarsål
 Upptändas lampor utan tal.
 I borgen herrskar prakten,
 Men utom, som en mur, står vakten.

Kung Enzo sitter glad och mild
 Af lamporna bestrålad,
 En diktande Apollos bild,
 I månsken, af Apelles målad.

Från sin olymp han blickar ner,
 På gudafestens lekar ser:
 Den glada dansens yra
 Han eldar med sin gyllne lyra.

En lagerkrans sin cirkel slår
 Omkring hans höga panna.
 På läppen blommar Diktens vår,
 Den enda varande och sanna.
 Utöfver manteln himmelsblå
 Hans gyllne lockar strömma så
 Som solens strålar flyta
 Ned öfver hafvets lugna yta.

Han syns så glad, han syns så fri:
 Så klart hans öga brinner,
 Som vore häktets natt förbi;
 Han drömmer att han segrar vinner.
 Men bojan girigt griper kring
 Hans fot med stark, med magisk ring,
 Fast gudamanteln räcker
 Så långt att han dess jern betäcker.

Kring Enzios thron högtidligt stå
 De andra mindre Gudar
 Med hvita vingar och med blå
 Och stjernbeströdda rosenskrudar.

Nirander. II.

Som *Amor* unga Silvio ler,
 Som *Mars* man Asinelli ser.
 På hjelmen fjädrar gunga:
 Ur ögat modets blixtar ljunga.

Se, Nymfer med förförisk dans
 Re'n dagens hjelte firat,
 Och bildat med sin blomsterkrans
 Ett E, af kungakronan siradt.
 Men *vinets Gud*, med drufvor krönt,
 På purpur hvilar vekt och skönt.
 Af törst han än försmäktar;
 Han tål ej *Hebes* nektar.

Nu *Hercules* framträder der,
 Behöljd af lejonhuden.
 Ett vinfat på sin skuldra bär
 Den jättelika underguden.
 Mot klubban stödd, han kring sig ser.
 Och sätter fatet sakta ner.
Pan känner dragningskraften,
 Och *Bacchus* ler så mildt mot saften.

Men utur fatets rymd stå opp,
 Mildt rodnande och brydda,
 Tre Genier: Minne, Kärlek, Hopp
 Med lätta silfvervingar prydda.

De sjunga Enzios skönsta sång
 Vid pukors sorl och Fauners språng.
 Vid lyrors ljud, som klinga,
 Etheriskt Nymferna sig svinga.

Men snart tar festens dröm ett slut.
 Till uppbrott bornen skalla,
 Och gudaskaran strömmar ut,
 Och vakten troget mönstrar alla:
Filippo dock, som Hercul var,
 Vid fatet står med klubban kvar,
 Och vid Kung Enzios sida
 Ses *Asinelli* än förbida.

»Hör, Hercules! tror du dig om
 En värld på skuldran bära?»
 (Så *Asinelli* sade) »kom!
 »Vet, farans syster heter ära.» —
 »Ja!» svarte Hercules på stund,
 »Med Gud och Englar i förbund,
 »Och lyst af modets låga,
 »Jag vill det djerfva taget våga.»

Och knäböjd *Asinelli* bad
 Till *Enzio*: »Se dit neder!
 »Se upp! Dig vinkar stjernan glad;
 »På hoppets stig sitt ljus hon breder.

»Din Pegasus vid grottan står:
 »Med dig till diktens land han går,
 »Och till din äras rike.
 »Han har i snabbhet ej sin like.»

»En evighet i en sekund
 För genom Enzios hjerta.
 Han bad en bön i samma stund
 Med hoppets fröjd, med fruktans smärta:
 »O stjernors Gud! förbarma dig!
 Lys mig och hölj med mörker mig!
 Bär mig uti ditt sköte
 Till mina fria ödens möte!»

Filippo ren, så stark, så bård
 Kung Enzo fattat hade
 Med vördnadsfullt men kraftigt våld:
 I fatets djup han honom lade
 Sitt Atlas han på skuldran vrok.
 Han bar det, som ett lustigt ok,
 Så lätt igenom borgen,
 Som vingårdstärnan blomsterkorgen.

Så gick det genom slottets hvalf
 Och genom pelargången.
 Vid hvarje rop af vakten skalf
 Den unga frihetslystna fången.

När kämparne få Riddarn se;
 Då tåga och då skyllra de.
 Filippo, som de andra,
 Får trygg emellan lansar vandra.

Svep dig i moln, du ljusa natt!
 Lys, måne! litet mindre.
 På fästet blott, så mild, så matt
 Det stilla boppets stjernor tindre!
 De trenne djurfva vandringsmän
 Snart målet hunnit. Se'n, o se'n
 All himlens klarhet stråle
 På Enzo och hans trogna fåle!

Lättfotad Asinelli går
 Förut till skumma grottan,
 Der frustande en stridshäst står,
 Som väntar Enzo öfvermåttan. —
 Nu månen natten gör till dag,
 Och en soldat med Judas-drag,
 Med hjälm och svärd beväpnad,
 »Hallt» ropar till Philippos häpnad.

»Hallt! för millioner helgon skull!
 »Hvad godt i fatet? svara!
 »En lock der hänger, gul som gull.
 »Kamrat! du för en kostlig vara.

»Vid Sanct Petronio! Stanna der!
 »Kung Enzo du på skuldran bär.
 »Ej solen skådat tvenne,
 »Som ha så präktigt hår som denne.»

Allarm i slottet! trummor gå,
 De röda facklor spraka.
 Drabanter kring Filippo stå,
 Som fruktansvärda lansar skaka.
 Med makt man fatet bryter opp:
 Kung Enzo, med sitt döda hopp
 Och sina bleka kinder,
 Man finner — och drar fram — och binder.

»Fly, Asinelli» ropar han,
 »På fålen du dig svinge!
 »Den Gud, som ensam rädda kan,
 »Till Manfreds borg din flykt bevinge!
 Och Asinelli, snabb och vig,
 På eldig fåle svänger sig.
 Han flyr, som blix i natten,
 Utöfver dalar, berg och vatten.

Filippo, såsom klippan stum,
 I tunga jern man smider,
 Du, Enzo! i ett dystert rum,
 Vid lyckans bår med styrka lider.

Din kraft har skänkt dig bojans lott, .
Din oskuld är ditt enda brott,
Och midt i hoppets dager
Din egen skönhet dig bedrager.

Ett Lejon fjettras för sin makt
Utaf de svagas händer,
Och blomman flyttas för sin prakt
Till Nordens köld från Gangens stränder.
Söng Näktergalen ej så skönt,
Han blef med fångslets natt ej lönt:
Om dum och stum han vore,
Han fri i myrtenlunden fore.



10.

Enzios sista Sång.

Del vario stile, in ch' io piango e ragiono
 Fra le vane speranze c'l van dolore,
 Ove sia chi per prova intenda amore,
 Spero trovar pietà, non che perdono.

FRANCESCO PETRARCA.

I.

1256, den 6 Januari.

**Gläd dig, Bologna! allt är slut:
 Din fulla hämd du njöt.
 Mitt hjertas ljus du släckte ut:
 Min andes kraft du bröt.**

**Din sista pil mot mig lägg an,
 Du djupa Mörkrets Råd!
 Hvar plåga, du mig skänka kan,
 Är bättre än din nåd.**

Allt tyngre, tyngre fjettrar smid,
 Hölj mig med länk vid länk!
 Allt mera mörker kring mig sprid,
 I jordens djup mig sänk!

Att mera lätt och mera fort
 Min själ må se sitt ljus,
 Och genom fångslets lyckta port
 Må fly till fridens hus.

Det enda, som mig ära ger,
 Är att jag blir din skam.
 Jag föddes dock till något mer
 Än till ditt offerlam.

Uti min andas helgedom
 Du öfvat helgerån:
 Din hårda lag, din grymma dom
 Mig gjort till ryktets hån.

Bologna! — Häfden har en lag,
 Som är min tröst ännu:
 »Mer är att *lida* så som jag,
 »Än *handla* så som du.»

II.

1257, den 12 Sept.

Hvilket månsken! hvilken qväll!
O! jag drömde, jag var säll,
När jag söng och cittran rörde :
Lydia stod bakom och hörde.
Hvarje ton blef eld — och Hon
Själén i hvarenda ton.
När med blixstens fart mitt finger
Öfver gyllne strängar springer,
Tonen gnistrar, läppen brinner
Af den klingande idé,
Som min kärleks snille finner,
Syns hon just i tårar le,
Liksom vårens vestan föder
Fram ur vinterns famn en ros,
Som i middagsstunden glöder
Och om qvällen flyr sin kos.
Så en flägt af Lydias anda,
I min vinter vårens vind,
Ljuft förmår att rosor blanda
Uti snön uppå min kind.
O! då flammor än mitt öga;
Till mitt mörker ned den höga

Diktens Gudom sänker sig.
 Sången lefver på min tunga.
 Lydia ber mig mera sjunga:
 Detta thema ger hon mig:

*Tonerna af nüktergalen,
 Silfverflodens lopp i dalen
 Bilda ju naturens vår:
 Bilderna af lifvets vår
 Äro Sången och en Tår —*

»Och en *Kyss*» jag stilla tänkte:
 »Ack! om du en kyss mig skänkte,
 »Lydia! blott en enda gång
 »Till belöning för min sång!»
 Lydia svarar: »Nej! min låga
 »Skulle då en vådeld bli,
 »Himlens fröjd en jordisk plåga
 »Och min dyrkan slafveri.
 »Alltid här på samma timma
 »Våra *Tankar* mötas ju,
 »Älskande som Jag och Du,
 »Inför stjernorna, som glimma
 »Och vår blyga kärlek se —
 »Enzio! *dä kyssas de.*»

Då, i gyllne altarskruden,
 Liksom af min längtan buden,
 Pater *Angelino* står,
 Prydd af sköna silfverhår,
 Mellan mig och mellan Henne:
 Och jag hviskar: »Våra tvenne
 »Händer slut ihop till en;
 »*Ett* är hjertat längese'n.
 »Fader! vig oss här tillsammans;
 »Himlen håller bröllopsflamman.» —
 Och då knöts med himmelskt band
 Lydias hand vid Enzios hand:
 Och så glömde han sin smärta,
 När han sönk till hennes hjerta:
 Och i samma ögonblick
 Han sin frihet återfick,
 Ja! han återvann sitt rike
 Och en krona utan like.
 Hvilken fröjd och hvilken qväll!
 Ack! en gång var, Enzio säll. —
 Evigt kan ej månen brinna:
 Snart blir stjernans stråle matt.
 Hvarför skulle du försvinna
 I en morgon, ljufva natt?

III.

1263, den 20 Maj.

O min Son! din bild, så skön som våren,
Fängslar mig ännu vid lifvet kvar.

Utaf mig du fått de gyllne båren;

Mörka ögon som din mor du har.

Unga *Florio*

Bentivoglio!

Du är allt, som lefver af din far.

Lycklig du, att ödet dig vill skona

För en usel höghet såsom hans!

Bär, i stället för hans namn och krona,

Stilla dygders afunds fria kraus.

Ryktet är ett doft

Kronan gyllne stoft,

Och ett irrsken rikedomens glans.

Blekt mitt minne flämtar, likt en fabel,

Som ett barn vid midnattslampan lär.

Spindelväfven hänger kring min sabel:

Ser du kronan, hvad hon dammig är?

Rör dem ej, min Son!

Fort gå derifrån!

Sätt dig ned och lek med lyran der.

Kom, så vill jag lära dig att spela;
 Skönast diktens krans min tinning prydt.
 Sången blott kan lifvets sorger hela,
 Och gör gammal glädje ung på nytt.
 Vid din moders bröst,
 För min lyras röst
 Som en svala sorgen från mig flytt.

Spela, gosse! Sångens glada yra
 Gör all verdens storm så tyst och still.
 Sitt på mammas knä, och rör din lyra,
 Sjung om mig, när du mig minnas vill!
 Sköna *Florio*
 Bengtivoglio!
 Sjung om mig, när jag ej mer är till!

IV.

1272, den 12 Mars.

Jag, Konung Enzo, grånad som ung,
 Sist utaf Hohenstauffer i tiden,
 Ser af min lefnad, så dimmig och tung,
 Natten förliden.

Trånar till Stygens förlofvade strand,
 Liksom till vattnet den solbrända liljan;
 Tecknar med sjettråd och darrande hand
 Yttersta viljan.

Blomstrande riken och präktiga slott
 Ägde jag väl, men dem aldrig jag styrde;
 Luftslott i mängd af inbillningen blott
 Däråd jag hyrde.

Sköna de voro; men nu äfven de
 Fallit till aska. Jag saknar dem icke.
 Stoft är ju allt, hvad på jorden vi se,
 Hvert vi än blicke.

Hör mig, *Alfons af Castilien*, Du
Fredrik af Thüringen, älskade fränder!
 Tagen med svärderna och härarna nu
 Enzios länder!

Rycken ur *Anjous* tyranniska band
 Spiran, och *Conrudins* mördare krossen!
 Rädden mitt arf, och ur nesliga band
 Folken förlossen!

Enige blifven! Och ännu en bön :
 När ifrån thronen J skiften och dömnen,
 Enzios skulder, bans tjenares lön
 Icke förglömmen!

Gif mig, Bologna! en hederlig graf,
 Trösta den maka, som lider och gråter!
 Jag deremot all den sorg, du mig gaf,
 Evigt förlåter.

Lydia! jag skänker dig allt, hvad jag har
 Här i mitt fängelse, utom min smärta.
 Allt utan saknad jag lemnade qvar,
 Utom ditt hjerta.

Lyran och Korset, min tröst och mitt hopp,
Boken med Sångerna — dem må du skona;
 Men låt i flammande lågor gå opp
 Enzios *Krona*.

Kronan ej trycke mitt hvilande stoft!
 Gyllene prydnad ej stoftet behöfver,
 Kärlekens ros, med sitt blygsamma doft,
 Blomstre deröfver!

Ej af din fader du ärfver, min Son!
 Borgar och torn eller lagrarnas ära,
 Kronornas glans eller bragdernas dån; —
 Hör på min lära:

Gud är det första. Din Skapare känn!
 Själen han tände, en tindrande gnista.
 Gnistan han fordrar som flamma igen:
Gud är det sista.

Offra åt honom, från vagga till graf,
 Blomman af handlingar, känslor och tankar!
 Han uppå lefnadens svallande haf,
 Vare ditt ankar!

Fri eller fjettrad du är honom när;
 Vägen till honom ej bojorna hämma.
 Hela *Naturen* hans anlete är:
Sången hans stämma.

Fly till naturen, när världen är kall:
 Sjung dig till fröjd, när ditt hjerta vill klaga,
 När, vid din lyckas försåt eller fall,
 Vänner bedraga!

Tro den du älskar. Bedrager han ock,
 Torka din tår; men bedrag ej tillika.
 Bättre och sällare kallar jag dock
 Svikas än svika.

Först efter gerningen menniskan döm;
 Se ej på sol, förr'n mot hafvet hon skridit.
 Allt, hvad du *gjort* eller *handlat*, förglöm;
 Mins hvad du *lidit*!

Lidandets frukter de mogna ej fort;
 Sötare bli de, ju längre de gömmas.
 Mins ingen mer än du sjelf hvad du gjort,
 Då må det glömmas.

Sök ej i storm de Lycksaligas ö;
 Träffar dig storm, när du lyftat ditt segel,
 Vare du lugn, som den vindfria sjö,
 Stjernornas spegel!

Lönen i lugnet mot seglaren ler,
 Vinkar de fromma, och famnar de sälla,
 Skön som i Lago Maggiore du ses
 Isola bella.

Mödan är hvilans och njutningens frö:
 Hvila ej förr än ditt segel du refvat.
 Lefve du så som du önskar att dö!
 Dö som du lefvat!

Lyssna till lärornas varnande röst:
 Aldrig från dem och det rätta du vike!
 Nu har jag döende, Son! i ditt bröst
 Grundat ett rike.

Mörker för ögat och ljus i min själ. —
 Himmelen sänker sig öfver mig neder.
 Älskade Skuggor! jag känner er väl,
 Längtar till eder.

Lefve på jorden all Skönhet och Kraft,
 Ljusets och Hoppets odödliga gnista!
 Denna, den dyraste önskan jag haft,
 Vare min sista!



11.

Drömmen och Döden.

E in sonno placido
 Sopito è il Re.
 VITTORIO ALPIERI.

Så den konungliga fången,
 Tård af plågans eld och bojans band,
 Sjungit har den sista sången:
 Lyran sjunker ur hans hand.
 Rädd för sol'u, som uppåt sväfvar,
 Månen uppå himlen bäfvar,
 Och ur molnet, der han gömmes half,
 Blickar afsked in i Enzios hvalf.

Då, med strålar såsom tömmar,
 Länkar sina hvita svanors spann
 En af himlens skönsta Drömmar:
 Ned mot jorden seglar han,

Lyfter Enzo sakt, sakt
 På sin char, den Sylfer vakta:
 Stjernan lik på gyllne morgonskyn
 Enzo somnar — och han ser en syn:

Till en paradisk kulle,
 Der en verld af blommor välukt strör,
 Drömmen i sin lätta julle
 Konung Enzo stilla för.
 Rundt kring nejdens vida öcken
 Ligger natten med sitt töcken,
 Som en munkekåpa, stänkt af blod;
 Men från kullen går af ljus en flod.

På dess höjd mot himlens yta,
 Der med morgonrodnans friska svall
 Solens strålar synas sammanflyta,
 Bryts ett tempel af kristall.
 Kring dess pelare sig svänga
 Lagerrankor, rosor hänga,
 Hvilkas purpur, utaf dofter full,
 Stickas rikt af eternellers gull.

Strålände kring klippans branter,
 Uppå templets speglände kupol
 Ligger prydd af diamanter,
 Ljusets krona som en sol:

Och i skenet, som hon sprider,
 Enzo ser från fordna tider
 Sina fäder, efter storm och krig,
 Majestätiskt, saligt hvila sig.

Med en blick, som kunde krossa,
 Men som strålar kraft och himmelsk fröjd,
 Kejsar *Fredrik Barbarossa*
 Mäter lifvets djup och höjd.
 Kejsar *Henrik* dyster sitter
 Nu allvarlig, fordom bitter.
Rätt för Nåd! på svärdet ristadt står:
 Smidd af jern är kronan kring hans hår.

Men den *Store Fredrik* präktig
 Såsom David diktens harpa slår:
 Och som Cæsar är han mäktig,
 När han svärd i handen får.
 Sjunga kan han, spänna bälte,
 Stor som Skald och stor som Hjelte:
 Såsom Segren stark, som Sången mild,
 Bådas örn han har till sinnebild.

Konung *Manfred*, skön att skåda,
 Kunglig eld i blåa ögat har:
 Född att strida, sjunga, råda,
 Stor och ädel som sin far.

Conradin, med brystna lansen
 Och med blod på lagerkransen
 Lik en tröttnad stormvind hvilar stum: —
 Bredvid honom är ett ledigt rum.

Enzio ser dem: knä han böjer,
 Sträcker famnen; ack! han når dem ej.
 Till den bön, hans hjerta höjer.
 Skramla kedjorna sitt *Nej!*
 »O jag arme!» så han gråter:
 »Ödet sig ej blidka låter.
 »Eder ära är för mig för skön;
 »Hjeltars himmel blef ej slafvens lön.»

Men mot templets hvalf, det höga,
 Lyfter Enzio än en blick af hopp.
 Jordens framtid för hans öga
 Vecklar sina taflor opp.
 I en rund, på silfverstolar,
 Flammande som midnattssolar,
 Kejsare vid Kejsare han ser,
 Dem en ödmjuk verld sin hyllning ger.

Mörker deras throner täcker:
 Deras kronors sken är starkt, men kallt,
 Och ju längre raden räcker,
 Mera dyster hvar gestalt.

Munkar der, i svarta skrudar,
 Såsom underjordens gudar,
 Stå med bälens facklor i sin hand
 Kring den sista, Kejsar *Ferdinand*.

Men från fjellens spetsar strålar
 Ned med obesmittadt, härligt sken,
 Som med morgon rymden målar:
 Midt i kejsarkretsen re'n
 Står Guldkonungen af Norden,
Gustaf Adolf. — Ej åt jorden
 Mera härlig gåfva himlen gett:
 Större Norrsken aldrig verlden sett.

Stridsman för det evigt Sauna,
 Syns han född att skapa om en verd.
Nåd man läser på hans panna,
Frid! står skrifvet på hans svärd.
 Blixtar kryssa kring hans bjessa;
 Hjeltens tankar likna dessa.
 Götha Lejon vandra i hans fjät
 Med ett lugnt och mäktigt majestät.

När till strid han svärdet höjer,
 Kejsarkronan störtar för dess makt;
 Efter den han sig ej böjer:
 Hon får ligga i sin prakt.

Se! då ramla mörkrets throner,
 Och en lofsångs höga toner
 Brusa genom rymderna så skönt:
 Hjeltén blir med *Ljusets* krona krönt.

Och de Hohenstauffer alla
 För hans öfverjordiskt ljusa bild
 Vördnadsfulle nederfalla;
 Men till dem han talar mild:
 »Ädle Proto-Protestanter!
 »Dessa Ljusets diamanter
 »Brötös först ur klippans djup af Er;
 »Jag har slipat dem — och intet mer.

»Fridens första stråle tände
 »Edra stormar, handlingar och krig.
 »Prisen Honom, som oss sände,
 »Eder först och sedan mig!»
 Så han dem i famnen sluter,
 Och kring verldens rymd sig gjuter
 Blott ett enda ljus kring djup och höjd,
 Blott en enda outsäglig fröjd.

Enzio af förtjusning lågar
 Vid den stora syn, hans ögon se,
 Och beundrande han frågar:
 »O, när skall väl detta ske?»

»Store Hjeltar!» så han säger,
 »Ingen del med Er jag äger;
 »Eder ära är för mig för skön:
 »Hjeltars himmel blir ej slafvens lön.»

Men en sång i rymden klingar,
 Utaf Englar sungen ren och skär:
 »Fri är den, hvars själ har vingar:
 »Ljuset lifvets vinge är.
 »Lefve Ljuset! Hvad du handlar
 »Tiden bryter och förvandlar;
 »Evigt fritt är Tankens sköna ljus;
 »Hell dig, Lampa öfver tidens grus!»

Manfred då till Enzios möte
 I serafisk fägring sväfvar ner,
 Trycker brodren till sitt sköte,
 Och en kyss han honom ger. —
 Kyssens flamma Enzo bränner —
 Slaget af en blixtn han känner:
 Bojan faller — Enzo frälsad är:
 Står bland hjeltarna i templet der.

Nu för Lydia, som han saknar,
 Vaknad han sin dröm förtälja vill.
 Enzo! nej, du mer ej vaknar;
 Evigheten hör du till.

Fyllda äro dina öden;
Drömmen och dess broder *Döden*
Utur tidens fjettrar löst din själ:
Sälle, frie Enzo! farväl!

— — — — —

Historiska Uppllysningar:

Till Första Sången.

Den store Romerske Kejsaren *Fredrik II*, Konung af Neapel och Sicilien, af Hohenstaufernas ärofulla ätt, blef, vid slutet af en segerrik lefnad, som varit en oafbruten kamp mot tidens mörker, ordningar och villfarelser, hemsökt af tryckande husliga sorger och invecklad i en hård strid med den mera hårdnackade än stora Påfven *Innocentius IV*, och de Lombardiska Städerna, som slutit sig till Guelfiska partiet. Ännu oförkrossad, och efter att hafva undgått ett mordanslag, hvarföre hans gunstling, den store Statsmannen *Peter af Vineia*, misstänkt och fångslad, straffade sig sjelf med döden, afled Kejsar Fredrik den 13 Dec. 1250 i Firenzuola, på återvägen från Lombardiet till Apulien, sedan han öfverlemnadt härens befäl åt sin tjuguariga son, *Enzio*, Konung af Sardinien och Italiens Vice Konung, redan utmärkt af krigsbragder och om hvilken hans *fænder* vittnat, att han var den ypperste af sin tids ynglingar och lika tapper som snillrik och skön.

Slaget vid Fossalta, som stod den 26 Maj 1249, afgjorde Enzios öde. *Conrad IV* blef Tysklands samt Neapels och Siciliens Konung

efter sin fader, Kejsar Fredriks död, men dog redan *år 1264*. Hans yngre broder, *Manfred*, Hertig af Tarento, en yngling af glänsande egenskaper, eröfrade, för sin minderåriga Brorson *Conradin*, i trots af Påfven Alexander IV och sina många fiender, Neapel och Sicilien; men gaf slutligen vika för folkets enhälliga önskingar och lät kröna sig till Konung i Palermo 1258. Han bibehöll med glans och ära sina faders thron till 1266, då han stupade i slaget vid Benevento mot *Karl af Anjou*.

Conrad IV:s unge Son, *Conradin*, tågade år 1267 om hösten öfver Alperna, för att rycka sin ärfda spira ur den tyranniske inkräktarens händer. Han blef slagen och fången i en strid mellan Scucrola och Alba den 22 Aug. 1268, och halshuggen den 29 October samma år.

Då ännu lefde Konung Enzo i sina bojer. Han dog först den 14 Mars 1272 efter nära 23 års fångenskap i Bologna, såsom den siste af Hohenstauferna, en af de största och olyckligaste historien skildrat.

Till Enzios Sista Sång.

Konung Enzios och Lydia Viadoglas Son blef, efter en af Historieskrifvaren Ghirardacci anförd tradition, stamfader för ätten *Bentivoglio*, som i sjelfva sitt namn (*Jag vill dig väl*) förvarar minnet af Enzios och Lydias kärlek.

Till Elfte Sången.

Konung Manfred skön att skåda,

Kunlig eld i blåa ögat har.

När *Manfred*, ännu blott Prins af Tarento, under en stormig och regnig natt, med några trogna vänner och Saracener, flydde från

Venosa till Luceria, lät han i en skog upptända eld. Under det han värmdes sig dervid, sade han till sina följeslagare: »*Detta är min kungliga eld.*» Han lät snart sina fiender känna den kuugliga eld, som lågade i hans eget bröst.

— *Guldkonungen af Norden,*
Gustaf Adolf. —

En Italiensk Historieskrifvare berättar, att Konung Gustaf Adolf, för sitt sköna guldgula hår, under trettioåriga kriget kallades *Guldkonungen* (II Re d'Oro).



Tassos Död^{*)}.

— Le Tasse, brûlé d'une flamme fatale.
 Expiant dans les fers sa gloire et son amour,
 Quand il va recueillir la palme triomphale,
 Descend au noir séjour.

ALPH. DE LAMARTINE.

Min själ är fri. Mitt hjerta hoppas åter.
 I morgonskimret här jag finner mig
 Lik Hyacinten, som af glädje gråter,
 När solens första stråle tänder sig.
 Natt! allt ditt mörker nu jag dig förlåter,
 Och som försvunnen vill jag älska dig;
 Ty flydda faror vandrarns mod belöna,
 Och mörka minnen hoppets ljus försköna.

*) Belönt med stora priset af Svenska Akademien 1826.

Mitt lif var natt. Invid Tatarens elfver
 Jag mina tårbestänkta lagrar skar.
 Lik Eolsharpan, som för vinden skälfter,
 Min Lyra gaf på mina suckar svar;
 Och som på nattens himlarymd sig hvälfter
 Ett irrsken fram, min Leonora var
 En drömbild blott, som mildt emot mig myste
 Så länge Diktens strålar den belyste.

Men nu är natten med sin dröm försvunnen:
 I världen intet mig bedrager mer.
 Min onda Genius är öfvervunnen,
 Och segrens krona ren jag vinka ser;
 Men Diktens lampa är ej nederbrunnen,
 Fastän hon här ej flera strålar ger.
 Min ande flyr från menskor, som mig hata,
 Till sitt »Gerusalemme liberata.»

Italien! krona bland Naturens under,
 Du, som med dina floders silfverfall,
 Din blåa himmel, dina rika lunder,
 Så ofta lifvat mina känslors svall!
 Här, i den lugnaste af mina stunder,
 Jag älskar dig, och jag förgäta skall
 Att dina lagrar nu beskugga slafvar,
 Och Lazaroner trampa Bruters grafvar.

O! Rom, som fordom stiftat världen lagar,
 Och än uti ditt intet allt förmår!
 Gudomliga Ruin der Minnet klagar!
 Du världens Colisé, som vördad står,
 Och kring hvars mur, i fallna slägters dagar,
 En yppig blomsterranka konsten slår.
 Du än ej glömt förglömda fäders lära:
 Du kallat mig till lagerkronans ära.

Ren Graziers händer lagerkronan vira,
 Högt i min aning dyrkad, ej begärd.
 Men se! den hjessa, som hon ämnar sira,
 Blir först i döden hennes prydnad värd.
 Hvem vet om ej, då de min högtid fira,
 På samma gång den fröjd mig blir beskärd,
 Att höljdt af lof, mitt namn kring världen ilar,
 Min sång förtjusar — och mitt hjerta hvilar?»

Så söng Torqvato Tasso, der han satt
 Vid Sanct Onofrio, i klosterlunden,
 Och njöt med lugn den sköna morgonstunden,
 Som följde långsamt på en qualfull natt.
 Hans kind var fallen, men der fanns bevarad
 En rodnad, tänd för härligare dar,
 Och själens eld, af lidandet förklarad,
 I skaldens öga glänste kvar.

Nicander. II.

Han satt på gruset af en verld som farit,
 Bland Romas spillror invid Tiberns elf,
 Liksom en dröm om hvad han fordom varit,
 En skön ruin af Dikten och sig sjelf.
 Inför hans blick stod Minnets bleka Tärna,
 I dunkel skrud, allvarlig och allen;
 Men i dess panna Hoppets morgonstjerna
 Framtindrade med oförgängligt sken.

Rikt var hans snille. Rikt var ock hans hjerta,
 Och som Italien sjelf hans sång var skön:
 Och verlden njöt hans sång, men gaf sin smärta
 Och bojans tyngd åt Sångaren till lön.
 Då glädjen njutes bäst, i ungdomsvåren,
 Af qvalen troget följdes han i spåren;
 Men nu med all den tjušnjingskraft, hon har,
 Nedsväfvar äran på sin ljusa char,
 Att glorians sken omkring hans tinning sluta,
 Då han ej mer förmår dess skönhet njuta.

Till en triumf, liksom i fordna dagar,
 I högtidskläder Roma smyckar sig:
 Dock ej till en triumf för vunna krig,
 Hvaröfver döden ler och lifvet klagar,
 Men till en fest, hvars anda kärlek är,
 Och till hvars firing friden blommor bär.

Ren Capitolii böga hvalfport dundrar,
 Då han slås opp, och solen sig förundrar,
 Att skåda in i Latiens helgedom,
 Bebodd af minnen, men på kämpar tom :
 Och Dea Roma, hon hvars rykte skakar
 En verld — hon, som på hjeltars grifter vakar,
 Och triumferar än, i konstens bild,
 Så manligt kraftfull, och så qvinligt mild,
 Bekransad blir af Senatorers händer
 Med oljoqvisten, växt på Tiberns stränder.
 Allt är så glädt och ljuset är så ljust,
 Som om det föll från tusen öppna himlar,
 Och lifvet synes i sig sjelf förtjust.
 Af vandringsmän och vagnar Corso hvimlar,
 Och fåfängt söks till festens dag en plats
 I fönstren af de lyckligas palats.
 Med blomsterkorgen Vignerolan sakta
 Uti en båt på klassisk bölja far,
 Och då sin rika skörd hon syns betrakta,
 Hon sjunger med en röst, som klockans klar,
 Utur Aminta några sköna ställen,
 Dem hon vid silfverlampan lärt om qvällen.
 På Forum herdar från Albano gå,
 Och medan hjordarna sin hvila få,
 Och ur en brusande fontaine förfriskas,
 Torqvato Tassos namn förstulet hviskas

Af herdar och herdinnor om hvarann,
 Församlade omkring en vingårdsman,
 Som stolt att bo i Rom, och kunskap äga
 Om Påfvens bref, om hvad de stora säga,
 Om kröningsfesten, som i morgon sker,
 Förnummit mycket, och berättar mer.
 Från Monte Pincio hymner, öfversungna
 Af yuglingars och tärnors valda tropp,
 Mot klar och molnfri himmel stiga opp:
 Och myrtenlunder, doftande och lugna,
 Som lefvande sig tro, på kullen stå,
 Och utan susning lyssna deruppå.

Men Tasso hör dem ej. Han kan ej höra.
 Den fröjd, som sprider sig kring berg och dal:
 Från hoppets drömda land en näktergal
 Med andra toner sjunger i hans öra.
 Mot dödens kalla bröst han sänker ner
 Sitt hufvud, som så mycken skönhet tänkte:
 Dock mera klart hans slutna öga ser,
 Än då den verld, som nu blott skugga ger,
 Uti dess öppna spegel återblänkte,
 För intet jordiskt mer hans hjerta slår:
 Af det förflutna har han knappt ett minne:
 För det närvarande han saknar sinne.
 Vid menskolifvets horisont han står,

Der jord och himmel flyta mildt tillsamman;
 Der intet hörs om ej Serafers ljud,
 Der intet syns och lyser utom flamman
 Af alla verldars ljus och kärlek — Gud.
 Som Svanen längtar från en gulnad strand
 Och från en stormande och kylig bölja,
 Att ilande på sträckta vingar följa
 Sefirens flygt till Söderns varma land:
 Så längtar Tassos själ, af drömmar gäckad,
 Af tidens hand förtryckt, men obefläckad,
 Att ur sitt eget hjertas mörker fly,
 Att löst derur, som stjerna ur en sky,
 I himlens famn en evig boning vinna,
 Och der af fröjd, ej mer af smärta brinna.
 Snart skingras tidens moln — snart är han fri.
 Den sista striden skall en seger bli.

När nu med rädd förhoppning Skaldens vänner
 Kring honom stå, fast han ej mer dem känner,
 Den dubbla klosterporten låtes opp.
 Och Cinthio Aldobrandini träder
 Till Tasso fram, i rika högtidskläder,
 Omgifven af en reslig Schweitzer-tropp.
 Uti hans blick brann glädjens låga mäktig:
 Den höga pannan vittnade om mod,
 Och manteln föll kring hans gestalt så präktig,
 Som gudadrägten kring Apollos stod.

Med vörndnad han som sändebud sig böjde
För Sångens son, och så sin stämma höjde:

»Den helge Fadren låter hälsa dig,
»Torqvato Tasso! Han erinrar sig,
»Att fordom lagerkronan hedrat mången,
»Hvars ära ren af jorden är förgången;
»Han beder dig, hvars sånger ej förgå,
»Att ock en gång du henne hedra må.
»Den helge Fadren, så mitt budskap ljuder,
»Till morgondagen dig högtidligt bjuder,
»Igenom mig, vår kyrkas Cardinal,
»Till Capitolii festligt prydda sal,
»Att der för dina snilleverk belönas,
»Af folkets hyllning och med lager krönas.
»Så hans behag och vilja yttra sig.
»Med honom vare makt och frid med Dig!
»Hell Dig! och hell den krona Du skall bära!
»Välkommen, Tasso! till din egen ära!»

Då lyfte Tasso sina ögon opp
Och såde med en blick af himmelskt hopp:
»O! hvad är jag för en så stor belöning?
»Den helge Fadren kallar mig till kröning —

»Hans stämma nyss till mig högtidligt ljud —
 »Jag kommer — ja! jag kommer» — Dessa orden
 De sista voro af hans mun på jorden!
 Han sönk i Cinthios armar och var död.

Men ryktets Genius strax på snabba vingar
 Med dödens tidning vidt kring staden far.
 Dess röst som en begrafningsklocka klingar:
 »Han är ej mer, som vår förtjusning var.
 »De högre makter honom nu begära.
 »Han lemnat jorden. En elysisk ära
 »Är ren hans lön, och kransen, som han bär,
 »Af menskohänder icke flätad är.»
 Och häpne vandrarne på Corso stanna,
 Och saknaden och sorgen öfvermanna
 Hvert Romerskt bröst från thron till hydda ner —
 Och Vignerolan sjunger icke mer.
 Albanos herdar, som tillbaka vandra
 Och växla brutna suckar med hvarandra,
 Ej tala mer om Tassos kröningsprakt,
 Men hviska fram de sista ord han sagt:
 Och glädjens hymn, den Rom ej mer behöfver,
 I luftens stillhet än man ljuda hör,
 Tills den i ett adagio mildt går öfver,
 Och liksom Skalden tjusar, tynar, dör.

Men spridda skaror bort till klostret strömma,
 Der deras älskling blef från lifvet skild,
 Att för en stund sin egen saknad glömma
 Vid synen af hans hvila och hans bild,
 Och för att se hur lagerkransen målar
 Den panna nu, inom hvars yttre snö,
 Så nyss, vid ljuset af Apollos strålar,
 Förföriskt, yppigt, som Armidas Ö,
 Ett paradiset af skönhet blomstrat hade,
 Förr'n dödens skuggor sig deröfver lade.

Det sägs om Gottfrid, korssets Riddersman,
 När han med storm den helga grafven vann,
 Att för sin bragd han skulle der belönas,
 Och i Jerusalem till konung krönas.
 Men Gottfrid sade: »Eder jag besvär
 Att mig för kronans tunga prakt förskona,
 Så sant jag lefver jag den icke bär!»
 Han fick i döden först sin rätta krona.
 Så blef ock du på jorden obelönt,
 O Skald! som söng så tjusande, så skönt,
 Om lejonhertan och om riddartider,
 Om helga grafven, Gottfrid och hans strider:
 Du, som Jerusalem med snillet vann,
 Som han med svärd — fick samma slut som han.

Men om från en förgänglig fest du rycktes,
 Och ärans stämpel först på griften trycktes;
 Ditt namn är tryggt i seklernas förvar:
 Din högtid Skald! Du ej förlorat har.
 Så länge Latiens dalar blommor föda,
 Och vattenfallen strö sitt silfver der,
 Och purpurdrufvorna på bergen glöda,
 En evig blomsterfest ditt minne är.
 När morgonrodnan flammar upp i öster,
 Och hafvet lugnt som Diktens källa står,
 En sång försmält med sköna, klara röster,
 Från strand till strand i ljuflig växling går.
 När aftonrodnan tänder sig i vester,
 Begynnas der ånyo samma fester,
 Och Diktens trolldom, ny för hvarje dag,
 Förbyter ej sitt himmelska behag.
 Och Främlingen från Nordens land, som sutit
 På klippans spets och hört — och tårar gjutit,
 I sin förtjusning ropar mången gång:
 »O! af en Engel lär den sången vara!»
 Då ropas stolt från glada landtmäns skara:
 »Nej, ädle främling! det är Tassos sång:»
 Och nejdens lagerhöljda kullar svara
 Med klangfullt echo: »Det är Tassos sång.»



Lejonet i Öknen.

Jam cinis est et de tum magno restat Achille
 Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam
 At vivit, totum quæ gloria compleat orbem:
 Hæc illi mensura viro respondet.

OVIDIUS.

1.

Det unga Lejonet.

Viddi dal suolo liberar la testa,
 Scuoter le giubbe e tutto uscir d'un salto
 Il biondo imperator della foresta.

VINCENZO MONTI.

Härligt örnen simmar
 Öfver klipporna på ön;
 Himlens öga glimmar
 Öfver lagern, evigt grön.
 Yppig är naturen;
 I dess lockar buren

Slår orangeblomman ut.
 Solen allt förklarar:
 Våren länge varar;
 Sommarn tar ej slut.

Heta floder strömma
 Vildt i menskans ådror der.
 Lida och förglömma,
 En föraktad kunskap är.
 Kärlekslågan bränner:
 Mellan vän och vänner
 Lurar Furiers dystra nämnd.
 Ingen här förlåter:
 Hat sig släcka låter
 Först af blodig hämd.

Qvinnans fägring målar
 Hvarken pensel eller sång.
En bland alla strålar
 Främst i skönhet, växt och gång.
 Allt hon eldar, tjusar;
 Verldens storm dock brusar
 Redan doft i hennes famn.
 Lugn är hennes ära,
 Styrka är dess lära,
Fröjd *) är hennes namn.

*) Lætitia.

Corsica beundrar

Sextonårig skönhets glans:

Blomstergården plundrar

Staden till dess bröllopskrans.

Vigningshymnen ljuder:

Brudens hjerta sjuder

Af en aning, ej förstådd.

Hennes känsla skickar.

Uppåt sina blickar,

Blir ej der förrådd.

Se! — i lagerlunden,

Sedan länge tyst hon tänkt,

Blir, vid midnattsstunden,

Hennes blick af sömnen sänkt.

Hjertats strängar bäfva:

Milda genier sväfva

Ned uppå en rosensky.

Med en himmelsk hägring

Deras rena fägring

Målar hennes hy.

Deras flägt förfriskar

Brudens panna och dess kind:

Och den ena hviskar

Stilla, som en vestanvind:

»Qvinna! Du blir moder!
 Skådar segerstoder
 Växa upp ur bragders dån.
 Mycket blod skall flöda:
 Qvinna! Du skall föda
 Tidens störste son.» —

Drömmen är försvunnen: —
 Knappt hon mins dess löfte mer.
 Segren snart är vunnen:
 Re'n sin *andra* son hon ser.
 Snart hans tid är inne:
 Gossens Romarsinne
 Växte fort vid modrens bröst.
 Nöjen han försmådde,
 Öfver leken rådde
 Sagans hjelteröst.

Men, när aftonfärgen
 Brann kring vatten och kring land,
 Gick han upp på bergen,
 Stundom med sin bror vid hand.
 Horizonten blänkte,
 Gossens blick sig dränkte

I dess djupa purpurflod.
 Utur ljusets källa,
 Såg han äran qvälla,
 Drack han kraft och mod.

Just när solen lade
 Purpurn kring Italiens natt,
 Så en qväll han sade
 Till sin broder, der han satt:
 »När jag purpurn skådar,
 Något mig bebådar,
 Att i mig en konung bor...» —
 »Ej i molnen leta!
 Ack! hur kan du veta,
 Att du blir så stor?» —

Brodren så förklarar
 Sin förundran vid hans ord;
 Men den yngre svarar:
 »Håll dig troget, du, vid jord!
 Säg mig, om du finner
 Stjernan der, som brinner!
 Hon skall göra natt till dag.» —
 »Ja! nog vill jag gerna; . . .
 Jag ser ingen stjerna...» —
 »*Men jag ser den, jag.*» —

Se'n på stridens bana
 Steg för steg han väg sig bröt,
 Ingen kunde ana
 Hvad som bodde i hans sköt.
 Dagen såg hans ära
 Friska lagrar skära,
 Förd vid segerns högra hand:
 Och sin stjerna såg han;
 Tyst om natten låg han,
 Tjusad af dess brand.

Blodig suckar Tiden
 Under våldets hammarslag:
 Fridlös söker friden
 Skydd af Tro och Rätt och Lag:
 Och hennes styrka mer och mer sig mattar ...
 Då träder *mannen* fram ... Han tidens tyglar fattar,
 Och lyfter Friden upp uti sin segerchar ...
 Jag vill förtälja nu, hvem denna **Mannen** var.



2.

Medborgare-Generalen.

Sic ad Alpes perventum.
TACITUS.

En mur af blanka, blixtrande gevär
Och lösta fanor Alpens rygg betäcker.
Der står en frisk och ung och tapper här,
Som öppna armar emot döden sträcker.
Det är den fria, segerlystna här,
Som skall fördunkla Cæsars legioner,
Och vända upp och ned på jordens throner.
Re'n Natten sönk till Alpens jättefot,
I svepning klädd af söderns ljusa dimma:
Re'n östern brann i glöd, och solens klot
Afbidade sin gyllne uppgångstimma.

Och härens höfding sade till de trogna:
 »Soldater! Mödan eder fostrat opp.
 »Er enda lön ännu är segrens hopp;
 »Snart blifva bådas sköna frukter mogna.
 »Er moderjord är tacksam. Hennes guld
 »Förslår dock ej att eder kärlek löna;
 »Hon fruktar likväl ej sin dyra skuld:
 »Hon vill med evig lager eder kröna.
 »Med obemärkt försakelse och mod
 »J hafven trotsat farorna och nöden;
 »Nu vandren J mot segren eller döden,
 »Och sjelfva segern kostar mångas blod.
 »Sen neder dit! Europas skönsta rike
 »Vid edra fötter ligger. Målet är
 »Italien . . . Ära, lycka utan like,
 »Om J ej sviken, jag er bjuder der . . .» —

I samma stund Apollos ystra fålar
 Högt frustade vid horizontens rand:
 Från gudens krona re'n de första strålar
 Förgyllde skönt Italiens blomsterland.
 Och hären, tjust af synen och af orden,
 Har för sin eld, sin känsla intet namn.
 Ett »*Lefve Bonaparte!*» flög öfver jorden,
 Likt åskans dån, som sädde i dess famn,

Nicander. II.

Befruktad snart af bragdens solskensdager,
Ett frö till Årans stora lager.

Och det bar utför . . .

Drabbningarnas hvimmel

Förvandlar dag till natt, och natt till dag.
Historiens ur dem täljer, slag för slag:
Hon målat dem, som stjernor, på sin himmel.
Det Franska folket och dess fosterland
Än tala högt om sina hjeltars strider,
Fast ena hälften föll för dödens hand,
Och andra hälften heter: Invalider.

Och det bär uppåt . . .

Uppåt, hem igen:

Framföre sväfvar stolt den stora fanan,
Med minnen prydd af hjeltebanan,
Som börjad är, men icke slutad än.
Den fanan nu det endå bandet
Emellan folket och dess kämpar är.
Derpå var skrifvet så:

Af Fosterlandet

Tucksamt åt Italiens segerhär.

Fyrtio bataljer üro vunna:

Många rika skatter funna.

*Hundrafemtitusen fångar tagna,
Sjuttitusen kämpar slagna.*

*Uti Campo-Formio sluten
Frid med Tyska kejsardömet:
Och Italiens trældomsboja bruten.
Fransmän! skåden efterdömet!*

*Mörkrets makter üro snart förstörda,
Konstens mästerstycken redan förda
Till Paris,
Som triumfens skönsta pris.*

Det var en fana!! Hon var öfverskrifven
Af många, många namn, när, hölj'd af blod och dam,
Hon kom till Årans tempel fram. —
Hvad gör det, om hon nu är sönderrifven?



3.

Pyramiderna.

Du haut de ces monumens quarante
siècles vous contempleat.

BONAPARTE.

Vällustigt flämtande, re'n somna Nilens vågor.
Och Nattens tysta gud inkräktar Dagens makt:
I palmens krona dock än dallra spridda lågor
Af solens döende, men aldrig döda prakt.
I floden speglar sig ett Mameluckiskt läger:
Det väl i rikedom ett rike öfverväger;
Dess qväfda stridslust är som elden het.
Allt syns så doft och dödt. Knappt tältens vimplar röras;
Men — »*Gud allen är Gud*» — så brutna suckar höras —
 »*Och Mahomet är hans profet.*»
I atlastältets skygd, de Mameluckers Förste,
Den stolte *Murad Bey*, så tankfull, sitter än.
Han i sin öken är bland lejonen den störste:
Hans svärd som blixten slår, hans häst är snabb som den.

Den höga pannan höljs af bländande turbanen,
Som färger lånat har af böljan och af svanen:

En stor juvel dess enda prydnad är.

Pistolen fattar han: och, törstig efter strider,
Hans öga blickar djerft mot Cairos pyramider. —

Säg, Sångmö, sjung! hvad ser han der?

Han ser, hur solens blick, hvars heta, gyllne pilar
Re'n sjunkit stilla ner i vesterns ljumma famn,
I varm förtjusning än på jordens jätte hvilar;
Fast, sedan tusen år, den jätten glömt sitt namn.
Han ser en mörk gestalt på murens purpur sväfva —
(Och fruktans rysning känns hans nerver genombäfva —)

På pyramidens vägg han ser en man.

Och mannen växer — fort, som dödens säd i striden:
Han blir så stor — så stor — — Och hela pyramiden

Till skugga snart förvandlar han.

I samma stund, långt bort från Murads granna skaror.

En liten *Corporal* stod, blek, på öknens fält.

Han fruktat veklighet, men aldrig död och faror,

Och *derför* kindens ros så tidigt bladen fällt.

Han stod der, (till gestalt ej mycket värd att akta,)

I enkel uniform. Han sade till sin här:

»Oss fyratusen år från denna höjd betrakta:

I morgon segre vi — Ert mod vår borgen är.» —

Det var ej många ord; nog af — det modet stärkte,
 Och pyramiden brann — och Galliens här det märkte;
 Men endast Murads blick den stora skuggan såg.
 Snart hela öknens rymd i nattens armar låg.

Men det blef dag:
 Det hölls ett slag
 Vid Cairos pyramider.
 Hur det gick till,
 En hvar, som vill,
 Kan läsa, bland Historiens strider.

De Mamelucker fly. Ej deras rika drägt,
 Ej deras vapen skydda dem för döden;
 Ty *eld och vatten*, härjarns trogna slägt,
 De bjuda skiljda, men dock lika öden.

Den gamla Nilen går framför,
 Och vältrar, tyst, de djupa vågor —
 Och bakom — se och hör!

Hör du kanonens dån — och ser du blixstens lågor? —

Här finns i stormen intet lä —
 Nu komma *Regnier* och *Desaix*;

De dödssvärdet skaka: —

Framåt! — tillbaka!

Fort! låt det gå!

Du dör ändå —

För kulan den heta — i böljan, den blå.

Och Solen, dagligt trött af jordens kif och krig,
Sitt öga lyckte till, att litet hämta sig;
Hon sett för mycket blod på sista färden.
Vidt hän i öknen flydde *Murad Bey* —
Och hvar han hamnat, vet man ej. —
Hvart *Bonaparte* tog vägen, känner världen.



4.

Isola Bella.

Veni, vidi, vici.
 JULIUS CÆSAR.

Det finns i Söderns varma land
 En klar och stilla sjö,
 Med drufvokullar på sin strand
 Och i sin famn en ö.

Dess höga slott så ensligt är.
 Väl var det varmt och fromt,
 Den tid, *San Carlo* bodde der;
 Nu är det kallt och tomt.

Men intill slottet sluter sig
 En yppig lagerlund.
 Der, fremling! bör du hvila dig
 Och drömma bort en stund.

I vinter, sommar, höst och vår
 Han bär sin gröna skrud.
 I lunden helig tystnad rår:
 I lunden bor en Gud.

Den gud, som gud allena är
 För Seger och för Sång,
 Som stridens gyllne båge bär
 Och lyran på en gång.

Der satt *Napoleon* en dag.
 Hans öga brann så klart;
 Han tänkte på det stora slag,
 Som skulle stridas snart.

Den tanke, i hans inre bor,
 Så brinnande, så stark,
 Ät ingen dödlig han förtror,
 Men blott åt lagerns bark.

Och lundens nymf ur grottan går;
 Hon hjeltens frid ej stör:
 Hon märker, hur hans hjerta slår; —
 Han hennes steg ej hör.

Djupt i den största lagerns stam
BATTAGLIA skref hans hand:
Och se! En örn så stilla samm
I middagssolens brand.

Han örnen såg: han följde den.
Snart stridens låga brann —
Och vid *Marengo* skref han se'n:
Jag kom, jag såg, jag vann.



5.

Kejsaren.

Vidimus tuam victoriam præliorum
 exitu terminatam; gladium vagina
 vacuum in Urbe non vidimus.

CICERO.

En gyllne lagerkrans var kejsarkronan,
 Som pryddes af hans hufvud. Mången vän
 Och mången ovän sågo den med afund.
Den lagerkronan var ej afundsvärd:
 Hon var den tyngsta, som hans hjessa burit;
 Men hon var skön; — ty han förtjente henne.

Med nedsänkt hufvud Kejsarn satt, en dag,
 I *Preussens* hufvudstad, i kungaslottet
 Vid fönstret — med ett brutet bref i handen.
 Han många gånger brefvet genomläst,
 Och önskat, hvarje gång, att ej hans öga
 En bokstaf skådat af dess svarta rader.

At en förrädare det brefvet skrefs;
Men det gick vilse — föll i hämnarns händer.

Det blir så kallt i Kejsarns bröst. Han fryser,
Fast heta lågor i kaminen glöda.
Hans känsla vänder sig, liksom hans tanke
Emellanåt mot Elyseiska fälten. —
»De svika mig . . . De göra kanske rätt;
Jag svek mig sjelf, när jag blef deras herre; . . .
Men en förrädare är döden värd.» —

Och dörren öppnas. Tjenaren förkunnar:
»Ers Majestät! Grefvinnan Hatzfeld . . .

»Hatzfeld? . . .

Ja! hon må komma!» — —

Och hon trädde fram:
Hon föll på sina knän. Den djupa sorgen
Låg, som ett flor, kring hennes sköna anlet,
Och, likt en suck, från hennes läppar bördes:

»Min Kejsare! jag ber om nåd för honom,
Och för det barn, jag i mitt sköte bär.» —

Och Kejsarn sade: »Läs!» — Han räckte brevet:
 Hon läste: Stora, klara tårar runno
 Ur hennes snart förgrätna ögons källa.

Förtvillande, hon lemnar brevet åter,
 Men med en blick, der makens djupa ånger
 Och makans kärlek i *en* bön försmälta.

»Det finns blott *ett* bevis» — så Kejsarn sade:
 »Och det är här. — Behåll det! Allt är glömdt.» —

Och nästan medvetslöst, men säkert dock,
 Hon slungar olycksbrevet in i elden,
 Och svimmar af vid Kejsarns fötter.

Men Kejsarn lyfter henne varsamt upp:
 Han hviskar några ord i hennes öra,
 Dem endast Gud och hon fick höra.



6.

Den ende Sonen.

Courbés comme un cheval, qui sent venir son maître,
 Ils se disaient entre eux: — Quelqu'un de grand va naître
 L'immense empire attend un héritier demain.
 Qu'est ce que le Seigneur va donner à cet homme,
 Qui plus grand que César, plus grand même que Rome,
 Absorbe dans son sort le sort du genre humain.

VICTOR HUGO.

Morgonen tändes: Folket församlas
 Sorlar och frågar, svarar och ler:
 Brusar och tränges. Ungas och gamlas
 Väntan, den klara vårsolen ser.
 Fanorna simma,
 Örnarne glimma
 Stolt mot det sken, som i öster går opp.
 Fransmännens sinnen
 Rusas af minnen,
 Rusas af ära, längtan och hopp.

Paris är likt ett haf, der vilda vågor svalla;
Men det är glädjens storm, som lyfter upp dem alla.

Striden ej ensam hotar med faror:
Friden och glädjen tarfva sitt mod.
Fäder och mödrar, ungdomens skaror
Hvälfva sig fram i hvirflande flod.

Strålände blickar

Oskulden skickar

Upp emot skyn, från moderlig arm:

Lyssnar och undrar —

Hör nul det dundrar:

Trummorna röras . . . Jubel och larm!!

Se Kejsarn träder ut. Till folket han sig vänder:

»Mitt folk! Se här vår son!» — Han bars på fadrens händer.

»Lefve och Lefve!» stormande ljuder

Rusiga folkets eniga röst.

»Ropa till strids! Vi gå, när Du bjuder. —

»Skåda din sköld! . . . Det är Galliens bröst.

»Lefve Napoleon!

»Lefve Napoleon!

»Lefve hans enda, förstfödde son!»

Tjusningen stiger —

Kejsaren tiger:

Fröjdropen dö i kanonernas då.

Och Kejsarn gick in. Han bar sin son på armen:
Han slöt sitt folk, sin son till varma hjeltebarmen.

Nu Kejsarn ser sitt barn — han, som ej såg sin like —
Hans enda son är född: Han har en värld till rike: —
Hvad fröjd! Hvad ära! Tyst! — Hvem känner ödets dom? —
Men Kejsarns son är *Konungen af Rom*.



VII.

Moskwa.

Fuit una nox inter urbem maximam
et nullam.

SENECA.

I en riddarsal på Kremlin, Rureks tornbeprydda slott,
Satt Napoleon och tänkte på de tider, som förgått:
Skref ett bref till Alexander, der han bød sin hand till fred,
Vid det sken, som Moskwabranden genom fönstren spred.

Utanför ett haf af flammor vältrade kring nejden fram.
På hvars stormupprörda vågor Fasan som en drake samm.
Re'n tvåhundra tempel darra, med en eldstod i sin topp:
Himlen sjelf, med sina stjernor, tyckes smälta opp.

Närmre, närmre hvälfves branden, nalkas Kremlin mer och mer,
Och Napoleon det märker; faran blott han icke ser.
Taflans prakt hans öga fjettrar. Hvem kan veta, hvad han tror,
Hvilken verld af djupa tankar i hans inre bor?

Nicander. II.

8

Men Neapels djerfve Konung och den ädle Prins *Eugène*
 In i riddarsalen störta, falla ned vid Kejsarns knän.
 I besvärjelser, i böner deras trohet yttrar sig:
 »Döden hotar: — Kremlin brinner — Herre! rädda dig!»

Med ett oförändradt anlet Verldsbeherrskarn kring sig såg.
 Lugn på böga pannan rådde: eld i djupa ögat låg.
 Mildt han sade: »Vapenbröder! än är faran ej så stor;
 Lika säker, som i Louvren, jag på Kremlin bor.»

Han stod upp och gick till fönstret, lade stum derpå sin hand:
 Rutorna af hetta skälde, het var muren som en brand.
 Då tog Hjelten svärdet neder: hatten han i huden fick,
 Sade: »Det är tid» — och långsamt ut ur borgen gick.

Och hans Furstar honom följde; — men i porten hvilken syn!
 Eld var ofvan, eld var nedan, eld från jorden upp till skyn.
 Hvilken känsla! Jorden brände, luften brände, blodigt röd:
 Hvarje andedrag gaf döden, hvarje steg en död.

Hungriga och snikna lågor höllo trogen vakt omkring;
 Rundt om hela vida borgen slogo de en ryslig ring,
 Nitiskt trängande hvarandra, ilsket bitande hvarann,
 Täflande att först få sluka tidens störste man.

Lugn Napoleon då sluter Vapenbrödrén till sitt bröst: —
 Som en sång om seger ljuder än bland flammorna hans röst:
 »Vi har stridt och segrat samman, du och jag — och jag och du;
 Låt om oss med samma styrka dö tillsammans nu!»

Se, då trädde der ur hvalfvet saktá fram en reslig man.
 Hälften af sitt bleka anlet uti manteln höljde han.
 Blott en eldröd fjäder prydde sobelbrämet på hans hatt:
 Ögat som en åskeld blänkte i en molnfull natt.

Mannen sade: »Kejsarkonung: denna natt du icke dör.
 Följ mig! följén dit jag leder! Jag ur branden eder för.» —
 Så med höjda armar väldigt han en öppen bana bröt
 Genom elden, som bakefter åter sammanflöt.

Och de följde och de hörde pelares och bjelkars brak.
 Lågor bredde sig till matta, lågor hvälfde sig till tak;
 Men ledsagaren var säker. Kejsarn snart, till härens fröjd,
 Stod, med sina kämpar räddad, på en eldfri höjd.

»Ädle främling!» så han talte, »modigt har du räddat mig.
 Säg ditt namn och nämén din boning; kejsarligt jag lönar dig.» —
 Men den obekante sade: »Jag din onda Genius är:
 För min möda är jag lönad. Intet jag begär.

Du har strålat öfver världen som en praktfull meteor;
 Mer än Augustus lycklig, mer än Cæsar var du stor.
 Mer än människan bör veta om sig sjelf du redan vet,
 Och du tror dig re'n kanhända en gudomlighet.

Tro dock ej, jag dig förunnar, att i segrens äreskrud
 Upp till stjernerymden sväfva genom lågor, som en Gud!
 Nej! din lyckas granna blommor vill jag blad för blad förströ.
 Du är menska; du skall falla. Sedan må du dö.» —

Han försvann. Nu Kejsarn svängde sig uppå en stridshäst opp,
 Vilde störta sig i elden — men han hejdade sitt lopp;
 Ty en syn af nya segrar och af friska lagrar slog
 Med förtrollningssken hans öga, och hans själ bedrog.

Nu rann solen opp, och Kejsarn hastigt mot Petrowsky red.
 Andens bild och varning sänktes snart i glömskans mörker ned.
 Samma Ande honom frälste, om man ryktets röst får tro,
 När han för den sista gången stred vid Waterloo.



8.

Året MDCCCXV.

J'ai servi, commandé, vaincu quarante années :
 Du monde entre mes mains j'ai vu les destinées ;
 Mais j'ai toujours senti, qu'en chaque événement
 Le destin des États dépendait d'un moment.

VOLTAIRE.

(Mort de César.)

Re'n Europas folk och furstar kände,
 Att det var tid att skaka herrskarns band.
 Allt skönt och stort, som skapades och hände,
 Det kom ju af hans ande, från hans hand.
 Det var för mycket. Derför *Eris* tände
 Ett frihetskrig, med sina facklors brand.
 Så stod Europa upp emot den *ena*,
De voro många — och *han* var allena. —

Men ensam ej. — Ännu han härar hade,
 Som trodde på hans vink och på hans blick.
 En ljungeld bodde i hvart ord, han sade,
 Och världen bugade, när främst han gick.

Det var för mycket. Derför *Themis* lade
 Sin hand på vågen: och i vanskligt skick
 Begynner vågen sväfvva — sjunker sedan,
 Och stannar . . . Kejsarns lycka sett sitt nedan.

Han öfvervanns. Han lemnade sin krona
 Ät folket och sin son: och stor ändå
 Han ville med försakelse försona
 Den storm, han vållat, och på böljan blå
 Till *Elba* segla, att derstädes throna
 Tills vidare. — Men vid *Fontainebleau*
 De trogna vill han först i famnen sluta,
 Och ärans sorgeskalk till bottnen njuta.

Han träder ut. Det gamla Gardet, grånadt
 Vid segerns barm, i sorg fördjupadt står.
 Ej dagens pris dem smink och smicker lånat;
 Men kraftens höga färg, som ej förgår,
 Än ingen tid och intet skifte plånat
 Från deras anlet ut. En bjertlig tår
 I grenadierens djupa öga brinner,
 Och stilla ned på hederskorset rinnet.

»Mina barn! Jag helsar eder.
 Tjugo år vi känt hvarann.

På den väg jag jemt er fann,
 Som till ärans tempel leder.
 Mina trogne! Ödets makt
 Och förräderiets fanor
 Öppnat sina gamla banor;
 Jag min spira nederlaggt.
 Varen eder nya furste
 Lika lydiga och trogna,
 Som J alltid varit mig!
 Glömmen icke våra krig!
 Låten segrens frukter mogna,
 Och beklagen ej min lott!
Eder vill jag trofast blifva:
 Att er ära än befrämja,
 Vill jag dödens längtan tämja:
 Att om våra bragder skrifva —
 Derför vill jag lefva blott.

J, som följt i stjernans namn,
 Eder ville nu jag kalla
 Till mitt hjerta, i min famn;
 Men han rymmer er ej alla,
 General! Mitt bröst är här:
 Kom uti den öppna famnen!
 Bästa vittnet lefver der:
 Och det gömmer alla namnen.

Men hvar är vår örn? —

Din vinge

Fordom sjöng vår segersång.

Jag vill se dig än en gång.

O! att än en gång jag finge,

Om än djupt af plågor tryekt,

Höra dånet af din flygt!

Nu jag kysser dig . . . Och ljudet

Af min kyss, om än förbjudet

Af den nya maktens svärd,

Höres af vår efterverld. —

Varen vid ert gamla sinne,

Och förvaren i er själ

Min försakelse, mitt minne!

Mina barn, farväl!»

Till *Elba* for han. Hämnens säde grodde

I jordmån, närd af ära och af harm.

Hvad verlden om hans lif och bragder trodde.

Det dog en stund. Men i hans höga barm

En Kejsartanke ännu lifligt bodde: —

Och den allena gjorde honom varm.

Han lät dem dela rofvet. Men han tänkte:

»Det var för mycket, att jag allt dem skänkte.»

När vårens vindar hafvets spegel krusa,

En dag, han lyssnande på klippan står.

Han tro sig höra segrens vingar susa,
 Och vågen, snabb, mot Galliens stränder går.
 O! För de planer i hans inre brusa,
 Ej längre *Elbas* trånga rymd förslår.
Det är för litet för hans herskarsinne —
 Och all hans storhet är ju blott ett — minne.

»Till segels!» ropar han:
 »Sen J, hur härligt vågen svallar?
 Hon oss till nya segrar kallar —
 Nu följ mig hvar en, som kan!»

Ett lifligt hurra-svar
 Ur trogna bröst mot himlen ljuder:
 »Vi följa, Herre! dit du bjuder.»
 Trehundra deras antal var.

»Till segels!» — ingen vet
 Hvarthän det bär; men — ingen fara!
 »*Han* är ju med: Han må bevara
 Vår segers dyra hemlighet!»

Men Kejsarn sade: »*A la France!*» — Och världen
 Vid ordet bäfvade. Då Kejsarns blick
 På trogna skaran föll, han hyllningsgården
 Af böjda knän och varma hjertan fick. —


De jublade: de lade hand på svärdén,
 När Kejsarn alfvarsam förbi dem gick.
 I deras öga brann en morgonljusning,
 Och hjertat klappade af stolt förtjusning.

Han hade ju tre hundra undersåter:
 Med dem och med sig sjelf, men utan blod,
 Han tog sin ärorika krona åter,
 Och folket följde honom, lik en flod.
 Historien säkert *denna* bragd förlåter;
 Dess utgång skrifven re'n bland stjernor stod.
Här båtar ej att tadla, ej berömma;
 Blott vara tyst — och låta tiden dömma.

Europa kom igen . . . Och öfvermannadt
 Af mängden Lejonet ånyo blef.
 Hans namn, af legda skrikare förbannadt,
 Med honom sjelf, man snart i landsflykt dref.
 Men ändtligt *nu* har hatets olåt stannat,
 Se'n *Clio* slöjan från hans anlet ref.
 All underhandlings lama värn han skydde —
 Och i sin största oväns armar flydde.

Brittannia! Om ditt rika hjerta värker,
 Då Minnet, som en vålnad, går igen,
 Och om i din historia du märker
 En sida som är *svart* — så tänk på *Den*,

Hvars ära tidens dufna hjertan stärker!
Mins, att han kom till dig som gäst och vän!
Han trodde än på dig — på *dig* allena;
Derför han mördad blef på *Sanct Helena*.



9.

Napoleons Monolog.

Dixi et salvavi animam meam.

(Han sitter vid en af tvenne sorgpilar beskuggad källa, i en romantisk dal på S:t Helena. Bredvid honom slumrar, på gräset, den unge Las Cases.)

Det lider — till sitt mål min lefnad lider —
 Ej tiden; han ej mera går framåt.
 Med tunga steg han ned tillbaka skrider,
 Och stannar lyssnande emellanåt.
 Han lyssnar väl om dagen och om natten,
 Om ingen kommer med ett kraftens bud,
 Om ej utöfver hafvets stora vatten
 Condorens spända vingar gifva ljud. —
 Nej, Kronos! Du får hjälpa dig allena;
 Condoren fjattrad bor på Sanct Helena.

O! om ännu en gång han flyga finge
 Kring världen, stolt och fri, som förr han fick,
 Med tvenne stormar, en på hvarje vinge,
 Med tvenne solar, en i hvarje blick:
 I lifvets bok han skulle vända bladen,
 Tillbringa än, i ofördunkladt sken,
 En bragdfull dag, så stark som Iliaden,
 Och snart en afton, mild som Odysséen.
 Då skulle Fridens gyllne bin få komma
 Och mätta sig ur Segrens purpurblomma.

Om blott naturen lydde min befallning,
 Så visst som menskor jag heherrsikat bar,
 En våg mig kasta skulle med sin svallning
 Intill den kust, der jag min krona bar.
 Millioner skulle täfla om den ära,
 Att mina fanor, mina örnar bära,
 Att dö för mig. Jag skulle dö för dem
 Och för mitt otacksamma kejsarhem. —
 Nej! intet af allt detta! Här jag hvilar.
 Förbi mig alla hafvets böljor gå.
 Min graf skall öppnas under dessa pilar,
 Som sörjande, med sänkta grenar, stå
 Vid blåa källans rand, på hvar sin sida,
 Och skugga öfver hjeltens skugga sprida.

Som fordom, i den mörka poppellunden,
 Invid Egerias källa Numa satt,
 Och helig vishet drack, i högsta stunden
 Af mången stjernfull och högtidlig natt;
 Så sitter, efter många beta öden,
 Jag vid Helenas kalla källa här,
 Och dricker hvad som mer än vishet är,
 Och mer än jordens klot. — Jag dricker döden —
 Välsmakande och svalkande han är.
 Med hvar pokal, mig Vatten-nympfen räcker,
 En plåga i mitt hjertas djup hon släcker.

Sol! lys ej mer på mig! I fordna dagar
 Du var mig kär, då du mig handla såg,
 När jag med svärdet tydde fridens lagar,
 Och väckte allt, som uti dvala låg.
 För verk och handling blott fick menskan ljuset:
 När hennes själ blir trött och kraften matt,
 Och hjertat af en långsam pina fruset,
 Då är hon mogen för Tartarens natt.

Natt? — Långa natt! du natt förutan dager!
 Intill ditt sköte snart, o snart mig slut!
 Jag vet, hos dig ej blommar någon lager,
 Och lust till lagrar icke dit mig drager;
 Jag har ej rum för dem, jag fått förut.

Släck blott med mörker mina tankars svindel;
 Nog har jag tänkt, för mycket har jag hört:
 Och lös, så fort du kan, den trånga bindel,
 Som lifvets må pygméer kring mig snört.
 I djuphet vill jag tåligt se'n förbida,
 Om äfven griften har sin ljusa sida.

Den, som har skapat verk för evigheten,
 En verld af hjeltar upp ur stofet väckt:
 Som vakat dag och natt för menskligheten,
 Vidskepelsens och mörkrets spira bräckt:
 Som segrande gick fram i Solens länder,
 Fick tempel på den gamla Nilens stränder,
 Och hette *Kebir* eller Eldens Far: —
 Som sedan sett ett ögonblick förstöra
 Sitt Pantheon, som nära fullbyggt var,
 Förskingra, trampa ned, tillintetgöra
 Sin hjelteverld, sin prakt, sin härlighet: —
 Den högste vise svare, om han vet,
 Hvad *den* bör tro om lifvets evighet! —

Men om det varar än på Stygens stränder,
 Och själens malm ånyo glödgas het,
 Förmodar jag, att ödets Herre sänder
 Min ande ut att styra en komet.

Då skall han gå, som här, sin egen bana,
 Och ingen Astronom förmå att ana
 Hvar han är hemma, hvad som är hans kall,
 Hvarfrån han kommer, och hvarthän han skall:
 Men kommande och gående den samma,
 Af seklerna han kännes på sin flamma.

Lik dig, Las Cases! min landsflykts bästa gåfva!
 Så tyst, så oskuldsfull och skön som du,
 Historiens engel på min graf skall sofva
 Helt säkert ett århundrade ännu.
 Och medan världen smädar eller glömmar,
 Han synes le — han vet om hvem han drömmer:
 Ur Minnets flod, som djupt och stilla går,
 Om mig en uppenbarelse han får.
 Och när en gång han allt att veta hunnit,
 Och nyckeln till min lefnads gåta funnit —
 En blixtnad den blåa rymden genomskär,
 Och honom väcker med en kyss så här.

*(Han kysser den unga Las Cases, som vaknar
 hastigt och uppreser sig.)*

Historiens genius lyfter sina vingar,
 Och när han flyger, från hans läppar klingar
 Ett sannt och oförgängligt gudasvar,
 Förkunnande för världen hvad jag var.

(Han fattar ynglingen vid handen och går bort ur dalen.)



10.

*En Dröm, 1821.**(Berättad för Grefve Bertrand.)*

— — — Que te mihi nobibus actam
 Detulit in terras? Unde hæc tam clara repente
 Tempestas?

VIRGILIUS.

Jag satt i går och slumrade, en stund,
 På klippan, under lagern, dem du känner:
 Der är så svalt, när middagssolen bränner —
 Det var ej sömn; nej! det var blott en blund.
 Mig sjelf och alla mina qual jag glömde;
 Jag slumrade så ljust — jag drömde.

Det blef så ljust omkring mig. Solen kom
 I kejsarprakt upp öfver blåa bergen,
 Och stormen teg, och vågen vände om,
 Och lifvet log i fordna rosenfärgen.

Nicander. II.

9

Der stod en man bredvid mig. —

Minnets brand

Mig genomflög. —

Han tog min ena hand;

Den andra, bäst bekant med all min smärta,

Låg troget tryckt intill mitt hjerta.

Och mannen sade: »Känner du mig ej?

Jag tänkte noga efter . . . »Nej!

Du är dock visst en gammal vapenbroder;

Du talar, som du kom från Memnons stoder.» —

»Jag kommer från Egypten, det är visst;

Vid pyramiderna du såg mig sist . . .

Se upp! der stå de än på andra stranden . . .»

Och dervid tryckte han mig hårdt i handen.

»Jag har till sällskap här en gammal vän,

Som sökt dig vidt kring jordens öde kuster,

Ett rof för fruktan ej, men väl förluster.

Det är en örn . . . Säg, känner du ej den?»

Och jag såg upp. Der satt den sköna hamnen

Af mina segrars örn . . . Jag sträckte famnen;

Men mannen sade: »Örnens väg var lång:

Han husvill är bland menskorna och tingen.

*Han ville se dig än en gång;
 Nu mera har han skydd hos ingen.
 Betrakta honom! Känner du mig nu?
 Se, detta är din örn — och jag är du.»*

*När så han talte, tänkte jag tillbaka,
 Och sade: »Ja! nu känner jag dig, nu.
 Men ack! jag kan ej sofva, kan ej vaka . . .
 Du är väl jag; men jag ej mera du.»*

*En fläkt mig rörde då af örnens vingar:
 Ett segrens echo genom rymden klingar.
 Jag sade: »Trogna örn! välkommen, fast för sent.
 Mitt öga är ej klart, fast ännu lika rent:
 Jag kan ej se dig mer, förr'n jag fått hvila.
 Flyg bort en stund! Flyg! Med min ljungeld ila
 Kring tidens tomma, molnomhöljda haf! — — —
 Kom se'n igen och sätt dig på min graf!» — —*

*Så drömde jag. Med en olympisk fart
 Min örn sig lyfte stolt, på gamla minnens segel,
 Upp öfver solens bild i oceanens spegel; —
 Jag hoppas dock, han kommer åter snart.*



11.

Napoleon.

Ingrata patria, ne ossa quidem
mea habes.

LIVIUS.

Och örnen kom. Det icke längre dröjde,
Förr'n Kejsarn hvilar ut från sina krig.
I kamp med döden, än sin röst han höjde,
När kring hans bädd de trogna samlat sig:
»*Det var min styrka, som mig nederböjde, —
Och det är lifvet blott, som dödar mig: —
Mitt Franska folk, — min här — min son!*» — han sade:
Och lugn sitt Jofursöga sammanlade.

Hans *bild* bär majestätet på sin panå:
Hans ögas eld en gång var Verldens sol,
Och är så än. Med vördnad Furstar stanna
Kring spillrorna utaf hans kejsarstol.

Vi vilja ej välsigna, ej förbanna;
 Men tidens slägter, ifrån pol till pol,
 Från slott till koja, Hjeltens anlet känna.
 De se ej åter snart en man som denna.

Hans *namn* har vingar än, liksom hans anda
 Kring verlden flög och famnade dess klot.
 Det synes sjunka; men då folken stranda
 På egna villor och för stormens hot:
 Och när de vilja, men ej kunna, landa,
 Och stöta uya bränningar emot, —
 Det sväfvar upp igen, förskingrar töcknen:
 Och det betyder: *Lejonet i Öknen*.

Hans *snille* var ett underverk på jorden;
 Det slog med häpnad både stort och smått.
 Det låg i bragderna, ej blott i orden,
 Och var *för* stort; ty det var utan mått.
 Det fruktades i Södern och i Norden;
 Fastän dess blixtn ej våra fjellar nått.
Han visste alltid *hur* och *hvar*t han ville:
 Hans *snille* var ett svärd, hans svärd ett *snille*.

Hans *graf*, beskuggad skönt af tårepilar,
 Kan seglarn se i Sanct Helenas dal.
 Hans stolta örn invid hans sida hvilat
 Och räknar, tankfull, sina segrars tal.

Till denna graf från Galliens kuster ilar
En suck ; — men segersn örn är icke fal.
Du kunde ju den *levande* försaka :
Välan! begär då ej hans *stoft* tillbaka!



.12.

Lejonets Moder.

O Madre, o Madre, quanto dir m'invita
 De' tuoi gran pregi un riverente affetto,
 Che più che può col buon voler aita.

— — — — —
 Che non scrisser di te l'eccelse penne
 Di profetiche muse, e quai figure
 Non adombraro quanto poscia avvenne?

FRANCESCO MARIA GASPARI.

Stum, i romar-slottet sitter,
 Lik en Niobe, hans mor.
 Tyst är hennes sorg, men bitter,
 Såsom minnet, hög och stor.
 Mycket äger hon att minnas:
 Hon är ödmjuk, stolt, men from;
 Ty ju större minnen finnas,
 Desto mer syns jorden tom.

»Tom är världen, se'n jag miste
 Min och tidens störste son;
 Dock — jag klagar ej — jag visste,
 Han var blott ett himlens lån.
 Arma barn! Han dog allena,
 Han, som världen lagar gaf:
 Döden blott kan oss förena,
 Fastän ej i samma graf.

Barn och barnbarn ser jag falla —
 Drottning, Kejsare och Kung;
 Döden än ej skördat alla:
 Mig han finner ock för ung.
 Kejsarn slutade regera:
 Stängd blef ärans tempelgård —
 Och nu lefver han ej mera;
Jag står qvar — hans minnesvärd.

Hvarför dömdes väl hans moder,
 Att i lifvets öken stå
 Här, ibland hans ärestoder
 Äldst, men bräckligast också?
 Ack! Han har så många andra —
 Herre! Tag mig härifrån!
 Låt mig snart och stilla vandra
 Till Ditt rike, till min Son!

Så hon suckar. Och det lider:
 Hon till Sonens möte går.
 Såret icke längre svider;
 Trons och Styrkans lön hon får.
 Hennes stolta tårars flöden
 Samlas till en perlekrans: —
 Stor hon är och skön i döden;
 Hon var moder — hon var Hans.

Och — Roma! Du, som hennes aska gömmer,
 Beskydda troget den; hon är dig värd.
 När du om dina fordna hjeltar drömmer,
 Betrakta *Kejsarns* örnar och hans svärd;
 Och skänk, när stundens pinor du förglömmer,
 Din *siste konung* minnets offergård!
 Uppståndelse dig tiden ej förunde;
 De äro borta, som dig frälsa kunde.



Markos Botzaris eller Den Selleidiska Örnén.

En Grekisk Sång.

Till De Grekiska Hjeltarne

NIKITAS, NOTHOS BOTZARIS, CONST. BOTZARIS,
MIAULIS OCH KANARIS.

*När Hellas kämpar i en blodig strid,
Vi leve här i endragt och i frid,
Ett lyckligt folk, med fosterländska sinnen,
På skatter armt, men rikt på stora minnen.*

*När på Er äras altar rörd jag ser
Medborgarne sitt offer lägga ner,
Då Edra bragder allas hjertan lifva,
Jag offrar ock. Sen här hvad jag kan gifva:*

*En evig kärlek till det sköna land,
Der konstens Gud de första kransar band,
Der Aristides lefde, Plato tänkte,
Sophocles söng och Cimon segrar skänkte:*

*En varm beundran för det hjeltemod,
Som blef Ert arf med tappra faders blod,
Som svärfvar ofvan alla tidens öden,
Som pryder lifvet och förljufvar döden:*

*Åt Selleidens djerfva örn en sång.
Den söngs uti mitt hjerta hvarje gång,
Som Nyktets stämman jublande förkunnat
De segrar lyckan Edra vapen unnat:*

*O striden fort! — Snart Hellas kämpat ut,
Och Korsets Fana segra skall till slut.
Hon trotsar kulors regn och lansars skurar:
Hon störtar ej, med Messolonghis murar.*

*Men skall Ert öde att förkrossas bli —
O trefallt sällare dock ären J
På dödens sång, den Äran Eder bäddat,
Än de, som rädda kunnat — och ej räddat.*



*Ἀδελφοί, ἐγὼ ἔκαμα τὸ πρὸς
τὴν πατρίδα γόλος μὲ. Στάτε
πίστοι εἰς τὴν πατρίδα ὡς
τιστοὶ δούλοι τῆ Θεοῦ. Ἀ-
φήσατε με, καὶ τρέξετε νὰ
τελειώσατε ἐκεῖνο ὅπου ἐγὼ
ἄρχισα.... Ἡ πατρίς ἐλευ-
θερία ἐστὶ. Ἀποθνήσκω ἐνχα-
ριστημένος.*

MARKOS BOTZARIS *Sista Ord.*

Archipelagens vågor re'n förgylldes
Af solens sista, milda afskedsblick.
Med gyllne kronor trädens toppar fylldes
Och fjellens snö en rosenrodnad fick.
Det blef så tyst på bergen och på fälten;
Men se, Botzaris dock, den unga hjelten,
Till sömn ej lockas af naturens frid.
Uppå en klippa sitter han och tänker,
Och rundt omkring sin stolta höfding blänker
En här af Palikarer, klädd till strid.

Ju mer naturen mörknar för hans öga,
 Dess ljusare det blir uti hans själ.
 Han blickar stum och tankfull mot det höga,
 Och märker skymningen kring nejden väl.
 När allt är skumt, och första stjernan strålar,
 En eldig rodnad hjeltens kinder målar:
 Han reser sig: med honom uppstår allt.
 Gladt skådar han på sina kämpar neder,
 Och något öfverjordiskt skönt sig breder
 Omkring hans höga krigiska gestalt.

»J Bröder!» så han talte: »Natten stundar,
 »I ljusgrå dimma står Parnassus klädd.
 »Snart Mustaj Pascha, opiidrucken, blundar
 »I Karpenitza på sin svandunsbädd.
 »Hans tropp skall slås, hans öfvermod förfäras:
 »Det — eller ock skall jag ur striden bäras
 »Med hjelmen klufven och med hjertat kallt.
 »Vi äre få; men manliga vi äre:
 »För Hellas lif och frihet svärd vi bäre; —
 »Blott den, som mycket vågar, vinner allt.

»Vid midnattstimman gå vi till hans läger.
 »Min tanke re'n vårt anfall ordnat har:
 »Och denna natt — så mig en aning säger —
 »Har oss en härlig seger i förvar.

»Än tvenne timmars hvila eder unnen,
 »På jorden, kämpar, sofven, om J kunnen;
 »Ty hvilan alstrar friska bragders glöd.
 »När jag med svärdet slår på cittrans strängar,
 »Uppresen Er från edra hårda sängar,
 »Och följn mig till seger eller död!»

Tvåhundra Fyratiö Palikarer

Med starka mannstämmor svarte: »Ja!
 »Med dig för Gud, för Fosterjord och Lärer
 »I denna natt vi svärd ur skidan dra.»
 Men Sulioterna, som stilla lågo,
 Med mörka blickar på hvarannan sågo,
 Och intet ljud från deras läppar gick.
 Liksom han deras mening gissat hade,
 Botzaris till den stumma troppen sade
 Med manlig mildhet uti ord och blick:

»Jag vet, J striden hellre än i J talen.
 »J, Sulioter, sviken icke mig.
 »Så skön ej sången hörs af näktergalen,
 »Som edra sablars klang i storm och krig.»

Så talte han. En bifallsnick förklarar
 Hvad hären tänker: sorl af bifall svarar
 Hvert ord af Vestra Grekelands Stratark.
 Se'n skringras kämparne ur sina leder,
 Och lägga sig till flyktig hvila neder
 Vid bergets fot på daggbefuktad mark.

Ej så Botzaris. Han sin cittra fattar
 Och säkta uppför bergets branter går.
 Ej endast krigets ära högt han skattar;
 Han äfven Sångens ljufva konst förstår.
 Han sätter sig uppå den högsta spetsen,
 Beskådar tyst den dimmbehöljda kretsen,
 Mot insjöns lugna spegel blickar ner:
 Der molnens vålnadlika skuggor simma,
 Och mången stjerna, tänd för nattens timma;
 Sin bleka bild i stilla svalkning ser.

Hans minne med förtjusning flyr tillbaka
 Till nejder, dem han lemnat längese'n.
 På Chryse tänker han, sin trogna maka,
 Hvars sista kyss på munnen glöder än:
 På sina fäders hem, sin faders hydda,
 Som honom närt, och den han nu vill skydda
 Med tacksam hand, som kämpe och som fri.
 Hör, toner, dem hans bröst ej mer kan gömma,
 Ifrån hans läppar och från cittran strömma,
 Och vakteln blandar in sin sång deri:

Då min ande hvilar,
 Glad till dig han ilar,
 Sköna Chryse! vänta
 Mig ej hem i natt!

Förr'n ur blåa vågor
 Morgonrodnans lågor
 Upp i Östern glänta,
 Tar jag Paschan fatt.

Hur mitt hjerta svallar!
 Fosterlandet kallar:
 Tanken söker striden,
 Liksom Örnen rof.
 Känslan vid ditt sköte
 Söker glädjens möte,
 Liksom dufvan friden,
 Kärlekens behof.

Kommer jag ej åter,
 Vet, om än du gråter,
 Att till dödens stunder
 Du min tro behöll.
 Lyft din blick från jorden,
 När de sköna orden
 Gå kring berg och lunder:
 »Han med ära föll.»

Blomstren vissna alla,
 Kämpen måste falla,
 Glädjen slocknar, smärtan
 Dör också en gång.

Lycklig den, hvars minne
 Evigt slutes inne
 I de fria hjertan
 Och i Skaldens säng.

Men då han sista orden sjungit hade,
 Och cittran sjönk till jorden ur hans hand,
 Den tysta Sömmen på hans panna lade
 Sin vallmokrans. Han är i drömmens land.
 Förgäfves strider han med Nattens makter,
 Som honom draga ned till Morphei trakter;
 Hans motstånd öker deras seger blott.
 Och drömmens taflo, glänsande och höga
 Sig veckla präktigt ut framför hans öga.
 Se här de bilder, dem han skåda fått:

Han såg hur Ali Pascha af Janina;
 Den gamla, stolta Lejonkungen, satt
 Uppå en krutfylld, underjordisk mina,
 Omgifven af sin oskatthara skatt.
 Den unga Selim, med de ljusa håren,
 Så skön, som morgonsolen är om Våren,
 Vid Alis thron en påtänd fackla bär.
 Och Paschan sade: »Selim! jag vill våga
 Att dessa klara himlens stjernor fråga,
 Om ödet Grekland friheten beskär.

Nicander. II.

Får jag ett Nej till svar på mina frågor,
 Om Porten segrar, vinkar jag åt dig.
 Tänd då vår mina på. Jag dör i lågor,
 Och Grekland jag begrafva skall med mig.
 Och Selim svarte: »Ej min tro skall vackla.
 Jag står som *Kärleken* med upprätt fackla,
 Och lyser Greklands kamp och Greklands hopp;
 Men på din vink, som leder mina öden,
 Jag vänder facklan om, och blifver *Döden*,
 Och går med dig i samma lågor opp.»

Snart Ali vinkade; men i detsamma
 Som Selim skulle vända facklan om,
 Och sätta minans afgrunds djup i flamma,
 Lik en bevingad storm Botzaris kom.
 Han rycker blosset utur Selims händer,
 Och långt i blåa hafvet ut det sänder:
 Ett stjernfall likt, det sjunker der och dör. —
 — Botzaris vaknar, ser sig stå på fjellet,
 Och fjerran från det tysta bönkapellet
 Han midnattsklockans gälla toner hör.

Då var ej tid att längre der förbida;
 Han går med raska steg från klippan ner.
 Nu brinner han af häftig lust att strida,
 Och snart till strids det kända tecknet ger.

Med svärdet starkt han slår på cittraus strängar,
 Och strax med sorl från sina hårda sängar
 Stå kämparne i fulla vapen opp.
 Botzaris talar — ingen anda rördes;
 Men hvarje ord, som från hans läppar hördes,
 Liksom en blixst all hären genomlopp.

Se'n ordnade han tåget. Vidt det räckte:
 Med sina Palikarer gick han främst,
 Och Sulioterna hans rygg betäckte;
 De voro lugnare, men icke sämst.
 Ty alla, som i troppen syntes tåga,
 Uppeldades af samma rena låga,
 Att segra eller dö för fädrens bygd.
 Men tyst som Dödens Englar fram de gingo,
 Tills Paschans läger de i sigte fingo,
 Som glänste hvitt, i fikonträdens skygd.

Uti sitt tält af perlbestickadt siden
 Vällustigt utsträckt Mustaj Pascha sof.
 Ej visste han hur när han var till striden;
 I spridda tält re'n slumrade hans hof.
 En Negerlaf allena, svart som natten,
 Lik sagans Drake, som höll vakt om skatten,
 Med djurisk trohet vid hans fötter låg.
 Om sömnens spira slafven stundom tämde,
 Det minsta ljud ur slumren honom skrämde.
 Då spratt han upp och på sin herre såg.

Kort efter midnatt han sig höra tyckte
 Ett dån af svärd och lossade gevär.
 I Paschans atlastäcke löst han ryckte,
 Och sade: »Herre! fienden är här.»
 Men Mustaj svarte: »Fienden jag känner:
 Jag har omkring mig åttatusen vänner:
 De äro fruktansvärda, vill jag tro.
 Var stilla, Mohull! I din herres läger
 Tre Paschar tjena. En af dem mig säger,
 Om någon Christen hund förstört min ro.»

Så sagt, han sönk bekymmerslös tillbaka
 På ejderkudden; men hans ro blef kort.
 Helt tydligt hördes dragna vapen braka
 Ej långt ifrån härförartältet bort.
 Då reste Mustaj sig, tog sabeln neder,
 Som mången gång han burit har med heder;
 Ty han var krigisk, då han ville det,
 I simpel skrud han sina lemmar höljde,
 Och gick. Pistolbevärpad slafven följde,
 Som skuggan trogen, i sin herres fjät.

Derute gick det tappert till; ty redan
 Botzaris slagit förpostkedjan ner.
 Femhundra man dess styrka var; och sedan
 Han söker flera, och han finner fler.

Re'n alla Turkar, dem Propheten unnar
 Att vakna opp, då faran sig förkunnar,
 Beväpna sig, och slåss med fasans mod.
 För Grekers svärd till hundratal de falla,
 Och fåfängt ropa sitt »Allah! Allah!»
 Till Paradiset simma i sitt blod.

Allt mera frossar döden. Men Botzaris
 Inrusar i ett tält med vindens lopp.
 Der ser han Paschan Hago Bessiaris,
 Som, sömnig än, nyss steg ur bädden opp.
 Den vilde drar sin dolk, och håniskt skrattar,
 Men Hjelten honom hårdt i skägget fattar:
 »Du, Sulis bödell mördar ingen mer:»
 Vid dessa ord han Turkens hjessa böjer:
 Sitt varma svärd med väldig arm han höjer:
 Och Hago ramlar död till golfvet ner.

Ej hinder och ej faror hjelten hämma:
 Från seger och till seger blott han flyr.
 »Hvar äro Pascharne?» så hörs hans stämma:
 »Hvi sofva de, då redan dagen gryr?»
 Strax Sepher Pascha blef tillfångatagen,
 Och på en vink i starka fjettrar slagen,

Han fördes bort bland Palikarers svärd.
 En afgrundseld uti sin blick han hade,
 Ej drog han suck, och intet ord han sade.
 Den fruktansvärde var beklagansvärd.

När nu Stratarken framåt sig begifver,
 Och åt Phocidas en befallning ger,
 Han Negerlafven Mohul varse blifver,
 Som hoppar vildt omkring och rysligt ler.
 »Missfoster! skynda dig, var snabb att springa,
 »Att ej ett misshugg af min skarpa klinga
 »Må klyfva dig!» När Markos detta sagt,
 Han går förbi; men Slafven ler dess värre,
 Och lömsk mot alla, trogen blott sin herre,
 Bereder sig att hämnas hans förakt.

Snart Musulmännens brystna leder flykta,
 Och Fruktan banar dem en öppen stråt.
 Re'n äro Månstandaren nederryckta:
 I Paschans harem ljuder klagogråt.
 Då hörs en mächtig röst till hären dundra:
 »När sågen J, att tusen fly för hundra?
 »I lägret finnas inga Greker än.
 »För några druckna Scondrier J häfven;
 »Vid Omars skägg! fort er tillbaka häfven!
 »Prophetens fanor hämta hit igen!»

Då syns Botzaris midt i hären stanna
 Med samma djerfhet, han i striden haft.
 En himmelsk fägring strålar på hans panna
 Och i hans bröst en himmel utaf kraft.
 Hans rika hår i lösa lockar gungar:
 Ett blottadt svärd i högra handen ljungar:
 På blåa drägten korsets bild är röjd.
 Friskt mannamod uti hans ådror brusar,
 Och österns vind i hjälmens fjädrar susar
 Sin sång om seger och sin sång om fröjd.

Han ropar högt: »O nej! J skolen falla.
 »Er sista dag nu nyss upprunnen är.
 »J blifven nedergjorde alla, alla;
 »Markos Botzaris, hämnaren är här.»
 Och så, i spetsen framför Sulis hjeltar,
 Förödelse och död han för sig vältar;
 Men Mohul känner honom på hans mod.
 Ett skott! — Botzaris strax sig sårad känner,
 Men strider dock, ehuru smärtan bränner:
 Hvert steg framåt han märker med sitt blod.

Och just, som segren synes sig förklara
 Och lyckans ynnest stå de tappra bi,
 Då Muselmännens ångestrop besvara
 Botzaris och hans Grekers segerskri:

Ännu ett skott den ädle Markos hinner,
 Han dignar: styrkan ur den arm försvinner,
 Som nyss så djerf och öfvermanligt stred.
 Han, som gick upp lik morgonsolen präktig,
 Och ensam var legioner öfvermäktig,
 Nu sjunka syns som aftonsolen ned.

I samma stund som hjälten Markos höjde
 Sitt hufvud ned och blef för världen kall,
 Naturens sol sig klar i Östern höjde,
 Slog ögat upp och såg sin likes fall.
 Nu Zongos, Hyskos och Belzes lände
 Med friska troppar an. Sin Chef de kände,
 Snart de eröfrade sin Chef igen:
 Och kämpar, dem till gråt hans åsyn rörde,
 Ur stridens eld och buller honom förde
 Han lefde än, han log emot dem än.

Den seger, som en hjältes kraft beredde,
 Bredvid hans bår Förtvillans styrka vann.
 Väl mången större strid på jorden skedde;
 Men ingen mera härlig nämnas kan.
 Hvar Muselman, som värdig var att falla,
 Han föll för svärd: de andra flydde alla

Och hämdens Furie dem framför sig dref.
 Halftannat tusen döda fältet täckte;
 Men många skaror sina vapen sträckte,
 Och hela lägret Grekiskt byte blef.

När allt var stilla, härens klagan hördes
 Omkring den bädd, der blek Botzaris låg.
 Af kämpar han till Messolonghi fördes:
 Det var ett sorgens och ett segrens tåg.
 De Palikarer, som sin höfding buro,
 En evig kärlek åt hans minne svuro,
 Ett evigt minne af hans segrars lopp:
 Och Sulioterna, som efter följde,
 I mörka mantlar sina hjessor böljde
 Men lyfte fanorna mot himlen opp.

En helig källa är i dessa trakter
 Upprunnen tyst ur blomsterdalens famn.
 Kring henne vaka Sångens milda makter:
 Kephalo-Vrysson är den källans namn.
 Cypresser stå som Sorger vid en sida;
 Men Lagrar vid den andra skugga sprida,
 Som Segrarnas och Årans sinnebild.
 Vid källans brädd, dit bäckens brusning leder,
 Nu sätta krigarne sin Höfding neder;
 Än är han ej från dem och lifvet skild.

Sitt hufvud lyfter han, och ögat strålar.
 Han rör vid vattnet med en vissnad hand.
 En flyktig rodnads sken hans anlet målar.
 Och hastigt löser sig hans tungas band.
 Han säger: »*Bröder! jag har nu betalat*
»Min skuld åt Hellas. Himlen mig hugsvalat
»Med döden på en gång och segrens fröjd.
»Mitt efterdöme följén, och fullborden
»Hvad jag begyunt för Gud och fosterjorden —
»Vårt fosterland är fritt — Jag dör förnöjd.»

Så blef han död. Ej någon klagan märktes;
 Hans död för härlig att beklagas var.
 Af hjeltens sista hälsning alla stärktes,
 Och hvar och en sin smärta manligt bar.
 Men krigarne, som uti tårar flöto,
 Med tystnad lagerqvistar nederbröto,
 Och Constantin Botzaris band en krans,
 Den han kring brodrens bleka panna lade,
 Och med en blick mot himlens fäste sade:
 »Gud! gif mig snart en död så skön som hans!»

Cypressen hviskar än om sorg vid källan,
 Och Lagern susar der om Ära än.
Från striden kommo Dufvor icke sällan
 Att söka fristad der, och finna den.

Men Örnen, då han majestätiskt seglar
 Till stridens fält, ett ögonblick sig speglar
 Med stolt behag i källans lugna flod.
 De vittna om de dygder Markos hyste:
 Att i hans bröst i skön förening lyste
 Med Dufvans oskuld Örnens hjeltemod.

I Messolonghi är Botzaris jordad:
 För evigt Minne har han lefvat nog.
 Den helga sak är kanske snart fullbordad,
 För hvars försvar han handlade och dog.
 Hans Ande, som af Greklands ära njuter,
 På Messolonghis hjeltar ned sig gjuter:
 I hvarje Grekisk seger segrar han,
 Och hviskar ned från skyn de klara orden:
 »Att Äran är det skönaste på jorden,
 Och blott den frie henne skörda kan.»



POESIE ITALIANE.

(Roma, 1828—1829.)

Tavola Votiva.

(All' Illustrissimo Signor Professore, S:r Niccola Byström.)

Quando nei tempi antichi un pellegrino
 Vate, la cetra in man, l'alma giuliva,
 D'Arcadia visitava il suol divino,
 Cantava un inno allora a voce viva:
 E poi partendo, sovra un lauro o un pino
 Sospese la sua Tavola Votiva,
 Dove era scritto in semplice favella:
 «Un giorno anch' io fui nell' Arcadia bella.»

Il freddo sole e lo steril terreno
 Del Settentrion lasciai, già moribondo.
 Sol del tesor della Speranza pieno,
 Scesi dall' Alpi pel terribil Gondo.
 Venni e viddi d'Italia il ciel sereno:
 La sanità trovai nel nuovo mondo.

Del sacro suol la diva Poesia
Risuscitò l'ardor dell' alma mia.

Anch' io vissi nell' alma Roma un giorno:
Di *Villa Malta* lieto anch' io godea.
La maestà delle montagne intorno,
Sotto di me li sette colli avea,
Allor chè nel giardin, di fiori adorno,
Solo col mio pensier, spesso io sedeai,
Del rosignuol gli accenti or ascoltando,
Or lo splendor del puro ciel mirando.

Ma come passa nell' estiva sera
L'alato zeffiretto, ora è passata
Di quel dolce piacer la primavera:
Da Te la bella Villa è abbandonata.
Ma la mia mente, tacita e sincera,
Sempre rinchiuderà memoria greata
Dell' ospitalità Romana antica,
Che mi mostrasti nella Villa amica.

E perchè resti a Te, Sodale! un segno
De sentimenti del mio grato cuore,
Ti prego d'accettar quel lieve pegno
Di vero affetto e de fraterno amore.
Se ne vorresti uno di Te più degno,
Un vivo pegno, il qual meco non muore,

**Leggi nel fondo del mio cuore allora :
Là dentro troverai Te stesso ognora.**

**Evviva la Memoria! E poi, se mai
Mi scorderò di quei dolci momenti,
Che allegro in Roma, accanto a Te, passai :
Se viene un dì, che più nom mi rammenti
Di Te, di Roma e de' celesti rai
Di queste stelle, splendide, ridente :
Odiarmi allora quoi, perchè io mentiva,
E franger questa Tavola votiva!**



Sonetti.

1.

Il primo Sonetto.

*(Alla Signora *****.)*

Nasci, Sonetto lieve, il mio primiero,
 Un fior di primavera entra nel mondo!
 Forse t'opprimerà d'un piede il pondo.
 O ti dispergerà vento leggiero.
 Forse t'immergerà — o crudel pensiero —
 L'oblio nel suo mare atro e profondo. —
 No, nò, tu avrai soggiorno più giocondo,
 Vivrai tre giorni o quattro almeno, io spero.
 E perchè più sicuro il tuo perdono,
 E la tua vita sia più avventurosa,

Io ti consacro or delle Grazie al trono.
 Povera, timida e immatura Rosa!
 Alla più amabil Donna or or ti dono,
 Alla più buona ed alla più graziosa.

2.

A Lelia,

quando voleva, che l'autore scrivesse il suo Epitaffio.

Lelia, che vuoi? Quell' ora, che pavento,
 Io canterò: della tua morte l'ora.
 Sebben morirò (lo sento) io stesso allora,
 Al tuo piacere e al mio dolor consento.
 Di tanta gloria e di tanto tormento
 Non degno son. Pensar non posso ancora
 La vita estinta, che il mio cuore adora,
 E quel divino sguardo oscuro e spento.
 Ebbene, il tuo valor mi desta ardire:
 Voglio cantare un Genio ardito e forte,
 Sublime e dolce e lieto nel soffrire:
 Un Genio, invitto dall' umana sorte,
 Che al ciel s'innalzerà senza morire,
 Il vincitor dei cuori e della morte.

3.

Alla Villa Borghese.

Villa superba nella valle ombrosa,
 Coi sempre verdi pini e eterni allori,
 Dove de rosignuoli ameni cori
 La primavera cantano e la rosa.
 Dimmi, perchè l'anima mia non osa
 Qui celebrar la nascita de fiori;
 Ma nel suo sen celando i sacri ardori
 Trema di gjoja e tace vergognosa? —
 Non voglio far del mio difetto un vanto,
 Ni coi miei suoni tremoli e meschini
 Turbar della natura il dolce canto.
 Se quanto amo i tuoi fiori, allori e pini,
 Le Ninfe d'Elicon mi amasser tanto,
 Nell' ombre tue farei carmi divini.

4.

Luigi Vestri.

Natura liberale ed arte ardità,
 Vestri, ti fece attore. Il mobil viso
 Dove confondi e unisci il pianto e il riso,
 Pare uno specchio dell' umana vita.

La Vita già, credendosi tradita,
 Ti osserva austera con un guardo fiso,
 E vuol riprenderti, ma d'improvviso
 Vinta si trova e geme e loda invita.
 Nel tuo poter sai colger ogni affetto,
 Gioja ed amore insieme, odio e dolore;
 Tu sai domarli come un vero Alcide.
 Lo spettator, nel cui commosso petto
 Si desta gioja, odio, dolore e amore,
 Ti ascolta e ammira e gode — e piange e ride.

5.

Alla Signora Luigia Boccabadati.

Si dolce in vista e si soave in voce.

PETRARCA.

Quando veggio *Zelmira* arditamente
 Esporsi, per salvare il padre e il figlio;
 Exilda con un raggio del suo ciglio
 Illuminar di Clodomir la mente;
Desdemona, serena ed innocente
 Amar così, nel suo mortal periglio,
 Che Otello già, cangiando il vil consiglio,
 Tornando in se, del suo furor si pente —

Io veggio Te. Dal roseo labbro espressa
 Della natura la favella spira,
 Perchè sei sempre la natura stessa.
 Lo spirito d'*Esilda* in Te s'ammira,
 La grazia e l'innocenza dell' oppressa
Desdemona, e la forza di *Zelmira*.

6.

Credeva un giorno, che nessun soggetto
 Fosse troppo alto per la Poesia.
 Tutto cantai, che nel mio sen fioria;
 Ogni difficoltà mi fù un diletto.
 Ma poi chè il canto tuo toccò mio petto,
 L'ardir mancar mi sento e l'alma mia
 Non vuol, non può, non osa come pria
 Svelare il suo pensiero e il dolce affetto.
 Facondo e illustre come Apollo fammi:
 Lo spirito d'Omero e d'Orfeo il cuore
 E un suono ancor della tua voce dammi!
 Voglio cantarti allor, e il gran fervore
 Del canto mostrerò, che Tu m'infiarmi,
 Quanto egli stesso cede al Tuo valore.

7.

Come dal ciel discesa l'aura estiva
Sul prato verde tepida s'avanza,
E spirando amenissima fragranza,
Muove l'onde alla fioreggiante riva:
La voce tua così, bella, espressiva,
Dal cuore uscita, ogni arte e studio avanza,
Penetra il cor e l'empie di speranza,
D'effetto eterna, sebben fuggitiva.
Passa il momento: il suon si tace e muore,
Come l'aura nella tranquilla sera,
Quando del sol s'estingue lo splendore.
Del canto tuo la rimembranza intera
Divinamente allor scende nel cuore,
Là resta — e accende eterna primavera.

8.

Quando tremando e sospirando, un giorno,
Roma abbandono e poi l'Italia bella.
Col ciel sereno e la pura favella,
E il suol, d'eterni fiori e allori adorno:

Quando alle patrie arene alfin ritorno,
 L'Italia ancor, la patria mia novella,
 Come una chiara, ma lontana stella
 Mi spargerà celesti raggj intorno:
 E nella primavera almen verranno
 I cigni a rallegrarmi e i soavi venti,
 All' alma mia fingendo un caro inganno.
 E in quei felici e teneri momenti
 Nel fondo del mio cuore echeggeranno
 Di tua Romanza i deliziosi accenti.

9.

Del plauso popolar Tu sci l'oggetto;
 Ma questo è somigliante alla favilla,
 Ch'oggi incantando alletta ed arde e brilla.
 Domani estinta, cangia il bello aspetto:
 Quando il sospiro d'un sensibil petto,
 Di sparse lagrime una sola stilla,
 Sebben non fa romor e non scintilla,
 E' un più gran segno del verace affetto.
 A Te l'omaggio mai non sarà tolto,
 E della gloria i risplendenti rai
 Vivranno e sempre T'orneranno il volto:

Tu ascolti i plausi, che non cessan mai;
 Ma quando canti ed io Tuo canto ascolto,
 Quanto mi fai felice allor, non sai.

10.

Ad un Amico Pittore.

Vuoi, che nel nuovo e splendido libretto
 Una parola di memoria io segni.
 Di Rimembranza più sicuri pegni
 Ognun di noi trova nel proprio petto.
 A gara loderem, con mutuo affetto,
 Il bel soggiorno negli Itali regni,
 Per render ci più memori e più degni.
 Del mutuo, ricco e placido diletto.
 Quando Tu vai con fervido pennello
 Le vaghe scene Italiche imitando,
 E di ciascuna formi un quadro bello:
 Io voglio allor, la sorte ringraziando,
 Come nel laureo bosco un lieto augello,
 La bella Italia celebrar cantando.

La Morte di Tasso.

Tranquillo alfin mé sento, e la Speranza
 Mi scende come un angelo nel cuore:
 Ed io m'innalzo: quando il sol s'avanza,
 Così s'innalza l'inchinato fiore.
 Si smorza la terrestre rimembranza:
 S'infiamma il petto d'un celeste ardore.
 Sacrificando quì del Giorno al trono
 La Notte oscura e perfida perdono.

Come una notte, tenebrosa ognora
 Fù la mia vita: dello Stige all'onda
 L'arpa suonai con lagrime, ed allora
 L'eco rispose dell'ignuda sponda.
 Che fù per me la bella Eleonora
 In quella mia caligine profonda?
 Un sogno lusinghiero, un lampo ameno,
 Che un sol momento fece il ciel sereno.

Non porse a me la florida Natura
 Il premio del mio amore e del mio canto.
 Il Genio mio moriva infra le mura ;
 Avviluppato dell' obbligo nel manto.
 Di ben soffrir la sorte acerba e dura
 Era la mia vittoria ed il mio vanto.
 Col lauro nò, con fama di pazzia
 Il mondo incoronò la fronte mia.

La notte fugge ed il Demonio è vinto :
 Fuggon la gloria finta e il vero affanno.
 Ogni dolore è con la vita estinto :
 Gli spettri spaventosi se ne vanno.
 Presto sarò d'un puro lauro cinto,
 Beato e sciolto dal mondano inganno.
 Lieto ritorno dalla terra ingrata
 Alla *Gerusalemme liberata*.

Ma prima del partire, Italia bella!
 A Te consacro l'ultimo sospiro.
 Sebben la morte il guardo mio cancella,
 Muorendo ancor la tua bellezza ammiro.
 Lo giuro alla tua angelica favella:
 Fedele io vissi a Te, fedele io spiro.
 Meglio ti avrei cantato, Incantatrice
 Se avassi fatto il tuo cantor felice.

Eterna Roma! splendida rovina
 Dell' antica virtù: Tomba pomposa,
 Scaduta e rotta e ancora al ciel vicina,
 Rubata della gloria e ancor gloriosa;
 Rifugio ancor dell' arte pellegrina,
 Che ha nel tuo sen piantata la sua rosa!
 Rinnovando i trionfi degli Eroi,
 Vuoi coronarmi degli allori tuoi.

La forza della vita m'abbandona,
 E della morte s'avvicina il segno.
 L'ingiuria sfuggo e temo la corona;
 Non son dell' una nè dell'altra degno.
 Più dolce premio or ora il genio sprona,
 E già m'attende nel celeste regno.
 Quando al fuoco d'invidia manca l'esca,
 La fama del cantore si rinfresca.

Addio, Terra natale, addio, Sorrento!
 Col maestoso tuo ceruleo mare,
 Le melarancie d'or, l'onde d'argento,
 Mormoreggianti sempre e fresche e chiàre!
 La tua memoria a me sia il monumento,
 Più caro d'ogni incenso e d'ogni altare.
 Consola, Patria! di Cornelia il duolo:
 Scrivi in un lauro: »E morto il rosignuolo.»

Così, sul fresco e lusinghier mattino,
Cantar s'udì Torquato Tasso, quando
Sedeva a Sant' Onofrio nel giardino,
La sua passata vita riguardando.
Tremola era la mano, e il capo chino,
Ma nu raggio ancor di maestà serbando.
Sul volto suo, fra i giglj del dolore,
Spuntò la rosa del divino amore.

Sedea il Cantor, già sulla terra divo,
Dal morbo lento, ma mortale, oppresso:
Non morto ancor, sebben di vita privo,
Tranquillo e cheto e al suo destin somnesso.
Per l'altra vita solamente vivo,
Un dolce sogno sembra di se stesso;
Ma, come in vita, or ora in braccio a morte,
Sempre più grande dell infida sorte.

— 173 —

A Virginia.


Sonetti.

Uristo, tristo è il destin del viaggiatore,
 Che viene e passa ognora e ognor s'affretta
 Per arrivar, dove nessun l'aspetta,
 Dove per lui nessun sentiva amore.
Misero lui, se il suo sensibil cuore
 Non fugge a tempo ciò, che più il diletta;
 Se il dolce fior del bel momento accetta,
 Lo pagherà con anni di dolore.
La rimembranza delle cose amene,
 Allorchè il lor piacer più non si sente,
 Penosa e amara ed orrida diviene:
Dunque non viaggiate:» Così la gente
 Dice e redice ancora — e dice bene,
 Ma (mi perdoni) io non ne credo niente.

Credo, che il viaggiator sia assia felice,
O il più felice almen de' sventurati.
Se fuggon tutti li momenti grati,
Il bel piacer, la gioja incantatrice,
Alla individuosa sorte almen non lice
Di togliergli dal cor gli oggetti amati,
Tanto più cari, quanto allontanati:
E la memoria sarà vincitrice.

Non giova a me del cor la fredda pace:
Più tosto che ghiacciar, voglio soffrire
Del sol meridional l'ardente face.

Vidi l'Italia; anch' io: posso partire:
Un tal dolore — benchè crudel, mi piace.
Vidi Virginia ancor — posso morire.



Ai Venerandi Padri Armeni

nell' Isola di S. Lazaro.

La Luce eterna un dì nell' Oriente
 Come la mattutina stella, pura
 Spuntò: vivificando la natura
 Illuminò degli uomini la mente.
Ma venne alfin rozza, straniera gente,
 Venne con mezza luna e notte oscura
 Violando i tempj con sua mano impura:
 E allor fuggì la Fede all' Occidente.
Nell' Isola vicina all' Adrio lido,
 Tranquilla, o Padri! fra di Voi soggiorna,
 Protetta ancor dal vostro zelo fido.
Ecco! di nuovi ed aurei raggi adorna
 Da questo placido e beato nido
 All Oriente or or per Voi ritorna.

Stanze.

Bra la notte. Il sonno soave e lento
 Già liberò dalla pesante soma
 Delle cure l'umana mente: il vento
 Non più del lauro accarezzò la chioma.
 Le pure stille di liquido argento
 Sopra la placida e superba Roma
 Spargeva intorno la brillante luna,
 Che ne suoi rai la notte e il giorno aduna.

E la natura nel dolce sopore
 Bramava il tardo sol, come una rosa
 Non spunta, ma pienissima d'odore,
 Che nascer vuol, tremante e vergognosa;
 O come in sonno ancor, spirando amore
 Suo sposo aspetta l'innocente sposa:
 Così, di fiori adorna e fresca e pura,
 Stava aspettando il sole la natura.

Nicander. II.

12

Oh! quell' ora del fervido pensiero,
Quell' ora del tacer quanto mi piace!
Quando l'alma tanto più trova il vero,
E pensa e parla, quanto più si tace:
E libera d'ogni crudele impero
Nel seno alberga dell' eterna pace,
E voluttuosamente gira ed erra
Nel silenzio del cielo e della terra.

Quando la notte imbruna, allor la bella
Diana alu suo Endimion suo amore indica;
All'occhio dell' Astrologo la stella
Disvela i suoi secreti, alma ed amica:
E con divina forza al cor favella
La Speme nuova e la Memoria antica:
E ciò, ch' il giorno a rivelarci nega,
La notte eloquentissima lo spiega.



DÖD UTAN DÖD;

ELLER

FRIHET OCH TROHET.

LUSTSPEL I EN AKT.

Personer:

MUSTAPHA, Turkisk Pascha.

TELOS, en ung Grekisk Skald.

PSYCHE, hans syster, älskad af Osman.

DIONE, hennes moder.

DAPHNE, en ung Grekinna, fången af Mustapha i en fåktning.

OSMAN,
ALI, } Paschans Drabanter.

IDRYS, en gammal Grek, Psyches Far.

THISBE, en blomsterflicka, Psyches och Telos syster.

LEILA, Psyches vän.

Skådeplatsen är ett rum i Greken Idrys hus.

FÖRSTA SCENEN.

IDRYS, DIONE, PSYCHE.

Idrys.

Uvarför sitter du så tyst och nedslagen, Dione? Hvarför hänger du hufvudet? Är det fullt af myror?

Dione.

Nej, af Turkar!

Idrys.

Af Turkar? Ypperligt, ypperligt! Du har förälskat dig i Mustaphas långa Drabant? eller i flera Drabanter på en gång — ett dussin vackra Janitscharer —; efter ditt hufvud är fullt af Turkar.

Dione.

Jag önskar att den ståtliga Paschan Mustapha vore lika långt från vårt hus, som hans Janitscharer och alla Muselmän äro långt från mitt hjerta.

Idrys.

Har du gråtit, **Psyche**?

Dione (härmar henne).

Ja! — **Psyche**, **Psyche**! Visst kallar man jorden en jämmerdal, men icke är man derföre tvungen att jämra sig vid 17 års ålder, innan man ännu lärt sig att förstå hvad lifvets elände betyder. — Vid din ålder har man så många blommor att plocka, så många fjärilar att fösa bort, att man borde snarare skratta än gråta sig sjuk. Hvad tänker du på när du gråter?

Psyche.

På — min bror.

Idrys.

Din bror är död, och behöfver icke dina tårar. Om du går ut och låter blåsa på dig i Tempedalen, och lyssnar huru vinden sjunger, så skall du få höra att det icke låter ömke- ligt öfver hans graf. Fåglarna i träden qvittra glädjesånger, och vi, som gå här qvar, vi må vara gråhåriga eller hafva svarta fladdrande lockar, böra afundas honom sitt öde. Utom dess är det icke alldeles säkert att han är död. Nog säga de så; men jag har aldrig sett hans lik. Nej, **Psyche**! du gråter för någon, som — lefver, som har två ben att sitta på, och två ögon att — sofva med.

Dione.

Du är bitter i dag, Idrys. Skona henne.

Idrys.

Ja, Dione! Nog skonar jag. Men den stora, högmäktiga Paschan, som sitter här och röker, och menar väl med min dotter, och älskar henne så ömt, som höken älskar dufvan, han skonar icke, han.

Psyche.

Min far! (*Hon vill gå. Men Dione håller henne tillbaka.*)

Dione.

Tala mildare, min man — Man leker inga sår med dolkar.

Idrys.

Nej! man gifver — man gifver. Om den hand, som vill rycka ut den sårade dolken, tager kraftigt i, så är hon grym, heter det. Men den, som stötte till, kallar man mild — amen.

Psyche.

Amen. (*Hon lutar sitt hufvud ned mot armen, sätter handen för ögonen.*)

Idrys (till Dione).

Qvinna! om du ej begriper, att flickan är kär i Mustapha, och att allt går åt helvete, så är du icke värdig att vara maka

åt Idrys den sluge. Antingen skall jag gifva henne till pris
 åt en af mitt fäderneslands mäktigaste förtryckare, eller göra
 henne olycklig, förstår du: eller ock intetdera. Jag är son
 åt Grekland och far åt Psyche. Skall jag förråda min moder
 eller mitt barn?

Dione.

Ingendera.

Idrys.

Ingendera. Du är visare än du sjelf tror.

(Han går.)

ANDRA SCENEN.

DIONE, PSYCHE.

Dione.

Är du slug, Psyche?

Psyche.

Nej, söta mamma! min far är slug.

Dione (lyfter upp hennes hufvud).

När jag var barn och kunde gråta, och trodde att jag
 såg söt och förförisk ut när jag grät, kom min mor till mig

en gång — jag satt nästan som du nu sitter — och blef så ond, så ond, att hon drog upp mitt hufvud ur handen, så här — och sedan gjorde hon så här —

(Hon kysser henne och går ut.)

TREDJE SCENEN.

Psyche.

Och hvad borde Psyche göra då? Jo, hon borde mild och försakande knäfalla för sin moder, kyssa sin faders hand, och säga: Den kärlek, som var mitt hjertas skönaste blomma, lägger jag här neder för edra fötter, att J mån trampa den sönder, eller sätta den i vatten i ett fönster: afbruten är hon i alla fall — men alla de der vackra sakerna kan icke Psyche göra — — Hvar skall jag dölja mig?

FJERDE SCENEN.

PSYCHE, MUSTAPHA.

Mustapha.

Dölja mig? Hvar skall Psyche dölja sig för Mustapha?
Eller: hvar skall Mustapha dölja sig för Allahs eviga öga?

Psyche.

Ack!

Mustapha.

Skinner icke solen mer, efter min blomna är så blek?
Är Mustapha död, då Psyche ropar: ack!

Psyche.

Du ser så vild ut. Du måste vara vänlig emot mig nu,
och taga mig i famn en gång, och sedan skall du gå, och
aldrig komma hit mera.

Mustapha.

De två första villkoren äro lätt uppfyllda. Det tredje
har någon ond ande ingifvit dig, och det sjerde förstår icke
din Mustapha.

Psyche.

Du måste förstå det; ty du är icke *min* mer.

Mustapha.

Men du är *min*.

Psyche.

Nej!

Mustapha (rytande).

Jo!

Psyche.

Nog säger mitt hjerta: *du är min*; men min tunga får
icke säga det.

Mustapha.

Så länge jag lefver, kan ingen hindra **Psyches** tunga att vara hennes hjertas tolk. Vill någon annan tunga lära din tunga tala hvad hon icke *skall*, så har jag här en tunga, (*han drager dolken*) som kan komma dem alla att tystna. Hvar är din far?

Psyche.

Jag vill gå och söka honom.

Mustapha.

Vill du? Men ett ögonblick unnar du mig först.

Psyche.

Jag unnar dig allt.

En Röst (wanför).

Psyche!

Psyche.

Jag kommer.

Mustapha.

Du kommer icke. Här befaller jag, och jag vill se den som ropar.

Rösten (wanför).

Psyche!

Mustapha (drager sabeln och störtar ut).

Heter jag *Mustapha*, och du är en kroppslig varelse, så ropar du icke *Psyche* en gång till.

Rösten (utanför).

Psyche!

Psyche.

Obegripliga ljud! Det är icke min fars röst, icke min mors röst. *Mustapha* håll! (*Hon går.*)

FEMTE SCENEN.

DAPHNE i krigsrustning och *TELOS* med blottadt svärd.

Telos.

Vi måste gå tysta såsom vestanvindar. De äro snart här. Detta är min faders, min moders och min systems boning. Här har jag sett *Psyche* sitta och gråta — här plägade min far tälja spånor af ett trädstycke, när jag var liten, för att visa mig, att en stor man är mer än tusende små. Nu tro de mig vara död. Men du, *Daphne*! vet att jag lefver, och innan solen kommer upp igen, hafva underliga händelser timat. — Du är skön i din rustning.

Daphne.

Men segren är skönare. Du älskar segren högre än mig.

Telos.

Segren är stum och kall utan segrens belöning. Lagerkronan är skönare än svärdet, och Daphne är skönare än segren.

Daphne.

Om jag segrar i dag, blir en sång af dig min belöning. Sången är skönare än segren. Jag skyndar att vinna den.

Telos.

Daphne! Du känner anfallspunkten. Janitscharerne äro redan insomnade och Paschan sjelf tänker i dag mera på sin kärlek än striden. Denna Mustapha var en gång en Grekisk gosse och hette Hector. Jag var då äfven en gosse, och vi lekte och drömde att Grekland var fritt. Då kom du en dag som en himmelsk härold, gaf mig detta svärd och sade hvad här står: Frihet och Trohet. Då svuro Hector och jag, att lefva för dem, eller dö för dem. Om han brutit sin ed, vill jag pröfva i dag. Han bortröfvades af Turkiska Corsarer, till Constantinopel, blef Sultanens älskling, och är nu en mäktig man bland våra fienders skaror. Slår hans hjerta än för fordna minnen, så vill jag komma det att klappa starkare; är det kallt, så skall det värmas eller brista. Farväl. Strid och segra! Jag vill bedja döden att han skonar dig.

Daphne (räcker honom handen).

Farväl!

Telos (lägger stum hennes hand på sitt hjerta. *Daphne* går, och *Telos* blir ett ögonblick ständede orörlig).

Icke faller *Daphne* för *Mustaphas* svärd; ej eller skall *Mahmuds* lia så härja alla *Greklands* blommor, som den skördade den heliga skaran. Intet namn var mig ljufvare än *Hectors* namn, och intet rysligare än *Mustaphas*; men *Mustapha* kan ännu blifva *Hector*. *Psyche!* det var jag som ropade; den broder, som du begråter, är icke död; men jag vill låtsas som jag vore det, jag vill kalla mig sjelf död; jag skall strö blommor på min egen graf, och säga: *Telos* är död, till dess den timman slår, som väcker *Hector* ur sin grift och skänker *Mustapha* åt döden. Detta svärd, som *Daphne*, mitt hjertas älskling, en gång invigde, som hon kysste och gaf mig, derföre att jag aldrig skulle draga det utan att segra, detta svärd, på hvilket *Hector* svor att ej förråda *Greklands* sak, skall gifva *Mustapha* det sista slaget; och samma makt, som frälsade mig ur stridens och dödens armar, skall med vänligt öga se, huru jag lindar lagerkransen kring fästet och hänger svärdet upp igen. En tid har min lyra ej varit hörd i *Tempedalen*: hon har stått stum, men stämd på mina fallna bröders grafkulle, och de toner, som vinden framlekte ur dess strängar, voro så matta, ty lifvet var matt; men då, när lifvet vaknar, vill jag sjelf röra lyran åter och sjunga, hvad jag nu knappt vågar hviska:

»Lefvande man blef död; en död blef lefvande åter:
 Och den som lefvande blef var ju densamma som dog.
 Grekland dog, och detsamma som dog, blef lefvande åter:
 Svärdet ej dödar blott: Svärdet ock lefvande gör.»

(Han lägger ett litet papper i en bordslåda.)

Hvad är detta? En dolk i Psyches låda? Kom hit du
 frestare! du skall intet ondt göra. *(Han kastar dolken ut genom
 fönstret.)* Psyche! här vill jag lägga åt dig en liten hälsning.
 Jag vill kyssa den först. Nu börjar min spöktimme. Om
 några minuter är jag icke Telos mer. *(Han skyndar ut.)*

SJETTE SCENEN.

PSYCHE, DIONE, IDRYS *inkomma från en annan sida, och* LEILA.

Idrys.

Nu skall Psyche icke tänka på några anderöster, utan,
 medan Paschan är borta, torka tårarne ur sina små ögon.
 En strid har utbrustit på fältet, och går allt väl, så ser jag
 icke Mustapha mer under mitt tak. Styrkan anføres af en
 ung Amazon, som heter Daphne, och Turkarne äro öfverfallne.
 Var segern afgjord när Mustapha kom, så har han sett sin
 sista dag.

Psyche.

Sin sista dag? Ve den dagen! Jag har en god vän här
 i lådan, som kan försötma bitterheten af Mustaphas sista dag.

(Hon öppnar lådan, men finner brefvet och läser:) »Psyche! Denna dag är Mustaphas dödsdag, och en lifvets dag för honom och dig: det lofvar den okända hämnaren.» — Hvad betyder detta? — Nej! hämnare! döden och lifvet sämjas ej på en dag: och jag är olyckligare än någonsin förr.

Leila.

Tro den sista meningen, Psyche! men icke den första. Hvem vet om icke den okände hämnaren vill dig väl?

Dione.

Bedraga mig icke mina öron, så är redan Paschan här åter.

Psyche.

Han lefver!

Idrys.

Har ödet fogat så, måste ock Idrys vara en annan människa.

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRE. MUSTAPHA med två Drabanter och DAPHNE fången, med bundna händer, i rustning.

Mustapha.

Ingen sol sken skönare för Mustaphas ögon än månen i denna afton. Jag har segrat i månskenet, Idrys.

Idrys.

Högmäktiga Pascha! Segrens byte (*pekande på Daphne*) synes tillkännagifva, att segren vunnits i mänskenet.

Mustapha (småler).

Ja, ja! Nu vill jag sätta mig här och fråga. Hvad är ditt namn, unga hjeltinna?

Daphne.

Jag heter Daphne.

Mustapha.

Hvad heter din Fader?

Daphne.

Öfver min faders graf växa hvita blommor! Ty han dog af ålder och hade silfverhår; på min moders graf växa röda rosor: ty hon föll för svärd. Min fiende brukar heldre svärd på qvinnor och barn. Min broder . . .

Mustapha (hastigt).

Hvem är din broder?

Daphne.

Jag hade en broder; han föll för min fiendes list.

Nicander. II.

13

Mustapha.

Och han hette?

Daphne.

Segeer.

Mustapha.

Hvad heter din fiende?

Daphne.

Mustapha.

Mustapha.

Sätt dig.

Daphne.

Om du stod, så skulle jag sitta; men då du sitter vill jag stå.

Mustapha (stryker sig om skägget).

Du är qvinna, och du är en tapper qvinna. Derföre förargas ej mitt hjerta öfver det, som mitt öra hör. Idrys! kom hit. Har du betänkt dig ännu? Vill du gifva mig din dotter?

Idrys.

Allt hvad jag äger, står till din tjenst, högmäktige Herre! Mitt barn har funnit behag inför dina ögon och derföre vill

jag i morgon låta föra henne till ditt perlbeklädda tält, och sätta henne ned för dina fötter. (*För sig själf.*) Skall jag tro den okände hämnaren, så lärer din brud icke vara af denna världen.

Mustapha.

Hon skall ej sitta vid mina fötter, utan vid min sida. Hon skall tryckas till mitt hjerta, och med sin blick förjaga mina qual. Segren är ofta bitter, och maktens spira tynger den handen mest, som henne håller.

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. TELOS *såsom en vandrande, nästan lomhörd, kramhandlare, åtföljd af Blomsterlickan* THISBE.

Telos.

Beder ödmjukast och skyldigast om gunstig tillåtelse, att få fråga, om någon mäktig och stor Pascha bor här inne, som heter Mustapha, att jag må för hans brinnande ögons himmelska klarhet utbreda mina ringa skatter. Sköna saker! sköna saker! Hell Mustapha, du är rätta köparen. Jag bugar mig inför din härlighet, som en mask kröker sig i stofvet för vandringsmannens fot. Ty, ehuru vi äro välsignade med rikedomar, och försedde med allt hvad hjertat önskar, äro vi dock visserligen födda att trampa på, eller liksom klumpar för de mäktiga, att tälja på.

Idrys.

Ut Jude! Ditt tal retar mig, och jag vill straxt visa dig skenbarligen, att Judar äro födda att trampa på.

Telos.

Nog ser jag att dina förtreliga läppar röra sig; men prisad vare Moses, så ock alla Propheter och Patriarker, att jag icke hör en enda stafvelse af hvad du säger.

Idrys.

Tyst, Jude!

Mustapha (vinkar med handen. En af Drabanterna går mellan Telos och Idrys).

Stilla, stilla!

Telos.

På de gamla ruinerna af Athens murar sitter nattetid en ugglas, och ropar klä hvitt! men att icke jag eller någon annan kläder sig hvit, är rasande naturligt. En dåre vore den, som toge befallningar af en gammal ugglas. Desslikes är den hvita drägten så lätt nedsvärtad, och menniskan har så svårt att hålla sig ren. Antingen bör menniskan vara svartgrå, som jag, ty den håller med smutsen, eller ock röd, som du, väldige Herre! Ty den färgen håller med blodet. Kommer en eller annan oskyldig droppe deruppå, så kan icke

Belzebub sjelf få rätt på den på yttersta dagen. Väl säger man att blodet ropar, men det är ren lögn; ty jag är ett lefvande vittne, att blodet är så tyst, så tyst; och hvartill skulle det tjena, då människornas tungor ropa så fasligt och ingen hör dem? (*Han letar i sin låda.*) Thisbe! Thisbe! Visa dina blommor för Hans Härlighet, de rödaste och fagraste, dem du plockat i Tempedalen, och anse dig väl betalt, om du benådas med en blick af Mahmuds älskling.

Psyche (*går till Blomsterflickans korg och vill köpa en blomma*).

Låt mig få köpa en blomma!

Telos (*ser henne i ansigtet och tager henne i handen*).

Köpa en blomma? Stackars barn! När jag var ung, i mina dagar, då köpte inga flickor någon blomma — och hvarföre? Jo! det var en underlig sats, att tärnorna voro blommor sjelfva. Men om du nödvändigt vill hafva något att lukta på, så tag här en, som väl är litet vissnad, men hon luktar ännu, och man kan se på henne, att hon varit vacker som dagen. (*Han tager en blomma och gifver henne.*) Vill hon kyssa gamla Juden?

(*Psyche, drager sig undan och rycker af honom blomman, den hon länge betraktar, och sluttigen med ett uttryck af förvåning gömmer i sin barm.*)

Thisbe (visar sina blommor för *Mustapha*).

Här äro gula tusenskönor och törnrosor och gula narcisser, här äro eterneller och kejsarkronor och pioner. Jag hade hvita liljor i fjol, men se, nu äro de rödspräckliga; jag vet icke hvarföre.

Mustapha.

Jag vill helst hafva hvita. Om de äro så hvita som *Psyche*s hand, så ville jag köpa; men då du inga hvita har, så vill jag taga en som liknar dina händer.

Thisbe.

Nådiga Herre! Du får icke köpa alla.

Daphne.

Tag alla dina eldröda kejsarkronor ur korgen och kasta till mig; ty du ser att jag icke har några händer. Jag tycker om dem och jag vill rikligen betala dig.

Thisbe.

Gerna, men då skall du ej döda mig med din lågande ögoneld. Jag vågar ej komma dig nära. (*Hon kastar kejsarkronorna på golvet vid Daphnes fötter, som trampar sönder dem.*)

Daphne (skrattande).

Det fögnar en Amazon, att så många kejsarkronor ligga under hennes fötter.

Leila (tager en lagerqvist och räcker åt Daphne).

Den har du från mig. Jag vill fläta den öfver hjälmen, den skall betyda, att om du ej segrade, så var du dock segren värd.

Daphne.

Nej! jag väntade en sång; och den hördes aldrig: ty Daphnes händer äro bundna. Man sjunger icke för fångar, och man kröner blott de fria.

Telos (som med synbar rörelse betraktat Daphne och föga genomforskat Mustaphas anlatsdrag).

Nu spöka blommorna, som de voro rasande; men inga pengar har jag ännu förmärkt, Herr Mustapha. Nu breder jag ut mina antiqviteter. Här t. ex. är ett par handskar, ja! en skjorta, så vit som hon skulle vara blekt i solsken och månsken på en gång. Men de äro små som satan och gamla som gatan. Att de äro gamla har sina skäl; ty hon har varit med i världen sedan Trojanska kriget, och det räckte i tio år och begynte kort efter Christi födelse. Att hon är liten kom-

mer deraf, att Hector burit henne, då han var liten gosse. Köp Hectors handskar för raritetens skull. Icke säger jag derföre att du skall bruka dem, ty de äro för små: dina väldiga händer få icke rum i dem och sedan äro de för hvita: ty mycket passar åt ett barn, som icke mannen får rum i.

Mustapha.

Hectors handskar? (*för sig sjelf*) Det ligger något mera under detta. Gubbens ord stinga som pilar. Hvart vill man fly för ödets stormar? Ännu är dock ej för sent att vända tillbaka.

Telos.

Mäktiga Pascha! du köper väl Hectors handskar. Du kan ge dem åt dina barn en gång, och säga: Detta har varit Hectors handskar. Det vore ju märkvärdigt.

Mustapha.

Hvad kostar handskarna?

Telos.

De kosta nio förstörda städer.

Mustapha.

Hm! (*för sig sjelf*) Gubben är galen eller slugare än jag.

Telos.

Godt köp! Det är lättare för dig att förstöra nio stadsmurar, än för Themistocles att bygga en. (*För sig sjelf*) Det verkar, det verkar, och nio förstörda städer äro icke mera värda än ett par handskar. Här har jag ock en besynnerlig sak —

Dione.

Gubbe, du måste vara ödmjukare mot Mustapha, och icke tala så der besynnerligt. Det förefaller mig, som du ville vara rolig och glad, men icke kunde. Du skämtar så dystert. Det låter så symboliskt.

Telos.

Hm! hm! straffa mig om jag hörde trefjerdedels stafvelse af allt det der. Mustapha, Muhamads trefallt sälle, högtföرنäme, och allersomhögstskenbenade, turbanbeprydde ättling och älskling! lyssna till den förkastade Israëlitens ödmjuka stämma: för dina fötter nedlägger jag en liten, nästan osynlig ringa ting: fyra strån ur Sultan Mahmuds högtärade skägg, som föllo bort samma morgon, som hans älskling blef Musulman, utan att hafva afsvurit Christendomen, och att de äro äkta, kan du lita på. Känner jag pojken rätt, så skall Storherrn tappa flera.

Mustapha (reser sig upp och stöter omkull honom).

Usling! känner jag den pojken rätt så är du dödens man, om du längre pratar gåtor. Tag bort din låda och göm här dina svinborst och skynda dig fort bort, innan min vrede kokar öfver. Då blir du skällad, Jude.

Thisbe.

Jag vill gifva dig alla, alla mina blommor, och knäfalla inför dig, stränge Herre! om du skonar min far. Han menar intet ondt med dig, och om du dödar en gubbe, så blir allt hvad du vinner, en fattig flickas heta tårar. Och af dem blir man icke rik.

Telos (ännu sittande på golvet).

Tålmod öfvervinner allt. Hade jag trott att visheten och galenskapen voro så nära slägt, så hade jag aldrig öppnat min syndiga mun.

Daphne.

Mustapha! Mustapha! Icke var det min svaghet, som gjorde, att jag sitter bunden här; icke var det heller din styrka, som gjorde, att denna gubben föll.

Psyche (smyger sig till Mustapha, bedjande).

Bland dina dygder, Mustapha! är ingen skönare än mildheten.

Leila.

Och din milda blick lyder man hellre än din vrede.

Idrys (för sig sjölf).

Ja! ja! hur detta slutas, få vi se. Jag anar att något lejon hittat ett räfskinn och tagit det på sig. Räfskinnet är för litet. Ramarna sticka fram — och rösten låter så underligt i mina öron. Måne den okända hämnaren?

Telos (högtidligt, resande sig).

Din mildhet, Herre! sköter jag icke om, och åt din vrede vill jag icke le, derföre: att jag minnes den tid, som en barnsaga, då du var vred på alla dem, som förtrycka. Barnets vrede var mäktigare än mannens: Yngling! jag minnes den tid då du bar Hectors handskar.

Mustapha (upptager handskarna, och betraktar dem, han vill försöka att taga dem på sig; med rörelse).

O! att jag ännu bar dem — gubbe!

Telos.

Du tycker om dem; det fagnar mig. Menniskan rör icke för att hon växer. Du ser så begärligt på Hectors handskar, att jag nästan ville svärja på att du känner igen dem. Här kan du ock få se mera, efter du älskar leksaker. En liten

barnvärja t. ex. — — (*Han drager svärdet.*) Dö, Mustapha!
 (*Han utsträcker svärdet, i det att Judekåpan rullar ned.*)

Psyche.

Telos! Telos! (*Hon störtar i hans famn.*)

Idrys.

Min son! min sou! Prisd vare den okända hämnaren!

Mustapha.

Hämnare! hämnare! Jag känner svärdet och dig.

(*Han hastar fram och räcker honom handen. De stå orörliga en stund, och betrakta hvarandra.*)

Telos.

Är Mustapha död? Vakna Hector och se ut i dalen huru våren lyser öfver de nejder der vi lekte och voro så glada vid de älskande ljuden: Frihet och Trohet. Känn om min hand icke är lika varm som då, och om mitt hjerta icke klappar lika högt som då. — Är Mustapha död?

Mustapha.

Tror du då, Telos, att jag ej nu mins hvad vi svuro hvarandra. Men en obegriplig makt dref mig att handla så och ej annorlunda. Förgätet och stumt, men ändå gnagande, bar jag ett dunkelt minne af mina första lyckliga år i mitt hjerta, och jag har aldrig afsvurit mina fäders tro. Starkt

och mäktigt tala nu *Minnet* och *Hoppet*, (*pekande på Telos och Psyche*) och jag ställer mig mellan båda. Försonen mig med de närvarande, och lifven mitt mod att föra svärdet ännu för fosterlandets frihet. Mustapha är död och Hector lefver.

En af Drabanterna.

Och detta steg tager du just i rätta stunden. Ty jag bär vid mitt bröst en Storberrlig firman och ett silkessnöre. Sultanen har misstänkt dig. Du hade säkert icke lefvat tills i morgon. Men nu äro vi dina tjenare, och hvad du befäller, vilja vi göra.

Mustapha.

Min första befallning blifver då den, att du löser denna hjeltinnans bojor.

Telos.

Nej! Telos löser Daphnes band
Med darrande och blygsam hand.
Och efter pröfningarnas smärta
Här lägger ned sin hand, sitt hjerta
Och diktar för dig än en gång
Om Tro och Frihet glad sin sång.

Idrys och Hector.

Lefve Friheten, Troheten, Äran!

Dione och Psyche.

Lefve Minnet, Kärleken och Hoppet!

Thisbe.

Lefve de blommor, som aldrig vissna!

Telos (nedfaller på ett knä, under
det han löser Daphnes band).

Den som är fri, skall lagrar bryta:
Den som är trogen är ock säll.
Den som är glad skall kransar knyta,
Och skapa morgon af en qväll.
En evig morgon, evig sommar —
För Hellas gryr i denna stund.
Och styrkan lugn och kraftig blommor
Uti vårt saliga förbund.

(Under detta bilda de närvarande en grupp. Daphne upptager lagerkransen och sätter den på Telos. Hector och Psyche, Idrys och Dione, hand i hand, sluta sig på begge sidor om den, som är öppen mot åskådarne. Thisbe tager blommor ur sin korg och utsprider dem öfver gruppen.)

(Täckelset faller.)



BEATRICE CENCI

ELLER

NEPOTISMEN.

SORGSPEL I FEM AKTER.

(Ofulländadt.)

Personer:

CLEMENS VIII, Romersk Påfve.

VITTORIO ALDOBRANDINI, hans nepot.

FABIO GUERRA, Romersk Ädling.

LUCREZIA

BEATRICE

GIACOMO

BERNARDINO

} **CENCI.**

PROSPERO FARINACCI, Advocat.

ULISSE MOSCATI.

PAOLO BORGHESE, Cardinal, Stats-Secreterare.

CLODIO NEGRINI.

MARCIO, en Bandit.

RUFFO, en Bandit.

Vakt. Romerska Folket.

Historiska Drag.

Om Clemens VIII.

Muratori, Annali d'Italia, Milano 1749.
Tom. X. (Biblioteca Barberina.)

Ippolito Aldobrandini föddes i Fano år 1535. Nämnas till Cardinal af Sixtus V 1585. Blef Páfve under namn af Clemens VIII år 1592.

Visiterar de flesta kyrkor och kloster, sänder *Flaminio Delfino* emot Bauditerna, hvilkas Chef var *Marco Sciarra*, som sedan flydde till Venedig och till Páfvens förargelse antogs i dess tjänst mot Turkarna.

1593. Turkarna härja kusterna af Neapel och Sicilien.

1594. Konung Henrik IV i Frankrike var illa anskrifven hos Clemens. En dag intränger en yngling, *Giovanni Castello*, i Konungens rum i Paris och sårar honom i ansigtet. Fångslad bekände han att han, uppfostrad af Jesuiterna, från sin barndom blifvit inympad i den läran, att Henrik var en gudlös tyrann. — Jesuiterna fördrefvos.

S. å. *Bassa Sirian*, Calabresisk Renegat lade till vid Reggio, brände och plundrade staden.

1595. Gaf Påfven efter och förlikte sig med Henrik IV. *Francesco Toledo* och *S. Filippo Neri*, som befordrat denna förlikning, dogo båda ej långt derefter. Månne ej genom Jesuiternas hand?

1596. Då Påfven sände Generalen för Minoriter-bröderna till Paris, för att utforska Henriks tänkesätt. I anledning deraf yttrar sig den Commentator, som egenhändigt i brädden af Barberinska exemplaret af Muratori skrivit sina noter: »*Oh! si vede bene che la soldatesca di questa Papa era il Fratismo, come de' più*» —

1597. Påfven var under en resa nära att tillfångatagas af Milanesiska Soldater. Till fröjd öfver hans lyckliga ankomst till Rom reciterade *Martino Bascio da Susa* i Sacro Consistorio en oration, e si profusero *incensi* in lode d'esso Papa. Min Commentator skriver i kanten: »*Oh incensatori! degni solo del fumo!*»

Cesare, som blifvit utnämnd till arfving af Hertigdömet *Ferrara*, finner ej nåd hos Påfven, som är på honom förbittrad och vill sjelf ha *Ferrara*. Allt gehör blir *Cesare* förnekadt. Comment. skriver: *Che figura qui si fà? Da Vicario di Xsto o da ingordo potentato?*

En Bulla utfärdas med blix och dunder mot *Cesare*. 25,000 man, anförda af *Gian-Francesco Aldobrandini* kallas från Ungern emot honom.

1598. Sedan *Lucrezia d'Este*, Duchessa d'Urbino, uppträdt som medlarinna, gjordes fred. *Cesare* måste till Påfven afstå Hertigdömet *Ferrara* med allt dithörande, samt *Cento*, *Pieve* och besittningarna i *Romagna*.

Samma år förstörde *Clemens* omkring tusen kyrkor, palatser och hus i *Ferrara* — (Comment. säger: *bella impresa!*) för att kunna uppbygga ett Citadell. Det flyktiga, husvilla och gråtande folket intågade i Rom genom triumfsportar den 20 Dec. — *Tibern* gör en gruflig öfversvämning: mer än 1500 personer omkommo då.

1598. Den 12 April höll Påfven sitt intåg i Ferrara. Der förmälde han högtidligen *Philip III* af Spanien med *Margareta* af Österrike, samt Erkehertig *Albert* (sedan Gouverneur i Flandern) med Infantinnan *Isabella*, Philip II:s dotter.

1599. Den 11 September aflifvades *Cenciska Slågten* på *Piazza di Ponti* i Rom.

Se *Prosper Faranacci*, Qu. 120 n. 172 *de Homicidio*, och *Libr. I. Cons. LXVI*.

Då var *Clemens 64* år gammal.

Han dog den 3 Mars 1605, sedan han använt hela sin regeringstid med att plåga folket för att oerhördt rikta sig och sina Nepoter med deras anhang. Märkligt är följande hos *Muratori*. Sedan han berättat Påfvens lefnadslopp och jemte mycket underdånigt beröm, ej kunnat undgå att nämna denna hans Nepotism, fortfar han:

»Ma parve che Dio, i cui giudirj son troppo occulté, non volesse lasciar prendere le radici alla sua schiatta, perciocchè, siccome scrisse con esclamazione e meraviglia il Cardinal *Bentivoglio*, da li ad alquanti anni: »Mori Papa Clemente, mori il Cardinale *Aldobrandini*: sono morti i cinque Nepoti, che aveano due altri Cardinali fra loro; mancarono tutti i maschi di quella Casa, e mancò finalmente con essi ogni successione ed insieme ogni grandezza del sangue lor proprio.»

Clemens VIII:s Nepoter och Slägt.

Cinthio Aldobrandini — Cardinal.

Pietro Aldobrandini — Cardinal.

Giovanni Francesco Aldobrandini — Påfelig Fältherre.

Margareta Aldobrandini — Gift med *Ranuccio* af *Parma* år 1600, men olyckligt. Fiendskap mellan makarna. Detta hat och dess följder bidrogo att förkorta Påfvens dagar.



FÖRSTA AKTEN.

Sal i Vaticanen, rikt förgylld och prydd af bildverk och seglar, har en dörr i fonden som leder till Påfvens enskilda Rum. En förgylld stol, klädd med purpursammet, står till venster. På ömse sidor äro tvenne andra ingångar midt emot hvarandra. Vittorio står, då Clodio inträder i salen, försänkt i djupa tankar.

FÖRSTA SCENEN.

VITTORIO, CLODIO.

Vittorio.

Välkommen, Clodio! — Det är tyst i dag
 Och stilla inom Vaticanens murar.
 Den stumma Schweizervakten ser mig an,
 Liksom jag någon opåräknad främling
 Och icke mera Prins Vittorio vore:
 I salarna är tomt: och slutna äro

De dörrar, som åtminstone för *mig*,
 Lik Jani tempelport i gamla Rom,
 I fridens tider, alltid öppna stodo.
 Frid är dock, hoppas jag ännu som förr
 Emellan Kyrkans Hufvud och dess Arm.
 Om Clemens är (som Europas folk
 Och Konungar knäfallande bekänna)
 Vår Kyrkas Hufvud, så är jag dess Arm.
 Jag för dess svärd: Vittorio är mitt namn,
 Det gaf Victorian mig i födselstunden. —
 Kan jag ej nalkas Helge Fadren, Clodio?
 Är det hans vilja, att Vittorio väntar?
 Kan jag ej se hans anlete i dag?

Clodio.

Din häftighet, o Prins, de ord, du talar,
 Din stolthet! — Ja! din blick — allt är förträffligt;
 Allt kläder Prins Vittorio väl. Dock nu,
 I denna stund — Den Helge Fadren skrifver:
 Just nu den Helge Fadren låter skriva —
 Och Guerra, Monsignoren Fabio Guerra
 Är innesluten med Hans Helighet.
 Men högstdensamme har befallt mig nämna,
 Att när den unge Monsignoren gått,
 Och arbetet är slutadt, står hans dörr
 Så öppen, som hans hjerta och kärlek,
 För hans och kyrkans älskling eller *Arm.*

Vittorio.

O! han är lycklig, denne *Fabio Guerra*:
 Ung, rik och vacker, utan far och mor,
 Och fri som himlens fågel — han är mäktig,
 Och är han ej, så blir han. Furstens nåd:
 Är maktens fullmakt. Fabio! du är värd
 En blick af Prins Vittorio, ärans gunstling:
 Ja! du är värd hans afund och hans hat.

(Efter ett kort uppehåll utbristande i ett
 hänlöje.)

Jag må väl le åt mina egna titlar!
Vittorio Kyrkans Arm: — hör, Clodio! *Arm*:
 Till detta substantiv, som präktigt klingar,
 Lägg adjectivet *Arm*, som klingar lika,
 Men som betyder något högst gement,
 Och du har bilden liksom titeln färdig
 Af Prins Vittorio Aldobrandini.

(Han kastar ögonen mot en stor spegel
 och betraktar der sin bild.)

Der ser jag dig uti din tomma prakt,
 Vittorio! Prins, och Clemens's broder son,
 Om icke mer — hans älskling, som det heter,
 Anförare för hans och Kyrkans härar:
 Der står du i din blanka pansarskrud,
 Din gyllne sporre, dina hvita fjädrar,
 Ditt hjeltehufvud fyllt af gyllne drömmar,

Af ärans väder — och din tomma pung.
 Emot Banditanförarn *Marco Sciarra*
 Du första gången, vid *Flaminios* sida
 Drog segrens svärd: Med *Bassa Sirian* sedan,
 Calabriens Renegat, som *Reggio* brände,
 Du mätte dina unga, friska krafter
 Och jagade den Satan utåt hafvet,
 Som stormen jagar ankarlösa skeppet.
 Du hjälpte sedan *Franz Aldobrandini*
 Att slå den unga *Cesar* af Ferrara,
 Och du slog bättre med din starka arm
 Än fader Clemens sjelf med bannets stråle.
 Och för allt detta vann du — hvad du ser,
 En million af — dessa hvita fjädrar,

(*Han lösplocker fjädrarna ur sin hjälmuske.*)

Som flägtas bort af minsta väderpust,
 Din gyllne Sporre, som du ej kan sälja,
 En lagerkrans, den ingen köpa vill: — —
 Du hoppas — Hvad! Liksom ej plantan lefver
 Af solens ljus allena, utan brännes
 Till aska af dess strålars heta brand
 Om icke jorden ger den *must* och näring:
 Så kan ock menniskan ej lefva blott
 Af hoppets gyllne, granna strålar;
 Hon brännes lefvande af dem till döds,
 Om icke *jorden* med sitt skötes skatter

Hugsvalar hennes hunger, hennes törst. —
Se, detta svärd, som klufvit hjälm, hjessor

(Han drager ut svärdet och betraktar det.)

Och menskobröst i striden genombårat:
Jag vill förkrossa och förbanna det,
Om det ej mäktar öppna klippans sköte
Och hugga ut det guld, det rena guld,
Som ensamt släcka kan min heta hunger,
Och skyla öfver, plåna ut, förgylla
De fasansfulla afgrundsdunkla fläckar,
Som fräta glansen af min äras sköld.

(stillare)

Kan svärdet icke dessa trolldomskonster,
Förnår din bön ej Clemens's hjerta öppna,
Styr då, Vittorio! mot ditt eget bröst,
Om plågan ej din fordna kraft förlamat,
Det svärd, som druckit oväns blod i striden —
Men är du alltför svag, för matt dertill,
Släpp svärdet då, — — förtvina utaf hunger,
Af sorg, af skam, till dess du blir så tärd,
Så späd och fin som spindelns finsta finger,
Och krymp ihop och dö — dö på din ära,
Din spindelväf, du kyrkans arma arm.

*(Han släpper svärdet, nedkastar sig på en stol
och betäcker med händerna sitt ansigte.)*

Clodio.

Min Prins! hvad fattas dig?

Vittorio (samlande sig).

Jag är en narr;
 Jag har förrådt mig. Jag mig ensam drömde
 Med mina qual, och Clodio! du är här. —
 Dock, det är sannt, dig bör jag icke frukta,
 Dig, Clodio, ej; du är Hans Helighets
 Förtrognaste Rådgifvare och vän.

Clodio.

Ovärdig är jag, Prins! en sådan ära:
 Den Helge Fadren ser med nådigt öga
 Min ringa verksamhet uti dess tjänst
 Och med sin ynnest mer än nog den lönat:
 Men gifva råd jag ej fördristat mig;
 Rådgifvare åt Visheten? förmäten
 Den dödlige, som tror sig sådant vara!
 Den Högsta Visbet råder bäst sig sjelf,
 Liksom den öfver mig och verlden råder.

Vittorio.

Välän! du är den Helge Fadrens vän,
 Och den förtrognaste bland de förtrogna,

Hvi skulle du då ej Vittorios vara?

(Han nalkas Clodio och fattar hans hand.)

Hör, Clodio? hör och rys; jag är förlorad.

Clodio.

Förlorad? Himmel! ah! du skämtar, Herre!
Den, som är ung, förnäm och skön, som du,
Och Påfven Clemens's anförvandt och älskling
Kan, vid Sanct Peter! ej förlorad vara.

Vittorio.

Om du ej räddar mig, jag är förlorad.

Clodio.

Jag — rädda? — Prins! — nej! jag kan ingen rädda.

Vittorio.

(för sig) Du endast plundra kan. *(högt)* Din vilja blott,
Ej din förmåga jag betvilla vågar.
Hör mig ett ögonblick. Du vet, att Clemens,
Mild, som sitt namn, emot sin egen slägt
Frikostigt, ömt och faderligt förfarit.
Med purpurns glans han *Cinthio* och *Pietro*
Och *Ercole* beklädt. På sina Villor
De frossa i en paradisisk frid
Bland Konstens alster: yppighetens frukter
Om Cyperns drufvor kittla deras gom,

Och verdens smicker, deras öron kittlar.
Francesco och *Urbaldo* makligt hvila
På sina lagrar och på mina lagrar,
Och njuta leende de gyllne skatter,
Som flyta ur *Romagnas* paradys.
Det äfven jag med mina sår i striden
Köpt in åt kyrkan: ja! ett rykte hviskar,
Att sedan *Cesar* i en neslig fred
Trädt af *Ferraras* sköna hertigdöme
Den Helge Fadren ämnar med dess krona
Den lycklige *Urbaldos* hjessa smycka.
Min Syster *Margareta* är beskärd
Som brud åt *Parmas* Hertig: Hon är fager,
Och *Clemens's* hulda, faderliga hand,
Som lyftes upp att detta band välsigna,
Strör öfver hennes skönhet med juveler,
Att mer förförisk än den glänsa må.
Hon får åtminstone en stad i hemgift. —
Mig ensam bland de trogna anförvandter,
Som sluta sig kring *Clemens's* höga thron,
Har Lyckan glömt — och Äran, stackars tärna!
Är fattig, som de hjeltar hon bekröner.
Mig trycka grofva, centnertunga skulder,
Dem jag för statens heder, slägtens glans,
Och för att värdigt lefva, mig förvärfvat.
Borghese vill ej längre låna mig,

**Mig hotar *Ruspoli*, och Ghettos Judar,
 Dem länge nog med mutor och med list
 Jag hållit tysta, redan högljudt mumla:
 »Prins! mina tiotusen Scudi!» — »Herre!
 »Var nådig och betala mina perlor:»
 Jag kan ej — vänta, jude! svarar jag
 Och kastar åt den satan hundra scudi,
 Då ler han falskt och suckar: »Arme *Prins!*» —
 Och mina vagnar, mina granna drängar,**

(*suckande*)

Mitt olycksaliga, fördömda spel,
 Och mina midnattsfester, mina tärnor,
 Och alla dessa bottenlösa svalg,
 Som dräggen af min tömda kassa sluka,
 Hvert föra de mig hän? hvart skall jag fly
 För mina borgenärens plågoandar?
 Till Clemens's hjerta — eller ock i grafven;
 Men på min graf Vanäran sitta skall
 Och hemskt bespotta mina segertecken,
 Och bränna in Aldobrandinis namn
 I sina dystra, nesliga annaler —
 O Gud!

Clodio.

Så är då redan allt förstördt:
 Och äfven denna sista starka summa,

Som jag dref in, uti Velletris nejder,
För dig, o Prins! med fara för mitt lif —

Vittorio (hemligt).

Och hvaraf du behållit brodershälften — —

Clodio.

Som samlat på mitt hufvud folkets hat,
Förbannelser af näringslösa fäder,
Och söners händerop och enkors tårar —

Vittorio (hemligt).

Gif mig ditt guld och jag vill dessa bära.

(högt)

Allt, Clodio! är förbi — och jag förlorad.
Det var en fest i natt, vid månens sken,
På *Clelio Pamfilis* sköna Villa:
Man drack och söng i kronbelysta salen:
Man dansade med himmelskt sköna tärnor,
Med *Almerindu Doria*, *Flavia Neri*,
Adelaïde Rospigliosi — — Eldad
Af vinets glöd och af den morgonrodnad
Som blommade på Almerindas kinder,
Och af de strålar, hvarmed Amor sköt
Ur hennes ögas himmel mot mitt hjerta,
Jag lyfte upp pokalen högt och svor,
»Om uti Roms, om i Neapels riken

En flicka fins, så skön, så englaskön,
 Som *Almerinda Doria* — dyrt jag svär
 Att nästa år i denna midnattstimma
 Undfägna Eder alla, alla, alla
 Med härligare vin än det som glöder
 I denna granna gyllene pokal,
 Uppå min egen Villa, mera präktig
 Än den, hvars lagrar här oss öfverskygga.»
 Då skallade ett skratt i salens rund:
 Men *Carlo Ruspoli* hof upp sin röst:
 Och skrek: »Jag svär: om ej förrn solen rullat
 Tre hvarf kring jorden, du din skuld betalar,
 Så ser du ej din fjerde morgonrodnad.»
 Då blef det vildt i salen: det blef svart
 För mina ögon: natt uti mitt hjerta:
 Jag stormade (jag tror) med draget svärd
 Igenom dörren ut: och stjernehimlen
 Omslöt så svalkande min heta tinning
 Och »frid! försoning!» ropades: och frid
 Det blef, jag vet ej hur: blef stilla
 Och arm i arm vi vandrade, en skara
 Af tio unga, vilda furstesöner
 Vid fackelsken, tillbaka hem till Rom. —
 Mot Cenciska Palatsets port vi gingo:
 Der ljöd utur det skimrande Capellet,
 En himmelsk, stilla, tjusande musik:

Hvar ton föll ned, så mild, elysiskt sval,
 I våra rusiga och heta sinnen.
Lucrezia Cenci ur Capellet trädde,
 Följd af sin dottor *Beatrice*.

Clodio.

Cenci?

Vid detta namn jag ryser. Grofva brott
 Omhölja tungt *Francesco Cencis* minne:
 Han dog, hans maka och hans dotter,
 Den unga *Beatrice* bära blod
 Uppå sitt rykte; så man hemligt hviskar;
 Och när *Lucrezia* går förbi, man hviskar:
 »Se, der går hon, som mördade sin man!»
 Och *Beatrice* man med rysning nämner:
 »Den sköna Fadermörderskan.» Så tror man:
 Fast lagens arm dem icke hinna kan.

Vittorio.

Hvad bryr jag mig derom? — Utur Capellet
 Nu *Beatrice* kom, bredvid *Lucrezia*,
 Hon bar ett gyllne bildkors i sin hand,
 Slog ögats himmel opp: — hon var så skön,
 Så skön, som Guido målat Aftonrodnan
 I *Rospigliosis* sal: det rika håret,
 Mer ljusst än mörkt, af dunkel, gyllne färg,
 Nedsvallade i sirligt lösta böljor

Kring hennes alabasterhvita hals:
 En krans af klara perlor låg på håret,
 Som daggens droppar på ett solskensfält.
 Och *Fabio Guerra* gick vid hennes sida.
 De vandrade — två tjenare framföre,
 Och tvenne bakom buro tända sacklor —
 Utur Capellet stilla öfver gården
 Och uppför trappan in i sitt palats.
 Jag brann af häpnad, rasande beundran,
 Och utur skaran hörde jag en stämma:
 »Vittorio! mins din ed: du har förlorat:
 Så skön blef ännu ingen qvinna född
 Som Beatrice Cenci: Hör Vittorio
 Vi tänka gästa furstligt nästa år
 I denna midnattsstund uppå din Villa.» —
 Och så ett skratt igen, ett rysligt skratt,
 Som likt en frost, sig vid mitt hjerta hängde.
 Jag sänk förvirrad ned; hvad sedan hände,
 Hur jag kom hem, — mig än en gåta är:
 Men ännu rasar vildt i mina ådror
 Den vilda nattens feber: ännu ljuda
 De sista ordens hån i mina öron,
 Och evig skymf är fästad vid mitt namn,
 Om jag ej Ruspoli betala mäktar,
 Och jag blir skymfad, gäckad, djupt föraktad
 Om jag min svurna ed ej hålla kan.

Nicander. II.

Clodio.

Och detta raseri, och dessa febrar,
Och denna ed — kan *jag* då lösa den?

Vittorio.

Du, Clodio! du — Guld löser mina skulder,
Guld belar mina febrars afgrundssmärta:
Och guldets hvilar i din bögra band.
Du är min Cræsus, du är Plutus, Clodio!
Du är den Gud, som lösa kan min ed.

(Man hör en klocka ringa.)

Clodio.

Den Helge Fadren kallar mig. *(Han vill gå.)* Jag går.

*Vittorio (håller honom fast — med
dämpad röst).*

Sanct Petri nyckel håller Clemens's hand;
Och den är stor, och den är tung och vigtig:
Jag äger nyckeln sjelf till Clemens's hjerta,
Den helga nyckeln till min längtans himmel —
Den Apostoliska Skattkammarnyckeln —
Jag öppnar Clemens's hjerta — öppna du
Den dörr, som slutet är för mina böner,
Men som förvarar min lycksalighet.

Clodio.

Skattkammaren är tom.

Vittorio.

Fyll den i hast:

Finns ingen rik och trotsig Romersk ädling
 Som på S:t Angelo kan muras in,
 Och ärfvas af den helga Modren, Kyrkan?
 Vet du ej någon from och rik Matrona,
 Som syndat mycket, då hon tänder hade,
 Som skrämjas kan med Purgatorii plågor
 Att göra oss och Kyrkan testamente?
 Tänk, grubbla, verka, lyssna, spana slitigt,
 Bed, svär, bedyra, gråt; begagna stunden,
 Och fall på knä med mig för Petri thron;
 Du räddar mig ifrån min äras bödlar:
 Du frälsar mig från döden tusen gånger,
 Du föder mig på nytt. — — Förskjut mig icke!

*(Han trycker Clodio hårdt till sitt
 bröst och sjunker ned liksom för
 att omfamna hans knän.)*

Clodio.

Prins! Sansa dig!

Vittorio.

Du vet, jag tacksam är:

Clodio.

Guld kan jag icke skapa; Gud kan skapa!
Men jag vill skaffa, allt hvad skaffas kan.

(Det ringer ånyo.)

Farväl! Min Prins! Var lugn! jag vill bereda
Den jord, der du skall dina böner så,
Och gifve himlen se'n och dina tårar
God fruktsamhet och växt, och ymnig skörd!

(Han går in genom hufvuddörren i fonden.)

ANDRA SCENEN.

*Vittorio (ensam; med en hånande blick
efter den bortgående Clodio).*

Och när du mogen är, jag dig vill skörda.
Du suger honung än ur statens blommor,
Du suger mårgen utur statens ben,
Och slumrar fruktsam liksom Sagans drake,
I nattens hemska, olycksdigra timmar,
Uppå det guld, du slug om dagen stal.
Du fruktar mig, och därför du mig tjenar;
Jag smickrar dig; ty jag behöfver dig.
Jag herrskar öfver Helga Fadrens *hjerta*,
Men hans *förstånd*, ty värr! beherrsakar *du*,
Och liksom menskans hjerta ofta hatar
Det ledande förståndet; men likväl

Med ödmjukhet dess lagar lyda måste
 För att ej af sin lidelse förgås;
 Så, Clodio! jag din stjerna villigt följer
 Och lyder bäst, då jag dig bittrast hatar. —
 Vi dela statens rof, tills stunden kommer,
 Som gör mig fri. Se'n delar jag med ingen.

(Han står ett ögonblick tyst och tankfull.)

En Villa först med höga marmortrappor
 Med marmorstoder i förgyllda salar
 Och hvalfvet måladt af Zampinis hand,
 En damm, der gyllne fiskar lustigt hoppa,
 Med lagrar och cypresser rundt omkring —
 En Villa först — och se'n ett Hertigdöme.
 Då, Romare! J usle, lumpna Prinsar!
 J Furstar utan land! jag vill er gästa
 Så präktigt, så förskräckligt — att ert hår
 Skall resa sig af fasa. På min Villa
 J skolen gästa, (ty min ed jag minnes)
 J skolen dricka vin som elden hastigt,
 Och bada er i vin så rödt som blod.
 Måhända re'n han har begynt bereda
 Den jord, der jag skall mina böner så — —
 Och hvarför skälver jag? — hvi slår mitt hjerta
 Liksom af bäfvan, då jag träda skall
 Inför den milda fadrens herrskarblickar!
 Jag redan sett ett majestätiskt alfvar,

En helig Mosis-vrede samla sig
 Som moln omkring hans höga domarpanna.
 Hvi flyger jag ej sjelf att kasta mig
 Inför hans fot? — —

(Han lyssnar.)

Jag hörer ljuden redan
 Af menskosteg — — o himmel! det är han:
 Hans gång är häftig, liksom stormens gång: —
 Ve mig! — hans ord — hans blick —

*(Han trycker händerna mot sitt ansigte,
 och då dörren uppslås, vill han ned-
 falla på knä.)*

TREDJE SCENEN.

VITTORIO. FABIO GUERRA.

*Fabio (som blir varse Vittorio, går
 honom kallt förbi, men*

Vittorio (fattar hastigt hans mantel).

En kyss, o Fader! låt din son få trycka
 Uppå din milda hand — —

Fabio.

En sällsam ställning —
 Vill Prins Vittorio öfva sig i rollen
 Af en Förlorad Son?

Vittorio (uppreser sig).

Hvad? Fabio! du? —

(med förnäm stolthet)

Jag drömde att jag nalkades högtidligt
 En majestätisk glänsande gestalt,
 Med trenne gyllne kronor på sin hjessa.
 Gestalten log så faderligt, så mildt —
 Mig tycktes att hans mantel re'n jag rörde —
 Då sticker mig en fluga — och jag vaknar.

Fabio.

Det var en ädel fluga. Vore jag
 En Prins, som du, och du den flugan vore,
 Jag byggde upp åt dig ett marmortempel.

Vittorio.

Ett tempel åt en fluga: Det var präktigt!
 Låt höra mer om den förnäma flugan!

Fabio.

Ty då hon stack dig, menade hon så:
 »Låt icke blända dig af drömgestalter;
 Med eller utan kronor: var ej feg,
 Och aldrig kryp, om du ej vill förtrampas.»

Vittorio.

Skönt! — Var den Helge Fadren nådig, Fabio!

Fabio.

Hans nåd är stor mot dem, som nåd behöfva.

Vittorio.

Hur mår den sköna *Beatrice*? Gudar!
 O hvilken läcker, bländande gestalt!
 Hvad du är lycklig, Fabio! himmelskt lycklig!
 Men strafflös ej man en gudinna nalkas;
Mig äfven hennes fägring kostat dyrt
 I den förflutna natten. Tio tusen
 Ja tjugu tusen Scudi och en Villa.

Fabio,

Jag märker, att du drömmer ofta, Prins!
 När nästa gång du drömmer, kommer flugan
 Igen och sticker: hennes styng betyder:
 »Var icke öfvermodig; icke nedrig:
 Men är du det; haf akt uppå din tunga
 Att hon i sömnen ej förråder dig.»
 Så sticker flugan nästa gång du drömmer;
 Men dröm ej, vakta dig! ty denna gång
 Hon torde sticka djupare kanhända.

Vittorio.

Ha, Fabio! Bor en orm uti ditt hjerta? —
 Var varsam, äfven du, med dina ord: —
 Dock — nu farväl! Mig kalla bögre pligter —
 Men snart, rätt snart vi se hvarannan åter.

(*Vittorio går in genom dörren i fonden.*)

FJERDE SCENEN.

FABIO (*allena*).

Här, inom dessa vördnadsvärda murar,
 Här skulle *Frid* och *Rätt* och *Andakt* bo
 Som Englarna i Patriarkens hydda.
 De skulle stå treeniga kring thronen,
 Kring Petri herde-stol och sträcka ut
 Snöhvita, ljusa vingar, öfver jorden;
 Men *Våld* och *Mannamån* och *Gudlöshet*,
 Tre svarta Andar, äro heders-vakten
 I Vaticanens heliga palats.
 Hvad *Väldet* röfvat har med fräcka händer
 Fördelar *Mannamån* bland sina många
 Och usla kreatur, och *Gudlösheten*
 Ser glad derpå och ler och ropar: Mer!

Ja! Clemens! Clemens! jag dig genomskådat.
 Vål är du djup och lugn och kall, som hafvet,

Och syns så majestätisk, ren och from;
 Men genom ytaus lugn min blick trängt neder,
 Och sett de odjur, som på djupet kräla.
 Du strider tyst, men blodigt. Dina härar
 Dem du besoldar, bära Jesu namn
 På sina sköldar: under dessa sköldar
 De öfva allt hvad Jesus har förbjudit.
 Var ej *Castello*, som mot Galliens Konung,
 Den ädle Henrik, Christenhetens ära
 Drog mordets dolk, af Jesuiter ammad
 Och fostrad upp till mord? Och flyter icke
 Allt guld, som svärdet eller listen röfvat,
 I deras öppna, aldrig mätta svalg,
 Och öses det ej slösande i famnen
 På dina stolta, vilda Anförvandter,
 En gammal, hemlig vällusts snöda barn,
 Roms gräsliga Harpyer, som förtära
 Med hisklig hunger hvad de roffa hunnit
 Ifrån de rikas och de armas bord? —

Re'n har du rasat nog, nog har du plundrat
 På *utländsk* jord. Den ädle, unge *Cesar*
 Föll till din fot. *Ferrara*, *Cento*, *Pieve*,
Romagnas sköna land du kräktat in.
Ferraras folk, som badande i tårar,
 Drogs ut ur sin förstörda fosterstad,

Och tågade med högljudd, bitter klagan
 Igenom en *triumfport* in i Rom,
 Att öka der de usla slafvars skara. —
 Ur *Galliens* grufvor har du pumpat guld:
Neapels paradis har offrat redan
 Inför din fot sin närings skönsta blommor:
 Men är du mätt ändå?

Du synes hvila;
 Men såsom skogens Lejonkung du hvilar,
 Liksom Egyptens Sfinx, du ligger lugn
 Med sträckta ramar, blundande, och lurar
 På nya rof. De *främmande* du plundrat:
 Den yttre randen af ditt väldes cirkel
 Är vittjad re'n. Nu gäller det de *inre*:
 Tills intet i ditt sköna, arma rike
 Oplundradt återstår mer än du sjelf
 Du sjelf, ditt eget bo, och dina ungar.
 I Rom du ser förnäma, rika Slägter,
 Som stolta än af höga anors ära
 Och mäktiga af stora fädens arf
 Ej böja sig så villigt, som du ville,
 Och trotsa, såsom ekar, dina blixtar.
 Ditt stilla, dofva lugn bebådar storm;
 Det bor ett laddadt åskmoln på din panna —
 Men hvar din blix slår ned, är än en gåta.

O! fruktansvärda Aning! du, som hviskar,
 Att *Cenci* kunde vara denna slägt,
 På hvilken först den Helge Fadren lurar! —
 Bort! tomma aning! bort — långt bort från mig!
 Men — deras rikedomar, deras Villor,
 Och detta *brott* — brott? Nej, vid Gud ej brott:
 Om det är brott att döda hydror, tjurar,
 Då äro Hercules och Simson sjelf
 De största brottslingar, som jorden burit.

Jag känner i min själ, att stora ting
 Och oerhörda ting på jorden stunda:
 Naturens elementer det förkunna.
 Vesuvius sprutar lågor: jordens inre
 Uti Calabrien öppnar sig och slukar
 Berg, dalar, hyddor, människor och städer.
 Se, Tibern svallar öfver sina bräddar
 Och undergräfvat tempel och palatser
 Och sköljer tusental af menskor bort.

Hvad än må ske, med örnblick vill jag följa
 Den stumma tidens gång! O *Beatrice!*
 Om än en syndafloed med blod och tårar
 Skall dränka Rom och öfversvämma jorden,
 Må jag blott kunna föra dig
 Liksom Deucalion fordom Pyrrha förde,

Till räddningens och fridens böga tempel,
Och lefva med dig eller dö för dig.

(Han går hastigt bort.)

FEMTE SCENEN.

CLEMENS. VITTORIO. CLODIO.

(träda ut genom dörren i fonden)

Clemens.

Ditt fel, Vittorio! vare dig förlåtet.
Ditt varma blod, din eldiga natur
Hör slägten till: dem har du ärfvt i födseln;
Men vara herre öfver sig och dem,
Det är en Furstes pligt och mannens ära.

Att du frikostig är och älskar prakt
Är ock en egenskap som tydligt röjer
Din furstliga, Aldobrandinska börd.
Din stolthet är en dygd; men icke orden,
Blott handlingen kan adla den till dygd.
Sjelfständig vare den, som stolt vill vara;
Om du vill vara mer än Roms förnäma,
Om deras högfärd du vill förödmjuka,
Bjud dem, besänk dem, öfverträffa dem
I glans, i prakt, liksom i börd och ära;

Men låna aldrig, aldrig deras gudd!
Blif aldrig deras gäldenär, Vittorio!

Var väl min hand så karg, var väl mitt hjerta
Så kallt och slutet för mitt blods förvandter,
Att jag ej äger rätt att *först* få veta
Hvad min Vittorio önskar och behöfver?
Dock nog derom — du har förstått mig redan,
Clodio!

Clodio.

Din tjenare befall, o Herre!

Clemens.

Se till, att Prins Vittorios skuld i dag
Till Carlo Ruspoli betalad blifver:
Så är vår vilja; Clodio!

Clodio.

Helge Fader!

Min lag är Eder vilja.

*Vittorio (under det Clemens räcker
honom sin hand, den han
kysser med häftighet).*

O! min Fader!

Mer än min fader, tusen gånger mer.
O att jag kunde med en flod af tårar

Två af, försona, bättra mina fel,
 Och att min makt att tacksamt vedergälla
 Din hulda kärlek utan gränser vore,
 Liksom min kärlek utan gränser är.

Clemens (mycket mildt).

Jag står ännu i skuld hos dig, Vittorio! —
 För Kyrkans rätt med ridderliga vapen
 Du stridt och segrat re'n från barnaåren:
 Emellan krigarns hjälm och kyrkans mitra
 Du välja fick: då valde du den förra.
 Du sett, hur jag med purpurns helga ära
 Tre våra anförvandter re'n beklädt:
 Du sett mig dela städer, dela länder
 Åt andra af min släkt — och du kan klaga,
 Att du, som yngst, dock handlat mest, blir glömd.
 Du är ej glömd: du är mitt hjerta närmast,
 Och hvad jag gör för *Dig*, skall tiden visa.

Vittorio.

Du gjort mig mer än jag förtjenat bar.

Clemens (med en alfvarsam blick).

Hör mig, Vittorio! Du har öppet skildrat
 Ditt äfventyr i den förflutna natten;

Din tvist med Carlo Ruspoli, din ed,
 Och hvad du såg vid Cenciska Capellet.
 Godt! det förtroende, du lade ned
 Utí mitt bröst, jag tacksamt vill besvara,
 Och med ett annat jag det löna vill:
 Mig tycktes, då du nämnde *Beatrice*,
 Då du beskref dess drägt och gång och fägring,
 Att dina ögon blixtrade och brunno,
 Liksom de velat med sitt ljus förklara
 Den bild, du målade med blotta ord,
 Men hvartill känslan granna färger lånte. —
 Du liflig är: hvarhelst det sköna blommar,
 Du hyllar det, du brinner, du beundrar,
 Och svär derpå att det gudomligt är.
 Men sjelfva Lyckan är ej så bedräglig,
 Så rysligt falsk som Skönhetens Gudinna. —
 Hon pryder, putsar, kläder och förgyller
 Det *yttre* blott. Hon vet ej af det *inre*.
 Hon nyckfullt slösar ytliga behag
 På blommans krona eller tärnans kinder,
 Men blommans frö kan innesluta gift
 Och tärnans hjerta känner Gud allena.
 Nämn icke *Beatrice Cencis* namn:
 Att ej din tunga må ditt hjerta smitta!
 Sky denna ros: det bor en mask derinne;
 Fly hennes atmosfer: hon doftar blod.

Vittorio.

Jag känner henne föga. Tvenne gånger
 Med hennes broder Giacomo jag talat,
 Af Cencis slägt jag ingen annan känner,
 Och inom dess palats jag aldrig var.

Clemens.

Det är en adlig, Romersk slägt, som fordom
 Var lysande, och aktningvärd och mäktig —
 Och den är rik ännu — blott alltför rik.
 Dess oerhörda rikedom är källan
 Till dess förfall och oerhörda brott.

Clodio.

Och oerhörda brott blir källan åter
 Till kanske sen, men säker undergång.

Clemens.

Min vilja du förnummit har, Vittorio!
 Hvarföre så jag vill, du äfven höre!
Francesco Cenci — Rom är full ännu
 Med fasan af hans namn — af sina fäder
 En gränslös rikedom i arf bekom.
 I Rom han ägde glänsande palatser,
 Besittningar vid Tivoli, Frascati,

Nicander. II.

Och i Neapels rike, land och gårdar.
 Men gudlös var han äfven, hård och girig.
 Det fanns ej last, som ej Francesco öfvat,
 Det fanns ej brott, som icke han begått:
 Så talte man, och öfverdref kanhända.
 Två gånger kom han under lagens aga,
 Blef så till böter dömd — och åter fri.
 Inför min thron hans äldsta dotter trädde
 Med klagan. Hennes ord mitt hjerta rörde:
 Jag med ett skyndsamt, lyckligt giftermål
 Från fadrens hus och grannar henne frälste.
 Då kom en böneskrift — o rysligt! — Än
 Jag denna blodskrift gömmer — den var skrifven
 Af Cencis trenne söner, och den lydde:
 »Vi bedje, Helge Fader! af din nåd,
 »Att du Francesco må till döden dömma!
 »Han är ej mer vår far: han oss förföljer,
 »Vår syster *Beatrice* grymt han plågar;
 »Sin ädla maka grymt han förolämpar;
 »Sin egen dottter söker han förföra:
 »Han är vårt plågoris och släktens nesa;
 »Han fläckar våra anor och vårt namn.»

Vittorio.

Men *Beatrice* hade dock ej tecknat
 Sitt namn på denna afskyvärda skrift?

Clemens.

Snart tvenne af Francescos söner dogo,
 Lönnmördade — af hvem? må himlen veta,
 Förliden vår, i mycken prakt och ståt,
Francesco Cenci reste med sin maka
Lucrezia, med sin dotter *Beatrice*
 Och sina båda söner bort från Rom
 Till *Marzio Colonnas* sköna Villa
 Vid *Rocca di Petrella*: Der förflöt
 En del af sommar'n. Cenci fanns en morgon
 Död, sargad, hängande uti ett träd,
 Med blodigt hår och rifna kläder. Trädet
 Står under den altan, der ofta Cenci
 Tillbringat sommarns ljusa nätter
 Att svalka själens brand och fåviskt läsa
 I stjärnsystemets gång sitt dystra öde;
 Det troddes att han fallit från altanen
 Och hjessan krossat emot trädets grenar:
 Lucrezia, Beatrice luften fyllde
 Med sina jammerskri: Som källan flyter,
 Så flödade af tårar deras ögon,
 Så gråta Crocodilerna på Nilens
 Solbrända stränder, härma barnets tårar
 För att bedraga människorna, som söka.
 Men Lejonet, som hör dem, der det ligger
 Och hvilar tyst i sina palmers skugga,

Kan skilja Crocodilers gråt från barnens,
 Och då de minst det tro, sin ram det sträcker
 Och krossar dem. Det är ett gammalt Lejon,
 Af stark natur, och räknar höga anor:
 Det är ett Lejon utaf Juda stam.

Vittorio (efter ett ögonblicks tystnad).

Ännu är ej den dunkla slöjan fallen,
 Som böljer Cencis död.

Clemens.

Neapels Konung,

(Ty Rocca di Petrella, fastän nära
 Till Rom, dock hörer till Neapels rike)
 Utsände lagens tjenare att forska,
 Att undersöka, gripa, strängt ransaka;
 Men allt hvad dessa med sin forskning funno
 En qvinna var, som gråtande bekände,
 Att samma morgon, som Francescos lik
 Blef funnet, har Signora Beatrice
 Till tvätt ett blodigt lakan lemnat henne.
 Men Beatrice, utan att förfäras,
 Så lugn, att himlens Englar skulle svurit
 Att ingen kan så mycken oskuld visa,
 Som ej oskyldig är, — förklara visste
 Hvar blodet kom ifrån. Och lagen tog —

En enda kvinnas ord är intet vittne.
 Snart sågos Cenci åter här i Rom:
 De bo i sitt palats. Med blomsterfester,
 Med hycklad sorg och tårar synas de
 Förblinda folket: och med lästa messor
 Besvärja de Francescos vreda ande,
 Som under deras slutna glädjefester
 Går spökande omkring och kräfver hämd.
 En tanklös ynglings-skara ännu sväfvar
 Kring Beatrice, som en krans af sjärlar
 Kring vårens första öppna blomma fladdrar —
 Palatsets fönster glimma hvarje natt,
 Dess salars prakt af tusen ljus bestrålas,
 Och af musikens toner återklingar;
 Men de besinna ej, som bo deri,
 Att dock palatset ligger alltför nära
 Intill den *Gråtande Madonnans* Tempel.

Vittorio.

Jag vågar ej med en förmäten blick
 Se in i dessa djupa hemligheter:
 Hvi skulle jag min hjerna sönderbråka
 Med så bedröfliga och dystra värf?
 Jag hinner knappt att sköta mina glada.
 Men mången tror att Cenci dog af våda,
 Att släkten i hans död oskyldig är:

Och jag har hört, hur mången ädel yngling
 I sin beundrans rus utropat har:
 »Se, Beatrice! se dess englafägring!
 »Jag manar ut till kamp på lif och död
 »Den nedrige, som tänker hon är brottslig.»
 Jag hört — jag tror —

Clemens.

Du tror, och mängden tror,
Jag vet: och hvad jag vet är ej detsamma
 Som några heta, öfverspända hjernor
 I sin förtjusning och sin blindbet tro.
Mitt hjerta smälter ej för falska tårar,
 Och ingen ytas glans besticker mig.
 Jag lärt att skåda in i människolifvet
 Med skarpa blickar. Jag har lärt att höra,
 Ej huru gräset växer, men hur tanken
 Till handling växer i ett menskohjerta.
 Rom är för mig som Dionysii öra:
 Der klart men tyst och stilla återhiskas
 Hvad verldens tungor tala. Ingen suck
 Så hemlig är, att den ej återljuder
 I detta öra. Ingen tår så lönlig
 Att jag ej hör, hur den på jorden faller.
Jag vet, att *Beatrice Cenci* bär
 Ett fadermord uppå sitt unga hjerta:

Och hvad jag vet, skall Rom och verden veta
 När stunden kommer: och hon kommer snart.
 Osynligt mellertid Rättvisans öga
 Bevakar dem. De äre fångne redan
 Då de sig fria tro.

Vittorio.

Men som det brott,
 Som fläckar dem, blir blottadt inför lagen,
 Hvad öde, Helge Fader! väntar dem? —
 Du är den högste Domar'n — du är mild —

Clemens.

Ja! jag är mild: Rättvisans hand är mild;
 Hon skyddar oskuld, statens sår hon läker,
 Och straffar våld.

SJETTE SCENEN.

CLEMENS. VITTORIO. CLODIO. EN KAMMARHERRE.

Kammarherren.

I salen, Helge Fader!
 I Sixti sal din höga vink förbidar
 Stats-Secreterar'n, Cardinal *Borghese*.

Clemens.

Hau komme!

(Kammarherren afträder. Clemens sätter sig på den förgyllda purpurstolen).

Vittorio (hemligt till Clodio).

Glöm ej, Clodio! hvad du hörde:
 »Se till att Prins Vittorio's skuld i dag
 »Till Carlo Ruspoli betalad blifver.»
 Min skuld är tio tusen Scudi, *tio*;
 Men tag din bok och skrif tolf tusen, Clodio!
 Ty Clemens tror, att jag tolf tusen skyller:
 De tvenne tusen dela vi som bröder.

Clodio (till Clemens).

Tillåt, o Herre! att jag lemnar dig,
 Då statens värf din dyra tid begära.

Clemens.

Följ Prins Vittorio! Ställ i ordning, Clodio!
 Hans lilla hedersak. Farväl Vittorio!
 Men lemnom icke Vaticanens murar:
 Jag vill ej länge eder åsyn sakna:
 Och när jag ledig är, jag kallar er.

(De gå under djupa vördnadsbetygelseer.)

SJUNDE SCENEN.

CLEMENS. CARDINAL. BORGHESE.

Clemens.

Hvad nytt, min frände Cardinal?

Borghese.

Jag bringar

Till Eders Helighet, bland andra papper,
Stor-Eleminosierens skrift.*Clemens.*

Hvad vill

Stor-Eleminosieren?

Borghese.

För de arma

Han beder om den summa, Helge Fader!
Som i en längd af år, på denna dag,
Liksom de höga, hädangångna Påfvar,
Välgörande din hand har delat ut.*(Han ser i skriften.)*»Rom», säger han, »är dina städers krona,
Rom hyser mycken prakt och många rika,
Men flera arma bo inom dess murar.
Armodets tacksamhet och glädjetårar,

Dig voro alltid kärare, o Herrel
 Än rikedomens gyllne offer var.»

Clemens.

Hvar armod är, är ödmjukhet tillika:
 Gudsfruktan är de armas rikedom;
 Och då de rika fly den Högstes tempel,
 Och bönens tröst uti sin flärd förakta,
 Plär dock den arme söka framför allt
 I Himlens nåd den hjelp, som jorden nekar.
 Då vi i dag uppå altanen stodo
 Af Christenhetens helga moderkyrka,
 Att vår välsignelse åt folket ge:
 Vi sågo platsen nästan tom. Oss tycktes,
 Då vi vår hand mot höjden lyfte opp,
 Att vi välsignelse i luften strödde. —
 De arma likna nu de rika. Alla
 Behöfva intet: ingen mer är arm: —
 När vår välsignelse de ej behöfva,
 De hafva ej behof utaf vårt guld.
 Så denna gång vi finna godt besvara
 Stor-Elmosinierens skrift.

Borghese.

Nu följa

Tre andra böneskrifter, och ett bref
 Ifrån Neapels Vice-Konung.

Clemens.

Godt!

Vi böneskrifterna till sido lemna,
Och läsa brevet från Neapel *först*.
Gif det; jag sjelf vill dess insegel bryta!

(Han tager brevet i handen.)

Från dina myrtenstränder, o Neapel!
Har intet kommit än, och kan ej komma,
Som icke fröjdefullt och ljufligt är.
Det doftar detta bref, liksom det legat
Uti en korg bland rosor och oranger.

(under det han läser)

»Den hvita gångar'n och den gyllne skatten,
»Som årligen Neapels Konung offerar,
»Till tecken af sin vörduad och sin tro,
»Åt Kyrkans ofelbara Öfverhufvud
»Dig sändas, Helge Fader! innan kort.
»Nu skickas en ej mindre vigtig gåfva:
»Banditen Marcio, smidd i tunga fjettrar.
»För mord han gripen blef af lagens arm,
»Och bäfvande för pinobänkens plågor
»Inför Inquisitionen han bekänt
»Och under bön och ånger — — —»

*(Han genomögnar det öfriga, uppreser sig
hastigt och går framåt salen med stolta
steg och lågande blickar.)*

Är det så?

Ha! är då molnet skingradt? har en blix
 Den tjocka slöjan mäktigt sönderslitit?
 Ja! hon är splittrad, fallen: Brottet står,
 Ohjelpigt blottad inför dagens blickar,
 I all sin faransfulla nakenhet.
 Om mina ögons ljus mig ej bedrager,
 Om ej min tanke och min syn mig gäcka,
 Så står det tydligt — här på detta blad —
 Läs, Cardinal! läs här! »han gripen blef —»

Borghese (läser).

»Af lagens arm» —

Clemens.

Det är Banditen *Marcio*.

Borghese.

»Och bäfvande för pinobänkens plågor
 »Inför Inquisitionen han bekänt,
 »Och under bön och ånger fritt förklarar,
 »Att han den åttonde Septembernatten
 »År femtonhundra nittio och åtta
 »På Rocca di Petrella, med *Olimpio*,
 »Sin vän, nu död, *Francesco Cenci* mördar,
 »Af dottrens och af makans guld och löften
 »Förförd. Nu sändes han till Rom att höras,

»Att sprida ljus i brottets dunkla gåta,
»Och dömmas af din vishet och af lagen —»

Clemens.

Ja! detta ljus behöfde icke *jag*:
 Mig var den dunkla gåtan klar som dagen;
 Men för att handla — att min handling helga,
 Jag denna usling och hans ljus behöfver —
 Säg, Cardinal! är han ock redan här?
 Säg, har du mördar'n sett? Är han förvarad?
 Har du förvissat dig?

Borghese.

Ja, Helge Fader!
 Ej jag har honom sett; men han är kommen:
 Castellets murar honom innesluta.

Clemens.

Ej Mitran, som mitt vigda hufvud pryder,
 Med sina trenne kronors gyllne prakt
 Och österländska perlor och juveler
 Förvaras mera strängt och omsorgsfullt
 Än detta dyra fynd förvaras må.
 Den *Marcio* är mig dyrbar. Hör mig, frände.
 Haf akt! Låt vänligt Castellanen hälsa,
 Att med sitt lif han mig för Marcios svarar. —
 O djupa, outgrundliga försyn!

Hvad dina vägar äro underbara!
 Hur undransvärda äro dina råd,
 Så enkla, när de fram i dagen komma,
 Att hvarje dödlig tror sig mäktig nog,
 Att finna dem. Men Du fann dem allena.
 All vishets fader! gif mig Petri ljus
 Att klart och oförvillad genomskåda,
 Hvad du beslutat, hvad du funnit har:
 Att föra ut det; gif mig Pauli svärd!

*(Han hopviker brefvet åter, och
 närmar sig Borghese.)*

Hör nu vår vilja, ädle Cardinal!
 När solen bakom Monte Mario sjunkit,
 Och jorden suckat sitt Ave Maria,
 Och Tystnaden och Skymningen från himlen
 Högtidligt nalkas, att bebåda Natten,
 Då samlar sig omkring Palatset Cenci
 En stark och trogen Vakt. *Lucrezia Cenci*
 Och *Beatrice, Giacomo, Bernardo*
 I vårt och lagens namn tillfångatages,
 Och till Castellet föras. Skilda rum,
 Men starka riglar väl förvare dem!
 Palatset slutes till: dess nycklar bringas
 Till Oss: Vi ämna nu deröfver vaka:
 Ransaka vilje vi i brottets boning
 Med kyrkans fackla och med lagens svärd.
 Har Du förstått mig, Paolo?

Borghese.

Helge Fader!

Tillåt — Den skyndsamhet —

Clemens.

Har du förstått mig?

Borghese.

Ja! Herre! jag din vilja väl förstått.
 Det höga kall, hvarmed du mig beklädde,
 Min pligt som ett af dina Råd, mig bjuda
 Att ock min stämman höja vid din thron.
 Den skyndsamhet, hvarmed Du handlar, Herre!
 Förskräcker mig. — Det är en mäktig slägt —
 Låt Marcio höras först: låt tidens hand
 Utveckla knuten af den mörka gåtan
 Och hugg den ej med våldets svärd itu.

Clemens.

Din trohet och ditt nit, jag känner dem.
 Ditt råd är godt, när jag ditt råd behöfver.
 När jag en gång beslutat och befallt,
 Då är din pligt att handla och att lyda.
 Gå, frände! Gud med dig! Nu har jag talat
 Du har förstått mig: gör som du förstått.

*(Cardinalen går tyst bort, efter
 en djup vördnadsbetygelse.)*

ÅTTONDE SCENEN.

CLEMENS.

Jag har dem. Förrän midnattsklockan slår,
 Skall detta hjerta mera roligt klappa,
 Ty jag har lagt en ny, en väldig klippa,
 Åt Petri gyllne stol att hvila på.
 Besinning, lugn att tänka, kraft att handla.
 En jemn, orubblig gång mot gifna målet,
 Se der den trolldomskonst, som Kyrkan grundat
 Och ensam mäktar henne upprätthålla.
 Har jag, som Michael, med gyllne lansen,
 Förtrampat, dödat Aristokratiens
 Månghöfdade och trotsigt vilda Hydra,
 Då först är Rom min värld — och världen min.

NIONDE SCENEN.

CLEMENS. VITTORIO (*häftigt instörtande*).*Vittorio.*

Nej! Fader! säg — så var väl ej din mening —
 Jag hörde nyss —

Clemens.

Hvad har du hört, min Son?

Vittorio.

Nyss jag befann mig der i Cabinettet,
 Dit, som du vet, så många språkrör leda,
 Att derifrån man nästan allt kan höra
 Som talas inom Vaticanens murar.
 Der hörde jag, hur Cardinal Borghese
 Gaf sin befallning, att i denna natt
 De arna Cenci fängsla — denna natt?
 Förskona — dröj! jag vill för dig bekänna —
 Jag älskar Beatrice, dyrkar henne:
 Jag vill förmäla mig med henne, fader!
 Så kommer Släktens rikedom till oss,
 Din makt, min sällhet grundas — allt är stilla,
 Och intet blod skall öfversvämma Rom.
 Nåd blott för Beatrice!

Clemens.

Son! du yrar.
 Du vet då ej, hur djupt hon hatar oss,
 Hur hon föraktar dig: och att du måste
 Förakta henne *mer*. Du vill förblanda
 Vårt rena blod med blodet af en ätt,
 Som räknar seklers brott som sina anor:
 Och — på en gång du vill
 En gudlöshet och en omöjlighet.
 Gå bort och sansa dig: var man, Vittorio!

Nicander. II.

Vittorio.

Jag går ej bort: jag skall ej släppa dig
 Förrän ett ord jag hört ifrån ditt hjerta,
 Som återkallar hvad din mun befallt!
 Ej fängelse, ej död för Beatrice!

Clemens.

Vittorio, gå! jag känner dig ej mera.

Vittorio.

Du törstar efter blod: Välan, se här! —
 Det flyter mycket blod i mina ådror,
 Ja! alltför mycket! tag — det är ditt eget,
 Det kännes nog uppå dess vilda brand:
 Gjut det — och sälj för detta pris en timma

(Han fallar Påfvens händer.)

En dag af frihet än åt Beatrice,
 Hon är ej brottslig: hon är skön allena
 Och hon är renare än du och jag.
 Mitt hjerta blöder och du blidkas icke
 Min tår — du ser det — dina händer fuktar;
 Men såsom morgondagg på marmorklippan,
 Så faller tåren på din kalla hand. —
 En andedrägt af mildhet sväfve neder
 Ifrån din mun: en enda stråle blott

Af hopp låt randa sig uti ditt öga: —
 Du heter Clemens — Namnet af *den Milde*
 Med grymma handlingar du ej beflecke!
 Var icke liten då du stor kan vara:
 Ej låg, då du gudomlig vara kan!

*(Han trycker sig häftigt intill Clemens,
 under det han håller dess båda hån-
 der slutna i sina.)*

Clemens.

Folk här! Vakt! Clodio! — Jag har medel, yngling!
 Att vara mild mot dig emot din vilja,
 Då du dig sjelf och mig och allt förgäter —
 Vakt, Clodio!

(Clodio med tvänne Schweitzer-Vakter.)

Clodio.

Herre! hvad befaller du?

Clemens.

Till sina rum man före Prins Vittorio!
 Sen! han är sjuk. En häftig feber rasar
 Uti hans blod. Tills morgondagen gryr
 Förvaren, vården, sköten honom troget:
 Han lemne ej sitt rum — vid edra lif!
 Ty nattens luft är för den kranke farlig.

Med ingen, som ej sänds från oss, han tale!

Vi vilje snart besöka honom sjelf!

Till dess förbiden troget vår befallning.

(Clemens går ut genom en sidodörr.

Vittorio står orörlig, blek, med nedsänkt

hufvud omgifven af Clodio och Vakten.)

Täckelset faller.

ANDRA ACTEN.

Trädgård vid Cenciska Palatset.

FÖRSTA SCENEN.

LUCREZIA, GIACOMO, BERNARDO *(slumrar vid en rosenhäck).*

Giacomo.

På Vesterns guldbeprydda purpurskyar

Den heta Dagen lägger sig att hvila,

Och Skymningen med en balsamisk vinge

Sin milda svalka fläftar öfver jorden.

Det är en härlig aftenstund, min Moder

Allt manar dig till lugn, till fröjd. Se upp!
Njut af naturens frid och gråt ej mera.

Lucrezia.

Ett sorgbetyngt och dystert menskosinne
Är som det tunga molnet, dyre Son!
Det kan ej lösa sig, om ej i tårar.
Hvar stund, då jag kan gråta, är mig ljuf;
Den kommer ock så sällan. Låt mig gråta!
Var glad deråt, att mina tårar rinna!
Tro mig, min Giacomo! den sorg, som synes,
Är icke sorgen sjelf, men sorgens lindring.

Giacomo.

Är detta tröst, som läses i din blick,
Hur grym skall då ej sjelfva smärtan vara!

Lucrezia.

Det är ej tröst: det är en mildring blott,
En eftergift, blott en minut af hvila
Som mina trötta Furier mig förunna.
Tröst finnes ej för den som brottslig är:
Ty blott för den oskyldige, som lider,
Blef tröstens Engel ned till jorden sänd.

Giacomo.

Du är i dag bedröfvad mer än förr,
Ditt anlet mer och mer af moln förmörkas,

Då det af hoppets glädje ljusna borde,
 Vi äre fria. Himlen och vårt mod
 Oss frälsat från den blodiga tyrannen,
 Som inför Gud och allt hvad heligt är,
 Ej mera var min far, ej mer din make. —
Francesco Cenci är ej till. Han hvilar
 På sina brott. Besmitta ej din själ
 Med minnet af hans bild: låt ej hans skugga
 Bland underjordens qval en himmel njuta
 Vid synen af din ånger, dina tårar.
 Vänd dig från dödens skräckgestalter bort:
 Skänk dig åt lifvet, Moder! Se omkring dig,
 Betrakta oss: vi älska dig som barn,
 Fastän du oss ej födde: oss förenar
 Om icke blodets, hjertats ljufva band.
 För mig står lifvet nu så ljus och härligt,
 Som Morgonrodnaden, och rosor bjuder,
 Mig vinkar Åran med sin lagerkrans;
Bernardo växer upp, en hoppfull telning
 Af *Cencis* fordom ärofulla stam,
 Och *Beatrice*, Romas skönsta jungfru,
 Snart fäster myrtenkronan i sitt hår
 Och leendè sin hand, sitt hjerta skänker
 Åt *Fabio Guerra*, Romas skönsta yngling.
 Du sjelf, *Lucrezia*! går med trygga steg
 En skön och lycklig ålderdom till möte.

Du delat har med oss förtryckets plågor,
 Njut nu med oss vår frihet och vårt hopp.

Lucretia.

O ja! så länge människan är ung,
 Hon dyrkar Hoppets leende Gudinna.
 På sin triumfvagn öfver lifvets bana
 Så rastlös och så skyndande hon ilar,
 Att det Förflutnas bleknade gestalter
 Ej mäktat följa henne på sin färd.
 När hon banans gräns omsider nalkas,
 Och långsamt tågar genom åldrens öknar,
 Och af erfarenhetens grymma visdom
 Förföljd, ej mera tror på Hoppets lögner,
 Då hinna Minnets andar henne opp,
 Ombvärfva henne, och så tätt sig sluta
 Till hennes sida, att hon kan ej fly:
 Och hviska sakta eller högljudt språka
 Om hvad hon varit, hvad hon tänkt och gjort.
 Ve menskan då, om dessa Minnets andar,
 Med vilda blickar, blod på sina kläder,
 Blott ropa *mord* och *mord* i hennes öra!
 Ve mig! en enda, dyster hämdens ande,
 En enda Minnets furie mig förföljer,
 Fördunklar solens ljus för mig om dagen,
 Min spis förgiftar och sin galla blandar

Uti min dryck. Den sitter vid min säng,
 Om natten och fördrifver Sömnens Engel
 Med sina blodiga och kalla händer
 Och med sitt vilda, fasansfulla skrän:
 »Jag är Francesco Cenci — Se, Lucrezia!
 »Jag är din make, den du mördat, kvinna!
 »Du får ej sofva — du skall se på mig.» —
 Och då — o Gud! — Skall jag då ensam lida?
 O Giacomo! du äfven brottslig var;
 Har du ej stundom sett, då du vill sofva,
 En reslig skugga nalkas till din bädd
 Med Brustna ögon och med blod i pannan
 Och med en eldröd mantel? Har du ej
 Hans dofva stämma hört i natten ropa:
 »Jag är Francesco Cenci — Se, min Son!
 »Jag är din fader, som du —»

*Giacomo (står häftigt upp och blickar
 omkring sig).*

Håll, Lucrezia!

Din vilda målning mig förskräcker — Nej!
 Vid Gud! jag aldrig något sådant sett . . .
 Och icke heller du. Tro mig, min Moder!
 Inbillningen har skapat denna bild
 Och målat den med alla fasans färger
 I molnet, af ditt eget ögas tårar.
 Nu lugna dig! Ser du — Bernardo slumrar —

Så bör du icke honom väcka. Ljufva
 Hans drömmar äro. För hans slutna öga,
 Hvars strålar riktas inåt, då han sofver,
 Oskydighetens Engel står och målar
 Mot Minnets blåa himmel drömmens glada
 Och rika bilder, och som ram kring dem,
 Han hoppets friska blomsterkransar lindar. —
 Låt oss ej störa honom! Ej en fläkt,
 Som oren är, från våra läppar andad,
 Må stjäla in sig i hans paradiset
 Och doftet af dess blommor grymt förgifta!
 Han vet ju ej hvad *brott* och *smärta* är:
 O blanda ej, min mor, de grymma namnen
 Uti hans unga, rika lefnadsdröm!
 Kom närmare och se, hur sött han sofver!
 Läs i hans anlet, huru skönt det är
 Att lefva och att hoppas.
 Så mycken frid på denna panna strålar,
 På läppen bor så mycken salighet,
 Att blott dess åsyn bör din smärta lugna,
 Försona dig med lifvet och dig sjelf.
 Och när du tror, att du din frid förlorat,
 Att hoppets sol i dina skulders moln
 Gått ned för evigt: hvil dina blickar
 På löftets son, din älskling och min broder:
 Han är vår frid; tryck honom till ditt hjerta —
 Gläd dig åt honom; han vår Oskuld är.

Ducrezia.

Han är hvad vi en gång kanhända varit;
 Men ack! så djupt vi äro fallna redan,
 Att nu vi dyrka måste i hans bild
 Vår fordna bättre Varelse, och frukta
 Att blotta oss inför vår egen själ.
 Vet, Giacomo! jag har längesedan
 Höljt doket af mitt brott för verdens ögon —
 Ja! än i denna stund jag färdig vore
 Att uti säck och aska kläda mig,
 Framsläpa mig till Vaticanens portar
 Igenom folkets sorl och smäderop,
 Och kasta mig för Helge Fadrens fötter
 Och för hans öra högt bekänna allt —
 Om jag ej blygdes vid att synas mindre,
 Att synas svagare än Beatrice,
 Som jag dock är; ty hvem kan likna henne?
 I hvilket bröst har himlen väl förenat
 Så mycken ömhet med så mycken styrka?
 Och om jag icke fruktade, att stå
 Som brottsling inför *denna* Engels ögon;
 Och mörda med det rysningsfulla ordet
 Den bättre afbild af mig sjelf, som han
 I barnsligt hjerta älskande förvarar.

*(Hon lutar sig ned öfver den
 slumrande Bernardo.)*

Allt rent och ädelt, älskade Bernardo!
 Som af din arma moder återstår,
 Det är *din tro* om henne. Allt det andra
 Besmittadt, orent och förkrossadt är.
 O! att med denna varma kyss jag kunde
 Tillegna mig en droppe af det ljus,
 Som inom denna öppna, rena panna
 Omstrålar oförtjent min bild, jag skänkte
 För denna droppe bort, liksom ett intet,
 All Orientens klaraste juveler,
 De kostligaste perlor, hafvet gömmer,
 Och himlens stjernor, om jag egde dem.

*(Hon stryker sakt undan Bernardos lockar
 och kysser hans panna, så att han vaknar.)*

Bernardo.

Ah! hvem är der? — min far —

Lucrezia.

Har äfven du,
 Oskyldige! hans vreda vålnad skådat?

Bernardo.

Ack! är det du, min moder? Jag har slumrat —
 Utur en ljuflig dröm du väckte mig.

Lucrezia.

Allt hvad du drömmer, liksom hvad du tänker,
 Är ljuft, min Son! förtälj oss, hvad du drömde!

Bernardo.

Om du vill lofva mig att icke mer
Så sorgsen vara, vill jag strax berätta
Min sköna dröm.

Lucrezia.

Då jag dig ser, Bernardo
När du är glad, är äfven jag så glad.
Liksom på jorden inga sorger funnos.

Bernardo.

Kom, Giacomo! och sätt dig här hos oss;
Den sköna rosenbusken ljuvligt doftar,
Och qvällens lugn till stilla samtal manar: —
Men Beatrice, Broder! hvar är hon?
Dock, vänta! jag vill söka Beatrice; —
Hon mycket ofta har för mig förtäljt
Så sköna Sagor från de gamla tider,
Nu är jag stolt, att kunna säga henne!
»Kom Beatrice, kom min Syster! Skynda!
Jag något skönt för dig berätta vill.»

Giacomo.

Bernardo! dröj hos oss — Vår Syster kommer,
När hon sitt arbet slutat; och när klockan
Ave Maria i Kapellet slår,

Och aftonen är skön, hon alltid njuter
 I lagergången här en lycklig timma.
 Hon kommer snart: och kanske Fabio äfven
 I afton oss besöker: hör, Bernardo!
 Då kan du för dem båda här berätta
 Din dröm ännu en gång.

Bernardo.

Välan! så lyssnen:
 Min dröm är ej så lång, som den är skön.

*(Medan Bernardo talar, nedkommer Beatrice
 sakta från terrassen, som leder upp till
 palatset, och stannar stundom lyssnande,
 i det hon då och då afbryter en blomma.)*

Jag drömde, att det var en Söndagsafton,
 Och att jag satt uppå en gröniklädd kulle.
 Mig tycktes, att det vid Frascati var.
 Jag satt och såg på solen, som i hafvet
 Sönk ned: jag hörde tusen klockor ringa
 Långt bort i Rom. Men se, då tycktes mig,
 Att jag blef sömnig. Jag mitt öga slöt,
 Men väcktes åter af en stilla susning,
 Liksom då Vestan öfver gräset går.
 Jag såg en stor och skön gestalt mig nalkas;
 Den var så lik min far, jag honom kände;
 Men han såg ej så sträng och dyster ut,
 Som då han lefde: han var helt förvandlad;

Han var ej mer så blek, men mycket mild,
 Han fattade min hand och log och sade:
 »Jag är Francesco Cenci! se din fader!
 »Jag är ej död; men jag har flyttat blott.
 »Ett annat land är nu mitt hem. Der briinna
 »Så många klara solar, käre Son!
 »Jag kommer snart att hämta eder alla;
 »Ty der jag är, der skola J ock vara.
 »Dock kanske sjelf jag icke komma kan:
 »Ty jag den Helge Fadrens vrede fruktar;
 »Men trogna tjenare jag vill sända
 »Att hämta eder till min nya boning.
 »Dig släppa de väl ej så lätt, Bernardo!
 »Men äfven du bör öfvergifva Rom,
 »Och följa. Kom, kom snart! ty tiden lider.
 »Min Son! fastän så tros, jag är ej död.»
 Så for han bort igen: han for som blixten
 Uppå en gyllne vagn, som sken af lågor,
 Och kring hans vagn det red en reslig tropp
 Af sköna män med hjälmor och med lansar.
 Men då de redo, sågo de tillbaka,
 Och sjelf min fader såg sig ofta om,
 Och vinkade mig till sig. Då försmälte
 Den hela slätten i ett haf af eld — — —
 Och med en kyss du väckte mig, min Moder!

Lucrezia (fallar Bernardos hand).

Det är förskräckligt. — Så han nalkas dig,
 Så mild och vänlig som en himlens engel;
 Han stirrar icke kallt, med djupa ögon,
 Med stelnade och vilda anletsdrag,
 Som sjelfva Fasan uti marmor huggen?
 O nej! för dig han så ej synas kan —
 Bernardo! o min son! din dröm är skön;
 Men den är ryslig ock. Hvad den betyder,
 Jag vet ej, icke jag — Blott himlen vet;
 Det arma menskobjertat klappar blott
 Och fruktar — slår och fruktar — kom, Bernardo!
 Gif mig en kyss, känn hur mitt hjerta slår!
 Håh! hvad är det? hvem kommer? Ve oss arma —
 Jag hör ju tysta menskosteg — o flyn!
 Fly Giacomo! Bernardo fly — o Gud! —

(Hon betärcker sitt ansigte och gråter.)

ANDRA SCENEN.

LUCREZIA, GIACOMO, BEATRICE, BERNARDO.

Beatrice.

Förskräcks du, Moder! när jag kommer? Tror du,
 Att sveket bor i mina tysta fjät?
 Du känner då ej mer din Beatrice?

*Lucrezia (räcker henne stillatigande
sin hand utan att upp-
lyfta hufvudet).*

Bernardo.

Min Syster! banna mig; ty det är jag,
Som vållat obetänkt vår moders tårar,
Och gjort dess kind så blek. Nu nyss min dröm
Smög sig ifrån min mun, jag vet ej huru —
Mig syntes sjelf, den drömmen var så skön,
Att jag i sjelfva drömmen brann af längtan,
Att vakna och att få berätta den
För hela världen. — Hvarför teg jag icke
Och bar dess bilder tyst inom mitt bröst? —
Nu, se'n jag sagt den, vill jag endast gråta.
Nu synes mig, det var en ledsam dröm,
Och aldrig mer den kommer från min tunga. —

Beatrice.

En dröm är lik en dimma, som om natten
Nedsjunker i den stilla blomsterdalen.
Nattfjärlar, tusen glimmande små väsen
I lustigt hvimmel svinga sig deri;
När det blir dag, och solens första stråle
På dimman faller, finnes hon ej mer,
Och alla dessa tusen irrgestalter
Sitt sken förlora inför solens sken,
Och intet öga ser dem. Solens flamma,

Allena hon det sanna uppenbarar:
 Så kan ock menskan, med sin tankes sol
 Det sjuka hjertats drömmar lätt förjaga:
 Vill blott ej drömma, och du drömmer ej. —

Lucrezia.

Betydningsfull är ofta drömmens gåta,
 Om menskan blott förmådde henne tyda,
 Om hon ej fruktade att tyda den.

Giacomo.

Du talade ju nyss med mig, min Moder!
 Om dina sorger, om vår döda far:
 Du nämnde ju *Francesco Cenci* ofta:
 Det namnet ljud uti Bernardos öron,
 Som slumrade, och blandadt i hans dröm —

Lucrezia.

Men denna milda, vänliga gestalten,
 Som kom och log — och när jag tänker mig,
 Hur *jag* hans vålnad ser —

Bernardo.

Men hvarför frukta?
 Du är så god, så mild: dig älskar himlen,
 Så högt som jag: den som är ond, bör frukta;
 Men icke den, som intet ondt begått.

Lucrezia.

Nej! Nej! jag har ej ondt begått, Bernardo!
Var lugn — min Son! var trygg —

Beatrice.

Du mins, min Moder!
Torquato Tasso, Skalden!

Lucrezia.

Hvem i Rom
Mins houom ej? hvem dyrkar ej hans minne?

Beatrice.

En afton, på en fest hos Bevilacqua
(Då var jag sexton år)
Då högtidssalen skimrade af lampor
Och unga tärnor, perlor och juveler
Och guld — han kom uti sin svarta skrud,
Och satte sig bredvid mig. Mången tärna
Blef afundsjuk på mig för denna ära.
Han lade sina händer i sitt sköte,
Såg upp mot himlen, som hans vana var,
Då han på något öfverjordiskt tänkte.
Han sade: »Beatrice! mig beklaga.
Jag har en ande, som förföljer mig;
En ryslig plågoande. Han om natten

Med onda drömmar jemt förföljer mig;
 Om dagen han bland mina böcker rasar;
 Han mina arma dikters blad förströr:
 Och när jag vandrar djupt i lagerlunden
 Vid Dorias Villa, träden han förtrollar,
 Och blommorna och gräset kläda sig
 Uti hans leda, vidriga gestalt. —
 Säg, Beatrice! är det ej förfärligt?
 Lär mig en konst, att drifva honom bort!
 Och derpå fattar han min hand, och trycker
 Den hårdt i sin: och i hans milda öga
 Jag glänsa såg en tår.

Bernardo.

Och du — min Syster!

Hvad svarte du?

Beatrice.

Med tvenne stanser endast

Ur hans Befriade Jerusalem;
 Der skönt han målar Riddaren Rinaldo
 I kamp med luftgestalterna i skogen:

*»Den mulna himlen kring hans hjessa dånar;
 Det blixtrar: jorden bäfvar vid hans fot:
 Och Fasan stormens vilda vingar lånar,
 Och susar honom, hvart han går, emot.*

*Men intet Ridder's lugna mod förvånar:
 Han rüdes ingen storm och intet hot.
 Han fäller trüdet: det sin skepnad byter;
 Och lundens trolldom som en dröm förflyter.*

*Och himlen klarnar: vinden susar stilla:
 Sin sanna skapnad lunden återtar.
 Och i dess djup, der glada fåglar drilla,
 Är ej mer skugga, ün der alltid var.
 Han frestar ün en gång. Allt var en villa,
 Och intet gyckel mer hans syn bedrar.
 »O tomma spöken!» tappre Ridder'n tänker,
 En däre den, som fruktar edra ränker.»*

Lucrezia.

»O tomma spöken!» — Men hvad sade Skalden,
 Då du hans egna stanser läste opp?

Beatrice.

Ett ögonblick han satt med nedsänkt hufvud:
 Så stod han hastigt upp, och sade
 I det han gick: »God natt, min goda Engel!» —
 En tid förflöt: den sköna våren kom:
 Jag Skalden återfann hos Prins Colonna:
 Då han var mycket blekare än fordom;
 En himmelsk stillhet log utur hans öga,
 Och ett gudomligt löje på hans mun.

Då nalkades han åter mig och sade:
 »Tack för den femtonde December! — Anden
 »Förföljer mig ej mer. Allt var en villa,
 Och intet gyckel mer min syn bedrar.»

Lucretia.

Och det betydde, att hans sista timma
 Var nära; ty då döden nalkas sjelf,
 Till menskans boning med den sista plågan
 Ha alla andra plågor tjenat ut.
 Måhända när jag nalkas grafvens portar,
 Med långsam, stilla gång, vid Dödens hand,
 Skall också jag bli lugnare och frälsas
 Från dessa skräckgestalter — dock o nej!
 Nej! lugn, befrielse och hopp för mig
 Ej Lifvet har — och icke heller Döden.

Beatrice.

Ja! du har rätt. Ej lifvet och ej döden
 Förmå i menskans hjerta skapa frid.
 Blott själens kraft, den höga, ljufva Styrka,
 Som sväfvar ned ur ljusets fosterland,
 Med Tålamodets kalk i ena handen
 Och i den andra Segerns blanka Svärd: —
 Allena hon kan kallas fridens moder
 Vår sällbets ursprung, källan till vår tröst.

O! Moder! den är alla Englars Engel,
 Som *Michael* mot afgrundsdraken stred,
 Så kämpar hon mot lifvets onda makter:
 Hon menskan på sin pilgrimsfärd ledsagar
 Som *Raphael* den vandrande Tobias,
 Och från dess vingar flödar ut en glam,
 Som lifvets tafla himmelskt skön förklarar;
 »Var ej förfärad!» klingar hennes röst
 Liksom till Daniel profeten fordom
 Den ljuse *Gabriel* sin stämma höjde:
 Ja! Sinnesstyrkan är vår Engel: hon
 Gör Lifvet skönt som paradiset's förgård
 Och sjelfva Döden gör hon skön som lifvet.
 Hon släftar dimman bort från själens spegel:
 Och Österns moln med morgonrodnans färger
 Hon rosenströr och purprar. — Hon är din —
 Hon var det ju, i dessa dystra dagar,
 Då Lifvet var ett fängelse för oss;
 Och då vi icke lefde, endast ledo
 Och täljde dagens liksom nattens timmar
 Med smärtor blott.

Lucrezia.

Det var en lycklig tid.
 Hvar en af dessa smärtor, Beatrice!
 Nu synes mig en salighet. Ack! säg,

Hur kan jag återköpa dessa stunder
 Mot alla dem, jag kallar ljufvast nu? —

Beatrice.

O nej! Lucrezia! så är ej din mening.
 Så tänker ej din ädla, fria själ.
Förnedring blott är lifvets onda ande.
 Det gifs i lifvet ej ett stormigt haf,
 Som ej en ö i sina armar sluter,
 Invid hvars stränder, i hvars tysta vik
 Ej vågen mildt i stilla lugn sig hvälfver:
 Det finns ej natt, som ej sin stjerna har,
 Och intet gift, som ej sin sötma hyser,
 Och ingen brand, som icke släckas kan,
 Af himlens, jordens eller menskans tårar,
 Det finns ej qval, som ej sin himmel har,
 Förutan själens slafviska *Förnedring* —
 Den är min skräck, min tankes enda fasa:
 Den rostfläck, som från lifvets klara sköld
 Stjäl glansen bort. Allt annat kan jag bära,
 Och hvarje annan kalk, som lifvet räcker,
 Om den af galla är till randen full,
 Jag tömmer liksom fragdades den redan
 Af en olympisk nektar: allt jag lider —
 Allt som är fritt och som en gnista hyser
 Af ljus — jag kallar lif, och utan knot
 Med himlens hjälp jag vill det genomlefva:

Förnedring blott är andens vissa död.
 Den tid, hvars smärtor du vill återköpa,
 För oss en enda, lång förnedring var.
 För hvarje länk i denna tunga kedja
 Af år och dagar, timmar och minuter,
 En gnista dog af andens rena låga.
 Ett blad slets bort af lifvets skönsta ros,
 Väl oss, att kedjan bröts! för evigt bröts!
 Tänk icke mer på dessa dystra tider,
 Med glömskans flor hölj öfver deras minne,
 Du kan, du bör, du får ej sakna dem.

Bernardo.

O, tala mer min Syster! Ljufligt klinga
 Från mina öron dina milda ord,
 Väl fattar jag ej alla — men jag läser
 Uti vår moders anlet, att de trösta.
 Ditt tal är skönt, min Syster! tala mer!

Beatrice.

Och *nu?* är du ej fri? är ej hvar droppe,
 Hvar stråle af din varelse din egen?
 Och sjunger ej ditt hjerta, om du lyssnar,
 En frihetshymn hvar morgon, då du vaknar?
 Och fäster dig ej hvarje verksam dag,
 Den du med ädla verk och tankar firar,
 Allt närmare vid lifvet och vid himlen?

Säg, lägger ej hvar molnfri aftonstund,
 För dina fötter Kärleken sitt offer,
 Och bjuder dig ej Natten hvila ljuft
 Uppå sin bädd af minnets blomsterkransar? —

Se, Moder! se, der glänser vårt palats: —
 Af festliga och friska kransar smyckadt.
 Se hur dess höga fönster rosenfärgas
 Af solens sista varma andedrägt!
 O! om det vore än den lägsta hydda,
 En koja, byggd af rör, på enslig strand:
 Om alla näktergalars jubelsånger,
 Som så harmoniskt hälsa qvällens hvila,
 Blott vore tonen af en ensam vaktel,
 En bruten suck af skogens turturdufva,
 Om Rom med sina kullars tempelprakt
 En öken voro — och den öken hade
 Två palmer blott, som hyddan öfverskyggde,
 Säg, — vore dock ej dessa fyra hjertan,
 Tillsamman klappande, och för hvarann,
 En verld för sig, ett paradys af kärlek,
 Och du — du sjelf den lyckligaste der?

*(De falla alla fyra, liksom medvetstöst i
 hvarandras armar, och under denna
 långa, tysta omfamning, ringa klockorna i Rom Ave Maria.)*

Lucrezia.

Nu är jag lycklig, *nu* i denna stund,
 Då himlen lyser frid utöfver jorden,
 Och då mitt hjerta slår vid dessa hjertan,
 Hvi skulle jag ej äfven vara säll?
 Förlåten mig: jag ofta Er bedröfvat,
 Och med min suck förbittrat eder fröjd;
 Men allt är nu förbi. O Beatrice;
 Du mig af himlen sända tröstarinna,
 Min Giacomo, — min älskade Bernardo!
 Om lifvet icke mer mig värma kan
 Så ljuft som fordom i de unga dagar,
 I eder njuter jag det än en gång:
 Er ungdom blir i åldrens natt som nalkas,
 Min morgonrodnad, och min morgonstjerna.
 Och du har rätt, min dotter! — *så* jag blir
 Den sällaste uti vår kärleks Eden:
 J njuten glädjen, men jag njuter Er.

Giacomo.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Planen till Sorgespelet Beatrice Cenci.

FÖRSTA ACTEN.

Sal i Vaticanen.

1.

Vittorio Aldobrandini och *Fumaroni*. Han lofvar *Fumaroni* guld och praktiga ting, om han kan af Påfven utverka honom ett stort palats och ett indrägtigt gods, för att betala hederskulder och föra furstlig stat. *Fumaroni* tvekar. *Vittorio* förebrår honom hans snålhet och smådar hans ringa börd, och träffar honom slutligen med ett bevekande skäl. *Fumaroni*, en ur stoflet uppkommen gunstling, som lätt kan störtsas, bör begagna den kanske korta tiden att rikta sig. — *Fumaroni* lofvar, att hos Påfven använda sitt inflytande. (Går för att möta Påfven.)

2.

Kort monolog af *Vittorio*. Hans hat till gunstlingen och hans behof af hjälp och hans stolthet. Hans kärlek till *Beatrice*.

3.

Påfven *Clemens*; omgifven af svit. Hans blick förråder oro och bekymmer. *Vittorio* nalkas honom med smilande vördnad, kysser hans hand och drager sig tyst tillbaka. *Fumaroni* visar han ett papper, som han håller i handen. (Förut-Scenen med General-Ele-mosinieren). Det är ett bref från Neapel, hvori tillkännagifves, att Francesco blifvit af sin familj mördad, och *Marcio* öfversändes i bojor. Påfven bortskickar alla utom

4.

Vittorio och *Fumaroni*. Den sednare läser, under det Påfven vänligt och smekande tilltalar *Vittorio*, begär förtroende af hans synbara oro. Vinkar om stora planer för framtiden, som hota att stranda; klagan öfver hans ringa tillgångar, jemförda med hans höga rang: hans förtviflade tillstånd, hans ruinerade förmögenhet, alla hans förhoppningar mördade: detta allt skildras af honom med liflig och listig vältalighet. Han störtar ut.

5.

Nu begynner *Fumaroni* stilla och lugnt yttra sig öfver brefvet. Öfver Romrarnas vilda lynne, tidens förderf och behovet af exemplariska bestraffningar. Hela den mäktiga, otglade släkten har nu Påfven i sina händer. Den är för rik, för mäktig. Petri nycklar kunna läsa upp alla skattuppfyllda skrin. Han framställer *Vittorios* angelägenheter liksom i förbigående, för att göra *Clemens* uppmärksam på det sköna tillfället att på en gång fälla en stolt och mäktig familj och rikta sig sjelf och sitt hus. Påfven, öfversvämmad af tusende skäl och sväfvande mellan stridande känslor, ger slutligen befallning att fångsla familjen *Cenci*. *Fumaroni* går.

6.

Den helige fadrens Monolog. Det heliga raseriet ger sig luft. Hatet mot det folk, han beherrsakar, glädjen öfver det härliga tillfället att hämnas, lånar i hans själ bilden af ett rättvist hat mot ett afskyvärdt brott. Han har svurit Cencis undergång, och likväl är han rädd för sin egen tanke. Han vill stundom återkalla det stränga budskapet; men han hejdar sig, och samvetet nedtystas af hämnans och girighetens *triumfsång*.

ANDRA ACTEN.

Trädgård vid Palatset Cenci.

1.

Lucrezia, *Giacomo* och *Bernardo*. Det är afton. *Lucrezia* och *Giacomo* i samtal. *Bernardo* slumrar.

Lucrezia skildrar sin belägenhet. Det qual hon led af sin mördade make kan endast jemföras med den förfärliga fruktan, hvori hon svärfvar och den bittra känsla af ånger, som henne förtär. *Giacomo* söker skingra den förra och mildra den senare genom öfvertygande skäl. Han tror på *Beatrice*; hvad hon ej ångrar, måste vara en ostrafflig handling. Han afmålar deras rysliga tillstånd under tyrannens jernspira, gläder sig åt den frihet, han nu njuter, och en lång, ädel lefnad må vara tillräckligt att försona ett ögonblicks våld emot ett olidligt förtryck. Han tröstar med en leende framtid; men *Lucrezia* ser endast mörker och skuggor.

Bernardo uppvaknar häftigt och förtäljer sin dröm. Han har i drömmen sett sin far *Francesco*.

2.

Beatrice till de förra. Hon inträder med en mild glädje i sina anletsdrag. Hon nalkas *Lucrezia* med en krans af friska blommor. Hon har till en fest smyckat palatset, säger hon. Denna afton skall *Fabio Guerra* inträffa för att med dem tillbringa någon tid tillsammans. Med en eldig kraft, liksom vore den blomman af den lugnaste och gladaste själ, förjagar hon molnen på *Lucrezias* panna. De sluta sig tillsammans med kärlek och frid. *Beatrice* är deras styrka och deras fröjd. *Bernardo*, som

3.

ankommer och sluter sig i sin älskade *Systers* famn, fulländar gruppen. *Beatrice* påminner dem om nattens början och att hvilans timma nalkas. Hon ensam vill ännu några ögonblick vaka för att samla friska blommor till morgondagens festlighet. De gå.

4.

Beatrice allena. Nu, utan vittnen, utbrister hon i tårar och framsuckar i nattens sköte, elegie af omätlig smärta. Det qual, som hon ensam vill bära, döljer hon under skenet af den mildaste, renaste glädje, endast för att upprätthålla friden, bland sina olyckliga närmaste. Hon tror sig sjelf ensam brottslig. Hon nedstörtar på knä inför sin faders skugga, hvilken, så grym han än var, hon dock anser som ett helgon emot sig. Och om den hämndkräfvande skuggan hvarken vill eller kan nalkas med en förbön för sin brottsliga dotter det högsta väsendet, så må den dock ej som en molnstod stå hotande emellan den Evige och den bedjande dottern. Hon beder

att ej den verldsliga orättvisan med sin bödelsyxa må blöda, vanära och utrota hennes olyckliga familj. Endast inför Lifvets stjärna vill hon blotta sitt hjerta, och hon vill sjelf hämna sin faders ande på sig sjelf. Men åt verldsliga Styrkans arm vill han ej frivilligt öfverlemna sig. Den Eviges öga allena har sett hvad hon lidit, sett hvad hon brutit. Den ende Domaren må låta sin eviga rättvisa hvila tungt öfver hennes hufvud, och låta sin mildhet nedgjuta sig öfver dem, som delat hennes brott men icke hennes brottslighet.

»Mitt bröst är likt en djup Avernersjö:
 O! må hvar droppe utaf frid och lugn
 Som strömmar bort ur Beatrices hjerta
 Igenom ögats port, i heta tårar,
 Som balsam gjutas i Lucrezias hjerta,
 Och må hvar ros, som dör på mina kinder,
 Slå ut med prakt på Bernardinos kind!
 Och må den glans, den ära jag försakar
 Min äldre Broders hjeltepanna smycka!
 Så må jag dö, förvandlas och förglömmas;
 Och Fadermörderskan med hennes minne,
 Af qvalen och af menskotungor mördas!
 Det finns ej död, så grym, som den jag lider
 I hvar minut. Mitt namn kan så ej fläckas
 Af tidens dom, som jag det fläckt sjelf.
 Förtär det, Tid! liksom du tär mitt stoft:
 Men öfver glömskans djup, der Beatrice
 Begrafven är med sina brott och smärtor,
 Framstråle obeffäckade och klara
 Lik ett oskyldigt ljus af morgonstjernen
 Den friska glansen utaf Cencis namn» &c.

Så beder Beatrice.

5.

Beatrice och *Guerra*. Han instörtar med häftighet. Stum omfamning. Han har skyndat, för att ankomma till den lofvade tiden; men den oro, som flammar i hans blick, den vilda häftighet, hvarmed han talar, förråder för *Beatrice* någon oväntad händelse. Hon besvär honom att upptäcka allt. Han samlar sig, beder henne vara lugn, men följa hans råd. Denna afton vid sin ankomst till Rom hade han på bron S. Angelo mött en vagn med fängslade brottslingar. Han har sett *Marcio* ibland dem. En fara kan förestå. Han besvär *Beatrice* att fly med sig. Hon svärfvar mellan fruktan och tillförsigt. Utan *Lucrezia* och sina bröder kan hon intet och vill hon intet företaga. *Guerra* vill äfven bereda dem en tillflykt. Han beger sig bort, för att genast återkomma och afhemta dem alla, för att ledsaga dem till en säkrare vistelseort. I samma ögonblick som han vill gå,

6.

komma *Lucrezia* och *Giacomo*. Straxt derefter *Bernardo*, som förtäljer sin dröm. Han har sett i drömmen sin far *Francesco* med en mild uppsyn nalkas, fatta hans hand och hört honom säga: »Innan kort skola vi förenas.» Och pekande på några mörka, väpnade gestalter, säga: »Dessa mina trogna tjenare skola föra Eder till mig, i min rymliga boning.»

7.

Och då vänder sig *Bernardo* om, och i det halfdunkla ljuset blir han varse väpnade män, ger ett anskri och störtar till jorden.

Guerras aning har alltför tidigt gått i fullbordan. Det är Vakten, som på den helige fadrens befallning och i rättvisans namn äro komna att fångsla den olyckliga familjen.

Beatrices stolta, oförfärade lugn. *Lucrezias* stumma förtvillan: *Giacomos* häftighet och *Bernardos* tårar. Man vill åtskilja dem. De sluta sig tillsamman. Grupp.

Lucrezia och *Beatrice* skola föras, men skilda från bröderna, till Castellet *S. Angelo*. *Guerra* vill följa dem. Han vill ej skiljas från *Beatrices* sida. Ursinnig, då det nekas, ser han de olyckliga ryckas ur sina armar.

8.

Guerra allena. Han gifver luft åt sitt raseri. En liflig skildring af den romerska rättvisan. Han vill befria och hämnas. O! de dårarna, säger han, hvarför låto de ej Lejonet frivilligt gå i deras band? Hädanefter fånga de det icke.

TREDJE ACTEN.

Fängelserum på S. Angelo.

1.

Beatrice och *Ulysses Moskatin*, Tribunalets President och Stor-Inquisitor, samt en annan *Domare*.

Beatrice har undergått tortur med största ståndaktighet. *Ulysses*, som bäfvar för hennes lif, och för Påfvens vrede, använder alla sina mildhets medel för att beveka henne till bekännelse. Men ännu skälfvande af torturens rysvärda smärtor, blek af kroppslig svaghet, behåller hon hela sin romerska själsstyrka, hon skämtar öfver hans fåviskhet, som tror sig med söta ord kunna fånga sin

Nicander. II.

19

fånge. »Jag är väl din fånge; men fångad är jag icke. Min själ sitter så högt öfver din pinbänk och dina plågor, med hvilka du vill beveka min kropp, som Gud är öfver din herre, som på jorden kallar sig Helig Fader. Tror du att min kropp vet hvad själen icke vet: eller att den döda delen af min varelse kan omtala hvad den lefvande vill förtiga?»

Förgäfves invänder *Moskatin*, att *Lucrezia* och *Glacomo* redan erkänt allt. *Beatrice* tror honom icke. Förgäfves förkunnar han henne *Marcios* bekännelse. Hon vill se den fege.

2.

Marcio införes: Med en Romersk blick mäter hon hans gestalt: hon skakar sitt hufvud: hon känner honom ej. »Hvad ondt har jag gjort dig, att du vill vittna ondt emot mig? Ser du dessa händer sargade, ser du dessa af qvalen bleknade kinder; du är man född, och du kan ej lida så mycket som en qvinna, men din tunga är dock lösare än en qvinnas tunga och dina ord äro såsom furier, utsända ur ditt hjertas afgrund för att bringa en ädel slägt till förtviflan och död, om de kunde. Gå — jag känner dig ej — *Marcio*, hänförd af beundran, nedstörtar på sitt knä inför den hjeltemodiga *Beatrice*: han afbeder under tårar sin svaghet: uppmuntrad af hennes öfvermenschliga efterdöme, vill han trotsa alla qual och döden. Han återkallar med hög röst inför Inqvisitorn hela sin förra bekännelse. Denne låter utföra *Marcio* och befaller en ny tortur. Äfven *Beatrice* utföres för att ånyo plågas.

3.

Ulysses Moskatin i sin Monolog, förbannar sitt öde, att vara ett verktyg för en nedrig despotism. Och likväl kan han hellre låna sig åt brottet, än med ett kraftigt steg skilja sig derifrån.

4.

En Secreterare vid Inquisitionen berättar *Marcios* död under plågorna och att han endast och i yttersta ögonblicket äfven intygat Cenciska familjens oskuld. *Moskatin* i en stor ångest och förlägenhet låter slutligen torturen upphöra och *Beatrice* låter han ännu en gång förekalla.

5.

Beatrice, ännu mera plågad, men med hela sin oförkrossade själsstyrka, framträder inför sin hödel, som ej uthärdar hennes anblick. Ännu en gång förkunnar han henne den skriftliga bekännelsen, som redan *Lucrezia* och *Giacomo* aflagt. Tillika ger *Moskatin* befallning att afskåra *Beatrices* långa, rika hår, såsom vore hon ovärdig att bära en så skön krona, då hon icke ville tala sanning.

Och genom en af dessa nästan oförklarliga anomalier i menniskonaturen, beder *Beatrice* under tårar att man måtte skona hennes hår. Den nesa, dess förlust skulle innebära, kan hon ej fördraga. Hon anhåller, att *Lucrezia* och *Giacomo* måtte till henne införas. Sjelf förmår hon ej gå till dem.

6.

Mildt förebrår hon sin bror och *Lucrezia* att de ej visat nog ståndaktighet och att de mera fruktat plågorna än vanäran. *Lucrezia* bedyrar att den ånger, som förtärt hennes inre, nödgat henne att genom en oförställd bekännelse söka frid. Både *Lucrezia* och *Giacomo* besvärja den älskade *Beatrice* att förlåta dem, om de ej varit så starka som hon. De endast vilja lida: hon vore oskyldig: ung och eldig hade hon ej kunnat så inse rysligheten af deras brott. De endast borde

lida brottets straff, och måhända kunde de af den helige fadrens mildhet och i anseende till det ryslīga förtryck, hvári de lefde, hoppas förlåtelse eller mildring i domen.

Då gripes Beatrice af en djup rörelse: hon vänder sig till *Moskatin*. Hon hoppas intet af människors nåd; men hon vill tala hvad hon bör tala, och tiga hvad hon bör förtiga.

Nu skildrar *Beatrice*, i klara, kraftiga och målande drag *anledningen* till det mord de begått, och *sättet*.

Scenen förändras.

7.

Sal i Vaticanen.

Clemens och *Vittorio*. Påfven ger tillkänna sin oro öfver utgången af Cenciska processen. Allt hopp om Beatrices bekännelse är förloradt; ty hon dör hellre än hon aflägger den. *Marcio* har aflidit under torturen, ihärdigt bedyrande familjens oskuld. Med utsigten att få bestraffadt ett afskyvärdt brott är äfven hoppet om deras omätlīga besittningar nästan försvunnet. Och denna *Guerra*, som man ej kan finna, är för Påfven och hans släkt nu mera dödligt farlig. Vore han blott död, så kunde man mot Cenci förfara med all lagens (olagliga) strånghet. — Dessa ord lägger *Vittorio* på sitt hjerta. Påfven går, efter många ömhetsbetygelser, och *Vittorio* söker under samtalet beveka Påfven att tillåta honom ett besök i Beatrices fångelse; men Påfven nekar det mildt. *Vittorio* säger för sig sjelf: »Du nekar. Välan jag vill vinna min önskan genom den, som mäktigare är än du.»

8.

Vittorio ensam, uttänker hvad han vill utföra. Han inkallar nemligen

9.

Ruffo, — Ja! ej allenast *Ruffo*, men äfven *Fumaroni*, som har *Ruffo* i sin sold — och lofvar honom mer än han gifver, om han kan innan aftonen finna *Guerra* och döda honom. Denne antager uppdraget och svär vid *corpo del diavolo*, att mannen skall finnas och stupa för hans dolk eller kula. Han begifver sig genast bort för att utföra sitt värf.

10.

Vittorio och *Fumaroni*. Kort Scen, hvori *Vittorio* anhåller att *Fumaroni* måtte bereda honom tillfälle att nalkas *Beatrice* och inkomma i hennes fängelse. Han vill förmå henne till en bekännelse och han vill rädda henne, om hon öfverlemnar sig åt honom. *Fumaroni* bifaller, ehuru emot Påfvens vilja.

Scenen förändras.

11.

Vid Colosséen.

Fabio Guerra ensam. Hans tankar sväfvä från läpparna klagande och dystra. Han äger ej hopp att se *Beatrice* mer: att frälsa henne ges för honom ingen väg. Han måste fly sin bostad, han är

öfverallt och ingenstädes: han *bör* frukta allt; men fruktar intet för sig, allt för Beatrice, den älskade, för hvilken han allena andas. Ännu i detta ögonblick kan han frukta en mördare — och i samma stund blir han varse

12.

Ruffo, som i en arcad lurar efter hans lif. Han gör intet steg för att frälsa sig. Skottet faller och *Fabio* störtar som död till jorden, och ligger orörlig. Mördaren nalkas, ser blod, ser hans dödsbleka ansigte, hans liksom brustna ögon, kastar den aflossade pistolen bredvid, för att uppväcka en säker förmodan att *Guerra* mördat sig sjelf; och aflägsnar sig, då han tror sig höra människosteg. Men då han är borta,

13.

reser sig *Fabio* upp. Genom denna *död* har han blifvit uppväckt till ett nytt lif. Nu vill han under en annan skrud uppträda såsom en räddningens eller hämndens ande.

14.

En *Pilgrim* anländer och nedfaller bedjande framför korset i Colosséens medelpunkt. *Guerra* lyssnar till hans bön. Det är en grof brottslings bön om förlåtelse och om skyndsamt död. *Guerra* beder honom om hans drägt. Han får den emot en börs, och *Pilgrimen* ikläder sig *Guerras*.

15.

Då lossas ännu ett skott och *Pilgrimen*, som redan besinnat sig på någon ny våldsgerning, störtar med ett anskri död till jorden. Mördaren skymtar i månskenet förbi, under ett vildt leende.

FJERDE ACTEN.

Sal i Vaticanen.

1.

Clemens synes försänkt i djup begrundning. Tribunalet är församladt för att döma. Dess dom skall utan tvifvel blifva döden för Cenciska familjen. Men sedan hvilar nåden i Regentens hand. Ännu nästan slites han mellan stridiga känslor: fruktan för *Guerras* hämnd, hans mod och hans våltalighet och en viss rysning för några vissa svarta fläckar, som skola vidlåda hans namn i den omutliga historien, afhålla honom från ett fast beslut. Men nu

2.

inträder *Vittorio* och förkunnar *Guerras* död. Han har sjelf i Colosséen (säger han) afhändt sig lifvet, der hans lik blifvit funnet, och till styrka för sin uppgift framvisar han en portefeuille med *Guerras* vapen, ännu blodig. Ej döljer *Clemens* sin glädje öfver denna oförväntade lycka. Nu kan han oinskränkt handla, och utan fruktan. Han omfamnar *Vittorio*. Nu är segern vunnen och en lysande framtid beredd för ätten *Aldobrandini*. Glänsande Villor skola uppresa sig på de nya besittningarna, och från led till led genom århundraden skola *Vittorios* efterkommande njuta frukterna af denna kostliga vinning.

3.

Tribunalets President, nemligen *Moskatín*, samt *Farrinacci* och *Nicola d'Angeli* inträda. De förkunna Tribunalets dom och underställa den hans Helighet. *Angeli*, i det han öfverlemnar domen, talar knäfallande några ord till de anklagades och dömdas försvar.

Påfven, upptänd af vrede, svarar hårdt, kallar dem gudlösa och oförskämda, som inför hans ansigte våga försvara ett afskyvärdt brott, som af Tribunalet ansetts värdt vanäran och döden. Alla tiga förskräckta; endast *Farinacci* tiger ej. Med en adel djerfhet yttrar han sin höga själs oföränderliga tänkesätt, försvarande den förledda oskuldens heliga sak och med sanningens tordönsstämma uppskakar han den nedriga *Påfvens* varelse. Denne hör honom nästan som en missdådare hör sin domare: han reser sig upp, befaller dem afträda; han vill i lugn och allena betänka saken. De gå.

4.

Clemens inkallar Secreteraren och underskrifver dödsdomen, efter en kort Monolog. Han befaller dess skyndsamma verkställande.

5.

Knappt har Secreteraren gått förrän furier öfverfalla *Clemens*. Men han fördrifver dem: de återkomma, jaga honom till gränsen af förtviflan; men han bemannar sig åter med ståndaktighet. Han söker någon lefvande varelse, med hvilken han kan tala.

6.

Fumaroni inträder; men han drifver honom ut.

7.

En tjenare anmäler en Pilgrim från heliga landet, som i viktiga värf vill nalkas hans person. *Clemens* ger befallning att föra honom in och lemna dem allena.

8.

Clemens och *Pilgrimen*. Det är sent. Månen glänsar in genom Vaticanens fönster. *Pilgrimen* knåfaller och *Clemens*, hvars fot han

kysser, begär hans namn och vill veta hvarföre och hvarifrån han kommit. Då reser Pilgrimen sig upp, blottar sig. *Clemens* förfärad, mållös igenkänner *Guerra*, den han trott vara död. Är det hans vålnad? Påfven vill ropa hjälp — — han förmår ej — han vill ringa i klockan. *Guerra* framtager en pistol, den han rigtar mot Påfvens bröst. Han vill endast *tystnad*. — Nu framställer han för den andeliga tyrannens ögon hela bilden af hans själ, hela kedjan af de ränker, som han begagnat för att fälla Cencis familj: visar, huru han sjelf (*Guerra*) af Påfven blifvit begagnad som ett verktyg för afskyvärda planer, utan att han, förrän då allt var för sent, kunnat *inse deras mening*. Men nu är han kommen för att upprätta hvad han brutit: för att uppoffra sig sjelf eller rädda de förföljda. »Du kan måhända undgå min hand, men du kan ej, om du smider mig i bojor, undgå den vanära, som jag vill häfta vid ditt namn, och den inga världens plågor skola kunna förmå mig att återkalla.»

Guerra begär nåd för de olyckliga *Cenci*.

Påfven kan ej dölja, att han redan undertecknat domen och att den redan är till verkställighet utlemnad; men endast småningom kan *Guerra* ur den upprörda och förskräckta Påfvens mun utlocka denna upplysning. Han rasar — nå! välan! »så må denna vara din sista nedrighet, och må min kropp sönderslitas för ett Påfveligt mord och min aska strörs i luften och förskingras af vinden: Efterverlden skall välsigna mig — — —»

Clemens är utom sig. »Ja! säger *Guerra*! Du plågas nu; men allt hvad du nu lider är en salighet mot de känslor, som skola hemsöka och förtära dig efter det brott, som du vill begå. Tro mig: jag vet, hvad mord betyder, och det mord jag bedrifvit, förförd af kärlek, af medlidande, af en synbar rättvisa, är en dygd, som kan glänsa i englaskrud inför den Eviges åsyn i jämförelse med

den afgrundshandling du här vill utöfva, i den heliga Rättvisans namn.» —

Clemens besvär honom att upphöra. Men han upphör ej förr än *Clemens* högtidligen svurit, att på den plats, der de olyckliga skola aflifvas, gifva nåd åtminstone åt *Beatrice* och *Bernardo*. Och *Clemens* svär det vid de helgonben, dem *Guerra* för honom framräcker, i den tysta, högtidliga midnattsstunden. Och sedan går han tyst, som han kommit.

9.

Clemens ensam. En mimisk Scen.

Han uppreser sig, ser sig vildt omkring, och andas hårdt: han vill utblåsa den fruktan, som uppfyllt hans hjerta. Han vänder sig mot relikskrinet, som ännu står på bordet, skakar sitt hufvud och ler, liksom för att gifva tillkänna sitt tvifvel öfver deras äkthet och sitt förakt för deras kraft.

Han tvär sina händer. Så —

»Dig gifven är all makt i himlen och på jorden. Hvilken du &c.

»Jag drömde att jag svor en ed — jag drömde

Att jag var häfvande för menskovåld:

Jag drömde, att jag utan krona var,

Och kall och hopplös, hjälplös, öfvergifven —

Jag vaknar: Petri nycklar återfinner:

De äro mäktiga: förmå ännu

Att lösa andras eder — och min egen.

Han tvär åter sina händer: och går.

Scenen förändras.

10.

Fängelset.

Lucrezia, Beatrice, Giacomo och *Bernardo* intråda för att afhöra Påfvens dom, som föreläses dem af *Ulysses Moskatin*. Domen innehåller döden för dem alla.

Beatrice intages af ett stormande raseri vid afhörandet af denna blodiga dom. Lik en annan *Cassandra*, eller lik en inspirerad *Sibylla* förbannar hon sin födelsestund, sina domare, sina bödlar, Påfven. Hon rifver sitt hår, lyfter sina armar mot himlen och nedkallar dess förkrossande hämndblixtar öfver dem, som störtat i elände och nesa en af Roms ädlaste slægter.

Men hon lugnar sig småningom. Hon omfamnar *Lucrezia* och sina bröder, som förtvifla; men tyst: hon uppmanar dem till ståndaktighet och förkunnar sin sista vilja, med klarhet, lugn och mild försakelse.

Domaren förkunnar dem, att de nu måste åtskiljas. Han utför *Lucrezia* och hennes söner.

11.

Beatrice ensam. Tanken på den unga, oskyldiga och blomstrande *Bernardo*, som skall uppoffras för hennes brott, försätter henne åter i raseri. Den själsstyrka, som är henne egen, öfverger henne dock icke.

Hon står nu ren och förklarad. Hon har med världen intet afgjort: och den Evige Domaren är mild.

12.

Vittorio Aldobrandini inträder. Nu begynner *Beatrices* sista strid; men det är ingen strid: hon segrar, och är mäktigare i sina bojer än tyrannen. Han föreslår henne frihet genom flygt. Han vill bereda henne lugna, lyckliga dagar; obekant kan hon ännu njuta af lifvet och hans kärlek. Men stunderna äro dyrbara.

Förgäfvets. Hon föraktar hans nåd och den frihet han bjuder. Hon vill dö obefläckad af hans välgerningar: de skulle smitta henne med förbannelse. Hon flyr hans blick: han är en djefvul, som vill stänga henne vägen till Paradiset. Och hon fördrifver honom med sin guda-vrede, och vanmäktigt hotande störtar han ut, och lemnar *Beatrice* ensam med sin smärta, sin ståndaktighet och sin seger.

FEMTE ACTEN.

Piazza di Ponte.

1.

Guerra i Pilgrimsdräkten. Platsen är höljd af folk. Hans oro yttrar sig i en afbruten Monolog; hans ovisshet om han nu för sista gången skall skåda *Beatrice*, hans misströstan till Påfvens ed. Han anklagar sig sjelf, att han kunnat upplefva denna stund, grufligare än döden.

2.

Cenci ankomma, omgifna af Vakt. De nedfalla bedjande framför kyrkan *S. Celso* och *Beatrice* beder med hög röst. Hennes ord andas undergifvenhet och förlåtelse. Hon beder ock för *Guerra*,

utan att nämna hans namn. Han hör det och vill framstörta, men hindras af folket och vaktén.

I den heliga fadrens namn förkunnar *Moskatin* nåd för *Bernardo*. Han skall ej dö, men vara vittne till sina anhörigas död. *Beatrices* afsked och *Giacomos* ömma, men manliga uttryck till sin i tårar smältande Broder. Nu fortsättes tåget till den del af platsen, som ej är synlig för åskådaren. *Guerra* försöker åter att nalkas den älskade *Beatrice*, men förgåfves. Hon försvinner, folket sluter sig efter tåget.

3.

Guerra är åter ensam. Darrande af fasa och harm kan han knappt fråga en nära stående *klosterbroder*, om ej den heliga fadren nalkas. Munken, som från en hög punkt kan öfverse platsen, gör honom bekant med hvad han sjelf ser. Nu frågar han åter, om ej Påfven synes. Munken svarar, att det säges, att Påfven tillbringar hela dagen i S. Peters Kyrka, för att bedja för de olyckliga *Cenci*, ehuru man utspridt att han lemnat staden. Ännu tror *Guerra* att han skall komma i pomp och ståt, med nådens ord på sina läppar.

Nu höras tre skott från Castellet, och i samma ögonblick begynnes executionen. Munken förtäljer huru *Lucrezia* dör och huru *Beatrice* — — — Ännu synes ej Påfven. — *Beatrices* hufvud är under bilan. Munken nedfaller af fasa. *Guerra* hör ett sorl af gråt och fasa bland folket. Utan sansning, nästan galen och förvirrad svåfvar han fram som en skugga. Han vill gå till S. Peter. Han vill bada sig i den nedrige Tyrannens blod inför altaret. Han tycker sig se *Beatrices* ande kringsvåfva sig med en blodig helgonkrona på sitt hår och med ett hämdesvärd i sin hand. Han vandrar bort öfver bron, stapplande och med döden i sin blick. — Många af folket gå bort. Munken bortföres.

Scenen förändras.

4.

Piazza di S. Pietro.

Guerra sitter på trappan till *S. Peters Basilika*. Ännu brännes hans inre af inbillningens fantastiska drömmar. Han har nu endast ett hopp: det att få dö. Men en osynlig röst hviskar ännu i hans öra att stunden ej är inne. Han vill se Tyrannen och hämnas, om ej med brännande svärd, dock med glödande ord.

5.

Nu nalkas under sång Processionen af Nunnor, som med tända facklor beledsaga *Beatrices* stoft till *S. Pietro in Montorio*, sedan de, efter hennes egen önskan framför *S. Petri* tempel bedit för hennes själs ro. De nedsätta den dyra bördan och sjunga en stilla hymn. *Guerra* nedstörtar vildt, knäfaller inför den älskades bår och med brinnande, ännu i döden oförkolnad kärlek viger han sitt stoft vid hennes och hennes själ vid sin. Den oupplösliga föreningen nalkas.

6.

Då utträder *Clemens* i sin skrud ur *S. Peters Tempel*. Håpen vid åsynen af bären vill han vända om. Han liksom förstenas, fjeltras af en osynlig makt. Han upplyfter sina händer liksom för att välsigna, men de nedfalla igen kraftlösa. Hans läppar darra.

Bernardo, som i hvit skrud åtföljt sin systers lik, förvirrad, blek, vansinnig, nedsjunker och dör vid åsynen af Påfven.

Men *Guerra*, som ännu lefver, reser sig upp och en prophetisk eld strålar ur hans bleka, men manliga anlete. Han utsänder sina sista ord såsom ljungeldar: *han* förbannar icke; ty, säger han: jag,

en brottsling som du, kan icke mer förbanna än Du kan välsigna. Så som dina upplyftade armar nedfalla, förvisnade och förlamade af den Evige, som endast kan dömma och benåda, likaså skall hela din talrika ätt, för hvilken du ville inkräkta jorden, för hvilken du ej som Pelikanen öppnar ditt eget bröst, utan genomborrar de oskyldigas hjertan för att nära din släkt och din afföda med deras blod. — Se så skola dessa Arfvingar till ditt plundrade gods förtvina, förgås, dö; inom tvenne lustrer skall ej mera finnas en på jorden, som kan vittna om din skamliga kärlek och dina ärelösa bragder.

(Påfven ger en vink att gripa den vansinnige.) Men *Guerra* fortfar: O! att Du kunde så undfly för de furier, som från denna stund skola sarga ditt innersta och följa dig in i en rättvisare värld, som jag är mäktig att undfly din vanmäktiga vrede. Farväll! Du återser mig en gång vid Beatrices och Bernardos sida.

(Han dödar sig och nedfaller öfver båren. Påfven stapplar fram några steg och afsvimnar i Cardinalernas armar. Grupp.)



PRINS MAGNUS,
KONUNG BIRGERS SON.

—
SORGSPEL I FEM AKTER.

—
(*Ofulländadt*).

Personer:

MAGNUS, Svea Rikes Konung — ett barn om 4 år.
HEDVIG, Enke-Drottning.
MAGNUS, Konung Birgers Son.
INGEBORG, Regerande Hertiginna — Hertig Eriks Enka.
MATTHIAS KETTILMUNDSON, Riksföreståndare.
OLOF DEN VISE, Erke-Biskop
BIRGER PEDERSON BRAHE
BO NILSSON NATT OCH DAG } Riks-Råd.
STEPHAN RÖREKSON
KNUT POSSE, Riddare.
ARVID DAGSON.
ELIS, en Page.
EN MUNK.

Riddare, Svenner, Tärnor, Vakt, Folket.

Skådeplatsen i Stockholm, tiden 1321.

FÖRSTA ACTEN.

Ett rum hos Prinsessan Ingeborg.

FÖRSTA SCENEN.

HEDVIG, INGEBORG, TVENNE TÄRNOR.

Ingeborg (till Cecilia).

Tag diademet bort utur mitt hår!
 Prins Magnus kommer snart. I denna prydnad,
 I denna prakt jag vill ej visa mig
 Inför en fängen Kungason.

Hedvig.

Prinsessa!

Du äfven detta gör för Birgers Son —
 Och Birger är — Kung Birger var min Son —
 Och Hertig Erik, som Kung Birger mördat,
 Var din gemål; och han var ock min Son.

Din mildhet känner jag: den liknar solen,
 Som speglar sig i daggens minsta droppe,
 Ej mindre klar än i ett gränslöst haf.
 I djupet af den natt som dystert höljer
 Ej mina ögon blott, men ock mitt hjerta,
 Är du den sol, som med ett högre ljus
 Uppvärmer åldrens köld, uppljarnar sorgen,
 Och mina dagars långa år förljufvar.
 Min Ingeborg! o säg hvem lärde dig
 Att åt din mildhet ge en himmelsk styrka,
 Och åt din styrka mildhetens behag?

Ingeborg.

När re'n i Opslo, Norriges hufvudstad,
 Förmälningens och riddarspelens prakt
 Liksom en dröm, en ljuvlig dröm förflutit,
 Och när min unga ridderliga make
 Prins Erik tog sin Ingeborg vid hand,
 Och förde mig till afsked inför thronen,
 Der då min fader, Konung Håkan satt:
 Då sönk jag till min faders bröst och sade:
 »Gif åt din unga dotter än ett råd
 Hur i ett okänt land, af stormar skakadt,
 Och i en glänsande, förförisk verld,
 Sitt hjertas oskuld hon bevara må,
 Och menskans och furstinnans dubbla dygder
 Ut i sitt oerfarna bröst förena.»

Han svarade: »Lär det af Drottning Hedvig!
 Blif henne lik. Jag önskar dig ej mer.»
 Och detta råd var mer än tusen andra.
 För Eriks kärlek, för min högsta lycka,
 Min gyllne ålders afundsvärda stunder,
 Och för det ljus af tålmod och frid
 Som under bittra, fruktansvärda år
 På Eriks graf min djupa sorg förklarar,
 Jag tackar dig, min Drottning och min mor.

Hedvig.

Hvad det är bittert och hvad det är ljuft
 Att vara mor. För mig har modersnamnet
 En outtömlig tårekälla varit;
 Men nämndt af dig det klingar i mitt öra,
 Liksom en osedd Engels blida röst.
 O fordua dar, jag äfven Drottning var,
 När Magnus Ladulås var Sveriges konung,
 Och jag som maka delade hans thron;
 Men då hans öga slöts och kronans glans,
 Omstrålade den dystra Birgers hjessa,
 Blef jag vid Sorgen vigd, som varit mig
 Till denna stund en rysligt trogen make.
 Min krönte son blef icke mer min son,
 Och hvad som värre var, ej beller Konung.
 Förnedrande sin ätt, han svärdet hväste

Emot sitt eget blod. Mitt öga såg
 Tre söner väpnade emot hvarannan,
 Och hvarje spjut, som flög emellan dem,
 Gick alltid först igenom modrens hjerta. —
 Sist kom den grusliga Decembernatten
 Och ändade i Nyköping med mord
 Det långa Sorgespelet. Birger! Birger!
 Anropat har jag himlen mången gång
 Om styrka nog att kunna dig förlåta,
 Då du förnekat mig att älska dig.
 Men mellan himlens port och mina böner
 Uppresa sig högtidligt dina bröders
 Ohämnade och mörka skugg-gestalter: —
 Jag vågar nu för dig ej bedja mer!

Ingeborg.

En större hämd än deras skuggor kräfva
 I Birgers bröst sin låga redan tändt.
De se med mildhet på en brottslig broder
 Förlåtande, ur högre verldar ned: — — —
Han, ångrens rof, föraktad och förföljd,
 Har ingen frid på jorden mer att hoppas;
 Det enda ljus, som flamar i hans själ,
 Är qvalets eld, som icke slockna kan,
 Och hvar minut, liksom en plågoande,
 Med nya smärtor, på hans klagan svarar.

Mig rörer djupt hans öde.

(till Tårnorna)

Lemnen mig;

Jag kallar er, då jag er tjänst behöfver.

(De gå.)

I många dagar har jag tyst förvarat
 Det sorgsna bref, som med ett troget bud
 Mig Birger sändt ifrån sin tillflyktsort
 På Danska jorden. — Rörande, det målar
 Hans bittra sorg. Det borde skrifvet vara
 Till en, som mera mäktig är än jag;
 Och lika mäktigt ock dess hjerta röra.

Hedvig.

Läs det, min dotter! Kanske unnas mig
 Den tröst ännu, att öfver honom gråta,
 Då jag hans klagan hör ifrån din mun.

Ingeborg (läser).

»Stormäktiga och mildaste Furstinna,
 »Och Svea konungs moder Ingeborg!
 »Dig önskas nåd och frid och fröjd af höjden!
 »För mig är hvarje dag en stjernlös natt,
 »Och hvarje natt en evighet af nätter:
 »Det kommer sig deraf, att i den tid,
 »Då maktens spira låg i mina händer,
 »Jag svårt och ofta mig förbrutit har.

»Men tänk ej på hvad emot dig jag brutit,
 »Låt en förkrossad faders ömma bön
 »Inför ditt hjertas domstol mera gälla,
 »Än Minnets klagorop ur Eriks graf!

»Min ende son, Prins Magnus, utan skuld
 »I mina brott, i Stockholm sitter fången
 »Och bär den tyngd, som tillhör mig allen.
 »Gif honom lös! du kan det; du är mild,
 »Och du har magten, som din konungs moder.
 »Lös honom snart, att jag ännu en gång
 »Må under tårar till mitt bröst få trycka
 »Det enda hopp, som jorden har för mig:
 »Att af hans rena själ och hand jag måtte
 »Förrän jag dör, förlåtas och välsignas;
 »Han må ej lida; han oskyldig är:
 »Men hvad jag lider det är allt med rätta.
 »Så skrifver dig, från slottet Spikaborg
 »Den arme och beklagansvärde

Birger.»

Hedvig.

Beklagansvärd han är, och mina ögon
 Som tvinande af sorg, ej njuta kunna
 En enda droppe utaf ljusets flod,

Beklaga honom med en flod af tårar!
 Men all den kärlek, som var honom ämnad,
 Och som hans hjerta känslolöst förskjutit,
 Jag egna vill hans älskansvärde Son:
 Ty han är ren och ädel. Store Gud!
 Hur kunde en så härlig lifvets ström,
 Som uti Magni ädla ådror svallar
 Ur en så grumlig källa flyta fram?
 Och hvarför dömde han, en konglig yngling,
 Som barnets första tanke oskuldsfull
 Att inom häktets portar innesluten,
 Till själen fri, men slafviskt fjettrad se
 En skön och kraftfull ungdomsblomma vissna?
 Säg, Ingeborg! Du, som förunnat honom,
 Att någon gång ur fångslets kalla hvalf
 Förlossad, störta i min öppna famn,
 Och värma sig ett flyktigt ögonblick
 Af dina blickar och min moderskärlek —
 Du som förunnar mig i denna stund
 Den glada tröst, att här hans möte vänta —
 Hvad har du svarat på hans faders bref?
 Hvad fruktar du, hvad hoppas du, min dotter!
 Hvad tänker du för Magni räddning våga?

Ingeborg.

Om af den ljusa ärans glans, som mig omger,

En enda stråle vore mäktig nog
Att smälta isen i ett mannahjerta,
Om hälften blott af viljan i mitt bröst
I makt förvandlad blef, ej skulle längre
En enda dag i fängelsets förtryck
Den unge *Magnus* räkna qvalens timmar.
Men ack! mitt välde är ett skimmer blott.
Om dock en mild försyn, som ofta väljer
För stora verk de svaga såsom medel,
Vill för min blick en hoppets stjerna tända,
Som visar vägen, och uti min själ
En lycklig tanke gjuta: hoppas då
Att snart Prins *Magnus*, hjertelivets hopp,
Får solen se och Friheten och Dig:
Med dessa ord jag Birger svarat har.
Du vet, o Drottning, att när Rikets Ständer
Åt min och Hertig *Eriks* späda son
Den krona gaf, som Birger nyss förlorat,
Och han vid Mora kungastenar höjdes
Inför allt folk på blanka skölden opp —
Bands af de jublande omkring min panna
En präktig krans af perlor och juveler,
Och folket sade: Hel dig, Regentinna!
Jag fick en krans — en krans — den må nu vara
Af perlor eller blommor eller törnen,
Är en belöning, hvilans sinnebild,

Ett tecken att det hufvud som bekransas,
 I tankens eller verksamhetens värld
 Har nått sitt mål och viges in åt hvilan.
 Men Svärdet heter handlingens symbol.
 Det fick jag ej. Ty handlingen för qvinnan
 För rik och stor och för gudomlig är.
 Riksföreståndaren Matthias sjelf
 Bär Rikets svärd i hand och han är herre.
 Hans öga följer alla mina steg:
 Den yttre vördnad som han egnar mig
 Är blott hans eget herrskarväldes mantel.
 Jag mången gång med mina tårars dagg
 Förgäfves fuktat mina trägna böner
 Att utan frukt de ej förvissna måtte
 Invid hans bröst som blommorna på heden,
 Förrän hans stränga vishet blef bevekt
 Att låta ur sitt hvalf den fångne Prinsen
 Af lansars mur och glafvar omkringhvärfd
 Blott öfver borgens gård till Dig ledsagas.

Hedvig.

Jag vet, han hatar Birger och dess ätt.

Ingeborg.

Han älskar lagen mer än menkligheten. —
 Hans hjerta likt en koppartafla är

Der lagens stadgar, ord vid ord stå skrifna:
Och intet rum för nådens ord är qvar.

Hedvig.

Nåd kan han ej bevisa. Blott en konung
Kan göra nåd. O gaf han endast rätt!

Ingeborg.

Snart sin rättvisa vill han uppenbara,
Snart inför stränga Domare han kallar
Den stolta Magnus fram. Det anar mig
Att denna qväll kanske för sista gången —

Hedvig.

För sista gången, Ingeborg! o nej!
Skall jemt af hvarje öfverblifven fröjd
Som lifvet njuggt och sniket än mig unnat,
Den *sista* droppen på min tunga dö.
Skall af min hela ätt jag sjelf den sista,
Sist vandra få den sista dunkla väg,
Som leder till den första rena fröjden.
Gud! vågar han — ett mord kanske:

Ingeborg.

Nej! moder.

Hård är han väl: en niding är han ej,
Och dömmas skall det hufvud han vill fälla.

Han hatar brottets mörka, lömska vägar:
 Ett lagligt våld han endast vill begå.
 Han vågar mycket för sin rätt, sin lag:
 Jag äfven något våga vill en gång
 För dig, o himmelska och dyra lag
 Som skrefs af Kärleken med ljusa strålar
 Och ej med ord i djupet af mitt bröst.

(hon uppreser sig)

I aften kommer han. Hör mig, min Drottning!
 Bakom den blomstrande tapeten här
 En löndörr leder till fördolda rum,
 Och trogna trappor konstigt vrida sig
 Igenom hvalfven ned till Mälarns strand.
 När Vakten såsom vanligt Magnus fört
 Hit in och tungt beväpnad, ställt sig upp
 Der utanför vid fönster, port och dörr —
 Tyst! redan slamra vapnen! Han är här.
 Jag hör den öfverste drabantens röst:
 I corridoren hör jag Prinsens gång.

(Hon närmar sig till Hedvig.)

Min Drottning! blott en bön af Dig jag beder
 När nu jag slöjan lyfter från den plan,
 Som jag tänkt ut och under långa dagar
 Och längre nätter djupt och väl begrundat:
 Gif med ditt bifall vigt åt mina ord:
 Om för en förorättad furstes *snara* räddning

Det synes dig att jag för mycket vågar,
Tänk mer på Magnus än på Ingeborg.

ANDRA SCENEN.

HEDVIG, INGEBORG, MAGNUS, VAKT, som genast
afträder.

*Magnus (går med häftighet emot
Ingeborg, men hejdar sig
och nalkas vördnadsfullt
Drottning Hedvig).*

Min mor! — O Ingeborg! jag Er förkunnar
En tidning, ljuf som hjeltens morgondröm
Nyss före striden, på en bädd af lagrar.
Den dröm, jag drömt uti mitt fängselhvalf
Så mången gång, skall innan kort fullbordas
Hör, Hedvig! snart den glada timma slår,
Då utan Vakt jag till ditt möte kommer,
Då ingen höfding står med lyftad hand
Och lik en pendel mäter ut de dyra
Och flyktiga minuter, som mig skänkas
Att sitta här och lyssna till din röst.
Snart, Ingeborg! — och detta är ditt verk,
Ty allt det ljus, som uti fångens mörker
Trängt in och allt det hopp som honom tjusat,

Har strömmat ut från mig — o Ingeborg!
 Snart får jag andas himlens friska luft.
 Och skåda dagens sol och nattens stjernor
 Så fri som du, men som din slaf likväl.
 Gläd dig med mig; jag får min frihet åter.

Ingeborg.

Din frihet?

Magnus.

Ja! i dag vid solens uppgång,
 Satt *Arvid*, han den trognaste bland vänner,
 Som frälst min barndoms lif och ädelt delar
 De tunga bojor jag som yngling bär,
 Och med en klar, högtidlig stämman läste
 För mig utur den bok om Gud och världen
 Som Petrus utaf Dacien författat.
 Då trädde in en härold från *Matthias*,
 Riksföreståndarn, hälsar vördnadsfullt
 Och säger, att Furstinnan Ingeborg,
 Regenten sjelf och Svea Rikes Råd
 Beslutat mig till undersökning kalla,
 Och efter lag mig fria eller fälla,
 På dag och stund som snart förkunnas skall.
 Då tycktes mig liksom en Engel kom,
 Och med en himmelsk blick och mäktig hand
 Slog opp mitt fängsels jernbesmidde portar .

Och jag såg hänryckt ut kring jordens rymd
 Som låg så ljus, så öppen och förklarad,
 Liksom ett paradiset i solens sken,
 Ur fångenskapen föra tveende vägar:
 Till *frihet* leder en och en till *döden*. — —
 Men den jag går, till döden leder ej.
 Högtidligt hafva Rikets Herrar svurit
 Att ej med hemligt eller öppet våld
 Mitt lif förkorta. Denna rättgång
 Blir blott åt ordningen en helig hyllning,
 Och en bekräftelse på gifna eder.
 Den blir en fest, hvarvid för Svea folk
 Kungöras skall, att äfven lagens öga
 Ej på min oskuld några fläckar funnit:
 Att jag med ära kan ur bojan gå,
 Begynna fri en härligare bana
 Och handla, strida för det dyra land,
 Som sett mig födas, och som sett mig lida.

Hedvig.

Falskt är det hopp, som smickrar dig, min Son!
 Den makt, som förr så dyra eder svurit,
 Att älska frid och oskulden beskydda,
 Men kallar oskulden till doms likväl,
 Och under lagens hårda spira drager
 Hvad hjertat dömma bör och en gång dömt,

Är en fiendtlig makt: en hatfull makt,
 Som under lagens vörnadsvärda fana
 Blott tillfredsställer hämdens mordbegär.
 De hata dig, de mäktige i landet,
 Emedan du af Birger ursprung leder:
 De vilja mörda dig; förty du är
 Den enda pant de qvar af honom äga;
 Och med en afgrundslig skarpsinnighet
 De räknat ut, att när ditt hufvud faller,
 Då famnar äfven grafvens djup din fader,
 Som, död för sig, nu lefver blott i dig.

Magnus.

Välan! om menskor hata mig, hvi sänka
 De ej en dolk uti mitt öppna bröst?
 Jag fruktar icke döden mer än lifvet.
 Men lagen hatar ej: han rättvis är,
 Och den som skuldfri är, och njuter lagens
 Beskydd, skall icke dö en brottslings död.

Hedvig.

Men lagens ord får lif af Domarns anda:
 Som domarn är, blir domen. — O min Son!
 Du är en Konungs Son, en ädel ättling
 Af Birger Jarl och Magnus Ladulås:
 Och skall likväl, som slafven inför thronen,

Med nedsänkt blick och ödmjuk väntan stå,
För Domare, dem du var född att dömma.

Magnus.

Ovärdig vore jag min kungabörd
Om jag ej stolt och frisinnt hålla kunde
Min handlings anlete mot lagens spegel.
Af mina domare jag väntar rätt:
Af dig, o Ingeborg! bland dem den första,
Jag mildhet hoppas; ty min unga lefnad,
Som inför mensklig lag ej fläckar har,
Inför din renhet synes blott en skugga,
Då mina andra domare betala
Sin skuld till mig: må du förlåta mig.

Ingeborg.

Tro ej att Ingeborg uppträda ämnar
I denna domstol? O hvad kunde jag
På denna väg för Magni räddning göra?
Nej! aldrig, aldrig skall jag sitta der
Och, lik en kandelaber, stum belysa
Med fruktlös glans den dom, som de besluta.
Hvad är min röst bland tio mannastämmor?
Ej mer ej mindre än en silfverklocka,
Den stormen rör, den stormen öfverröstar.
Men medan vredens starka Lejon stilla
I en högfärdig slummer stilla blundar,

Förtröstande på sina ramars makt,
 Gazellen vaksam är som nattens ögon
 Och undandrager härjaren sitt rof
 Med list som eld och rörelser som blixten.
 Är jag ej mäktig, vill jag listig vara,
 Är jag ej stark, så vill jag vara djerf.
 Hör, Magnus! icke jag, och ingen annan
 Skall dömma dig. Du skall ej dömmas, Prins!
 Jag dig till frihet och till räddning visar
 En tyst och säker väg. Du måste fly
 Som stjernan flyr utur det haf af eld
 Som morgonsolen håller öfver världen,
 Så skall du fly ur dina bödlars våld.

Magnus.

Fly? Hvilket ord! hvar är jag? fly? hvarthän?
 Till dig jag flyr, o Ingeborg! till dig,
 Till dina fötter flyr jag, till din famn —
 Ur häktets natt jag såsom Petrus följer,
 Då du den Engel är, som går förut.

*Ingeborg (undanskjuter en tapet
 och öppnar en lönn-
 dörr i väggen).*

Se här en port, som till din frihet leder!
 En hemlig trappa genom slottets hvalf
 Till stranden för. Der, dold af nattens skugga

En säker båt är färdig, väl bemannad;
 På den du går ombord: han skyndsamt ilar
 På böljan fram i natt till Dalarön.
 Ett kostligt skepp nu ligger der för ankar,
 Hvars Styresman, din faders trogne vän,
 Till mig ett bref från honom bringat har.
 Glad tar han dig om bord: och himlens vindar
 Och våra önskningar och våra böner
 Ledsaga dig i fadrens öppna famn.
 Lugn qvällen är: ej månan än på hvalfvet
 Sitt öga slagit upp: men klara stjernor
 Utsprida ljus, så mycket som behöfves
 Att vägen se och ej igenkänd bli.
 Farväl! Den heliga Maria blifve
 Din banas ljus, och hennes Son din kraft!
 Dig skapade Försynens vishet ej
 Att inom fängsels kalla murar tråna.
 Till något stort, o. Magnus! blef du född.
 Och när med frihet och en lyftad själ
 Du ryktets stjernbeströdda väg beträder
 Tänk någon gång i dina lagrars skugga
 På dina vänner och ditt fosterland. —

(Efter en kort tystnad, hvarunder Magnus synes djupt försänkt i betraktelser.)

Kom, Elis! allt är färdigt. Tiden skyndar.

(*Elis uppträder ur hvalfvet med en
sackla och en vattenurna.*)

Ledsaga Prinsen, som jag dig befallt.

Magnus.

O ja! ledsaga mig, dock icke mig
Allena. Äfven dig, o Ingeborg
Han leda skall i fria verlden ut.
Du är ju, liksom jag, i dessa murar
En fånge blott: fast kedjan, som dig trycker,
Är smidd af guld och min är smidd af jern. —
Följ mig! o fly ur dessa gyllne salar,
Der all den tomma vördnad dig bevisas
Emot min kärlek, varm som middagsolen,
Är blott en dunst, en kall och töcknig dunst,
Utaf en redan sunken sol förgylld.
Följ mig till Norge, dina fäders fjellar
Och blomsterrika dalar vänta dig,
Der är ditt arf: der klappa tusen hjertan
För Ingeborg; blif deras Drottning, du;
Och jag, din trogne Riddare skall blifva;
Lyst af din blick och lyftad af din anda
Jag vill en hjelte bli:

Hedvig.

O Gud! hvad hör jag?

Magnus.

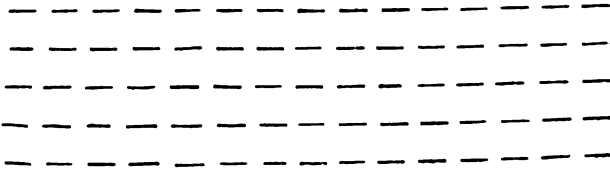
Min Ingeborg! du var ju fordom *min*.
 Du var min brud från äldrens första vår.
 Mins du ännu, hur våra fäder lade
 Din hand i min och huru båda knöto
 En fridens krans emellan Nordens riken?
 Från denna stund med helig låga tändes
 En evighet af kärlek i mitt bröst.
 Du blef en annans maka. Utan klagan,
 Med stumma smärtor jag mitt öde bar:
 Och all den tröst jag i min saknad kände
 Min visshet var, att Ingeborgs Gemål
 Var henne värd, och ädlare än Magnus.
 Ehuru Sveriges krona var mitt arf.
 Men nu — nu är du fri — blif hvad du var —
 Min brud — mitt lif, min maka och mitt allt.
 Se denna gosse med en vår af rosor
 Uppå sin kind och hoppet i sitt öga:
 Han står som kärleken med facklan tänd:
 Och vinkar till sin eviga förening.
 Se huru klart hon flammar — kom, o kom!
 Förr'n stunden flyr och bröllopsfacklan slocknar.

Ingeborg.

O sansa dig, min Prins! Betänk din fara,
 Och vigten af det ögonblick dig skänkes.

Min tanke följer dig dit jag ej kan.
Och låt det afskedsord, som denna stund
På en gång skiljer oss och oss förenar,
Bli hoppets ord: Vi se hvarannan åter!

*Magnus (fattar med häftighet In-
geborgs hand och för hen-
ne fram till Hedvig).*



Planen till Sorgspelet Prins Magnus.

FÖRSTA ACTEN.

Samtal emellan Enke-Drottning *Hedvig* och Prinsessan *Ingeborg* — (redan utfördt). Prins *Magnus* inkommer, förtjust öfver en erhållen underrättelse att han skall erhålla Rådets och Riksföreståndarens utslag öfver hans öde. Denna glädje delas ej af *Hedvig* och *Ingeborg*. Den senare framställer sitt räddningsförslag: en tapet undanskjutes och *Elis* framkommer ur en underjordisk gång med en fackla i handen, för att åtfölja Prinsen till sjöstranden, der redan en båt ligger färdig att föra honom bort i säkerhet. Men *Magnus* vägrar att fly. Han kan ej skilja sig från *Ingeborg*, den enda milda stjerna, som bestrålat hans mörka bana: han vill ej som en brottsling under natten smyga sig bort, då han af en rättvis styrelse snart kan hoppas en lysande upprättelse och en ärofull frihet. Han tryggar sig vid Rådets löften. Han har intet ondt gjort. *Ingeborg* vill han ej blottställa. Hon besvär honom lifligt; hon uppmanar *Hedvig* att öfvertala honom. *Hedvig* tiger. Men *Magnus*, betagen af kärlek, störtar till *Ingeborgs* fötter, säger sig vilja lefva och dö hos henne och i hennes grannskap. Han beder henne om ett ord, som förvissar honom om hennes kärlek: *Elis*, brinnande af begär att rädda den unga fursten, knäfaller för *Magnus*, och under denna scen nalkas Riksföreståndaren. *Elis* går gråtande

bort, och tapeten nedfaller; men Magnus ligger ännu i samma ställning, då *Matthias* åtföljd af *Birger Brahe* inträder.

Matthias förvånad öfver denna syn, och uppbragt öfver Prinsens djerfhet samt Ingeborgs oförsigtighet, iakttaget dock mot den senare en kall, beräknad vördnad, men befaller att Magnus skall återföras i sitt fängelse. Ingeborg, utan att inför Riksföreståndaren rättfärdiga sig, påminner honom endast om hans bifall till Prinsens besök, för att träffa sin farmor, och begagnar tillfället att ömt föreställa honom den olyckliga Prinsens förhoppningar och oskuld, samt säger, att Magnus endast under en liflig åtanke på sin arme fader, till henne ställt en bön om tröst för honom, genom sonens snara befrielse eller en tillåtelse att skrifva till honom några hugsvalande ord. *Matthias* låtsar tro. *Hedvig* fruktar en förödmjukelse, men *Magnus*, ännu uppeldad och djerf, häfvar ej för Riksföreståndarens hotande panna, utan besvär Ingeborg att ej nedlåta sig till någon förklaring. »Är du ädel, som du är mäktig, *Matthias*!» säger han, »så fordrar du ingen upplysning och faller ingen dom, förrän i lagens stund. Jag är en konungs son och fruktar intet.» Men *Matthias* svarar: »son af den man, som fordom var en konung! Genom brott blef din fader störtad; vakta dig, yngling! att icke du bereder dig ett hårdt öde genom vilda planer och brottsliga handlingar!»

Magnus förifras: förebråelsen mot hans fader sårar honom, »O att jag hade ett svärd och vore fri.» *Matthias* låter bortföra honom. *Hedvig* yttrar ett ord till *Matthias* och går upprörd bort. Ett kort samtal mellan *Matthias* och Ingeborg.

ANDRA ACTEN.

En sal i slottet, der Rådet plägar samlas. Kronan och spiran på ett hyende. *Matthias Kettilmundsons* Monolog. Ett ord

om Magnus. Hans beslut att fortgå i sin föresats, att ej af enskilda förhållanden eller smärre åsichter låta sig hämmas. Rikets väl är den rättvisa han dyrkar. Kronan hvilat der, hvars glans och värde han måste uppehålla. Kostade det äfven det ädlaste blod, så bör fosterlandet tryggas: och han ämnar ej låta den ära han förvärfvat i strid och frid sig beröfvas af qvinnotårar eller mannahot och ej genom ett vekt handlingssätt bestjåla sin egen ära. Men snart anländer

Stephan Rörekson och anmäler att *Arvid* är uppförd från Magni fängelse för att höras. *Arvid* inträder och *Matthias*, som af *Stephan* blifvit uppmanad till detta förhör, begynner sitt tilltal i en sträng ton. Frågorna äro: Har Magnus i sitt fängelse underhållit någon brevafväxling? Mottar han några bref? Hvarmed sysselsätter han sig? Hvarföre vill du beständigt vara hos honom innesluten? Är han bedröfvad eller lugn? *Stephan* underlåter ej att hota med plågor, om *Arvid* ej bekänner sanningen. Men denne, trogen sanningen och sin Herre, försvarar honom varmt och förklarar med ädel enfald de band, som förena hans öde med Prinsens. Han vidrör *Stegoborgs* försvar, sin flykt med Magnus till Danmark från *Håtuna*, och *Matthias*, känslig för ridderlig tapperhet och ära, uppvärmas äfven och han berömmar den trogne tjenaren. *Stephans* försök att uppbibriga *Matthias* till våldsamt misslyckas, och emot hans råd och hala böner tillåtes *Arvid* att vända åter till Magni fängelse.

Denna Scen, som nu följer, är kort. *Stephans* korta Monolog, den han håller afsides, framställer anledningen till hans hat mot Magnus.

Ingeborg, *Birger Brahe* och *Knut Posse* inträda. Prinsessan begär med värdighet några dagars uppskof med Magni rättgång. Hon anser ej denna tid såsom den rätta för en så vigtig dom, då Riksföreståndaren sjelf är uppbragt, och då Magnus sjelf ej ännu befinper sig efter aftenens uppträde i nog lugn sinnesförfattning att

kunna försvara sig. *Matthias* gillar ej detta skäl. Han säger sig aldrig kunna förblanda det allmännas och sin enskilda rätt: han är lugn och utan harm: *Magnus* bör hafva haft tid att besinna, hvad han brutit och hvad han kan hoppas eller frukta. *Birger Brahe* vill ingen rättgång: Han vill att sonen skall öfverlemnas till sin fader; ty Riket, tryggadt genom *Matthias* visa styrelse, kan intet frukta af en ung Prins utan hjälp, och bör kunna trotsa fiender. *Stephans* opposition. Tvenne makter, en god, en ond, bestorma Riksföreståndaren, *Birger* och *Stephan*. Han är fast i sitt beslut. Han kallar dem båda att följa sig.

Ingeborg och *Knut Posse*. Eldig till handling och djerf, men ädel och ridderlig, utbrister *Knut Posse* i raseri öfver *Stephans* låghet och den fläck som hotar att fästa sig på *Sveas* sköld, genom en skriande orättvisa. Denna harm begagnar *Ingeborg* att vinna honom för *Magni* räddning. Han älskar *Ingeborg*. Han vill för hennes bifall våga tusen lif. Han försäkrar henne att *Magnus* skall genom hans bemödande räddas, men den plan han uttänker, vill han ej meddela. Han är blott öfvertygad att om *Magnus* en gång är dömd, ingen frälsning, ingen nåd är möjlig. Han måste således undanryckas sina bödlar. Och till slut upplågar hans hjerta till en brinnande bekännelse af sin kärlek, likväl liksom under en slöja, och utan att vid en af *Ingeborg* gifven förhoppning fästa något villkor för sin verksamhet i den fångna furstens sak.

Ingeborgs Monolog. Hon frågar sig sjelf, hvad det är, som så lifligt uppväckt hennes deltagande för *Magnus*. Är det derföre, att en inre, hemlig röst talar för honom med kärlekens stämma? Är det derföre att han är olycklig och tillika så stolt, så ädel? Är det derföre att han är oskyldig och lider? Det är skönt att uppoffra hvad världen kallar lycka och lugn för ett stort hjertas frihet. Det är ljust att, i sin svaghet, för en stor idé trotsa de jordiskt mäktige.

TREDJE ACTEN.

Samma thronsal, som i föregående Acten. Rådet är församlat till doms. Undersökningen är redan börjad. Prins Magnus, som emellanåt sitter, uppstår och närmar sig bordet under det han talar till sitt försvar. Hans sväfvande men klara röst har så mycken oskuld, hans öppna, rena blick synes så verka på de Dömande att en nästan gynnande vändning synes vara att hoppas. Men *Stephan Rörekson* uppkastar många försåtliga frågor och föredrager anklagelsepunkterna (1:o *Stegeborgs försvar*. Här svarar Magnus manligt och ridderligt: (2:o *hjelp, lemnad Birger*. Här visar sig sonen: han stiger i värma. (3:o *Brefvexling med honom*. Magnus blir nästan ifrig och het. Men då (4:o *Planen att förleda Ingeborg* uppkastas, och alla Domare sitta allvarsamma och blicka döden emot honom, synes han inse sitt öde och att, oaktadt *Erke-Biskopens* och *Birger Brahes* uppmuntrande tilltal, hans öde redan är förut afgjordt och han blir nästan bitter.

Under detta uppstår larm utanföre. Folket vill instörta. »Frihet för den adle Magnus! Hell! Stegeborgs Riddare!» En häftig förtjusning, en vild hänförelse betager *Magnus*: Är jag då redan oskyldig dömd i edra hjertan, skall jag dö, så vill jag ej föras som ett lam till sin slagtbänk. Jag vill *förtjena* den död, som väntar mig. Sverige! mitt Sverige! *Mitt* folk kallar mig! Jag kommer — jag kommer — Han griper Rikssvärdet, som ligger på bordet, sårar en af Vakten och störtar ut. Hurrarop utanföre!

Allmän bestörtning. Men *Matthias*, som tillsäger Rådsherrarna att förblifva på sina säten: han sjelf drager svärdet och skyndar ut. Bullret fortfar, som småningom likväl aftynar.

Erke-Biskopens hotande tal till *Stephan Rörekson*. Dennes hemliga glädje öfver *Magni* öfverilning. Hans ödmjukhet för *Prelaten*.

Matthias återkommer. Upproret är stilladt. Magnus hade redan lyckats uppnå folksamlingen, som var nära att upplyfta honom på armarna och hälsa honom som konung, då Ingeborg framträder och med sitt milda tilltal och en blick af förebråelse afväpnar Prinsen, som lemnar henne svärdet och frivilligt återgår i sitt fängelse. Nu inses faran af Magni tillvarelse. Man dömmar honom till döden. Med upplyftade händer svära Rådsherrarne att han dö måste för Rikets väl. Stephan Rörekson svär ock som de andre att han faller sitt yttrande, ej af hat, men pligt. En hotande blick af Erkebiskopen, som ej svär och ej dömmar. *Birger Brahe* dömmar, emedan Prinsen nu mera synes hafva förbrutit sig: dock vet han, att Riksföreståndaren kan mildra domen och derom beder han. Erkebiskop Olof gifver sin välsignelse åt dem, som med ära och tro föllt sitt domsslut, men förbannar den, som svekfullt leker med oskyldigt blod och med eder.

Matthias och *Birger Brahe* äro endast kvar. Nu inkommer Ingeborg med svärdet i handen. Den ordstrid, som nu uppstår mellan henne och *Matthias*, är full af liflighet och eld å ena sidan, af orubblig ståndaktighet å den andra. Han talar om kronans majestät och värdighet, men hon om oskuldens högre majestät. Hon nekar att underskrifva. Och hon söker att hindra *Matthias* derifrån. Men han skrifer, och hon störtar ut. »Mitt namn» säger *Matthias*, »är nog att lösa eller fälla.» Han går med den färdiga blodsdomen i sin hand.

Ett ögonblick är salen tom. Den åldriga, blinda Drottning Hedvig, åtföljd och ledd af tvenne Tärnor, inkommer och är intagen af fasa. Hon vill kasta sig för Riksföreståndarens fötter; ty »jag», säger hon, »kan förödmjuka mig, men Magnus, ung och till kronan född och oskyldigt dömd, bör vara stolt.» Förgäfves säga henne Tärnorna att salen är tom. Hon upprepar sina olyckor, rörande och nästan omätliga. Men då slutligen hon finner att intet

öra henne hör, så nedfaller hon för Birger Jarls bildstod och berder hans skugga om förskoning för den ädle ättingen af hans blod. Täckelset faller.

FJERDE ACTEN.

Prins Magni fångelse. Det är afton. Slumrande hvilar Arvid på ett läger. Magnus sitter vid ett brinnande ljus och läser. Han är nu viss om det öde som väntar honom; men han vill dölja det för den trogne tjenaren. Trött vill han likväl ej sofva. Den långa slumren väntar honom snart. Han vill tänka på världen så länge som möjligt och på dess skönaste blomma Ingeborg. Arvid, uppvaknande, betraktar uppmärksamt sin furstes anletsdrag: denne tilltalar honom mildt och rent och söker att småningom göra honom förtrogen med skillmässans tanke. Men då någon aning derom hos Arvid uppstår, framtager han ett litet svärd, som han sorgfälligt doldt i fångelset och liksom bjuder det åt Magnus. Men denne vägrar att genom själfmord befläcka sig och sin oskyldiga sak, och Arvid, rädd att lemna Magnus det enda medel han ägde kvar att följa sin herre i döden, den heta väg som är den sista, förvarar sin skatt under bitter smärta.

Nu inträder Erke-Biskopen Olof. Ej anmodad, kommer han att bereda Magnus på det sista steget, men han finner honom beredd förut. Den nästan skämtande och likväl högtidliga ton hvarmed Magnus talar, förvånar och intager den vördnadsvärde Prelaten, eljest sträng och ovanskelig och nästan kall. Han frågar Magnus om han har något förtroende, något uppdrag att lemna honom. Magnus svarar.

Och just då Erke-Biskopen afgår, inträder Magni goda Engel, den ädla Ingeborg. Magni svåraste strid är vunnen. Genom döds-tankens flor ser han henne såsom en mild Genius, han älskar ej mer med den förra jordiska lågan. Ingeborg tillkännagifver sitt beslut att vid Magni utförande till döden uppträda bland folket med den unga konungen på sina armar och i hans namn gifva Nåd. Och jag skall lära honom ordet Nåd. Ty det är detta, endast detta ord som gör en konung till en Gud på jorden. Från dessa läppar vill Magnus emottaga nåd: från inga andra. Men han misströstar ännu. Han anser sin undergång säker. Men denna visshet behåller han för sig sjelf och efter det högtidliga afskedet yttrar sig hans försakelse lifligast i Monologen. Han omfamnar den i tårar försmältande Arvid.

FEMTE ACTEN.

Helge Andsholmen. Soldater. Folk. I bakgrunden ett purpurtäcke urbredt, hvarvid Böldeln står med svärdet. Det är tidigt på morgonen. Ännu ej dager. Facklor. *Riksföreståndaren* med en livvakt omgifven, i samtal med *Natt och Dag*. Då denne för Regenten tillkännagifver att, enligt hans tillsägelse, domen blifver verkställd en timme före den utsatta tiden och Riksföreståndaren utdelat några befallningar, försvinner han af Scenen, men återkommer och intager en stol. Kort derefter anländer tåget, hvarst *Magnus* visar sig omgifven af Vakt, men utan bojer. Han är Furstligt klädd och med krona. *Natt och Dag* uppläser domen i korthet. Rörelse märkes bland folket, men den af harm upptände *Arvid* framrusar och hotar att genomborra uppläsaren. *Magnus* stillar honom.

Nu anländer en dystert klädd Munk, djupt insvept i en kåpa, som utbeder sig den snart döende Prinsens sista välsignelse. Han får den: *Magnus* betraktar honom med djup rörelse. Erke-Biskopen vinkar slutligen åt honom att aflägsna sig. Sanslös nedstörtar Munken till jorden och blir hastigt bortförd af några personer. En hviskning om Konung Birger. *Magnus* liksom vill störta efter honom med öppna armar, med hejdar sig åter och vill tala till folket. Riksföreståndaren vinkar, liksom ej tillåtande det; men *Magnus* talar dock — kort, mäktigt, rörande; förlåtelse för hans fader, minne af det goda sonen gjort, glömska af hvad han brutit, begärrer den döende Konungasonen. Folk nedfaller för att kyssa hans spår och hans kläder. Han går raskt fram, vill se svärdet hvarmed han skall dödas, får det i handen; — Hans ord då. — Han knäfaller på purpurtäcket. Folket och Soldater omgifver, att sjelfva den mordiska handlingen ej synes. Endast ett sorl af fasa, då allt är gjordt. Den döda kroppen lägges i en dertill bestämd pryddlig kista, som omgifves af catafalker. Arvid dör vid sin Herres lik.

Men då anländer Ingeborg i furstlig ståt, med sin konungsson på armen och omgifven af sitt hof. För sent. Hennes klagan. Hon nedgår till kistan, knäfaller der. Hennes ord till folket. Hennes sorg, hopp och varning till det späda barn hon bär i sitt sköte. Detta blir försoningen och slutet.

RUNESVÄRDET

OCH

DEN FÖRSTE RIDDAREN.

SORGSPEL.

Nicander. II.

22

Personer:

KONUNG OLOF.

OLDUR SILFVERSKÄGG.

ALRIK, hans Son.

FOLKE LAGMAN.

EMUND BJÖRNSSON på Adelsö.

HULDA, hans Dotter.

HULDAS ANDE.

ANSGARIUS, Erkebiskop.

CLEMENS MONITOR, Munk från Turholts kloster.

PEREGRINUS, i Munkekåpa.

THORE, } Oldurs Barnbarn.

ARE, }

ORM, En Kämpe.

En qvinna. Kämpar i Olofs hof. Prester i Eriks tempel.

Munkar. En Kyrkvaktare. Bönder. Knektar.

Tiden för handlingen är omkring år 850.

Guds Ord var till, förr'n verdars morgou grydde,
 När Gudi Ordet var, och Gud var Ordet,
 Står skrifvet än i dag hos Sanct Johannes.
 Men Herren tog begynnelse-bokstafven
 I lifvets bok, det sköna, gyllne Ordet
 Som nyckeln är till Nådens himmelsportar,
 Och sände det hit ned. I Orienten,
 Som ligger närmast intill ljusets källa,
 Och vaggan varit för allt skönt och heligt,
 Det brann som stjerna i sin uppgångstimma,
 Som sol sig höjde öfver palmeskogen,
 Och värmdde upp till tro så mångt hjerta.
 Men Ordet skref på Korsets cedertafla,
 Med blodbokstäfver, nådens rena tecken,
 Och återtog sitt höga stjerneställe
 Uppå Allfaders högra hand, att vara
 Som förr' en nyckel till den stora boken.
 Stor glans sig spred ifrån det helga korset,
 Som vandrade med gudafjät kring jorden.

Sent kom det dock till Nordens kalla bygder,
Bortblåste runor och slog sönder pansar,
Och smälte svärd och hjälm med himmelsk låga.
Svår strid det blef, men tyst, och mer i djupet
Det brusade; men Herrans Ord fick seger.

Ett ord jag skrifvit öfver detta under;
Om Christendomens underliga morgon
Uti mitt fosterland, en bok jag diktat,
Och lägger neder den vid Dina fötter,
Ord öfver alla ord! Jag vet och känner
Att mina ord inför Dig äro skuggor —
Allt ljus är mörker blott emot Din klarhet. —
Ur inga böcker jag mitt ämne hämtat,
All verldslig sanning har jag här försakat,
Och endast sökt det andeligen sanna.
En blick mot Dig ingaf mig Ordens mening
Och dessa bilder, som uti mitt hjerta
Fulldanade, der länge haft sitt tempel.
När de nu träda fram uti Ditt tempel,
Den vida verlden, bäfvande och blyga,
Gjut lif i dem, och låt så några strålar
Utaf din sol beskina dem, att folket
Af deras skådning saligen må fröjdas,
Knäböja inför Dig, och säga: Amen!



II.

FÖRSTA UPPTÅDET.

Björkö. En trädbevuxt plan i Staden. Till höger en ättekulle, omgifven af granar: till venster på en bergshöjd ett Kapell, med korsspira på tornhvalfvet. En gångstig leder dit. Oldurs boning ej långt från stranden af Mälaren. Bryggan mellan Adelsö och Björkö i bakgrunden, der äfven en uddig, grönskande kust af Adelsö synes. Längst bort Hofgårdens tinnar, upplyste af aftonskenet. Solen går ned. Ett Drakskepp seglar förbi med stilla furt. På däck sjunger en Viking med ljudande stämma:

God natt! God natt!
Du Drottning i gyllne skrud!
Du strålande Vikingabrud!
Nog ser jag, du sörjer och gråter;
Men gråt ej! vi träffas ju åter.
Fast natten i Norden är lång,
Så blir det väl morgon en gång.

O vor' jag som du
 Så nära den önskade strand,
 Det nya, lycksaliga land!
 Fort, Drake! på böljorna ila,
 Snart slipper du mig och får hvila.
 På hafvet, på jorden är strid;
 I jorden får Vikingen frid.

Jag ropar på storm:
 Fort vill jag på hafvet framgå;
 Men tyst ligger stormen ändå.
 Förr dref han med kraft mina segel,
 Nu ser han sig hellre i spegel,
 Och smeker med jollrande vind
 Den flärdfulla sjöjungfruns kind.

Soll ensam som du
 Jag far på den högblåa våg
 I stilla, högtideligt tåg;
 Du hvilas hos fränderna dina;
 Men hän äro fosterbröder mina:
 Ej äger jag bror eller far —
 Mitt svärd är det enda jag har.

En afton som Du,
 I guldklara rustningen klädd,
 Jag slumrar å blodrödan bädd.

Du redan ditt anlete döljer:
 Jag sakta i spåren dig följer.
 Du glänsande Drottning, far väl!
 Far roligt, far stilla, far väl!

*(Skeppet försvinner småningom med
 Solen. Rösten bortljuder. Klockan
 ringer i Kapellet.)*

*Oldur (utanför sin boning på
 en gräsänk, slipande
 sitt svärd).*

Jag känner väl det sköna Vikinglifvet,
 Och sång på sjön har varit Oldurs vällust
 Ut i den friska mannakraftens dagar.
 Då lät den klarare likväl än nu,
 Och ingen klagan gjorde klangen dystert.
 Nu ser jag sällan något Vikingskepp,
 Nu hör jag sällan några sjömansqväden;
 Ty mina vapenbröder äro fallne:
 De unga känna icke gamla Oldur,
 Och ingen Sjökung mera lägger till
 Invid det rika Björkö's fagra kust;
 Ty andra skutor dem i vägen ligga.

(Han hör ljudet af klockan.)

Så — är nu spöketimman åter inne?
 Du trogna svärd! ej mer jag dig behöfver:

Du har tjent ut. Så länge som jag lefver.
 Skall dock ej rosten dig i grund förtära.
 Det gamla torra blodet bort skall slipas —
 Hvem vet när något nytt på klingan rinner?
 Det går så alltid, att det gamla, torra
 Skall lemna rummet åt det unga, friska.
 Ett bragdfullt lif är skönare än döden;
 Men när som åldern kommer, armen lamas
 Och hjertat vissnar bort, och håret gulnar
 Som mogen säd på åkermannens tegar,
 Då blifver döden friskare än lifvet.

ANDRA UPPTRÅDET.

*Ett tåg af Christna bedjare. Nydöpta i hvita kläder gå
 förut. Derefter Biskopen i sin skrud med staf i handen,
 och ett bildkors. Honom följa Prester och andra Christ-
 na. Folket, som möter tåget, knäböjer för korset.*

OLDUR, PEREGRINUS, TVENNE VÄPNADE KNEKTAR.

Peregrinus.

Osalige, förstockade, hvem är du?

Oldur.

Hvad vill du mig? Jag sitter ej i vägen,

Peregrinus.

Såg du ej nyss det helga korset, Gubbe,
 Som Bispen högt i sina händer förde?
 Du föll ej ned på dina knän till jorden,
 Och tillbad det?

Oldur.

Jag är för gammal vorden,
 Och mina knän så stela som mitt sinne.
 De kunna buga som har mjuka ryggar
 Och tro på hvita Christ: jag gör det ej.

Peregrinus.

Gud öppne dina ögon! Men till dess
 Du måste göra, som de andra göra,
 Och vänja dig vid ödmjukhet, min Gubbe!
 Det går väl lättare, då du blir van.
 Du måste buga, och du måste niga
 För korsets trä, der Herrans blod har runnit.

Oldur.

Mer blod har runnit här på fästekorset,
 Fall ned och buga dig, du svarte man!

Peregrinus.

O blindhet! knektar! hållen honom fast.
 Och tämj en honom uti kedjors band.

För Konungen han skall till rätta stå,
 Och plikta dyrt för det han korset hånat,
 Och dragit svärd mot obehäpnad man,
 Mot kyrkans tjänare — Fort, binden honom!

Oldur (hugger omkring sig med
 svärdet, öfvermannas,
 bindes och kastar svär-
 det åt sidan).

J Blodadyrkare! det är förgäfvets —
 Mitt blod är redan kallnadt och förtorkadt:
 Er hunger kan af mig ej mättad varda.
 Förr tio slog jag; nu af två jag bindes,
 Och styrkans hämnd förlamas i mitt bröst.
 Ve den, som så sig sjelf får öfverlefva!

Peregrinus.

Hör, Gubbe! stort och djupt som hafvets rymd
 Är emot kyrkan och mot mig ditt brott,
 Och lifvet vore sjelf en knapp försoning,
 För all det onda, som du tänkt och gjort;
 Dock vill jag icke dig ändå beröfva
 Ett skröpligt lif, som intet mig kan båta,
 Om du vill gifva mig en kostlig gåfva
 Till kyrka eller kloster. Du är rik,
 Har samlat skatter uppå många kuster,
 Dem du besökt på dina plundringståg.

Tag fram en gyllne armring eller hjälm,
 En bågare af guld, en skål af silfver,
 Så vill jag lösa dig ur kedjan åter.
 Men skynda, innan Bispen återkommer
 Och blir oss varse — då är du förlorad.

Oldur.

Dräp mig!

Peregrinus.

Du har ett vackert silfverskrin,
 Med bilder siradt och med ädla stenar:
 Gif det; det passar väl för helgonben:
 Så vill jag läsa mässor för din gåfva,
 Och kalla fröjd utöfver dig från höjden.
 Besinna dig, och välj det bästa!

Oldur.

Dräp mig!

Förr lär det ej bli något af med rofvet.
 Dräp mig! Se'n kan du sätta dig på kroppen,
 Och sjunga korpasång, och plundra fritt.

Peregrinus.

Jag hör, jag hör. Du skall ock bönhörd blifva —
 Bortsläpen bonom fort till fängselrummet,
 Der sol och måne honom ej besvära,

Hvi töfven J? Hvi bleknen J? Oskadlig
 Är gubbars vrede. Leden honom bort!

*(Knektarna falla Oldur. Han stapplar omkull.
 De lyfta sina vapen för att slå honom.)*

Oldur.

Ut flög den unga örnen,
 Och den gamla satt kvar.
 Förr slog han stora björnen,
 Nu en korp honom tar.
 Hans gods och lif vill taga,
 Och till sitt näste draga:

Hvi dröjer unga örn, då den gamle lider våld?

Nu dåna örnevingar
 Öfver berg, öfver dal.
 Hem unga örnen svingar
 Och gör korpen stort qual.
 Den gamle han förlossar,
 Förtryckaren förkrossar,
 Ej dröjer unga örn, då den gamle lider våld.

TREDJE UPPTÅDET.

DESAMME. ALRIK *med örnhjelm på hufvudet, inrusar med draget svärd.*

Alrik.

Svärd, hämnd och död utöfver eder bofvar!

(Hugger in på knektarna, som efter ett kort motvärn fly.)

Peregrinus.

Snällt springen J — Min hälsning hem — god' vänner!

Alrik.

Du bleknar, Fader! Dör du? Är du mördad

Af nidingshänder? (*Han löser banden.*)

(*Till Peregrinus*) Bort från detta rum!

Peregrinus.

Din Fader är en trollkarl. Inför folket

Och Konungen för detta fån J svara.

Alrik.

Du skall ock få din del.

Peregrinus.

Din ifver spara!

Vi träffas väl en annan gång.

Alrik.

Nu straxt,

Om svärdet biter på din svarta kjortel.

(*Han rusar öfver Peregrinus.*)

Oldur.

Hugg käckt, min Son! den argaste du skonat.

Peregrinus (i det han går baklänges och viftar med handen mot svärdet).

En, två — tre — fyra, fem, och ännu dubbelt,
Tredubbelt till — du blod ej ändå träffar —
Ditt svärd får länge leta efter hjertat.

(*De försvinna ur sigte.*)

Alrik (återkommer). ~

Han flydde bort.

Oldur.

Hvar har du varit, Alrik!
Så länge borta från din gråa Fader?

Alrik.

Hos *Hulda* var jag — Mellan dig och henne
Min kärlek delar jag, som dock ej minskas.

Oldur.

Så — åter der — jag glömmes väl till slut,
Du hör ej alltid när din Fader ropar,
Och nästa gång de arga trollen komma
Så får jag dö — slog du ej munken död?

Alrik.

Jag mycket stridt och kämpat, som du vet;
Mot harnesk och mot blanka kopparhjelmar

Mitt svärd har ofta väldeligen klingat,
 Och aldrig svikit än sin herres arm.
 Jag döden sett uti hans bleka anlet,
 Och aldrig darrat; men nu ryste jag,
 Och svärdet slant på munkens hala drägt.
 Jag mycket gruffligt sett och lett deråt:
 Men nu betager mig en dyster skälfva;
 Nu bäfvar jag af harm; ty jag har skådat
 Min gamla Fader slagen uppå jorden.

Oldur.

Af Christna männer.

Alrik.

Üti bojor sluten.

Oldur.

Af Christna männer, efter guldets snikne.
 Der ligger ännu svärdet — si, det blyges.
 Jag bär det icke mer, min arm är matt;
 Vanmäktig, men dock vild och outtröttlig,
 Nu hämden, lik en gam, mitt hjerta gnager.

Alrik.

Om du ej kan, så vill jag hämnas.

Oldur.

Alrik!

Tag detta svärd, ett vittne till min skam,

Och låt det vittne blifva till min hämd!
Svär mig en ed dervid!

Alrik.

Låt höra den!

Oldur.

Kom först och led mig upp på kummeln der,
Som utaf granars friska kraus är krönt.

(De vandra sakta upp på högen.)

Här hvila nu din stamfars murkna ben:
Här ligger *Hjalmar Brynjelös* begrafven,
Som drog med *Ragnar Kung* i Vikingtlåg.
De höga Gudar voro honom blida,
Liksom hans ätt: Och väl har den sig stått,
Och skall ej dö, och ej i kraft försämras,
Så länge den sin äkta tro bevarar,
Och icke böjer knä för andra bilder,
Än kraftens härliga Treenighet
I Upsals höga, underbara Tempel,
Dit alla folk församla sig att dyrka.
Till fädrens ära har jag lagt en skärf,
Fast bättre varit, om jag redan vore
I härnad fallen och i högen lagd,
Förrn jag förnedrad blef på gamla dagar.
Allt stort och härligt hotas med förnedring,
Ifrån den stund då första munken kom

Och satte foten uppå Björkö strand.
 Förvillelse betager Svears sinnen,
 De löpa ifrigt efter nya läran;
 Och de, som inse giftet, som den hyser,
 Stå stilla, liksom stoder, och se på
 Hur det i landets hjerta sprider döden.
 Säg, vill du nu, att våra Asa-gudar
 Bli öfvergifna för den bleka Christen,
 Som slår sig fram med korset öfverallt,
 Och vill sig sätta uti deras säte?
 Skall gyllne pansarskruden slås i stycken,
 Och hvita qvinnokläder dragas på
 Och veklig barnasång ur svarta böcker
 Förtaga bragdens ljud och svärdens klang
 I Odins hem, vid ättefädrens kullar?
 Vill du med iskallt blod och bröst se på,
 Hur alla våra klara Sagominnen,
 Som stått som stjernor uppå himlahvalfvet,
 Nu skola höljas af de svarta kåpor,
 Och vår förhoppnings ljus i molnen drunkna?
 Säg, vill du se vårt Manhems undergång?

Alrik.

Vid Oldurs svärd! det skall ej hända, Fader!

Oldur.

Jag finner dig då sådan som jag väntat;
 Men det är icke nog att hafva viljan;

Nicander. II.

Ty den som vill en sak, vill ock de medel,
 Som saken kräfver, och begagnar dem.
 Det kallas gudalikt att kraft med vilja,
 Att dåd med råd i lifvet jemt förena.
 Kläd dig i pansar då, tag detta svärd
 Och ställ dig vakt vid helgedomens port!
 Vi äre få, som ännu trogne gömma
 Vårt mandoms arf och Odens gyllne runor.
 Jag hoppas och jag vet, att du ej säljer
 Dem bort för korset och för munkars språk,
 Att du vill rädda Asars tro, den höga,
 Och med det gudaburna svärdets flamma
 Vår sista skatt för hån och rån bevara.
 Svär då — så framt du kallas vill min Son,
 Och hämnas all den skan din Fader lidit —
 Att du med detta dyra runesvärd
 Vill dräpa den utaf vår hela slägt
 Som först vår gudatro har öfvergifvit:
 Svär det, gör det, så är jag hämnad nog,
 Och kan med lugn Valfader gå till mötes.

Alrik.

Det svär jag dig uppå min ättfars kummel —
 Kanhända hörer han mitt stora löfte:
 Du, svärd! tag mot min ed, och bränn mig sedan
 Till glöd och aska, om jag den ej håller!

Oldur (omfamnar Alrik).

Nu är jag lättad, se'n min ungdoms kraft,
 Min ålders vishet dig jag öfverlätit.
 Stort offer gifva vi — vår släkt är stor,
 Dess föredöme verkar vidt och mäktigt,
 Och denna ed kan frälsa Svea land,
 Och öppna deras ögon, som nu slumra.
 Och elda männer upp till strid och seger.
 Du går förut, vår ungdoms skönsta blomma!
 Jag signar dig med mina fadershänder,
 Och trycker dig intill mitt fadershjerta. —

Alrik.

Mig blir det kallt om hjertat. Kom, vi vandre
 Nu ned igen — Hör hur deruppe ringer —
 (*Klockan höres.*)

Oldur.

Ja, skyndom, ljudet vandringen bebådar. —
 Jag ryser, Alrik! klockan låter illa;
 Mig tyckes alltid, hvarje slag hon klämtar
 Som slogo hammarslag uppå mitt hjerta —
 En obegriplig ängslan mig betager.

Alrik.

Der kommer hela skaran ifrån templet:
 Jag hör de magra Prester redan sjunga:

Och jag gör bäst, om jag dig följer in,
 Min tid, *min tid* är ännu icke kommen.

(*De gå in.*)

FJERDE UPPTÅDET.

*Tåget återkommer från Kapellet vid ljudet af klockan och
 en stilla sång. Folk samlar sig från olika håll.*

ANSGARIUS, PEREGRINUS, MUNKAR, EMUND (*på afstånd*).

Ansgarius.

Guds frid med eder alla!

Emund.

Helge Fader!

Väl dem som frid och trefnad kunna njuta —
 Väl dem! — men mig välsignelsen ej gagnar.

En Munk.

Den gamle Emund ifrån Adelsö
 Tycks vilja, Vördige! med dig få tala.

Ansgarius.

Är Emund här? Välkommen, gode vän!
 Hvarföre är din uppsyn så bedröfvad?
 Hvi står din blick så fästad invid jorden?

Emund.

Jag ser uppå min gamla moder jorden,
 Och frågar henne, om hon icke snart
 Vill ta sin gamla Son i famnen åter.

Ansgarius.

Upplåt för mig din bittra sorgeskälla —
 Och låt mig dela få din själs bekymmer,
 Om än jag icke kan upplösa dem
 I tröst och glädje. Mången har jag hulpit,
 Dock icke jag, men Herren genom mig.
 Af många hjertan har jag tyngden lyftat,
 Och mångas sorger har jag på mig tagit;
 Men Herren Gud, min trösterman allena,
 Har under bördan lagt sin milda hand.
 Väl är mig stundom lifvet tungt och bittert;
 Då beder jag, och så en psalm jag sjunger —
 Mitt lif är bön och sång: intill min graf
 Gud är min lykta, korset är min staf.

Emund.

Med dig är Gud — mig har han öfvergifvit,
 Så synes det. Kanske de gamle Gudar,
 Dem jag försmädat, vredgas uppå mig,
 Och nya Guden mig ej törs beskydda;
 Ty en mot många står sig slätt i striden —
 Och vill det ej; »ty», tänker han, »hvad skall jag

»Med gamla döpta gubbar i min himmel?
 »Jag har nog dem, som dyrka mig ändå:
 Och hvar förrädare, fast smekt och hyllad
 I nyttans ögonblick, blir snart föraktad.
 Så står jag, arme Man, emellan tvenne
 Förkrossande och vreda gudamakter,
 Och emot båda har jag mig försyndat.
 Min staf jag nu har fattat, som du ser,
 Och jag vill vandra, tills jag återfinner
 De fordua Gudar. Hvar de månde vara,
 Det vet du väl som har dem hädan drivvit.

En röst ur folkhopen.

Väl talar Emund, Upp! till Oden gå vi,
 Till Thor och Freyer: inför dem vi klage;
 God tid i landet kunna de oss gifva. —

En annan röst.

Tyst! störom icke fromma männens tal.

Ansgarius.

Förtälj mig, Emund! ur hvad grumlig källa
 Du dessa tviflets mörka tankar hämtat!

Emund.

God växt och blomma har jag alltid sport
 På mina åkrar, och de sköna ängar,

Som blifvit hvarje vår af Mälarns vågor
 Med fruktbarhetens flod så rikt begjutna,
 Ha grönskat härligt, såsom alla veta.
 Men, märk! i år ej något strå har trefnad:
 Min säd förgulnar innan hon fått ax,
 Och kommer det ett ax ur gröna stängeln,
 Så rinna kornen svarta utur hylsan,
 Och öde snart stå alla sädesfält.
 Nu drar sig Mälarn undan mina ängar,
 Som vor' han rädd att deras jord beröra:
 Allt som var grönt är brandgult, torkar bort,
 Som stod en djefvul öfver mina ägor
 Och blåste saften bort med giftig anda.
 En vredesåker nu min åker blifvit:
 Förgäfves jag mitt nät på djupet kastar:
 Ej fisk jag får: allt lefvande mig skyr,
 Liksom jag sjelf min egen skugga fruktar.
 Tror du, ännu din Gud kan frälsa mig?

Ansgarius.

Var glad i Gud, och vörda hans försyn
 Och kyss den hand, som faderligen agar!
 Då ännu du i villans mörker låg,
 Och ingen högre tro ditt hjerta fyllde,
 Då var du mera jordens säta gunstling,
 Och sina skatter gaf hon för din möda.

Men Herren öppnade ditt blinda öga,
 Böd dig att höja det mot himlen blå.
 Och söka der ditt hopp, din fröjd, ditt mål,
 Då blef ej jorden mera dig så buld,
 Ty du blef himlens sädesman i stället —
 Der sådde du din andakts förstlings-säd,
 Och glömde vården om din ärfda jord,
 Ej under då, att hon dig också sviker,
 Men tvifla ej; så vidare, min vän,
 Ut i det land, hvares frukter äro sena,
 Men rikare och ljufvare än andra!
 En gång hon slår, din glada skördetimme.
 I Englars land stå åkrarna och glimma
 I evighetens solsken — hvad gör då
 Att tidens sädestegar tomma stå?

Emund,

Tolf långa nätter har min lampa brunnit,
 Och bön och sång till Gud jag icke spart.
 Min unga dotter har bredvid mig vakat,
 Och heta tårar har hon fällt för mig,
 Att ifrån ros hon gråtit sig till lilja.
 Nu är hon blek, som mina ängars blommor,
 Och vissnar innan kort så väl som de.
 Nu är jag trött att bedja.

Vet du, Fader!

En gång, när jag vid midnattsstunden kom

Till kyrkan der, att ensam stilla bedja,
 Och när jag knäböjd framför altarranden
 De många böner hade genomläst,
 Det tycktes mig, jag såg dem alla då,
 Benrangel lika, rundt omkring mig stå:
 De hånande i ansigtet mig logo,
 Och orden så på mina läppar dogo.
 Nu beder jag ej mer.

En Munk (sakta).

Gud nåde den,
 Som sitt förstånd har mist!

En af folket.

Tyst, svarte Munk!

Ansgarius.

Låt blomna upp den kraft, dig Herren gaf,
 Och tröttna ej i tålmodets öfning —
 Böj dig förnöjd inunder Herrans pröfning,
 Låt trones ankar bli din vandringsstaf;
 Guds öga räknar tårarna du gråter:
 En gång du finner dem som stjernor åter.
 De gamla Gudar träffar du ej mera:
 De hafva aldrig funnits: Gud är en.

Emund (fattar Biskopens hand).

Du vet så mycket. Nämn mig då ett haf
 Nog stort att tvätta af den skuld mig trycker:
 Dit vill jag gå, till verdens gränsekillnad,
 Till Österns port, der Solens morgonpurpur
 Den lugna spegeln glimmande förgyller.
 Der vill jag bada mig så ren, så ren,
 Och stånda upp uti min nya skrud,
 Och klappa sakt på den gyllne porten,
 Vid Englar tala, som der vakter stå —
 Der hinner kanske bönen upp till Gud.

Ansgurius (djupt röd).

Din skuld jag känner ej; men om den vore
 Som bergen tung, och såsom elden het,
 Så är dock Jesu nåd den öfvermäktig.
 Snart jag din hand uti din hydda trycker:
 Till dess i bönen jag dig iunelycker.
 Farväll!

Emund.

Farväll! ditt tal har gett mig lisa —
 Bed! mycket gäller en rättfärdig bön. (Går.)
*(Det har mörknat. Folket går mumlande
 bort. Tåget försvinner.)*

FEMTE UPPTRÄDET.

Peregrinus (med en fackla).

Hu! det är kallt att gå på jordens yta
 I munkedrägt, och beta Peregrinus.
 Jag längtar åter till det gamla hemmet,
 Der sorl och larm, ett evigt stridens buller,
 Der dofva åskor utaf djupa suckar,
 Och sorl af tårars svall från qvalens klippor,
 Förta det stilla, men dock skarpa ljudet
 Af harmoniens näktergal, den lilla,
 Som sitter djupt i verdars medelpunkt,
 Uppå den stora, ljusa liljeklockan
 Och breder sina små, solklara vingar
 Med sken utöfver de planeters kulor,
 Och sjunger så, att man må galen blifva. —
 Tyst! hör — han slår sitt slag: Du lilla Fågel!
 Hvad? lyssnar du? Jag råder dig att spela,
 Ty innan kort så spelar du ej mera.
 Hör du ej Ormens fjät i tysta qvällen,
 Den svarta Ormens, som vill varligt smyga,
 Inunder klockans hvalf, och den förstämman,
 Och ligga der på lur i dunkla ringar,
 Och stinga gadden i ditt späda hjerta? —
 Mitt kall jag börjat: det blir något långsamt,
 Och öfver öknar går min stig till målet,

Förstörelse jag blåser ut, och jorden
 Till aska bränner jag; det gör sin nytta.
 Det kokar redan uti allas sinnen;
 Snart rasar elden fram med ljusan låga.
 Och när jag se'n min bana öfvergifver,
 Och vänder åter till det kära hemmet,
 Så kan jag le och säga Mörksens Furste,
 Att jag en ny jernkrona honom gifvit,
 Att jag har gjort ett helvete af jorden.

(Alrik rider förbi. Peregrinus går undan, och framkommer åter, då Alrik synes på bryggan.)

Den pansarklädda Mannen gör mig vända;
 Men äfven han skall mig på slutet tjena;
 Och hjälpa mig att korset sönderkrossa,
 Att strida för min sak, och sedan falla.
 Det säger mig den ädla räkenkonsten,
 Som jag har lärt, af den som bäst kan räkna,
 Som räknar natt och dag, och heter Satan:
 Just han, som smög så smärt i Paradiset
 Och lärde Eva räkna. Hade hon
 Af honom ej den ädla konsten lärt,
 Så gick nu ingen Peregrinus här.

(Han skrifer på marken, och lyser sedan med sacklan.)

Natt kommer uppå dag: på ljuset mörker,
 Så visst som tjugu uppå nitton följer:
 Och stjernor skola slockna, brista sönder,

Och som ett stenregn öfver jorden strös:

Då skall i öknen Ormen upphöjd blifva.

(under det han går —)

Nu alltför länge har det varit stilla;

Eld, eld! mer eld! mitt verk får icke stanna.

SJETTE UPPTÅDET.

Adelsö. Emunds boning. En lampa står på bordet och brinner. Bredvid ligger en bönbok och ett bildkors.

HULDA, ALRIK *(inträder)*.

Alrik.

God afton, Hulda!

Hulda (som sitter och läser, reser sig hastigt).

Ack! välkommen åter —

Min Alrik! men din blick, så dystert vild

Hvad bådard den?

Alrik.

Hit har jag kommit, Hulda!

Att efter strid få lugn invid din sida.

Jag fruktard dock, att striden nu först börjas.

Hulda.

Strid — åter strid? Hvad heter dagens offer?

Kom mig ej nära — jag är rädd för blod.

Alrik.

Var icke rädd, ty intet blod är gjutet
 Af Alriks händer sedan mången dag;
 Stumt sitter svärdet uti skidan slutet,
 Och att det evigt satt der, ville jag.
 På jorden ej de röda tårar flutit
 Som jag har fällt uti det grymma slag.
 Det blöder väl, fast intet vapen slamrar,
 När kampen står i hjertats tysta kamrar.

Hulda.

Säg mig då, Alrik, hvi ditt hjerta blöder,
 Hvi du bedröfvad inför Hulda står?
 Mörkt är ditt öga, kinden bleknar, glöder:
 Jag hör hur hjertat mot ditt pansar slår.
 Nämn mig den eld, ditt lefnadsmod föröder,
 Och jag vill lindra den, om jag förmår.

Alrik.

Den kan ej lindras, om den ej kan släckas;
 Den döda Man kan ej till hälften väckas.

Hulda.

Hvart ord en rysning är —

Alrik.

Jag ser, du ryser:
 Och rysa må du. Vet du, hvad jag gjort?
 Mitt bröst är varmt af kärlek, och det fryser:
 En orm bevakar helgedomens port.
 Din bild, som der i höga färger lyser,
 Han vill förjaga från sin tillflyktsort.
 O Hulda! Hulda! Sol i lust och smärta!
 Hvi sålde du för korset Alriks hjerta?

Och jag — men först en kyss af dig kräfver,
 Du sköna blomma! vissnad nu för mig.
 Vidt hän från dig mig tidens bölja häfver.
 Och stormen ryter minnet bort af dig.
 Min kärlek hämdens hårda samntag qväfver,
 Emellau oss en verld uppreser sig.

(Kysser Hulda.)

Tack — den var god: nu må mitt hjerta brista!
 Tack för din kyss, den eviga, den sista.

Hulda.

Jag ber dig, Alrik, lös din grymma gåta,
 På det ej straxt din spådom sannas må.
 Säg ordet ut, och unna mig att gråta,
 Om mina ögon någon tår förmår.

Alrik.

Tre Christna ulfvar — du får mig förlåta,
 Om onda ord från mina läppar gå —
 Vår kärleks rosenband ha sönderbitit
 Och våra hjertan från hvarandra slitit.

Jag kom, och såg min gamla fader slagen
 På jorden ligga — ulfvarna omkring —
 Hans armar bundne, han i stoftet dragen,
 Mot deras våld förmådde ingenting.
 Den arme gubben, utaf harm betagen,
 Sig hvälfde såsom Tidens orm i ring.
 För det han ej för korset ville niga,
 Hans lif de ville — men nu må jag tuga.

Hör, Hulda! du har älskat Alrik illa,
 Som mera älskat detta röfvarband.

Hulda.

Låt ej din ifver hjertats röst förvilla,
 Släck endast fort min väntans heta brand!

Alrik.

Jag kom och såg: ej tid var att förspilla:
 Jag slog, jag dref dem bort med jern i hand.
 Men hämnaden icke dör fastän han hvilar,
 Och i mitt hjerta växa fort dess pilar.

Hulda.

Och hämnden blir, att rifva bort den lilja
 Som troget uppväxt vid ditt eget bröst,
 Att från din famn dess späda stängel skilja,
 Och kasta henne ut i storm och höst:
 Är det ej så?

Alrik.

Som berg är ödets vilja ;

Hulda.

Men veknar dock för kärleks milda röst.

Alrik.

Å runesvärd jag svor, den första döda
 Utaf vår släkt, som tror på korset röda.

Hulda.

Din trohet dör? — den heliga och fromma:
 O, Alrik! säg, bvi grof du Huldans graf?
 Hvi qväfde du vår kärleks hvita blomma,
 Och af dess lif åt hämnden offer gaf?
 Dock — ljufligt är hvad helst från dig må komma —
 Skönt, att som Alriks brud få slumra af —
 En kyss af dig — jag ler mot dödens glaf.

Alrik.

Din törnekrönte Brudgum än du äger:
 Hans kyss i sötma Alriks öfverväger.
 Men tom är skuggan, den du efterjagar,
 Dess kyss är dimma, och så kall dess famn.
 Blif heldre min, som i de friska dagar,
 Då du ej kände nya gudens namn.
 Lägg boken bort, deri du ber och klagar,
 Och om ej Asars dyrkan dig behagar,
 Bygg dig en kyrka här, i Alriks famn!
Der kan du hvila ifrån gråt och smärta —
 Gif odeldt åter mig ditt trogna hjerta!

Hulda.

Mitt hjerta? O, hvad menniskan kan gifva
 Af kärlek, Alrik! har du redan fått;
 Men himlens tro, den måste helig blifva,
 Den utaf allt jag undantager blott.
 Min Frälserman får jag ej öfvergifva,
 Ej kasta bort med svek en himmelsk lott.
 Jag svurit har att bedja och att vaka,
 Och för min Gud all jordisk fröjd försaka

I templet svor jag det vid altarranden,
 Då jag blef klädd i denna hvita skrud,
 Då korset strålade i lampobranden,
 Och jag blef vattenöst vid psalmers ljud.

Jag gret — välsignades af vigda handen,
 Och hälsades som Återlösarns brud.
 Ack! om du svurit då invid min sida —
 Jag fick ett kors, och det betyder *lida*.

(*Hon lutar sig mot Alriks bröst.*)

Alrik.

Fly mig, jag heter Död: det är så skrifvit
 Uti mitt hjerta: förr der kärlek stod.
 En ulf jag nu emot min slägt har blifvit
 Och vandrar kring, att söka fränders blod.
 Än har du ej din band åt Alrik gifvit:
 Du är ej min: att dö är du för god;
 Men bed din hvita Brudgum noga vårda
 Ditt blomsterlif för Alriks svärd, det hårda!
 God natt!

Hulda.

Säg om det, Alrik! du är döden:
 Väl mig, om döden är så skön som du!
 En kyss af dig försmälter våra öden,
 Glad smyger jag intill ditt hjerta nu.
 Välkommen, död! jag suger morgonglöden
 Ifrån din mun, och dör — hvad säger du?
 Jag längtar för din hand och i ditt sköte
 Dö evighetens rosenverld till möte.

Alrik.

God natt!

Hulda.

Gud! går du? Råkas vi ej åter?

Alrik.

Kanhända aldrig. Vildt är tidens haf.

Hulda.

Och Hulda står på skummig strand och gråter:
Med suckar mäter vägen till sin graf.

Alrik.

Och grafven ingen kärlek mer tillåter.

Hulda.

De skumma ögon tar hon docket af:
Ett evigt ljus dess svarta mörker bådar.
Gif Gud! att der jag Alrik åter skådar.

Alrik.

Din aning är ett irrsken, som bedrager,
De svarte Männer ha förvirrat dig.
För gammal tro jag svärd och brynja drager,
Och intet rum din himmel har för mig.
Min kropp en gång den gamla jorden tager,

Sjelf Vallhalls silfverport är läst för mig.
 Vi träffas ej: vi skilda Gudar ära,
 Och en af oss far vilse i sin lära.

Hulda.

Om först jag dör, och lägges ned i sanden —
 Och snart jag ändar visst mitt vandringslopp —
 Så skall min ande, från de nya landen,
 Besöka dig, ur slumren väcka opp,
 Och flägta mildt med ljusa helgonhanden
 Till dig ett sken af evighetens hopp;
 Söm paradiset's dufva till dig flyga,
 Och himlens tro uti ditt hjerta smyga.

Atrik.

Om först jag dör, så kommer jag ur kullen
 Och säger dig: hur det med mig är fatt,
 Klädd i grå rustning, som min moder mullen,
 Som Odins korp, så svart min jernehatt.
 Vid stranden binder jag den gamla jullen —
 Förskräcks ej blott! Det blir en månljus natt.
 Är det mig väl, så skall du med mig fara;
 Är det mig illa, låter jag dig vara.

(Uträcker armarna; men faller dem åter.)

Hulda.

Du bittra stund! hvi är du redan inne?

Atrik.

Nu veknar hjertat. Tid är hädan gå.

Hulda.

Är jag ej blek? du!

Atrik.

Blekheten försvinne!

(en lågande kyss)

Hulda.

Som ensam ros skall den på läppen stå,
Och Alriks kärlek blomma i mitt sinne.

Atrik.

Nej! död och kärlek aldrig paras må!

Hulda.

Se, lampan slocknar.

Atrik.

Tack för vinken, lampa!

God natt!

Hulda.

O ve!

Alrik.

Nu hör jag hästen stampa. —

God natt!

(Stum omarmning; Alrik rusar ut.)

*Hulda (ensam, vänder sig mot
bordet, der den slocknande
lampan matt tindrar. Hon
slår upp bönboken, lägger
åter ihop den, hopknäpper si-
na händer och gråter stilla).*

Nu är det slut: det sista bladet föll
Ifrån min vårfrojds sköna blomsterkrona.
Nu är det slut: du unga, bleka dufva!
Din älskling flyr dig: du har intet kvar.
Bøj ned ditt hufvud, ej mot något sköte:
En känslig barm den vore dig för mjuk.
Red uppå klippan dig en bädd af snö,
Dölj hufvudet inunder dina vingar:
Långt bortom hafvet snart din älskling svingar!
Tungt är att lefva: tungt är ock att dö.

(Månen blickar in.)

Dock — syndig var den liknelsen med dufvan:
Den hvita drägten hånar mig — ovärdig

Är jag, som bär Guds renhets sinnebild;
 Han trycker mig, och Frälsarens prestinna,
 Den unga, hvita lögnerskan, hon bär
 Uppå sin mun ett glödhett menedsvittne.
 Den enda rosen — bort med den — hon är
 En fläck af blod på Herrans egen lilja.
 Ljuft är det att förlora, men dock minnas,
 Skönt är att skiljas, när man blott får älska;
 Men när förlusten minnets tröst fördömmar,
 Skilsmässan byter kärleken i synd,
 Då är det slut; då först blir lifvet död
 Och döden lif — så kom då, enda lif!
 Gjut olja in i mitt förblödda hjerta,
 Din rosenbindel slut omkring min tinning,
 Gör mig en stjernekrans utaf min smärta,
 Af tidens saknad evighetens vinning!

(Hon knäfaller tyst i månglanssen.)

Igenom dunkla moln du går bevarad
 O Måne! du, Guds moders ljusa bild!
 De skymma dig; men herrlig och förklarad
 Du kastar doket af, och ler så mild.
 Två mig så ren i hjerta och i sinne,
 Du helga Jungfru! låt mig, vid din hand,
 Framsväfvad klar, som Englars morgonminne
 Igenom molnen in i himlens land.

SJUNDE UPPTRÅDET.

HULDA, EMUND.

Emund.

Nog mörkt är här. Är du ej inne, Hulda?

Hulda.

Ja, här är dunkelt, Fader!

Emund.

Gjutom olja

På lampan, barn! så lyser hon väl åter.

Hulda.

Jag har ej olja. Månen var min lampa.

Jag länge sutit här så tyst allena,

Och du har varit länge, länge borta.

Emund.

Om qvällen är min vandringstid, då mörker

Från hafvet kommer, och sitt täcke breder

Utöfver ön, och döljer mitt elände.

När så jag vandrar uti skymningsstunden

Och ser hur daggen sakta regnar neder,

Så tänker jag: törhända nästa morgon,

Att det ser bättre ut på äng och gärde.

Min väntan dock har hittills fåfång varit.
 I qväll jag dröjt nog mycket; ty mitt samtal
 Med Bisp Ansgarius och med andra prester
 Tog tiden bort, fast jag det icke märkte,
 Och i kapellet har jag gjort min bön.
 Ej vet jag hur; men jag är mera munter
 I qväll, än förr, jag hoppas mer än förr;
 Ty bönen flöt så klar utur mitt hjerta,
 Och allt omkring mig var så ljust och varmt.
 Jag reste mig — på knä jag hållit bön
 I choret — si, då lyste himlens måne
 Så skön igenom templets höga fönster:
 Dess strålar flöto innerst in i själen,
 Jag liksom läste nåd uppå dess skifva.
 Min sorg förrann; då tänkte jag: kanhända
 Har Gud förbarmat sig, och nu förlåtit
 Min skuld, mitt tvifvel, och min vilda klagan.

Hulda.

Din skuld? den är ej stor, du gode fader!
 Men desto större är din dotters skuld.
 Förödelsen har jag ditt fält beredt,
 Jag Herrans vrede kallat öfver oss,
 Och just i qväll har det behagat honom
 Att mina ögon öppna. Mycket illa
 Har jag mitt dopförbund med honom hållit.

Förlåt din dotter, om du det förmår,
 För all den sorg, hon gjort dig, alla tårar,
 Hon röfvat har ur dina sunkna ögon,
 För alla ax, och alla blad och blommor,
 Som hon har stulit ifrån dina ägor,
 Och hälsans rosor här på dina kinder.

Emund.

Du irrar dig, mitt barn! oskyldig är du
 I den förbannelse, som drabbat mig.
 Rent är ditt hjerta, ej skall Herren söka
 På syndfritt barn sin hämd för fadrens skulder.
 Din bön har gjort, att Han mig nåd bevisat,
 Och dina tårar ha hans stränghet rört.

Hulda.

De ha förgiftat luften som du andas.

Emund.

Du har ju iutet ondt begått, min dotter!

Hulda.

Jo, mycket, mycket. Redan många dagar
 Har syndens frö i själen sig förkofrat,
 Har skjutit skott, och frodat sig och knoppats.
 Med oren glädje har jag knoppen vårdat,
 Och sett med längtan mot dess blomstringstimma.

Och blomma blef det. Ljuft var doftet, Fader!
 Söt honungsdagg flöt ur dess purpurkalk.
 O, ve, när nu i qväll den sista rosen
 Sin krona öppnade, kom gift derur.

Emund.

Jag häfvar, fast jag ej förstår din mening.
 Förklara dig!

Hulda.

Hör! länge har du sett
 Med hemligt bifall min och Alriks kärlek,
 Och byggt på den ditt hopp för sena åldren.
 Mins du ännu, min Far! den sköna aften
 Då först du varse blef den lågans utbrott?
 Då vi i snäckan stego, för att ro
 Till Lofö strand, att näktergalen höra,
 Som plägar der sin klagoharpa slå.
 Det var så lugnt, att sjön stod som en källa,
 Och aftenstjernen blänkte i dess djup.
 »Se perlan», ropte jag, och böjde mig
 Nog långt utöfver båtens brädd, och föll
 I vattnet — Alrik hof sig häftigt neder
 I rustning, som han var, och drog mig upp
 Men jag var stum och blek — till lands vi kommo:
 Sorgbunden drog du snäckan upp på stranden,
 Och Alrik bar mig uppå gröna ängen,

Och lade mig så sakta mot en tufva
 Bland grässets liljor ned — och näktergalen
 Mig varnade med klangfull sorgestämna.
 Den första kyssen gaf mig lifvet åter —
 Och då förtorkades det första bladet,
 Det första axet svartnade på åkern ;
 Ty brottslig var min kärlek — Gud blef vred,
 Att jag en hedning egnade den känsla,
 Som blott för Honom bör i hjertat brinna.
 Blind har jag varit intill denna dag ;
 Men nu är det förbi. Han varit här
 För sista gången. Sjelf han gått i afton
 Med gruflig ed försakelsen till mötes.

Emund.

Jag känner eden ; ty en okänd Prest
 Liksom en ande smög sig till mitt öra
 Med denna tidning, nu då jag gick hem.
 Jag var så frisk och glad af bönen vorden,
 Att jag ej tänkte stort derpå ; men nu —
 Hur mörkt blir allt i själen åter ! Hulda,
 Hvi fick ej jag din skuld ? För tidigt lär du,
 O Hulda ! lifvets bittra sorgdryck smaka.
 Gråt ej ! Det är visst jag, och ingen annan,
 Som straffas bör — Min synd, o Herre ! är det,
 Om kärlek för din domstol kallas synd.
 Jag tror det ej, all kärleks klara källa !

Hulda.

Men älska den, som har förklarat krig,
 Mot Gud och Englar, och som drager svärd
 Och hjälm och spjut mot allt hvad heligt är,
 Kan aldrig vara Herranom behagligt.
 Ty värr! Jag gör det än: med många tårar
 Jag måste skölja bort de heta kyssar,
 Han gifvit mig, och lära mig att glömma.
 Af höjden hoppas jag få tröst och styrka
 Uti den hårda strid, mig förestår.
 Just då jag stod och gret, ej utaf ånger
 Men utaf svaghet, öfver min förlust,
 Kom månen tågande ur molnets famn,
 Och blänkte klar på himlens mörkblå hvalf.
 Då stod jag der med skam inför Guds moder,
 Belläckad, syndig och de ljusa strålar
 Från månens anlet föllo, göto neder
 Ett haf af skuld och ånger i mitt bröst:
 Och bördan tynger ned mitt unga hjerta. —
 Så ung och brottslig re'n — är det ej rysligt?

Emund.

Ve mig!

Hulda.

Det återstår att söka nåd.
 En vänlig vink ifrån försoningslandet

Har uppenbarat mig, hvad jag bör göra.
Långt skall jag vandra.

Emund.

Långt? hur långt? Jag följer
Dig öfverallt som skuggan: ja, en skugga
Är gamle Emund vorden uppå jorden.
Du är mitt stöd, min lykta, öfvergif ej
I natten mig, då blir jag snart förgången;
I mörkret utan ljus, är skuggan intet.

Hulda.

Jag går i morgon. Här kan jag ej blifva;
Du ser ju sjelf, hur jag din ro förstör.
Ju längre bort jag går — för dig dess bättre.
Du skall få se hur dina ägor grönska,
Välsignelsen uppå dig nederströmmar,
När blott min fot ej marken här berör —
Och efter många dagar kommer kanske
Din dotter renad åter.

Emund.

Vi ej skiljas.
Jag också rädes att här längre blifva.
Törhända har den gamle krafter nog
För resans längd, och skulle jag bli trött

Och dö, så dör jag dock i dina armar!
Hvarthän?

Hulda.

Till Christi graf i helga landet,
Vid Jorsala.

Emund.

Hvad får du mera der,
Mitt arma barn? Din kraft är alltför ringa,
Att resans mödor och besvär fördraga.

Hulda.

Svag är jag väl; ty jag är sjuk, min Fader!
Och ingen läkdom här kan hela mig;
Men flägten af de höga, helga palmer
Skall friska mig, och mången syn på vägen,
Guds under uti verdens skilda länder,
Och nya bilder och en högre sol,
Och luften i det land der Christus lefvat:
Allt detta skall nyföda mig, och mödan,
Och nöden sjelf och plågan, korsets börda
Min synd fördrifva och mitt öga rigta
Mot nådens hem, der Gud, en evig Sol,
Bland englar sitter i en skön förklaring.
Jag har ej ro förrän jag kommer ut;
Dock skall jag först med Bisp Ansgarius tala:

För honom vill jag mitt beslut förkunna,
 Af honom få ett signande farväl,
 Ett tröstens ord till sällskap uppå vägen.
 Se'n vandrar jag, och plågan blifver efter,
 Då tanken ilar mot ett heligt mål.

Emund.

Du heliga! Ditt tal betager mig.
 Mig fatta känslor, underligen ljufva.
 O, unna mig att vid din sida gå!
 Det — eller ock, så vet jag, hur jag kan
 Till grafven komma på en närmre väg.

Hulda (faller i hans armar).

Följ mig, min Far! om du mig värdig finner
 Att tjena dig som barn ännu. Kom med.
 Om dagen gå vi, och om natten hvila
 I någon hydda, eller i Guds hydda,
 Den lugna skogen, uppå blad och mossa.
 Nog skall du ligga mjukt: ditt gråa hufvud
 I Huldans knä — du slumrar, då jag beder;
 Ty vaka vill jag, såsom himlens stjärna,
 Till dess min varelse blir blott en bön,
 En gudaflägt, som sakta dig kringsväfvar.
 Se'n vill jag lysa, med ett himmelskt sken,
 Dig hem igen till dina gamla gårdar,
 Som vänta dig med blommor och med frukter,

Nicander. II.

Emund.

Vi söke frid, min dotter! frid med Gud,
 Och oförsonlig kan han icke vara.
 Han älskar dig, och därför mig förlåter.

Hulda.

Nu, låtom oss, förrän som natten kommer,
 Vår Biskop söka, för att afskedshelsning
 Af honom få, och några goda råd;
 Den vises råd är nödigt för de svaga.

Emund.

Jag kommer strax. O Herre! må ditt öga
 Vår dunkla väg bestråla från det höga!
 Jag släcker lampan. Låt ditt ljus gå opp:
 Din nåd är nu vår lampa och vårt hopp.

(*De släcka lampan och gå.*)

Täckelset faller.

II.

FÖRSTA UPPTÅDET.

Björkö. Öppen plats i staden. Stor folksamling, som småningom ökas. I bakgrunden synes Konung Eriks nedbrunna tempel, hvarifrån ännu rökpelare uppståga, som efterhand förtunnas och alldeles försvinna.

OLDUR, ALRIK, FOLKE LAGMAN, VÄPNADE och OBEVÄPNADE
BÖNDER.

En af Folket.

Än damma moln af rök från templet's väggar;
Men ingen låga flammor: elden slocknat,
Och, tack, J Gudar! frälst är Björkö stad.
J vaken än, fast många tro er döda.

En annan.

Kung Erik fryser ej i dag. Han stekes,
Men stekas är ej bättre än att frysa.

Alrik.

Hans bild är frälst ur lågan. Redan komma
 Hans goda Prester med den kära bördan,
 Och folket tränges i sin glädjeyrsel,
 Att kunna ta med händer på sin Gud.
 Handgriplig är han: och man tror så säkert,
 Då man så tydligt skådar det man tror.

Oldur.

Der komma de! Hvad sorl och sång och språng!
 O, dårskap! du är vorden stor i Norden!

Alrik.

Stort växer allt på Sveas gamla jord:
 Ve den, om dårskapsträdet skjuter högst!
 Små blommor bär det, lustiga att skåda,
 Oskyldiga; men blod ur kronan dryper,
 Då fruktens tid är kommen, och det blifver
 En ilsken kämpe mot sin egen moder.

Folke.

All dårskap är sitt eget straff. Den glindrar
 Om morgonen, och folket springer ifrigt,
 Och tjusas, prisar, slåss om dess besittning,
 Tills den om aftonen går upp i rök.

ANDRA UPPTÅDET.

Prester i underliga drögter, bärande Konung Eriks bild, framskrida i högtidligt skick, åtföljda af en grande folkskara. Bilden nedsattes, en del af folket bugar för honom. Andre skratta. Presterna omgifva afguden.

Första Presten.

Hör, Erik! nu mitt rop, min bön, och nicka
 Mig bifall med ditt stora gudahufvud!
 Låt alla röda kol, som fallit neder
 Från dina tempelväggar, samla sig
 På nidingsmannens, brännarns kala hjessa,
 Och smälta honom sönder såsom vax,
 Den svarta, lömska hunden — Hör mig, Erik!

En af Folket.

Så — nicka — Gubbe! gamle Erik sofver
 Så djupt, som vore han en klump af trä.
 Väck honom!

Andra Presten.

Tyst — han hafver nickat redan.

Röst ur Folkhopen.

Jag såg det ej, bed honom nicka om.

Andra Presten.

Försmädare! dig drabbe Eriks hämnd!

*Tredje Presten (öppnar en pung och
räcker den fram
åt alla sidor).*

En offerskärf för höge Eriks tempel,
Att det må åter resa sig ur gruset!
J alle bröder! bringen edra häfvor!

En af Folket.

Skälm den, som lägger i den röda pungen!
Du Prest, låt Erik bygga sjelf sin kyrka,
Och vill han icke det, så må han sitta
Inunder himlen blå och sola sig;
Att svalka sig gör honom mäktigt godt,
Och det är hett att bo emellan murar.

(Många offra i pungen, andra draga sig undan, eller yttra smädelser. Oredan ökas.)

Folke Lagman.

Så har det alltid förr på Björkö varit,
Då folket samlat sig att hålla rådslag,
Att intet barnasorl har hörts på torget,
Der stora ämnen utaf kloka männer
Afhandlas skola. Nu jag bjuder tystnad.

Fastän jag ej har någon bilderkärlek,
 Och icke bugar mig för menskoverk;
 Så vet jag dock att ej med löje anse,
 Hvad andra må för godt och heligt akta.
 Vår stad har elden hotat. Ödet ville
 Och Manhems Gudar ej dess undergång:
 Men viljan syntes dock hos den, som tände,
 Och honom väntar nesa, dom och straff.
 Eho, som branden såg då den begynte,
 Nu tråde fram och vittne hvad han såg,
 Och nämne mannen, som lät elden lös,
 Att jag inför Kung Olof det kan mäla.

En af Folket.

Vi sågo bofven med sin vilda sackla:
 Som rasande han lopp på väggen opp,
 Och slungade sitt bloss i hvalfvets lucka.

En annan.

En Christen munk det var, jag känner honom.
 Med skallig hjessa, djupa bistra ögon,
 Och klädd i fotsid kappa, svart som sot.

Oldur.

Då vet jag — Gudart! o hvi blef han icke
 I egen låga långsamt stekt ihjäl?

Folke.

Du, Alrik! säger intet. Stum du hvilat
 Uppå ditt svärd, försänkt i djupa tankar.
 Din höga dygd, och dina bragder, yngling!
 Ge dig en billig rätt att här få tala;
 Ditt mod, din arm böd lågan lägga sig;
 Som Surtur skön och stark du stod på taket
 Bland eldens flammor, vördande din makt
 Och vikande för dina klara ord,
 Som ordnade och styrde folkets händer.
 Du blef vår räddare i farans timma:
 Hvad säger du till svar uppå min fråga?

Alrik (sakta).

Som Surtur — ja! den liknelsen var härlig.

(högt)

Mig tyckes, då jag ser den stora bilden,
 Så ståtligt prydd med guld och silfverkedjor,
 Med kopparhatt, stålhandskar och ett svärd,
 Som vore jag ett barn ännu. Jag minnes,
 Hur jag en afton till Upsala lände,
 Att se en offerhögtid, med min Fader.
 Jag kom så in i guldbeprydda templet,
 Der folkets mängd i dunkel andakt trängdes,
 Och varseblef längst fram i östra hvalfvet
 Thors gudabild, så stor och vördigt bildad,

Af stjernor och af facklor öfverstrålad.
 Den bilden trodde många vara Thor,
 Den höga Asen sjelf, och föllo neder,
 Och dyrkade den stora bilden troget,
 Ehuru vi och alla mer invigda
 I bilden endast se en bild af Thor,
 Som håller folkets andakt der tillsammans.
 Mig fattade en obegriplig längtan
 Att slå den sönder, för att få beskåda,
 Hur Gudens innandöme var beskaffadt.
 Ty då jag något ser, som synes konstigt
 Förfärdigadt, som glänser uppå ytan,
 Jag tänker strax: hur är det innanföre?
 Och tingens hjerta vill jag alltid skåda.
 Just nu rann öfver mig den samma tanka:
 Det vore roligt se den gamle Erik
 I botten bättre, och förvisst förnimma,
 Om han så mäktig är, som det förkunnas.
 Du Skäggegod! drag svärdet ut till kamp,
 Ty Alrik vill din gudakraft försöka:

*(Han slår bilden i stycken. En del af folket
 drar sig af fasa undan. Bifallsrop bakifrån.)*

Så bären nu hvar en sitt stycke hädan,
 Ty jag har delat Guden ibland eder.
 En härlig upptäckt! att af ett beläte
 I hast framskapa många, många Gudar,

Af hvilka hvar och en är lika god
 Och lika mäktig, som den hela var.
 Tillbedjen flitigt, Svear! Sjungen, Prester!
 Ty väl jag ser, att våra fäders minne
 Har dunstat bort i edert dufna sinne.

Oldur.

Men om ännu af fordna dagars anda
 En gnista glimmar under askan qvar,
 Så stånden upp, J söner utaf Skanda,
 Och söken i er barm ert gudasvar.
 Än stå er svärd och hjälm och sköld tillhanda;
 Allfader sjelf med er i kampen drar.
 Förblindelsen skall vika. Odens öga
 Nedstrålar ljus och sanning från det höga.

Lång sömnen var: Tid är att vakna, Männer!
 Mig tyckes se, hur stridens unga örn
 Sin starka ram kring edra hjertan spänner,
 Och modet reser sig som vårens björn.
 Upp! reten den mot frihetens ovänner,
 Som kommit hit från världens södra hörn.
 När stunden bjuder, ärans röster mana,
 Så lofven här att följa Alriks fana!

Många Röster.

Som Alrik gör, så göre vi ock alla.
 Dit Alrik går, vi utan tvekan följe.

Alrik.

J lofven, Männer! kämpa med mig alla.
 J skolen finna, Alrik lefver än —
 I ödets hand vi segrens lott befalla:
 Den rättast tror och gör, visst segrar den.
 Fast många sköna helgedomar falla,
 På fädrens ö jag reser en igen.
 Det lyster mig att falla eller vinna,
 I blodigt gräs de gyllne tafkor finna.
 (*Vapenbrak. Högjuddt bifall.*)

Oldur.

Skön är din stämma, son! den klingar ljufvigt
 Som svärdets klang i heta bardalekar.
 Du gjuter mod i många veka hjertan,
 Och åldern sjelf står ej emot den trollkraft,
 Som ifrån dina läppar flödar mäktig.
 Så grå jag är, vill jag din bana följa,
 Och fastän ej jag mycket har att våga;
 Ty gammalt lif är icke värdigt offer,
 Jag ger så godt jag har åt mina Gudar.
 Och bättre är att dö i verk och handling
 Än somna under tak på dödens bädd.

En gammal Bonde.

Stort skäl har du att på de Christna hämnas,
 Dock bättre vore att du teg dermed,

Ty ringa heder har du inlagt, Oldur!
När Presten band dig båd' till hand och fot.

Alrik.

Tig, gamle vekling! bry dig ej om hämden,
Den föres ut med svärdet, ej med tungan.
Lätt är att såra, svårare att hela;
Men gubbars glam är såsom krämarskutor,
Som få gå fritt i alla haf och vikar,
Och ingen vårdar sig mot dem att strida.

Folke.

Hvad icke hämnadt är, kan hämnadt blifva,
Och enighet oss gagnar mer än kif.

TREDJE UPPTRÅDET.

DESAMME. EN QVINNA, med ett dött barn, i sorgdrägt.

En af Folket.

Släpp qvinnan fram! ett viktigt bud hon förer.

Qvinnan.

Du vaknar icke, nej! din sömn är tung,
Och mycket längre än ditt lif han blifver.
Du öppnar aldrig mera dina ögon:

Djupt in i hufvudet de sjunkit redan,
 Och fly för solens ljus, och modrens blick:
 Och hjertat klappar ej, det är det värsta;
 När hjertat dör, då är det slut med lifvet.

(Hon närmar sig till Folke.)

Hör efter här, om du ännu kan märka
 Lifsklockans slag inom det lilla bröstet.
 Hör efter väl! och om du något hör,
 Så säg det för mig; men om allt är tyst —
 Jo! säg mig också det — och lyssna väl!

*Folke (lägger handen på barnets
 hjerta och lyssnar).*

Jag hörer intet ljud, du arma moder!
 Och intet lif i kalla bröstet slår.
 Nej, allt är stilla, tyst som uti grafven.

Qvinnan.

Min son är död, det vet jag nog, och fåfångt
 Är allt försök att väcka upp de döda;
 Men jag har kommit hit, att visa eder
 Mitt döda barn, sen! är det icke vackert?
 Se, kinden hvit, och dessa späda händer
 Hopknäppta. Mycket skönare det varit,
 Om ej den grymma munken hade kommit.

Alrik.

Du lilla barn, hvad du är skön i döden!
 Det synes ej, som vore du förgången —
 Hvaråt kan du väl le, då du är död?

Ja, qvinna! om jag kunde återköpa
 Din älsklings lif med mitt, jag ville gerna
 Så vara död, som detta rena barn.

Qvinnan.

Jag ser en tår ifrån ditt öga rinna:
 O, det är vackert se en kämpe gråta:
 Väl dig som ännu tårar har att gjuta!
 Förr har ock jag så mycket, mycket gråtit;
 Men nu är det förbi, den tröstekällan
 Har torkat ut — den grymme, svarte munken. —

Folke.

Dölj icke längre inom dig ditt qual;
 Säg ut, hur barnet dog, hvem har det mördat:
 Vi vilja sedan trösta eller hämnas.

Qvinnan.

Tröst — käre vän! förmår du icke gifva,
 Och hämd kan ej det djupa såret hela.
 Blott den, som väcker upp min döda gosse,
 Han blir min hämnare, min Gud, mitt allt;

Men den är icke född, som sådant mäktar.
 Jag vandrar nu omkring med barnet jemt:
 Det är ej mitt: jag lånar det af döden,
 Och talar om för alla, hur det dog,
 Så noga — det gör godt — när jag beskrifver,
 Så gräsligt som jag kan, dess sista stunder;
 Då rifves såret upp, som läkas ville,
 Och blöder ymnigt: lifvet täres bort.
 Med glädje ser jag hur min styrka minskas,
 Och tror att icke många dar behöfvas,
 Förrän ock jag har slutat jemrens vandring,
 Och jordad blifver med min son på armen.

Alrik.

Omätlig och förskräcklig måste vara
 Din smärtas källa. Töm den i mitt sköte,
 Att någon lindring må beskäras dig!

Qvinnan.

Den kan ej tömmas; ty den är omätlig.
 Men jag vill tala — Männer! hören mig!
 Det var i förrgår, nära emot natten:
 Jag stod vid elden, väntande min make,
 Som är i härnad på det vilda hafvet,
 Och än ej kommit från sin långa resa.
 Matt lyste elden, gossen låg i vaggan,
 Och slumrade så sött och log i drömmen.

Då kom igenom dörren in så sakta
 En lång och mager man i munkekåpa,
 Med svartkonstbok i handen: steg så genast
 Till vaggan fram och smilade mot Yngve:
 Tog honom upp, han gret. »Låt gossen sofva,
 »Hvi stör du så hans sömn? hör du, han gråter?»
 Då sade han, »På Biskopens befallning
 »Vill jag ditt barn till dopets nåd befordra.» —
 »Det höfves ej», jag svarade; men munken
 Med Yngve gick intill ett vattenkar,
 Som stod på trappan, sänkte honom neder
 I kalla vattnets djup. — »Hvad? rasar du?
 »Du dränker honom!» — Fåfängt var mitt rop:
 Jag flög till hjälp — förgäfves! kall han stod,
 Och all min makt blef vanmakt blott och tårar.
 Små händer räcktes upp, ett böneljud
 Så qvidande — mitt modershjerta qvaldes.
 »Håll upp!» — »Ju mera vatten, desto bättre,
 »Dess renare blir barnet», trollet sade;
 »Gud vill så hafva: plantor måste vattnas.»
 Nu knäpptes dessa händer hårdt tillsammans,
 Och ingen bar dem sedan skilja kunnat:
 Matt ljudet blef — och dödens sista pust
 Flög upp som eld, och slog med beta vingar
 De sköra spillrorna af modrens hjerta.
 »Nu är han döpt»; — ty då var Yngve död.
 Då skrattade den vilda, fula Presten.

Oldur.

Förbannelse, så glödhhet den kan gifvas,
Må drabba mördaren!

Folke.

O, gräsligt, gräsligt!

Qvinnan.

Skall jag förtälja det ännu en gång?
I förrgår afton —

Folke.

Qvinna! skona dig!

Alrik.

Den evige Allfader tröste dig!
All mensklig tröst är intet. Jorden äger
Ersättning ej för din förlust, o qvinna!
Liksom för min.

Qvinnan.

J kunnen ingen död uppväcka, ser jag.
Jag vandrar åter, andra vilja höra:
Och när allt folket hört mig, och mig visar
Ifrån sig, då vill jag gå ut på marken,
I skogen, under nattens svarta himmel,

Nicander. II.

Och sätta mig, och för mig sjelf berätta.
 Det lider snart. Jag känner att det verkar.

(Hon går.)

Röster bland Folket.

Nu drage vi till Bispem — ned med honom!
 Utkräfva qvinnans hämd på mördarn, kommen!
 Slätt skall han stå sig i sin klufna mössa.

En Bonde.

Nej! Måttet är ej fullt ännu. J veten,
 Att dessa Christna binda våra gamla,
 För att få plundra deras vunna skatter:
 J veten ock, de taga våra barn
 Från modrens bröst, och mörda dem och le.
 Nu lägger jag dertill, att Emund Björnsson,
 Från hus och hem af Biskopen fördrefven,
 Nu irrar omkring verlden med siu dotter.

Alrik.

Hvad? Emund Björnsson? Hulda? säger du,
 Fördrefne, och de tro på nya Guden!
 Du vet ej hvad du talar: du är tokig.

Bonden.

Jag säger icke mer, än sannt lär spörjas,
 Och skälet vet jag ock, hvarföre ormen

Nu biter sig uti sin egen stjert.
 Slå ej ihjäl mig, om jag säger ordet:
 Han drefs af Biskopen från hus och hem,
 Emedan Hulda dig har älskat, Alrik!

Alrik.

Hvi grumlade du hämdens rena källa?
 Min egen hämnare får jag nu blifva,
 Och icke folkets, icke modrens blott.
 Du röfvade min kraft: det är förbi
 Med stridens anda, och jag grubblar åter.

En af Folket.

Den Bispens hufvud får med mössan på,
 Den värdig är att segerkransen få. —

Flere Ynglingur.

Du, Alrik, för oss an. Upp! dröjom icke.
 I gäsningen har mjödet största kraften:
 I första värman duger modet bäst.
 Kom, Alrik! drag ditt svärd: vi drage våra.
 Ned med de Christna! Frid i Björkö stad!

Alrik.

Gån hvart J viljen, rasen ej i dag,
 Ej förr än Alriks sköldklang eder kallar;

Då följn mig, då kämpen såsom jag:
Den mest har lidit, må ock först få strida.

(*Han går.*)

Folke.

Mig likar ej en sanslös vredes yra:
En man bör vredgas, icke öfverilas —
Och Konungen, som svärdet bär för folket,
Rådfrågas bör: hans visa bud vi vörde,
J stån ej här på allmänt ting och talen:
J ären icke folket; uppror heter
Att utan Kungens, utan folkets vilja
Uppresa mordets blodiga baner.

En af Folket.

Nej! vi må vänta tills de sig förökat
Som hafvets sand, och våra herrar blifvit.
Nej! låt oss vänta tills de dödat oss
Och våra arma barn och våra makar,
Då först är tid att strida och att hämuas.

Folke.

När mjödet sväller uti häftig jäsning,
Och öfver gyllne hornets bräddar fraggas,
Då blir du rusvild, om du deraf dricker,
Och gör i villan hvad du se'n skall ångra;
Men får det sätta sig, och grumlet sjunka,
Och du det gjuter då i dryckeshornet,

Då blänker det så klart mot rena guldets,
 Och muntrar, stärker väldigt den som dricker.
 Så modet ock. Det klarnar om det hvilar,
 Och fast det icke rusar, tänder kraften.
 Är det en man, som blott i hettans stund
 Har mod och drift, och intet med besinning?
 Ju längre molnet skockar sig och svartnar,
 Dess starkare blir thordön, då den kommer.
 Det går ej an att sjelfva brott begå,
 Just då vi rusta oss att brottet straffa.
 Väl minnes jag, att Gautbert vi fördrefvo
 Och Nithard dråpo; ty de onda voro,
 Och voro blotta främlingar i landet.
 Men Biskopen Ansgarius är här
 Som sändebud från Kejsaren i Franken
 Till Konung Olof, och hans skyddsbref har.
 Han efter folkrätt ej angripas kan,
 Men höras först och sedan öppet dömmas.
 Nu vill jag hos Kung Olof så bedrifva,
 Att han med sina munkar och de andra,
 Som nya läran här med tro annammat,
 Till nästa ting må stämmas inför folket:
 Då vilje vi de arga männer tvinga
 Att fly ur staden och ur hela landet,
 Att sina kyrkor rifva, eller dräpas.

*(En del af folket skingrar sig åt olika håll;
 bland de stillastående höres ett starkt mummel.)*

J knoten så, mitt tal lär ej behaga.
 Ja! duger icke Folkes råd för eder,
 Så väljen eder då en bättre Lagman,
 Som mera smeker edra vilda lustar,
 Som låter eder fritt er sjelfva glömma.
 Jag tror, att hämden sjelf bör helig vara,
 Att mord och hämd ej alltid är detsamma;
 Jag tror att säkrare vi målet hinna
 Med lugnets styrka, än med hettans irrbloss.
 Dock vill jag stafven villigt nederlägga,
 Om *Folket* tycker, att jag illa råder,
 Och lemna domarsätet, der jag sutit
 I många år, och fört Allmogens talan
 På svåra ting, för trenne Sveakungar.
 Med gullvigt ej jag mina ord kan väga,
 Blott rent och oförställt min mening säga;
 Men hvad jag talat ut med redligt mod,
 Jag gerna vill besegla med mitt blod.

Oldur.

Ditt råd är godt: fast långsamt, är det säkert.

En Bonde.

Du blir vår Lagman, som du varit hafver.
 Din vishet känne vi, och lyde gerna;
 Ty folkets vän var alltid Lagman Folke.

En annan.

Till nästa ting vi måge mangrannt samlas!
Urtima högmålsting vi fordra snart.

Folke.

Budkallar kalla er, då Kungen bjuder.

(De församlade hvimla om hvarandra, och åtskiljas under ett oredigt, småningom aftagande sori. Oldur stannar och ser efter dem.)

Oldur.

Folk! mina fäders söner! tidens smitta
Har fattat eder, slagit er med blindhet,
Och stulit kraften ut ur edra hjertan:
All samdrägt flyktad är, och splitet går
Kring Svea rike re'n med lömska steg.
Du står på grafvens brädd, mitt fosterland!
Må jag då före dig i grafven komma!

(Han går långsamt bort.)

FJERDE UPPTÅDET.

*Nedansför kullen, på hvilken de Christnas Kapell ligger,
hvars hvälfda port står till hälften öppen.*

Alrik (sätter sig på en sten).

Är jag utkorad till att Gudar hämna,
Att föra ut det hårda ödets domar,

Så blir min ära dyrköpt. Ödet tiger,
 När dess bestämda offer fallit har,
 Och drar sin starka jernhand så tillbaka,
 Som höll dess kämpe uppe under striden,
 Och Gudar le åt mig, då jag dem blottat
 Allt skönt och stort, som jorden bär, till offer;
 Och så belönande min fromma ifver,
 De sända ned en liten tjensteande
 Åt mig till brud, som öfverallt mig följer,
 Och högt mig älskar, smyger sig intill mig,
 Tar mig så hårdt i famn, och hjertat höljer
 Med heta kyssars glöd, och heter *Ånger*.
 Då spänner jag min rustning kringom lifvet,
 Och går till kamp mot Ödet, slår det neder,
 Och stormar Gudars silfverport, och vräker
 Från sina stolar Valhalls grymma Gudar,
 Och sedan dör från ånger och från allt:
 Det blir en väldig död, en äkta död,
 Så god, att intet lif den öfverväger. —

(Erkebiskopen kommer ur Kapellet.)

Det blir dervid: en blix, och allt är gjordt,
 Jag hugger Christenhetens bufvud af,
 Och lemmarna förgöra se'n sig sjelfva.
 Du darrar, hand! det har du förr ej gjort,
 Då du med svärdet klufvit hårda hjelmar.
 Var stark!

FEMTE UPPTÅDET.

ALRIK *lyfter svärdet öfver ANSGARIUS, som nedkommit af
hüjden, men hejdar sig vid äsynen af QVINNAN med döda
barnet, som framträder från en annan sidu.*

Alrik.

Nu blef jag åter mild; der modren är
Med döda barnet, måste friden vara.

(Han aflägsnar sig.)

Qvinnan.

Barnet gick i rosenlund
Leende om aftonstund,
Slumrande på blomstertufvan.
Ljusalf smekte barnets kind
Med de hvita vingars vind.

Uppå blomstertufvan.

Orm i gröna gräset låg,
Lurande på gossén såg,
Som en hök på lilla dufvan:
Kröp och kröp i barmen in,
Stal i hjertat gadden sin

Uppå blomstertufvan.

Ljusalf gret, och liten sof,
Moder gret, och liten sof;

Tåren rinner, hjertat blöder:
 När som moder gråter så,
 Liten sofver tungt ändå,
 Då är liten döder.

Se barnet, som du låtit mörda, Biskop!
 Kan du ej väcka det, så dräp ock mig!

Ansgarius.

Ej så, o qvinna! Till din älsklings död
 Oskyldig är jag, klaga mig ej an!
 Ve mig, om blodskuld låg uppå mitt hjerta!

Qvinnan.

Med denna ed du svär dig icke fri;
 Ty man kan mörda utan svärd och spjut.
 Och du kan vara mördare ändå,
 Fast intet gjutet blod emot dig vittnar.
 Du vet det väl, att en af dina munkar
 På din befallning döpt ihjäl mitt barn.
 Han ryckte upp det ur sin söta sömn,
 Nedsänkte det i kalla vattnets djup,
 Och dränkte der mitt lifs lycksalighet.
 O ve! — han döpas skulle, vackert dop!
 Så fasligt, att den hela vida världen
 Vid blotta tankan må förstenad blifva.

Ansgarius.

Deruppe bor min domare: han ser
 Mitt hjertas innersta: han vet min oskuld,
 Och slår med rättvis hand den nidings hufvud,
 Som under heligt sken, som Herrans Prest,
 Gör Satans tjenst. Guds vrede öfver honom!
 Så återstod af alla mina sorger
 Den bittraste, att mina egna bröder
 Förneka mig, och grufligen förderfva
 De långa årens ännu späda frukter,
 Och gjuta gift i ordets förstlingsblommor.
 Du är bedragen, moder! grymt bedragen.

Qvinnan.

Ja! grymt bedragen på min lefnads hopp —
 Och du har röfvat det, du bala igel!

(Efter ett uppehåll.)

Blir du ej vred, blir du ej vild ännu,
 Så tror jag, att den stygga munken ljugit.

Ansgarius.

Så argt har ingen ljugit under solen
 Och kunde du, som Gud, mig genomskåda,
 Du gret tillbaka alla onda ord,
 Som öfver mig från dina läppar flutit;
 Men du är moder, en förkrossad moder,
 Jag lider med dig, jag förlåter dig.

Qvinnan.

Hit kom jag att dig häftigt öfverfalla
 Med vredens ord, att reta dig emot mig;
 Ty jag var säker, att ditt hjertas ondska
 Uppå ditt anlet skulle skrifven stå: jag trodde
 Ditt öga argt, som en förgiftad pil.
 Men jag bedrog mig. Dina blida blickar,
 Din klara panna och ditt stilla tal
 Afväpnade mig snart, min tunga bundo.
 Jag läser ömhet genom ögats tårar:
 Ditt hela väsende är lugn och frid.
 En sådan man kan icke barnen hata.

Ansgarius.

Jag älskar barn och deras fromma hjertan,
 Och deras oskuld är min lust och fröjd.
 Omvänden er till barn, är min predikan;
 Det heliga är ungt och åldras aldrig,
 Och barnet är Guds helgedom på jorden.
 Och skulle jag ej älska dessa små,
 Då sjelf den Gud, jag dyrkar och bekänner,
 Var barn och låg invid en moders bröst,
 Som det du der i dina armar håller!

Qvinnan.

Han lefde väl, du ser, att mitt dödt.

Ansgarius.

Han led ock döden: döden blef hans lif:
 Han uppstod åter såsom lifvets Konung.
 Han har försökt, hvad lifvet äger ledt
 Och ljust, hvad dödens stund är svår och bitter;
 Derföre band han döden, bröt dess välde,
 Och sitter nu på härlighetens stol,
 Och knyter jordelivets brystna länk
 Med evighetens rosenband tillsammans,
 Så mildt och stilla, att vi det ej känna.
 Och vill du veta, hvad han heter, qvinna?
 Hans namn är Evig Ungdom, Evig Kärlek.

Qvinnan.

Jag ville gerna tro uppå din Gud.

Ansgarius.

Tron är en lilja: hon är himlens dotter.
 Den högste sår osynligt öfver ängen:
 Tyst gro hans frön i ljumma jordens famn,
 Och liljorna stå fagra upp och glänsa.
 Men när Han sådde, ingen dödlig vet;
 Håll hjertat rent, din oskulds hopp förvara,
 Så kommer tron från höjden.

Qvinnan.

Väntans tid
 Är kort; ty jag är redan vigd vid döden.

Den svarta munken var för grym: han släckte
 I kalla vattnet lifvets klara fackla:
 Jag famlar nu i mörkret utan ljus.

Ansgarius.

Ej släckt är ögats ljus: det blundar blott.

Qvinnan.

Lägg handen här: han är ju kall som is.
 Lägg lifvets hand på dödens marmorbild:
 Den kyles förr till döds än sömnen viker,
 Och dåra mig ej mer med hoppets löften. —

Ansgarius.

Min Herres hand kan lena dödens is:
 Du får din älskling ur hans helga hand
 En gång så varm och rosenfärgad åter.

*(Han lägger handen på barnet. Det slår upp
 ögonen och lefver. Ansgarius höjer sina
 sammanlagda händer mot himmelen.)*

Du Evige! din tjenare så nära? —
 Jag lofvar Dig, jag fruktar, och jag häfvar.

(Han täcker sitt ansigte.)

Qvinnan.

Han lefver — hjertat slår: jag irrar mig:
 Jag drömmer eller dör, o, må jag dö,

Förrän min salighet förgår: du lefver?
 Se mig, mitt barn, se mig, jag är din moder,
 Och dignar ned af glädje inför dig,
 Du underlige man, och dig tillbeder:
 Du är min Gud, du råder öfver döden.

(Hon knäfaller för Ansgarius.

Ansgarius.

Bøj icke knä för mig: jag är ej Gud,
 Hans ringa Prest, ett redskap för hans under;
 Men han är när dig här på detta rummet.
 Fall ned för honom, nedlägg för hans fötter
 Din förstlingsgård af offer och af tårar.
 En sådan stund, som denna, får du aldrig,
 Så skön, så helig och så rik på kärlek.
 Gud står framför dig med de öppna armar:
 Hans nådestrålars glans dig öfversvämmar.
 Och bön skall öppna hjertat, der de falla.

*Qvinnan (beder. Under bönen
 tysta andakt gör Ansgarius
 korstecken öfver henne, och
 går sakt bort. Hon uppstår
 några ögonblick derefter).*

Nu vill jag kyssa dina händer, Fader!
 Hvad? borta är han, undan mig försvunnen?
 Om Gud ej tagit honom upp af jorden,

Så vill jag gå till dess jag honom finner,
 Framräcka dig, min dyre son, till honom;
 Ty du skall skåda den dig lifvet gaf,
 Och få välsignelse ifrån hans mun,
 Att du en gång må ock hans namn välsigna.
 Densamma moder, som kring staden gick
 I sorgens skrud och ropade om död,
 Skall nu i glädjens drägt, med ljusnad blick,
 Förkunna lifvets ord och Herrans under,
 Och berg och stenar, dem min sorg ej rörde,
 De skola gråta med mig i min fröjd.

SJETTE UPPTRÄDET.

Alrik.

Med stilla gång jag detta rum beträder,
 Der än i gräset synas gudaspår,
 Jag vördar Siaren: hans tal mig gläder:
 Hans underverk mig med beundran slår. —
 Hvad ring det kommer af hans gyllne kläder!
 En krans af ljus omkring hans hufvud står.
 Min hämd förmildrades af ordens blomma:
 Svärd! vid den mannen får du icke komma.

Valfader grånar: gudar åldras alla:
 Min barndoms trollring re'n fördunklad är.

De redan länge varit mig för kalla,
 Och värma jag i himmelen begär.
 Tungt lifvet blir, då hoppets stjernor falla,
 Och kronan ryckt ifrån dess hufvud är:
 Ty kämpen söker sig en sol i striden,
 Och målet för sin handling utom tiden.

Min ungdomskraft, i svärdets lekostunder,
 Den rese blef, som all min dyrkan tog:
 Den svek en gång, trots alla sina under.
 Och kärlek blef min Gud, och kärlek dog:
 Nu går jag hemsk i fordna offerlunder
 Bland altaren, dem ödet sönder slog.
 Hvar Gud jag tror, hvars ros jag rör, förvissnar:
 Hvar står den eviga, som aldrig vissnar?

Har väl från Hels svartklädda, dystra dalar
 Guldlockig Balder i sin glans uppstått.
 Trädt in igen i Valhalls ljusa salar,
 Och solskensmanteln, kronan återfått?
 Mildt denna aning själens grund hugsvalar.
 O, vore den ej rök och dimma blott!
 Jag ville gå på svärdsegg till hans möte,
 Och som ett barn nedfalla i hans sköte.

(Han går.)

SJUNDE UPPTÅDET.

Oldurs Stuga. Dörren i bakgrunden. Vapen hänga kring väggarna. På eldstaden midt i rummet glimma några eldkol med matt sken, af hvilket den på en karmstol slumrande OLDURS ansigte upplyses. THORE och ARE inkomma med ved, den de lägga på elden.

Thore.

Så, Farfar! få vi nu din saga höra?

Are.

Han sofver visst.

Thore.

Jag undrar om han blundar.

Are.

Stör ej hans hvila, Thore! vänta litet!
Han är så vacker, då han sofver. Tyst!

Thore.

Om jag blott stryker Farfar löst på skägget,
Så vaknar han; det plär jag ofta göra,
Så smeker jag hans kinder, när han vaknat.
Han blir ej vred: du skall få se, det lyckas.

Are.

Låt bli det, Thore!

(Thore går fram till Oldur, och lägger handen på hans haka. Are håller honom med all makt, då han, i fara att falla baklänges, griper hårdt om skägget. Oldur vaknar, och Thore, då han vill draga sig tillbaka, snafvar omkull på några vedträn.)

Oldur.

Hvem tog mig i skägget?

Thore.

Jag, Farfar!

Oldur.

Vill du något?

Thore.

Höra sagor —

Nu medan brasan brinner.

Oldur.

Sätt dig, gosse!

Den ej kan stå på benen, han må sitta.

Thore.

Att stå och springa hör en gosse till;

Du har ju sjelf förbjudit oss att sitta.

Nog kan jag stå, och starkare jag är
 Än Are, fast med svek han får omkull mig.

*Are (som lagar om elden med
 ett gammalt spjut).*

Om du är starkare, jag inte vet;
 Men att du ej så väl kan lösa gåtor,
 Och binda not, och göra granna drakar,
 Det vet jag.

Thore.

Intet duger oförsökt.

*(De brottas. Are vill värja sig med
 spjutet, men blir öfvervunnen och faller.)*

Oldur.

Nu stilla, gossar!

Thore.

Jag fick spjutet, Are!
 Den gamle hjelmen, som på väggen hänger,
 Fullrostad, full med spindlar, som du fått
 Af farfar, och ej bryr dig mycket om,
 Den skall jag vinna af dig nästa gång.

Are.

Gästen kommer i ett hus,
 Huset genom gästen far,

Värden blir i gästen kvar —
Tyd mig gåtan utan krus.

Thore.

Lös gåtan sjelf. Jag älskar ej att grubbla.

Are.

Välan! jag vill då hjälpa dig att tyda.
Sjön *huset* är, och *gästen* är ett nät.
Och *värden* fisken, som i nätet fastnar:
Om du är stark, så är jag slug, min bror!

Oldur.

Gåtvis vill Are, stark vill Thore vara;
Dock båda lären J deri förlikas,
Att jag för eder något må förtälja.
Och efter jag i qväll är glad till sinnes,
Och minnet leker för mig af min ungdom,
Då jag i eder ser två trogna bilder
Af forntids kraft och vishet växa upp,
Att blifva fosterlandets stöd och ära,
Så vill jag något underbart berätta,
Till öfning för inbillning och förstånd,
Som jag med vilja länge har förtegat.
Min fader, då han hufvudhvit och gammal
Var vorden såsom jag — då var jag gosse,
Vid edra år — tog mig i hand en qväll

Och sade: »Oldur! jag är trött att lefva,
 »Och samlas snart till mina fäders ben.
 »Jag vill se solen än en gång derute
 »Förrän jag dör; led mig på berget upp!»
 Jag gjorde så: den gamle satte sig,
 Och njöt med fröjd den sköna qvällens vällust,
 Och bland de andra sägner, han förtalade,
 Dem redan jag i arf er anførtrott,
 Kom fram till slutet denna dunkla saga:

»Högt i Norden låg en härlig borg på en klippa. Långt såg man derifrån öfver land och sjö. Berg och kullar och betornade borgar lågo rundt omkring såsom Lydkungar under den höga klippans borg. I den var en sal, som var ställigen inredd. Dess tak hvälfde sig som en blå himmel, och fyra upprätta björnar af guld stödde dess hörn.

Mäktig och stor var den Konung, som der rådde. Otaliga Kämpar i barnesk omgäfvö honom. De voro glade och drucko. Skalder med guldbarpor söngo om Kämparnas bragder. Oro het en af dem.

Sjelf satt den höge Konungen på en bildprydd silfverstol. I jern var han klädd, så blankt som hafvet, då det är lugnt; hjessan omslöt af en skön stormbatt, och hvitt flöt skägget i vågor öfver brynjan. Han var blek af ålder i sitt anlete; men kraftiga drag fattades icke. En stor gyllne tafsla höll han i den venstra handen. Ett svärd var griffel i den höggra.

Och han täljde runor. I en blå ormslang, som slingrade sig i konstiga bugter kring taflan, ristade han sköna, mäktiga runor, en föf hvarje segerdag, börjande vid ormens stjert, och allt framåt skallen. När solens vagn rullade ned i vester, och glansen af dess guld låg på vattnet som ett glödande skum, förenande himmel och haf, i hvilket hvita svanor badande flögo upp och neder, när Kämparne kommo hem med seger, då skref han en runa, och sången ljöd vid harpors klang i borgen.

Natten kom. Då sken den nyskurna runan, och det var som om dagen.

Åren runno, och Ormen var fullskrefven. Mulna sutto Kämparne, då de hemkommit med seger om qvällen; ty Kungen skref ingen runa. Då steg Oro fram och frågade:

»Runfader, är du döder?»

Men Kungen log sorgligt. Alla väntade mörker om natten; ty de trodde solen skulle gå ned. Men solen kom högre, och ville icke gå ned. Hon kom närmare borgen. Kungen ville skrifva; men han kunde icke mera. Borgens port flög upp, Kämparna skälfde. Oro qvad:

Blek sitter Kungen,

Blekare runan.

Ho kan mig säga

Hvad Runfader våller?

Harpan är stum,

Och strängarna darra:

Oro vill dö.

Solen kom strålände genom porten. Då brann borgen i ljus, och Kämparne skydde sina ansigten. Somlige knotade, somlige knäfölla. Men skenet mildrades, och en skön Jungfru i hvita kläder framskimrade ur den mer och mer hvitnande glansen, hvars yttersta strålar blott voro heta och röda. Ett underskönt barn satt på dess arm, och flägtade med en palmqvist glansen från Jungfruns ansigte.

Den gamle Konungen sade: »Pilt; hvad heter du, och hvadan är du kommen?»

Jungfrun sade: »Hit är kommen Konungen af Österland.»

Då sade Konungen i Nordansalen: »Späd är du att vara Konung. Vill du ej sitta hos mig, och se mina runor?»

Konungen af Österlandet sade: »Jag vill sitta hos dig.» Och han såg på den runfulla taffan; ty Jungfrun satte honom i den gamles knä.

»Sköna äro dina runor; men en fattas. Ingen medelruna synes här vara. Vill du, så gräfver jag dig en, Konung!»

Det bejakade Konungen, och pilten ristade med den klara ändan af sitt finger midt på taffan, och guldets smälte undan då han skref.

Och det var en Blodruna. Hon såg ut som en nyss utsprucken ros, doftande och skön.

Men då var det underligt att se, huru de andra runor började att krypa och gå, liksom fruktade de den nya, och slogos inbördes. Än skötos de samman, än lupo de ut åt olika håll, och rusade åter ihop, att det slamrade hårdt i salen. Än gingo de parvis rundt omkring brädden, och den

främste steg tillbaka, att de alla ramlade. Men snart fattade de hvarandra, gingo i vågor upp och ned, och blefvo till fjäll. Ormen slingrade sig, och gapade mot blodrunan. De föllo båda till golfvet, lossnande från taflan, och kämpade. Då ry-ste alla, som i salen voro; men piltlen log.

Taflan svartnade; och då den gamle Konungen, som stila afsomnat under striden, sönk ned i jorden, föll hon doft öfver honom som en liksten, der ännu hålor syntes efter de bortlupna runorna. Blodrunan växte, och Konungen af Österlandet satte den på sitt bröst. Ormen och han kämpade.

Då reste sig alla Kämparne, somlige för ormen, somlige för Konungen. Jorden skalf vid det väldiga slaget. Hjeltar föllo, och af deras blod växte rosor upp, och snart blef den vida salen som en blomstergård. Och den sköna Jungfrun gret. Ormen böljade sig; förfärligt skramlade dess fjäll, och han rusade med dubbel kraft mot Konungen af Österland — — »

Här tystnade min faders matta röst:
 Hans hufvud sönk: det var förbi med honom,
 Och gåtans nyckel tog han med i högen,
 Liksom dess slut. Mörk är den, och mitt lif
 Har icke hunnit till att den förklara.
 Måhända finnen J dess nyckel, barn!
 Ty tiden tyder mycket.

Are.

Hu, jag ryser,
 Den grymma ormen —

Thore.

Är du rädd för tanken?

Du skulle dött af skräck för verkligheten.

Du är ju slug; förklara farfars saga:

Are.

Jag tror att ormen vann.

Thore.

Jag tror tvertom;

Den, som så mäktig runa skrifva kunde,

Blef ej af några etterormar biten.

Oldur.

De gamle, som i sagans helgedom

Invigde varit, ligga i det tysta;

Men spörjas torde någon gång i världen,

Hvarthän betydelsen kan rigtad vara.

Ett säger jag: hvad som af ålder varit,

Är heligt, barn! må ingen gäcka det!

Barn få ej leka med den beta elden,

Först lära runors språk, förrn de dem skrifva.

Rör nu upp elden der! Det blifver mörkt,

ÅTTONDE UPPTÅDET.

DESAMME. ALRIK.

Alrik.

Mörkt är väl här; men mörkare är ute.
 Väl står sig den, som får vid brasan sitta,
 Och slumra sakta vid dess milda värme;
 Men den, som ute går i svarta qvällen,
 Jemt sökande och ingen lykta äger,
 Och icke finner, efter själens fackla
 Har brunnit ut, den står sig sämre, den.

Oldur.

Hvad söker du i qväll? hvi har du icke
 I stilla samqväm här ibland oss suttit?
 En man har dagen fått för att arbeta,
 Och finna hvad han äskar och behöfver,
 Och dagen är så lång att den förslår.
 När aften kommer, skall han hemma blifva,
 Och öfvertänka hvad han gjort om dagen,
 Upplösa handlingen och verksamheten
 I ljust minne och i ädel hvila.
 Det batar ej i mörkret ute trefva.

Alrik.

Men om hans handling då är mörkrets handling,
 Om solen honom skyr, och han skyr solen,
 Då går han helst om natten, vill jag tro.

Oldur.

Rätt så. Nu hör jag väl, att du ej menar
 Dig sjelf med denna bild: du är ej någon
 Nattvandrare. Ondt trifves bäst i natten.
 Du var ju alltid solens vän och dagens,
 En ädel mandomsblomma, som sig vände
 Mot ljusets ursprung, hvart det skrida måtte,
 Som helst gjöt ut sitt doft i solens sken,
 Och blomstrande, insupande dess strålar.
 Det mörka, kalla har du aldrig älskat:
 Din rena kämpesjäl, liksom en spegel,
 Har fattat upp hvar ljusets bild begärlig,
 Och återkastat den mer klar och härlig.

Alrik.

Så var det fordom. Allt förändrar sig.
 Man blifver äldre med hvar dag man lefver,
 Och sämre: allt det vet du nog, min fader!
 Så äfven jag: nu solens sken jag hatar,
 Och lider illa nog den bleka månen,
 Som sitter likt ett snålt, nyfiket öga,
 Och vill bespeja mig, när som jag vandrar
 På sporrjagt rundt omkring i nattens timmar.
 Det är ju hårdt, att, då all jorden sofver,
 Och människorna lyktat se och höra,
 En stackars man ej kan få gå i fred,

Och göra hvad han vill i hemlighet.
 Då gapar månen ned, och vill mig sluka
 Med sina blanka blickar, och jag måste
 Gå hem igen med oförrättad gerning,
 Om icke ett barmhertigt moln vill komma
 Och sluta himlaväktarns ögonlock.
 Det är förskräckligt, det, att jord och himmel
 Förenat sig, att skiftevis mig plåga.

Oldur.

Med undran hör jag, Alrik! dina ord;
 Ty såsom luften blå från dimmans dunkel,
 Så skiljer du dig från dig sjelf, min Son!
 Och outgrundlig är mig din förvandling.

Alrik.

Jag trodde dock, jag gjort mig nog begriplig;
 Men om du ej vill fatta ordens mening,
 Så vill jag väcka dig med detta tillägg:
 Som du har gjort mig, Fader! sådan är jag.

Oldur.

Vid Oden, Alrik! Sådan är du icke:
 Ditt kämpe-ursprung du i qväll förnekar.

Alrik.

Jo, just i qväll är jag din rena afbild,
 Du gamle, gråa Gubbe! jag vill blod,

Och derpå kännes ulfvens ulfva-ursprung.
 Och för att visa dig, att jag dig älskar
 Och aktar eden, jag inför dig svor,
 Så vill jag blotta åt de gamla Gudar
 Här inne, nu, i denna stund: hur härligt!
 Vid blodets rop och lågans höga fladder,
 De skola vakna, ruska sig och lukta.
 Nog vill jag väcka dem, det lofvar jag,
 Så vida någonsin de lif besuttit;
 Men slumra de igen, det bryr mig icke,
 Och intet offer mer dem återväcker.

*(Han fattar Are och Thore, och leder
 dem fram till Oldur.)*

Oskyldigt blod är Asarne behagligt:
 Här äro tvenne unga lamm, min Fader!
 Som nu så stilla gå i bet och tiga;
 Men få de åren på sig, kommer sveket
 I hjertat, och om ej min blick bedrager,
 Så blifva de en dag, förrän du tror,
 Ett par vädurar, som sin herde stänga.
 Nu tro de Thor och Oden, Frey och Freja,
 Och kunna räkna upp på sina fingrar
 Den långa raden af de gamla gudar;
 Men, ser du, ungdomskraften växer till,
 Och vill ej alltid bo i barnets linda.
 De vilja en gång tänka, dessa barn,

På egen hand, och då är det förbi:
 De gå ifrån din tro, då du är död.
 Nu, innan än en sådan giftig fläkt
 Fördunklat själens himmelsklara yta,
 Så brytom vi det späda lifvets stängel,
 Inför de mäktiga, i Gudhem bo,
 Och bringom dem det söta blomsterparet,
 Att jag må blifva fri ifrån min ed,
 Och bästa ämnet för den onda tidens
 Orena låga bli ur vägen röjdt.

(Han drar svärdet.)

Knäböjen, barn! nu vandren J till Oden.
 Jag ser, J häfven ej för sista resan.
 Friskt mod, ren blick ännu i dödens timma,
 Och upprätt hufvud, karlafärg på kinden:
 Det är en Svears sed, att så se ut.
 Vak upp i Valhall, öppna silfverporten!
 Två gudabarn dig gästa, store Oden!

(Han lyfter svärdet.)

Are.

Släpp mig, jag vill ej dö.

Thore.

Dö, men ej slagtas:
 Jag vill väl slåss med dig om lifvet, Alrik!

Oldur.

I Gudars namn! dig hejda, vilde yngling!

(Han vill rycka barnen från Atrik.)

Min ålders glädje, fosterlandets hopp,
Vill du förgöra — och du är min son? —

Atrik.

Ja, som en trogen son jag för dig står;
Du har ju sändt mig ut med svärd i hand,
Att döda fränder, som från Asars lära
Affalla först — men grymmare det är
Att först dem låta snärjas in i villor,
Och lömskt förgöra dem vid målets gräns.
Nej, Oldur! det är feigt: oppriktigt handlom!
Att öppet slå ettusende ihjäl,
Är ej så grymt som att ett enda lif
Med svek och konster utur kroppen stjåla.
Upp! dödom allt hvad lif och anda har,
Af Oldurs slägt: jag vill ej gömma mig,
Men modigt följa dem i döden. Sedan
Kan du med trygghet lefva, säker dö.
Men om, när du inträder i Valhalla,
Din blotta hjessa och ditt silfverskäg
Har något rodnat, om du fläckar golfvet,

Och Odens kämpar vända sig ifrån dig,
 Skyll ej på mig; du har det sjelf så velat.

Oldur.

Son! grymme Son! vid hvart af dina ord,
 Jag dör en gång: — Hvad vill du dessa barn?
 O, hörde du den forsens vilda dån,
 Som brusar här, en ström af samma källa,
 Ur hvilkens djup ditt eget lif har utgått —
 Då släppte du ditt svärd, och blefve mild.

Are.

Nåd, nåd!

Oldur.

Stöt neder mig, slå ned din Fader!
 Mitt blod och deras komme öfver dig!
 Det är din broders barn —

(Han rifver sina kläder.)

O, ve, hvad fasa!

Min Son en ulf; mitt hus en mördarkula.

Thore.

Tag mig i famn, och kyss mig först en gång;
 Jag vill ej att du dödar mig af vrede,
 Och sedan skall jag ej för slaget blinka.

Nicander. II.

Alrik.

Man rår ej för, att man ej är af sten :
 Jag vet ej till mig mer — kom i min famn,
 Du ock — jag kysser er — förlåten Alrik!

(Han kysser barnen.)

Oldur (omfamnar Alrik).

Min är du åter, ja, du är min Son.
 Du tänkte aldrig mörda dessa små:
 Du ville pröfva mig. Nu är allt godt ;
 Förbannelsen hann ej från mina läppar.

Alrik (räcker svärdet åt honom).

Tag åter detta, då du väl har funnit,
 Hvad vildhet ligger i det hemska löfte,
 Du lockade derute af min mun ;
 Lös mig den svordom, som så hårdt mig trycker,
 Och låt mig hämnas dig på annat sätt.
 Räck mig din hand derpå, med' du är varm,
 Och låt ej menskligheten åter kallna!

Oldur.

Mig fresta dina ord ; men framför allt
 Gå Gudars rätt och Nornans visa domar :
 Hvad en gång svurit är, går ej tillbaka,
 Så visst som strömmen ej går upp för klippan.

Oskulden helig är; men, mina barn!
 Om J förgäten mina ord och läror,
 Och löpen blindt från Gudar och från minnen
 I en förderlig nyhets lömska famu,
 Då står min hämnare med svärdet der.

(Gossarne draga sig sakta undan.)

Det är min kärlek, som det ordet säger.

*(Han vinkar dem till sig. Are döljer sitt huf-
 vud i hans knä. Thore ser ständl på honom.)*

Alrik.

Nej! du får bedja dig en annan bödel
 Af Gudarna: jag drager ej mitt svärd
 Mot dessa barnen mera: det är visst.
 För mig de gerna skola lif och tro
 I ostörd frid behålla och bekänna.
 Du vill då icke svärdet återtaga?
 Jag får ej bringa dig en annan hämd —
 Är du ej nöjd med annat blod än eget?

Oldur.

All annan hämd är intet, båtar intet:
 Blott den, du svor, kan rädda fösterlandet.
 Det är min tröst: som troгна, sanna Svear,
 Sin bana skola de till målet vandra,
 Och faste stå vid sina fäders tro,
 Som bryggans pelare i Mälarns djup

Emellan Adelsö och Björkö stränder —
Förvara svärdet; glöm ej löftet, Alrik!

Alrik.

Hårdnackade! jag minnes hvad jag svor,
Att detta svärd skall genombåra den
Som först af Oldurs slägt på Christus tror
Och blifver döpt; men dessa barnen döda,
Det har jag aldrig svurit: och hvem vet,
Hvem denne förste blir? Nog af, var trygg;
Jag bär min plåga, tills min stund är kommen.
Ju längre, fader! jag dig här betraktar,
Ju mera liknar du en dunkel vålnad,
Som spökar lefvande, som glömt att dö,
Och icke mera vet, hvad tiden lider;
Ty han har rymt ifrån dig. Du står kvar,
Af månen genomlyst i egen graf,
Det enda, tiden öfrigt dig har lemnat,
Och kan ej skugga kasta; ty du är
En skugga sjelf. Nu måste jag härut;
Ty örnens vingar susa på min hjälm,
Och andra röster ropa mig. Farväl!

*(Han går. Elden förkolnar. Oldur sitter
med barnen omkring sig, i djup tystnad.)*

Täckelset faller.

III.**FÖRSTA UPPTRÄDET.***Björkö. Gata i staden.***CLEMENS** *med en bibel.* **TVÅ KÄMPAR.***Första Kämpan.***Stå, Munk!***Clemens.***Min Vän, jag har ej tid att stanna.***Första Kämpan (griper honom).*

Håll, säger jag. Godt folk plär icke fly;
 En tjuv, en skälm blott, springer, då han ropas.
 Hvert ämnar du dig hän med silfverskrinet?
 Har du ej stulit det? Jag tror ej Christna.
 Läs vackert opp; ty är det silfver utan,
 Så har det utan tvifvel guld i munnen.

Clemens.

Nej! nej! så sannt jag syndar! intet skrin;
Men guldets innanför är äkta klart,
Fast du dess klarhet icke fatta mäktar.

Andra Kämpen.

Läs opp!

Clemens.

Jag har ej tid.

*Första Kämpen (med handen på
svärdskafelet).*

Dö, eller öppna!

Clemens (öppnar silfverbibeln).

Rent blänker guldets här, dock ej för eder.
Med händer vinns det ej, och ej med svärd,
Långt mindre med ett ryttarord: man slår sig
På kämpavis ej in i himmelriket.

Första Kämpen (öppnar boken).

Hvad lustig brokighet! se på, hur rödt
Och blått och guld och alla granna färger,
I sällsam blandning hvimla om hvarannan,
Som sjelfva Bifrost låg på hvita bladet.

Här står ju Brage sjelf med gyllne harpan:
 Der Thor, med portarna vid Jotunhem
 På ryggen; se, der har han Midgårdsormen,
 Vill slita upp dess gap med gudastyrka.
 Nu kommer Valhalls sal, så hög och präktig;
 Der ser man ljusastakan stå på bordet
 Med gyllne armar, jemte mjödets kärl,
 Och Oden sjelf, i djupa tankar sänkt,
 I guldskrud och med bröstlapp, hölj'd af perlor.
 Han pekar upp med handen: tom är salen.
 Ja, ja! tom är han: Oden pekar upp —
 Hvad är väl *upp* i Valhall? Gudars säte
 Är allrahögst: det bär sig ej, min Vän!
 Hvar har du fått den underfulla boken?

Clemens.

Jag har den skrifvit, och jag har den målat.

Första Kämpen.

Jag köper den.

Clemens.

Mitt lif får du på köpet.

Första Kämpen.

Jag byter med dig: vill du hafva guld? —

Clemens.

Guld? ej för guld jag inom dunkla cellen
 Har vakat nattetid vid lampans sken,
 För att få måla dessa underbilder.
 För guld jag ej den halfva natten bedt,
 Och halfva natten utbredd här i färger
 På pergamentet börens dyra frukter.
 Guld ger ej åter hälsans fordna styrka,
 Som smälte bort i vaka och i fasta.
 Jag nedlagt här mitt hjertas helgedom,
 Min tro, mitt lif: det kan ej så betalas.

Första Kämpen.

Hvad vill du då att jag dig ger i byte?

Clemens.

Ditt svärd.

Första Kämpen.

Mitt svärd! tro icke det, min gubbe!
 Min trogne följeslagare i lifvet,
 Mitt ljus i mörkret och mitt värn i striden:
 Först med min sista blodtår får du det.

Clemens.

Du älskar svärdet, jag min bok. Hvi vill du
 Beröfva mig det käraste jag äger.

Då sjelf du ej din skatt umbära kan?
 Så är min lära: du skall sjelf försaka,
 Om du försakelse af andra fordrar.

Andra Kämpan.

Rolf, bry dig ej om munken och hans bok.

Första Kämpan.

Dröj litet! något vackert kommer här:
 Se Balder, hvar han ligger blek och död,
 Och Nanna står vid båren stum och gråter.
 Mig tyckes verlden död: så tyst och kallt
 Är allt omkring den fallna gudasonen.
 Du målar bra.

Clemens.

Din tydning jag ej lider.
 Gif hit min bok; dess höga föremål
 Ohelgas af din hedniska förklaring.

Andra Kämpan.

Jag tror dig ej: jag fruktar att du hexar.

Clemens.

Tro hvad du vill: din tro är slät ännu.

Andra Kämpen.

Jag näpser dig för detta ordet, prest!

(Han hugger efter Clemens.)

Clemens.

Hjelp, Jesu!

Första Kämpen.

Styr dig, broder! Folke kommer.

ANDRA UPPTRÅDET.

DESAMME. OLDUR. FOLKE LAGMAN.

Folke.

Ej våld! stick svärdet in! Frid bjuder jag.

Andra Kämpen.

En svartkonstmakare bör döden dö :

Han hädar Gudarna. Se, hvilka bilder!

Folke.

Gack nu i fred och ro, du Christne man!

Ditt lif är fritt; men boken jag behåller;

Den synes underlig för mina ögon.

Då jag den granskat, får du boken åter,
Om den från svek och trolldom fri befines.

Clemens.

Ransaka! Herren öppne dina ögon,
Att du må fatta, hvad den innesluter!
Jag tror ditt löfte, och förblifver trygg;
Ty ingen trollbild eller ord du finner,
Om du i evighet den genomsöker,
Jag lånar dig min skatt; men vårda den
För fläck och men!

Folke.

Så noga som mitt öga.

(Clemens går.)

Andra Kämpen (till den första).

Här saknar ingen oss: vi gå vår väg.

Första Kämpen.

Då rofvet fallit väl i jägarns händer,
Må stöfvarn löpa, hvart han vill och gitter.

(De gå.)

Oldur.

Nu vill jag att du lemnar mig i dag
Den silfverboken, att jag må förnimma
Dess innehåll. Jag är i runors tecken

Och andra sinnebilder väl förfaren.
 Törhända ligger här med klara ord
 De Christnas dödsdom tydeligen skrefven.

Folke (ger honom bibeln).

Gör så; jag känner din förfarenhet:
 Och tiden lider till den stora dagen,
 Då dödens eller lifvets lott skall dragas,
 Och hvart bevis mot fienden är dyrbart.
 Nu brusa högt de unga Svears sinnen:
 Nu reser mannen sig: nu stapplar gubben
 Från sätet upp, af ifver häftigt fattad;
 Hvar en vill se den stora kampens utgång.
 Det blir ej vanlig strid, då man mot man,
 Och här mot här går fram med mod och styrka;
 Osynliga och höga gudamakter
 Nedstiga nu på jorden för att brottas:
 Gud går mot Gud: det blir en gräslig fejd,
 Och vi, som gå och stöka om hvarandra,
 Bli verktyg blott för våra Gudars råd
 Oss egnar stå som berg, der de oss ställa,
 Och flyr oss segern, som jag ej förmodar,
 Som berg vi falla på den onda skaran;
 Att de med oss förgås, som oss besekrat.

Oldur.

Vi böre handla, såsom fria männer,
 Och vare stod hvem som det vill och kan!

Jag skall ännu, i mina gråa dagar,
 Qvarhålla kraftens sista flägt i bröstet,
 Och känner väl, att när den rusar ut,
 Så tar den med sig lifvets pust i flygten.
 Få skola klaga på min graf: den gamle
 Har ingen, som vill följa sig i döden,
 Och jag får ensam dö, som jag har lefvat.
 Men som ett snöfjäll med sin hvita hjessa,
 Ser resligt, trotsande mot middagssolen,
 Och dock förtäres långsamt af dess strålar,
 Och löses upp i strida vattenfloder,
 Som gjuta fruktbarhet i äng och dal;
 Så skall ock jag af tidens brand upplösas,
 Och af den dimma, deri jag förvandlas,
 Skall rinna merg i fosterjordens barm.

Folke.

Din hjelteson, den härliga, den unga,
 Skall i sin faders fotsår värdigt träda.
 På honom hvilar hela landets hopp:
 Han är vår käcke ungdoms dyra krona.
 Med honom äge vi vår seger gifven;
 Ty ingen nyhetslära rotas kan,
 Då ungdomsslägtet stöter den ifrån sig.
 Men om med makt den allt ungdomligt fattar:
 Om sjelf den lif och friskhet inne äger;
 Förgäfves sträfva då de gamla männer.

Att bygga dammar för dess klara flod:
Hon bryter banden, öfversvämmar jorden.

Oldur.

Jag mins den tid, då Oldur var för Alrik
Ett heligt efterdöme, värdt att följas;
Då årens vishet öfvade sin makt
På gossens öppna, men dock stora, hjerta.
Allt mer han växer nu ifrån sin fader:
Han går sin egen väg, och jag går min.
Väl oss om våra banor sammanstöta,
Förrän den ena förbi målet irrat!

Folke.

Du talar annorlunda nu än förr,
Och mycket viktigt lärer förelupit
Emellan eder: detta rör mig ej;
Men hvad jag redan hört, mig mera gläder.
Än om han gick i ok och lydde blindt
De gamlas råd, och sjelf ej vilja ägde.
Låt honom gå sin gång, han känner sig:
Hvad åldren fruktar, är en lek för ungdom,
Och, tro mig, han går fortare än vi.

Oldur.

För fort, för fort. Han rasar, det är felet.
Som Gud han handlar, då det högsint mod

Och kraft och drift för ögonblicket gäller.
 En Jätte lik han kämpa kan med Asar,
 Och det för intet. Fordras lång begrundning,
 Och tanken måste verka förrän svärdet,
 Om det ock gällde hans, ja, verdens lif:
 Han går i elden rakt, då nycken bjuder.
 Jag fruktar, han förstör, hvad vi byggt upp.

Folke.

Det ligger något stort och outgrundligt
 I Alriks själ och lynne. Hvem kan säga:
 Gå dit! åt honom, eller: stanna här?
 Han är sitt eget öde; märk det väl;
 När stunden nalkas, så skall Alrik stanna.

Oldur.

Han är en storm. Vidt öfver haf och länder
 Han far, vill rensa luften, men i farten
 Insuper sjelf, ur träsk, från blomsterfält,
 Än giftiga, än helsosamma ångor.
 Jag fruktar — och än har jag aldrig fruktat
 I otid — någon farlig etterpust
 Har han uppfångat re'n: han talar spotskt
 Mot Gudar, ler åt deras ålderdom,
 Vill hafva allting nytt. O stanna, yngling!
 Det har gått långt, då du det fordna hatar;

Dock, huru skulle den sin fader ära,
Som anser alla Gudarna för gamla?

Folke.

Förundras ej, om något sorgligt minne
Af bruten kärlek stundom honom griper,
En tanke på hvad han för dig försakat,
Kan hvässa någon gång hans rena tunga
Till bittert skämt mot detta dunkla, gamla,
För hvars försvar hans ungdoms helgedom,
Den sköna Hulda, öfvergifven blef.
Blif icke vred; ty onda ord förderfva
Allt hvad vi vist beredt. Var honom blid:
Det stärker honom på hans hårda bana.

Oldur.

Nu ser jag honom sällan. Ofta plägar
Han hos Kung Olof vara, kommer sent
Till hus, och ofta är han icke hemma
På flera dagar: mången mulen qväll,
Då stormen rasar, ser jag honom ro
Med vildsint kraft en båt mot Adelsö,
Att forssen såsom rök kring kölen hvirflar.
Det säges att han långa natten sitter
I Emunds hydda stum, som öde står.

Folke.

Han vaknar nog, när drömmens mått är fullt.
 Må väl! Mig kallar pligten till Kung Olof,
 Att om vårt värf med honom öfverlägga.
 Budkafflar måste skäras, sändas ut
 Åt alla kanter: flera rika bönder
 Än skola kallas: tinget stundar snart.
 Och medan jag mitt kall och öde följer,
 Så läser du din bok, och hämtar der
 Kanhända Christendomens hemlighet,
 Till goda sakens båtnad, när det gäller.

Oldur.

Jag litar ej på Kungen: han är tyst:
 Åt munkens pladder lånar han sitt öra;
 Men folket stöta vågar han ej heller,
 Och munnens falskhet kan han icke dölja
 Med sina stora, röda knäffelbårar.
 Ditt öga vake noga på hans steg!
 List går omkring oss, ärlighet kan narras,
 Och krig med tungan är ej Svears konst.
 Derföre är det godt att kunna lägga
 Sin sak i dagen strax, och dristigt säga:
 Sen, ulfvar, svaren nu, och dömmen, Svear!

(Folke går.)

TREDJE UPPTÅDET.

Himmelen mulnar. Åskvåder.

OLDUR. ALRIK.

Oldur.

Din ankomst fröjdar mig; ditt möte, son!
 Är lyckosamt, ehvadan du må komma.
 Du finner mig i qvåll med svård i hand,
 Så godt och skarpt att jag ej byta ville
 Med Alriks vapenskrud från topp till tå.

Alrik.

Till envig tyckes mig din ståmma bjuda.
 Tro ej att jag utmaningen besvarar.
 Slå ned mig, Oldur! fäll mig tyst i sanden
 Med dina dolda svård: jag vill ej knota,
 Men tacka dig; ty hvad som mera är,
 Ån lif och blod, det har du redan tagit.
 Men reta mig, det bör du icke, Fader!

Oldur.

Det vare långt ifrån mig! Kom, min Son!
 En lustig syn jag för din blick upplåter:
 Ett vittne, som med tusen munnar talar,
 Ett spjut, som såra kan med tusen uddar,
 Har jag eröfrat utan strid i dag.

(Visar bibeln.)

Här finns en brokig mängd af trolldomsbilder,
 Besvärjelser och leda hexgestalter —
 De Christna Presters bufvudbok, der allt
 Af deras snöda konst oss uppenbaras.
 Då jag för folket träder fram med denna,
 Skall stafven brytas öfver nya tron,
 Och ådran stängas, hvarur eld och mord
 Ohämmade kring våra kuster flödat.

Alrik.

Låt se ditt fynd: du gör mig undersam.

Oldur.

Följ mig, min Son! vid brasans sken i qväll
 Vi vilje af mitt byte oss förnöja.
 Nu blåser kallt från sjön, och thordön går;
 Ovädret nalkas. Bäst är under tak.

Alrik.

Jag trifves väl i luften, när det blåser.

Oldur.

Blåst var min lust i mina unga dar.

(Det ljungar.)

Alrik.

Märk der i Norden molnets höga vägg;
 Hur åskans vigg går fram i hvassa strålar!

Slår han i hafvet, der de svarta böljor
 Som drakar orma sig mot himlens hvalf,
 Och räcka fraggigt gap mot eldens flamma;
 Far han å land, och der förstör en ek,
 Slår hufven af, som lian blomsterknoppar:
 Det rör ej honom stort; ty stora andar
 De veta icke mycket till sig sjelfva;
 Men småfolk se'n, som hufvudskallar hittar,
 Och krälar upp på eken, för att hugga,
 Berättar grannt, hvad det med bäfvan sett.
 Det går från mun till mun, blir sång och saga,
 Och blixten blir odödlig.

(Blixt och knall.)

Nu öppnas himlens jernport för en främling.
 Lycksalig den, som nu gick in. Hör bara,
 Hur porten skrämmlar, då han slår igen.
 Skönt låter detta. Oldur! bäfvar du?

Oldur.

Har du förglömt, att Oldur är din far?

Alrik.

Det händer stundom, att mitt minne sviker:
 Det mulnar bort ibland, som fästet nu.
 Hvar är den blixt, som mina moln kan bryta?
*(Oldur går. Alrik följer långsamt efter. Luften klarnar
 småningom.)*

FJERDE UPPTÅDET.

ANSGARIUS. CLEMENS.

Clemens.

Här stodo de: här röfvades min bibel
 Af Lagman Folke. Till dess tinget blifver,
 Det olycksaliga, fördömda tinget,
 Skall den nu vandra mellan hednahänder,
 Besudlas, tydas vrångt, och så till slut
 Ett vapen bli för deras arga ränker.
 Det heliga i bilderna och skriften
 För deras ögon blifver hexeri,
 Och hädelse mot deras afgudslära.
 Så viglas folket upp emot oss arma:
 Och, om ett underverk från död oss frälsar,
 Så varde vi ur landet nesligt drifne.

Ansgarius.

Nej! Clemens! hädandrifven blir jag icke,
 Så sannt mig Herren hjälper, icke drifven:
 Det har jag fast beslutat i mitt sinne,
 Men kanske dödad under tidens storm.
 Och skulle det den Högste så behaga,
 Med martyrglorian mitt hufvud pryda,
 Så ske hans vilje: jag är nöjd dermed.
 Min död kan frukter ge; men flykt är skam.
 Den, som bär Gud i hjertat, går framåt

I Andans verk med lugn; och faller han,
 Så tar han såret framtill, stupar framåt,
 Och går ett steg ännu i sjelfva döden:
 Så egnar det en himlens stridsman vara.

Clemens.

Din styrka vördar jag, liksom din vishet;
 Men den, som döden söker, frestar Gud.
 Dig blef ej gifvet verka genom strider
 Och att med blod uppskrifva ljusets ord.
 Med mild predikan och med stilla verk
 Du kallad är att hårda hjertan röra.
 Du Himlens säningsman! från dina händer
 Skall ordet falla, som ett mannaregn
 Uppfriskande, i hededomens öken,
 De redliga, men vilseförda barnen.
 Du allt härtill ditt dyra kall förvaltad
 På sådant sätt. Förneka dig ej nu,
 Då vredens ande kläder sig i vapen,
 Och tiden gäser upp i vreda vågor,
 Rörd af det heta ämne, du har kastat
 In i dess sköte. Drag dig vist tillbaka,
 Tills stormen lägger sig, och allt det onda
 Har brusat öfver brädden, och det rena,
 Lifgifvande på grunden stannat kvar.
 Se'n blir det tid att komma åter, Biskop!
 Och verka mera godt i Herrans frid.

Ansgarius.

Att vända ryggen till i farans timma,
 Att från sin Herre och sin Konung fly,
 Då han med fienden för lifvet kämpar,
 Förrädiskt är, och den, som så betar sig,
 Den spottar qvinnan på, den dräper mannen,
 Och ingen ärlig hedning handlar så.
 Men att bli Guds förrädare, är värre:
 Det ropar eld från himmelen: jag ryser
 Vid denna tanke. Clemens! gode Clemens!
 Hvem blåste den in i ditt rena hjerta?
 Hvi vill du den med fagert sken förgylla?
 I nöd, i död Gud sina trogna pröfvar,
 Ve den, som icke profvet håller, broder!
 Hans verk skall falla, som ett hus på sand,
 Och bättre vore, att han aldrig börjat.

Clemens.

Högvördige! oss hota tidens tecken;
 För tidigt faller du, vår kyrkas hufvud,
 Och Gud, som vill för högre ändamål
 Ditt dyra lif åt sin församling spara,
 Sjelf vinkar dig med fadershand i hamnen,
 Tills stormen tystnat har, och luften klarnat.
 Derföre sänder han de varningsspöken,
 Som skola hejda dig, tillbakahålla

Din starka fart mot djupets dolda berg.
 Se, vandrar ej bland oss en klosterbroder,
 Den ingen känner, men som känner alla,
 Och andelik far fram åt alla håll,
 Och allt förderfvar med sitt vilda nit,
 Bevisande för dig med ord och gerning,
 Att rätta stunden ej ännu är inne?
 Vet, att i natten komma bleka skuggor,
 Som gå till bön och sjunga i kapellet;
 Men när som sången slutar, höres gråt,
 Och blod man ser om morgonen på kalken.
 Så säga många, att din egen vålnad
 Går hufvudlös omkring i midnattstimman.
 Det vare hur det vill: jag tror på Gud
 Fast mera än på underfulla syner,
 Och beder dig, i Jesu eget namn:
 Gå ej till tinget! segla bort ur staden,
 Förr'n den osälla dagen tänder sig!

FEMTE UPPTÅDET.

DESAMME. PEREGRINUS.

Ansgarius.

Se, Clemens!

Clemens.

Märker du nu andens varning?
 Vid alla heliga! förhärdas ej,
 Gif vika! kom, vi fly. Han menar så:
 Han ser mot jorden, och han rynkar pannan.

Ansgarius (går närmare Peregrinus).

Hvad söker du?

Peregrinus.

Dig ej.

Ansgarius.

Det tror jag nog.
 Men dröj en stund.

Peregrinus.

Till astone det lider,
 Och läderlappen —
 (Går undan i en bugande ställning.)

Ansgarius.

Vänta, obekante!
 Stå mig till svars för drägten, som du bär!
 Är du en Christen man, så stå vid Gud!

Peregrinus.

Och läderlappen faller ner ur trädet:
 Brandugglan ruskar sina kalla vingar —
 Då bör ej heller klosterbrodern hvila.

(För sig sjelf under bortilandet.)

Djupt, femton alnar under mulden vore
 Mig bättre än för dennes eldskensanlet.
 Hur kom jag honom ock i hast så nära?
 Mot denna eld jag ingen salvfa fått.
 Så sken ock Moses: han sin glans betäckte.
 Du, stolte Prest! skall ock bli skyld en gång:
 Jag vill bärtäcket kring ditt hufvud svepa.

(Bort.)

Ansgarius.

Det var ej någon Herrans engel, Clemens!
 Nej! han var rädd för mig: han märkte väl,
 Att vi ej tjena samma gudamakter.
 En niding höljer sig med fridens kåpa,
 Och öfvar brott, att jord och himmel rysa,
 I Herrans namn, och på min syndaskuld.
 Gud ser och vedergäller: det är trösten,
 Och jag är glad, att ingen af de mina
 I detta svarta värf befunnen är,
 Och mig, sin egen mästare, förråder
 Åt mörkrets härar för en Judaspenning.

En gång jag osäll var i denna fruktan;
 Men nu är stenen fallen från mitt hjerta.
 Min fromma kärlek blommar lika helig:
 De äro alla trogna, såsom du.

Clemens.

Församla då omkring dig dessa trogna,
 Och lemna långt bakom dig stormens ö.
 Vänd nu din blick mot andra nya länder:
 Ditt andeliga rike är ju stort,
 Och alla barn behöfva ju en fader.
 Vi följ dig, hvarthelst du styr din kosa.
 Fly längst i Norden upp bland snö och is;
 Gör klippan till din stol, stig upp derpå,
 Blif der en Patriark, predika högt
 För vilda skaror Himlens sköna lära:
 Vi sätte oss, en trogen väktarrund,
 Kring dig, vid dina fötter. Gå mot söder,
 Plantera lifvets träd på Vendens jord:
 Vi sky ej köld, ej hetta. Allt vi äre
 Med dig, vår herde! intet utan dig.

Ansgarius.

På denna jord jag ock ett träd planterat,
 Som fordrar ömsint vård mot storm och mask:
 Jag vill en blomma skåda i dess krona,
 Förr'n annorstäds jag nya frön sår ut.

Clemens.

Nu fram mitt sista ord, min sista bön!
 I viken här ett köpmansfartyg ligger,
 Som denna qväll går af till Frankens kust.
 För dig är rum beredt; kanske för oss,
 Som hit ledsagat dig, blir ock ett ställe
 Af skeppets styrman unnadt. Dyr är stunden.
 Snart hissas vimpeln upp; ty seglen knota:
 De vilja fyllas af den friska vind.
 Du ler, min Herre! tror du då, att jag
 För döden bäfvar eller fångselqvalen?
 Mitt lif är icke många suckar värdt;
 Ty jag är ensam: ingen gyllne mössa
 Har Påfven satt på detta ringa hufvud,
 Och ingens väl är bundet vid mitt lif.
 Men då du sjelf ej fruktar, bör det mig
 Att frukta för dig, och din räddning söka,
 Om ock därför din vrede drabbar mig.
 Din död är allas död, och på din graf
 Skall kastas Christi kors, i spillror slaget,
 Och årens långa, hårda mödor falla,
 Som torra löf för höstens aftonvind.
 Hvad ser jag der? Går icke väpnadt folk
 Från höjden ned bitåt? Se, spjuten glimma,
 Och morgonstjernor stråla emot solen.
 Måhända komma de, att dig förgöra,

Ack! den, kring hvilken dessa stjernor lysa,
 Ej skådar någon morgonstjerna mer!
 Kom! Än är ej för sent — Låt dig beveka!

Ansgarius.

Gå, stig om bord, min vän! min gamle broder!
 Och segla friskt mot Franklands fagra strand.
 Min helsning bär till alla, som mig älska,
 Och säg: han mådde väl, var glad och lugn —
 Och kanske gladare än nu jag är,
 Förrän din köl sin resas mål har hunnit.
 Jag blifver kvar. Gud vare med dig, Clemens!
 Jag vill till stridens högtid mig bekläda
 Med mina högtidskläder, gå i templet,
 Och bedja varmt. Du vet att bönen hjälper.
 Jag går framför min hjord för Svea folk:
 Högburen för jag lammets helga fana,
 Der fridens engladufva öfverst sitter,
 Och flägtar salighet mot ljusets barn,
 Men dödens pust mot mörkrets onda skara.

(Han utbreder sina armar.)

Farväl! Farväl! En herde jag förlorar;
 Men var mig när i kärlek och i bön,
 Och säg med tillförsigt i fosterlandet:
 Än strålar korset klart på Björkö klippa.

Clemens.

De nalkas oss. Jag, Fader! blir ock kvar;
Oskyldig är jag — och mitt arma lif
Gud! jag dig egnar. Tag det an för hans.

SJETTE UPPTÅDET.

DESAMME. FYRA KÄMPAR.

Första Kämpen.

Dig helsar Konung Olof genom oss,
Du höge korsman! och hans vilja är,
Att du till Konungsgården genast kommer.

Ansgarius.

Hans helsning och hans kallelse jag vördar;
Men obeväpnadt bud mig lika varit:
Ett vänligt ord mig mer än svärd beveker.

Clemens.

Så gripen äfven mig!

Ansgarius.

Var lugn, min vän!
Du ser att intet ondt mig vederfares.

Clemens.

Min Biskops öde vill jag dela, Kämpar!

Kämpen.

Gå hvart dig lyster. Kungen dig ej kallat.

Clemens.

Jag vet, mitt lif har intet att betyda.
 Han fruktar icke mig; men bättre är,
 Att två oskyldiga till döden gå:
 Dess förr sig reser hämndens vilda Engel.

Kämpen.

Hvem talar här om dö? Ett godt förvar
 Och skydd mot hopens våld tillbjuder Kungen:
 Det likar väl i dessa bistra tider.

Clemens.

Berören ej den gudavigdes kläder,
 Och vågen ej på honom vapen bära!

Ansgarius.

Godt mod! Jag ser dig snart igen! Sköt väl
 Som förr ditt embetskall! Farväl, du Kämp!
 Jag hälsar Olof från dig — kommen efter
 Med edra vapen! Jag går fri min väg.

(Han går hastigt af.)

Clemens (vinkar åt Ansgarius).

Fly, fly!

Första Kämpen.

Säg du hans höga växt, hans gång?
En Guds gestalt han har.

Andra Kämpen.

Hans stämma klar,
Som silfversköldars klang. Stor skada är,
Att denne mannen är en Christen man.

Tredje Kämpen.

Att följa honom, blifver mera säkert,
Än stå och prisa, då han undanflytt.

Första Kämpen.

Rätt sade du.

(Kämparne bort.)

Clemens.

Gud! lyft din milda hand,
Ännu en gång välsignande oss arma,
Se till ditt Zion, ordets nya stad!
Låt den ej ramla ned i glöd och aska!
Och rädda, rädda, Evige! din Aaron!

(Han går.)

SJUNDE UPPTRÄDET.

Adelsö. Emunds boning. Mörk afton.

ALRIK. CLEMENS.

Alrik (med bibeln).

Slut dörren väl! — Så är jag åter här,
 I detta tysta, öfvergifna rum,
 Der minnet, likt en igel, hjertat suger.
 Tänd lampan! Se, här står hon än, som fordom,
 På samma ställe, der hon Hulda lyste;
 Men oljan är till sten förtorkad nu.
 Hon lyse oss i detta stilla värf!
 Mitt hjerta bultar; hör, går det ej ute?
 Mig tyckes se, hur ättebögen remnar,
 Min gamle stamfar seser sig derur,
 Och famnar efter mig med bleka händer;
 Ty denna qväll förråder jag min ätt,
 Och hämnden töfvar icke, förr'n han kommer.
 Kom, läs för mig, skrik tröst in i mitt öra,
 Och gjut en droppe balsam i min själ,
 Du, som är vis att skrift och målning tyda.

Clemens.

Lägg af ditt svärd, tag hjälmen af ditt hufvud!

Nicander. II.

30

Alrik.

Jag gör dig intet ondt med mina vapen.

Clemens.

Med blottadt hufvud i en stilla frid
Man läser skriften: den är helig, Alrik!

*Alrik (lägger af sig svärd och
hjälm).*

För det gudomliga är kämpen barn. —
Nu går det ute; tyst! jag tror, det klappar.

Clemens.

Inbillningen förleder dig: jag hör
Blott vindens gång kring ön. Men tänker jag
På denna qvällens under hur jag kommit
Med dig allena hit i Emunds hydda,
För att vid lampsken tyda dig Guds ord
Framför min egen återfunna Bibel;
Begrundar jag ditt fordna tänkesätt,
Och nu den andakt, hvaraf du är lifvad,
Ditt redliga begär till ljus och vishet,
Min egen dristighet att följa dig:
Då blifva spöken ringa undersyner.

Alrik.

Hvems är den hand, som famlar emot dörren?

(Han griper efter svärdet.)

Clemens.

Det stormen är.

Alrik.

Nej! det är gamle Oldur;
Han kanske saknat boken, som jag tog.
Läs icke opp, var tyst; hvem helst det är,
Om in han kommer, slår jag honom neder.

Clemens.

Hvart ögonblick är dyrbart. Sättom oss:
Jag vill slå upp för dig min helgedom.

(De sätta sig, och fördjupa sig i åskådning. Clemens läser sakta, och hänvisar på de målade bilderna.)

Alrik.

Hvad ljufligt språk! o Gud, förutan like!
När får jag bli en kämpe i ditt rike?

(Det bultar starkt.)

Clemens.

O himmel! hvem är der? Är du en ond
Från mörkrets afgrund, vik då hädan! Är du
En trogen Christen, säg, och jag vill öppna?

Rösten (utanföre).

En Christen man, som söker hus och frid.

Alrik (fallar svärdet).

Vi skola se den mannen under ögat.

Hvad synes dig?

Clemens.

Jag öppnar, och befaller
Vårt lif, vårt öde i den Högstes hand.
Oskulden fruktar intet, utom synden.
Hon sitter ren i hjertat, som en Engæl,
Och gisslar tviflet bort, och dödens fruktan.
Nu dörren opp!

Alrik.

Välan, jag är beredd!
Så länge klingan biter, mår jag väl.
(Clemens öppnar dörren.)

ÅTTONDE UPPTRÅDET.

DESAMME. EMUND, i siltèn Pilgrimsdrägt med staf.

Clemens.

Välkommen, vandringsman, var oförfärad.
Du söker ljus och värma: du är trött.
Kom, sätt dig ner, och hvila här på bänken.

Emund.

Du bjuder, som du vore hemma här;
 Jag känner ej ditt ansigte, din stämma.
 En främling vorden i min faders hus,
 Jag klappar hårdt på egen dörr, och ropar;
 Men dörren lyder ej sin herres hand:
 Jag känner icke dem, som inne äro.

*Alrik (tar lampan och går
 närmare).*

Jag tror ej mina ögon. Emund! Emund!

*(Han faller svärdet, räcker lampan åt
 Clemens, och omfamnar Emund.)*

Du lefver, du är här, hvad glädje, Emund!

Emund.

Så hette jag den tid, jag bodde här:
 Nu bor jag icke här, som du väl vet,
 Då heter jag ej heller Emund längre.

Alrik.

Se upp, och känn dig sjelf och mig, min Fader!

Emund.

Min Fader? hvad det ordet låter tomt!
 Ett rop på vida hafvet, då det stormar.
 Nog går det lätt att ropa: Fader, fader!

Men den, som hör det, och ej hjerta äger,
Må kunna skratta sig till döds deråt.

Alrik.

Mitt namn är Alrik Oldursson —

Emund.

Ja så.

Alrik.

Hör, Clemens! undra ej, förlåt den gamle:
Din åsyn här hans sinnen öfverrumplat.
I morgon träffas vi. Du mig förstår.

(Clemens vinkar och går oförmärkt ut.)

Men hvar är Hulda? Står hon utanföre
I mörkret, säg?

Emund.

Ja, hon är utanföre
Och innanföre med, i tjocka mörkret.

Alrik.

Förklara dig, förr'n jag förgås af väntan.

Emund.

Jo, hon är utom dörren, inom jorden.
Hon har nu länge, länge varit död.

Alrik.

Död, fasans ord! Min enda Hulda död?
 Och Alrik fick ej se dig dö, ej sluta
 Ditt öga till, och kyssa från din mun
 Förlåtelsen, och dö i dina armar.
 Och leda dig som brudgum genom grafven.

Emund.

En bättre hand än din slöt hennes ögon:
 En bättre mun än din dess ande tog.
 Men på din sorg jag känner dig igen:
 Jag blir förtrolig med dig för din smärta.
 Ja, du är Alrik, ty du älskar än;
 Men om du gret en syndafloed af tårar,
 De kunna icke skölja bort det ord,
 Som lade Hulda blek i jorden, yngling!

Alrik.

Förbannadt vare detta grymma ord
 Som allt förkrossat, hvad mig dyrt har varit,
 Som brännt min ungdoms lustgård till en öken!
 Nu fallet är dess sista blomsterträd.
 Och du skall veta, sedan du försvann
 Med Hulda, har min kärlek högre blifvit,
 Men bittrare; ty ångren, brottets broder,
 Har stridt mot kärleken med heta pilar
 Om första rummet i mitt arma bröst.
 Här i din hydda har jag vakat nätter,

I stumma samtal med mitt hårda öde.
 Kärt och förkrossande har Huldans minne
 Kringsväfvat mig, men ingen hvila funnit,
 Liksom en dufva öfver hafvets rymd.
 En ständig oro mina dagar varit.
 Kom der en ljusare och bättre stund,
 Från himlen sänd ned öfver mig ibland,
 Som denna qväll: jag upplät själ och ögon
 För Christendomens ljus: jag njöt deraf,
 Och närmare den saknade jag fann mig.
 Min andakt var ett offer åt min Hulda;
 När hon nu återkommer, tänkte jag,
 Jag med en fridens kyss vill möta henne,
 Och säga: Din i tro, och din i kärlek!
 Den aningen jag vårdade så helig,
 Och i min smärtas tid den var mig allt.
 När allt är borta, så är intet kvar.
 Du tog det, Gubbe! bort med dödens stämma;
 Bröt lifvets kärna ur mitt bröst med makt:
 Jag kastar skalet ned för dina fötter.

Emund.

Hör du hur palmen susar öfver griften?
 Lyss väl! det rör sig djupt i jordens famn,
 Långt härifrån; se der, nu kommer hon
 Så här — (*Han går långsamt, med handen lyftad.*)
 med stilla gång. Jag känner stegen;

Ty vi ha mycket, mycket gått tillsammans.
 Hon har ett sken kring hufvudet; i handen
 Ett kors hon bär. Nu står hon åter stilla.
 Mitt barn, mitt barn! ser du ej mig, din far?
(Han utbreder armarna, och dignar neder.)

Alrik (uppehåller honom).

Dör också du? Nej, Emund, gör ej det!
 Vak upp och sansa dig. Vill du ej hvila?
 Lång väg och vaka ha ditt hufvud mattat.
 Lägg dig att sofva här: det styrker dig.

Emund.

Jag är väl litet underlig ibland;
 Men ligga vill jag ej — jag hellre vandrar;
 Ty då kan jag gå undan för den onda:
 De sofvande han lättast öfverraskar.
 Det blir väl bättre med mig: jag vill vänta.
 Min klocka slår väl ock en gång i tornet,
 Och då är rätta tiden först att ligga,
 Så barnlös, hjertlös, kall och öfvergifven.
 Hon ligger *der*, och jag skall ligga *här*.
(Han stapplar omkring rummet.)

Alrik.

Mitt sorgemått är rågadt: mer och mindre
 Betyder intet nu. Då du dig hämtat,

Sätt dig bredvid mig här, och uppenbara,
 Hur Hulda dog; säg hennes sista ord:
 Jag är beredd att höra domens ljud,
 Veropet öfver mig från hennes läppar.
 Sitt här, töm ut din hämds vältalighet;
 Låt mig få lida allt, hvad jag förtjent,
 Och lidande försona hennes skugga!

Enund.

Du fordrar mycket; men den aftenrodnad,
 Som ännu flämtar, stridande mot mörkret,
 I Gubbens själ, påminner mig att lyda,
 Uppmanar mig att lägga ned hos dig
 Vår vandrings saga, som jag länge nog
 I trånga bröstet hafver inneslutit,
 Förr'n lågan släpper, kolet blott är kvar,
 Och dödens falke lägger sig deröfver.

Trehundra dagar, om mitt minne räcker,
 Förlupit, sedan här jag gick om bord,
 Med Hulda mild och blek invid min sida.
 Och om vår färd är intet att berätta,
 Förrän på Tysklands jord vår gång begyntes.
 Den första natten kom; men inga stjernor,
 Ty moln och storm och dunder hade redan
 Inkräktat himmelen med eld och svärd,
 Och ingen hydda bød oss tak och värma.

I skogens djup vi bäddade vår säng:
 Jag sof mot dottrens knä, ty jag var trött;
 Men Hulda söng, och Gud i molnen söng,
 Att bergen brakade och hafvet fräste.
 Vid Guds och Huldans sång man slumrar skönt.
 Men ack! hon låg för nära jordens hjerta
 Den natten: jorden blef för kär i henne,
 Och hon sög upp dess våta andedrag.
 När jag då vaknade i dagens gryning,
 Satt hon ännu och log emot mig ömt:
 Klar sken i silfverglans mot morgonsolen
 En krans af daggens perlor på dess lockar.
 Vi stego upp och vandrade igen.

I Myklagård, den stora Kejsarstaden,
 Guds kyrkor sågo vi, och sköna taflor,
 Mariebilder, helgonben och böcker;
 Och efter faror, efter tusen strider
 Mot djur och menniskor, mot luft och vatten,
 Så stodo vi en qväll i dyster stillhet
 På bergens ås, som Jorsala omgifver,
 Och sågo rakt emot den ljusa staden,
 Som sken som guld bland palmer och bland cedrar;
 Och solen satt på Thabors silfverkulle
 I sin förklaringsprakt, och dröjde uppe:
 Hon ville ej gå ned af idel fröjd.
 Till venster låg Johannis vida öken

Och Silos berg: vi stego ned i dalen,
 Som leder härlig fram på fagra blommor
 Till porten Ephraim, som vänligt bjuder
 Den främling in, som kommer från Damascus.
 Då lopp en darrning öfver Huldans lemmar,
 Och hennes by blef som ett altarkläde,
 Och hennes ögon, klarare än stjernor,
 Kringirrade den himmelsljusa nejden.
 Hon sade rörd: »Här hvile vi, min Fader!
 »Här bor ju Gud: här är oss godt att vara.»
 Nu tryckte hon min hand så hårdt, så hårdt,
 Och hviskade så hemligt i mitt öra,
 Liksom hon fruktade att Gud det hörde:
 »Min broder Alrik är väl rädd för mig;
 »Men om han såg den lefvande Guds stad,
 »Han ville gerna hos sin Hulda bo,
 »Och dränkte svärdet djupt i hafvets botten.»

Alrik.

Ve svärdet!

Emund.

Då vi genom dalen gingo,
 Vi blefvo tre. Jag kände ej den tredje;
 Men han gick lätt och sväfvande på blomstren,
 Som om Guds egna vingar honom lyftat.
 Han förde oss helt nära stadens gårdar,

Till en olivelund, inom hvars krets
 En sten låg, huggen ut ur marmorhällen.
 Der satte Hulda sig i gräset ner:
 Den sköna mannen räckte henne handen,
 Och sade: »Gud är god.» Min dotter log;
 Och liksom solen, då hon sjunker neder,
 Är mera röd än under dagens betta,
 Så gjöts nu öfver Huldans liljekinder
 Ett purpursken. Hon sade: »Mörkt är lifvet,
 »Men ljusst står Herrans anlet öfver tiden.
 »Hans ljus ledsage dig, min gode far!
 »Bär fram till Alrik Huldans sista helsning:
 »Hans syster är jag nu, säg honom det,
 »Om förr än jag du honom träffa binner.»
 Nu sönk emot den obekantes hand
 Det sköna hufvudet; och på dess läppar
 En kyss han tryckte, och det var förbi.
 Nu utslog Engeln sina hvita vingar,
 Och lyfte stenen opp med mäktig hand,
 Och då han föll, slöt han min dotters läger.
 Och solen tog god natt, och engeln flög —
 Jag låg på knä — o ve! hur var det se'n?
 Hur är det, och hur blir det? Ej för evigt
 Skall Hulda ligga der. Hon kommer här,
 Och hennes gång är ljudande och stilla,
 Liksom Guds gång utöfver sina stjernor.

Jag börjar åter märka att jag lefver;
 Ty blodet fäktar starkt i mina ådror,
 Och hjertat hamrar allt hvad det förmår:
 Det vill ha slut på dagens långa arbet:
 Det tarfvar ro, min son! och natten lider.

(Han reser sig.)

Kom! dotter, än en gång vi gå tillhopa:
 Än sjunga vi en aftonpsalm tillsammans;
 Men Emunds staf är skör och gammal vorden:
 Den är af törne och den brister snart.

(Han sönderbryter stafven.)

En ny jag skär vid helga stadens port:
 Der växa cedrar nog och myrtenkogor.

Alrik.

Jag sitter ej och gäckas här med lifvet:
 Dig hjelpe Gud! min far, jag kan det ej:
 Min syster ropar mig, och svärdet törstar.

(Omfattar Emund hårdt.)

Min far! var glad: jag söker upp vår Hulda.

(Han tar svärdet och störtar ut.)

Emund.

Det var ett väldigt famntag, käre Alrik!
 Så klämma dödens armar en om lifvet.
 Du var väl dödens budskap, skickad ut
 Att mig bereda på den sista färden.

Välkommen, död! fastän du kommer sent;
 Men tag mig icke galen bort af jorden:
 Låt själens öga renas från den hinna,
 Den spindelväf af bistra, heta tårar,
 Som lidandet omkring dess klarhet spunnit.
 En ren besinning, Gud, mig sist förläna!
 Mitt lif var stormigt, brusande dess skiften;
 Gif lugn i döden, och gif lugn i griften!

NIONDE UPPTÅDET.

*Slätt nära stranden, omgifven af höga träd. Månen går upp
 öfver Björkö. Det är nära midnatt.*

Alrik (med bart svärd).

På denna ljusa väg jag går till Hulda:
 Het vägen är och hvass; men den är kort.
 Farväl, du jord! jag, din förskjutne son,
 Välsignar dig: jag offrar dig mitt blod:
 Jag kan ej hata invid lifvets gräns.
 De onda skänker jag dig nu förlåter;
 Den goda, som du gaf och jag förlorat,
 Var mera värd än du: jag söker den
 Med svärdets bloss långt utom dina kuster,
 Min stjärna, brinn! Möt nu din broder, Hulda!

(Han vill döda sig.)

TIONDE UPPTÅDET.

ALRIK. HULDAS ANDE.

Anden.

Sänk svärdet, Alrik! känn din Hulda åter:
Hon lefver än, hon älskar och förlåter;

Alrik.

Du kommer, Hulda! i din Alriks famn.
Hvad salighet! du älskar och förlåter.
Och kysser hellre mig än tusen englar.
Du svärfvar undan mig — du är ej Hulda.
Förr såg jag dig så gerna: skön du var,
Men menskligt skön; nu är din skönhet luft.
Jag tror, du står på månens strålar, Hulda!

Anden.

Jag är en röst ur grafven i ditt öra.

Alrik.

En röst ur grafven? du är död och jordad.
Hvi stöter jag ej svärdet i mitt bröst,
Att äfven jag må bli en röst ur grafven,
Och följa dig, som genljud, hvart du far?
Du främling är för mig, och jag för dig:
Vi måste närmare ännu förenas.

Anden.

Bemanna dig! Rys att dig sjelf förgöra.

Alrik.

Hur länge skall jag spöka omkring jorden,
 Med trånadens och sorgens mask i bröstet?
 Kanske till dess jag magrar ur mitt harnesk,
 Och bleknar bort, och faller kopparskalet,
 Lik flodens kräfte: skall i skog och öken
 Jag gömma mig och skyla mig med löf?
 Vill du din Alrik se i sin förnedring?
 Nej! må jag dö som man, med mannakraft,
 Med varma blodet i mitt hjertas rum;
 Och när det svallar ut ur sina brunnar,
 Högt på dess böljor må min ande segla,
 Upprätt och fri, som segrens örn mot solen,
 På morgonrodnans flod i dagens gryning,
 Emot din famn, den eviga och varma!
 Ej så som qvällens hårkrank Alrik vill
 Utsilas smått, och sist en morgonstund
 Hopkrumpen dö, och ifrån bladet falla.

Anden.

Guds kämpe blif! Statt upp, låt döpa dig!
 Gräf hednaskruden ned i mullen fjerran:
 Ikläd dig ljüsets rustning, strid för Herran,
 Så vinner du hans helgonpalm och mig.

Nicander. II.

31

Alrik.

Träd närmare, Guds dotter! lys min själ
 I nattens dunkel; men låt ljuset falla
 Så mildt hugsvalande, att jag ej svindlar.
 Jag är af jord och stoft, förmår ej skåda
 Ohöljdt Guds återsken på dina kläder;
 Men blif mig när, tills morgondagen bräcker.

Anden.

Hvad natten fostrat under dunkla vingar,
 Med morgonstjernen upp mot himlen svingar:
 Jag hör, hur Raphaels strålharpa klingar.
 Hon kallar mig. Statt upp! låt döpa dig,
 Så vinner du Guds helgonpalm och mig.
 (*Anden försvinner. Djup stillhet.*)

Alrik.

Hon flyr — det är förbi med dröm och mörker:
 I östern ljusnar dagens majestät.
 Till strid re'n famna Natt och Dag hvarannan:
 Nu är ock tid att kämpen reser sig,
 Och skakar af sig nattens kulna dimma,
 Och framgår klar med bragdens sol i pannan.
 (*Solen går upp.*)

Täckelset faller.

IV.

FÖRSTA UPPTÅDET.

Björkö. En aflägsen skogstrakt. En stor, ihålig ek vid foten af en bergshöjd. Det är natt.

Alrik (bärande sina vapen och en spade).

Sol sofver tungt: de blida jungfrustjerner,
 Som blyga nunnor bära molnets slöja.
 Dyr är mig stunden, medan alla sofva.
 Var äfven du, o jord, så tyst, så tyst:
 Förvara stum den skatt, jag dig förtror.
 Guds öga vakar blott: det är mitt ljus,
 Och för dess blick jag ej min gerning döljer.

(Han lägger vapnen på jorden.)

J skramlen än; men det är dödens klang:
 Er sista helsning till den unga kämpen,
 Som eder nu en hvilobädd bereder,
 Till lön för trogen tjänst i bardalekar.
 Jag är ej mer densamme: bättre vapen

Jag bära får — er tid är nu förbi.
 Men liggen stilla, der jag eder gömmer,
 Och vittnen aldrig ondt mot eder Herre!
 Ve den, som Alriks vapen gräfver upp,
 Och tvingar dem att annan herre tjena!
 De bränne honom, bringe honom död!

*(Han börjar gräfvä under eken. Peregrinus kommer
 med en brinnande fackla, men försvinner åter hastigt.)*

Hvad sällsamt sken! Är solen redan uppe?
 Nej, skenet kom från dig, du sköna harnesk;
 Du blanka brynja, den jag högst har älskat
 Af alla vapen, som jag sett och burit.
 Du satt mitt hjerta närmast. Hård du var,
 Ogenomträngligt hård mot svärd och pilar,
 Som sökte Alriks hjerta, men af dig
 Förslöade och brutna nederfölla.
 Blott ett du släppte fram: min Huldask bild,
 Som målad stod på guldets klara yta,
 Och smög sig genom dig till själen fram.
 Du, Huldask spegel! mest är älskad vorden,
 Derföre skall du djupast ner i jorden.

(Han nedkastar sitt harnesk.)

Nu kommer örnen: han har flugit ut.
 Det susar icke mer i örnens vingar:
 Der han skall flyga, måste vara storm,
 Och hjertats storm ger honom mer ej fart.
 I jordens sköte är ock lugnt och stilla:

Den dödas suck är enda vinden der,
 Och den förmår ej lyfta dessa fjädrar.
 Örn! du får äta mull och stoft så länge,
 Till dess att mull och rost dig sjelf förtära.
 Du ville fort; det vare här ditt lof:
 Skyl nu ditt näf med vingarna, och sof!

(Hjelman nedlägges.)

Dig, löftets svärd, med dina kalla runor,
 Jag borde sänka ned till verdens grund.
 Tre gånger drog jag dig, tre gånger svek du:
 Den fjerde resan vill jag dig bespara.
 Jag känner dig: du vill väl gå igen,
 Och ropa »blod» så rysligt i mitt öra;
 Men Herren dömmе mellan dig och mig!
 Hans starka hand dig fjettre kvar i djupet!
 Nu neder med dig, plågare! ligg stilla,
 Och gråt, att du ej fått mitt hjertblod spilla.

*(Han stöter svärdet häftigt i gropen. Derpå
 igenkastar han den, och betäcker väl öpp-
 ningen med stenar och jord.)*

Och nu, Gud vare lof! så är jag fri!
 Den sista bördan föll från mina skuldror.
 Min enda fröjd och sorg jag nu begrafvit,
 Och intet mera fäster mig vid jorden.
 Gud! jag är vapenlös, men stark i Dig,
 Och till Din helgedom jag skyndar mig.

(Han går.)

ANDRA UPPTÅDET.

PEREGRINUS. ORM, med TVENNE KÄMPAR, framkomna mellan träden.

Orm (något före de andra).

Här finnas eken, Munk! jag griper fyndet,
Om eken ock skall rifvas upp med roten.
Hitåt! hitåt!

Peregrinus.

Du ryter, som en gast:
Med hälften ljud kan du de döda väcka.
Gräf här, men tyst och fort, förr'n dagen bräcker.
Jag ställer mig på vakt.

(Han går af sides. Kämparna gräfva.)

Första Kämpen.

En lustig munk.

Andra Kämpen.

Jag tror den slätt, som sina egna sviker.

Första Kämpen.

Hör, Orm! vill du, när Presten kommer åter,
Så vräka vi i gropen honom neder,
Och lägga sten uppå.

Orm.

Ja, om han lög.
Har han sagt sannt, så må han gerna lefva.

Andra Kämpen.

Vid Asa Thor! här har jag svärdet funnit.

Orm.

Och hjelmen der — och brynjan, allt är godt.
Kom här!

Peregrinus.

Häf mullen öfver, fresta skruden!

Andra Kämpen.

En kostlig rustning Alrik här begrof,
För god att rosta bort i jordens gömmor.
Den som är galen — Alrik är ju galen?

Peregrinus.

Ja, galen.

Första Kämpen (ikläder sig harnesket).

Den var gjord för karlakropp.
Jag fyller icke fullt; men när jag står,
Så märks det ej.

(Han sätter hjelmen på.)

Ett grufligt berg till hjälm!
 Han trycker hårdt mitt hufvud och min hals.
 Han är för liten.

Peregrinus.

Oh! för stor och tung.

Första Kämpen.

De stora vingarna väl kunde lossas:
 Det svigtar —

Orm.

Gå ett steg!

(Kämpen vill gå, men faller omkull.)

Stig upp, lös af!

Du är för matt, att Alriks kläder bära.
 Göm dig!

(De afklåda honom.)

Peregrinus.

Försök du dessa vapen, Orm!

*Orm (går i vapnen och tager
 svärdet i handen).*

Som nöt i skalet, står mitt lif i brynjan,
 Och hjälmen sitter med sin gyllne örn,
 Som vore han hopväxt med hufvudskålen.
 Hell! sköna skrud! du likar mig så väl.

Peregrinus.

Bra, Orm! bra, Orm! Din stämman och din gång
Jag tror du stulit af den galna kämpen.

Orm.

Så höll han svärdet. Högt bar han sitt hufvud,
Som jag: han knep ej falskt om svärdets fäste.
Så bröt han fram på slagets fält: det sken
Och hven, der han med stridens rosor lekte.
Och han var härens sol. Nu är jag sol.
Ur vägen, barn! Sen J, här kommer solen.
Hon bränner friskt. — Fort undan, eller smälten!
(*Han hugger omkring sig. Kämparna fly.*)

Peregrinus.

Du blir den rätta: lika hög gestalt
Och samma röst igenom hjälmens galler
Förblinda lätt den hufvudyra hopen.
Nu är du Alrik. Uppträd nu på tinget
Som han, och tala så: strid om så höfves.
För gubben Oldur ock dig uppenbara
Som Alrik: var hans son; den rätte Alrik
Han är förlorad för båd sig och oss.
Bete dig som en man. De gråa fäder
Förvänta stora verk af dig i dag,
Och hvad ej Alrik ville, mäktar du.
Det dumma folket tror, att du är Alrik,

Och som du gör, så göra de ock alla.
 Håll Bispens varm, slå gyckelkorset sönder —
 Du hatar Christus?

Orm.

Mer än sotdöd.

Peregrinus.

Godt!

Hvad du bör göra, och hvad du bör tala,
 Jag hviska skall på tungen i ditt öra.
 Jag blir din ande der och du min kropp:
 Jag *tänker*, och du *gör*. Vi äre ett.

Orm.

Allt gör jag gerna, om jag slipper tänka.

Peregrinus.

Kom, dölj dig nu, tills rätta stunden kommer.

Orm.

Ett ord: du är en munk, men hatar munkar:
 Du är en Christen; men du hatar Christna.
 Du måtte *tänka* starkt, som det kan göra.

Peregrinus.

Derom ej bry dig: då förgår din kraft.
 Nu inga griller; tiden fordrar verk.

Så — in i skogen: der är vägen mörk;
Men fältets dag har många falska ögon.

(De gå in i skogen.)

TREDJE UPPTRÄDET.

Kapellet.

Kyrkvaktaren (inträder med en lykta).

Jag stiger in, fast här är mörkt.
Den, som bär ljus i handen, flyr ej mörkret,
Men mörkret honom. Bär jag lyktan lågt,
Så följer mig en afundsman, min skugga;
Och ljus och skugga synas vara bröder,
Så troget följa de hvarann i lifvet.
Men sätter jag min lykta upp i hvalfvet,
I templets himmel, då är allting glans,
Och ingen vet, hvart skuggan tagit vägen.
Ju högre upp, dess renare är ljuset:
Den hemligheten har jag genomgrundat;
Ty jag har länge gått omkring med ljus;
Och tändt upp eld, och vaktat Herrans hus.

(Han börjar påtända ljusen i Choret, och sjunger:)

Tänd ljusen, tänd ljusen till aftonsång:
Du hör ju derute de dödas gång.
De mysa åt ljuset
I härliga huset.

De sågo ej ljuset i dag eller går:
De sågo ej ljuset på natt och år.

Julnatten är klar, och de döda stå,
Och skåda den stjernan på himmelen blå.
De svinga i glansen,
Hej! lustig går dansen.
Låt dödmänner dansa, låt ringen gå —
Det är ju så sällan de dansa få.

Lyktgubbe! tänd ljusen. Si, dansen är slut;
Lägg bibeln bakfram, och skynda dig ut.
Du får icke glömma,
Att timglaset gömma.
De döda slå sönder båd timglas och ur.
Lyktgubbe! på tornknappen sätt dig på lur!
Jag sjunger så, att jag blir rädd till slut.
De långa fönstren börja blifva spöken,
Och grafmans steg de susa i mitt öra;
Men Biskopen hörs ännu icke till.

(Han ropar högt.)

Hvem är som går der ut på gatan?

Echo.

Satan.

Kyrkvaktaren (gör korstecken).

Bort, leda odjur! vik från kyrkogården.
 Här är ej hus för dig: i Guds beskydd
 Står denna mur och de, som inne bedja.

(Han sjunger)

Klara sol och faders öga,
 Obegripliga Försyn!
 Lampa i det blåa höga,
 Se hit neder genom skyn.
 Kyrkan och dess hufvud vårda
 Emot ilskans skott, de hårda.
 Till ditt tempels bön och sång
 Styr de trognas stilla gång.

Det går här utanför åter någon.
 Jag undrar hvem det är. Hvem kommer nu?
 Säg efter, echo, om du kan.

Echo.

Guds man.

Kyrkvaktaren.

Guds man? — jag tror dig: jag vill möta honom.

FJERDE UPPTRÅDET.**KYRKVAKTAREN. ANSGARIUS.***Ansgarius.*

Ditt nit jag lofvar. Säg, hvad lider tiden?

Kyrkvaktaren.

Det öfver midnatt är: ej långt till dager.

Ansgarius.

Du mycket vakat och behöfver hvila.

Gå hem, min Vän!

*Kyrkvaktaren (i det han går, med
en blick tillbaka).*

Din vakotid begynner —

Den, som bär biskopsstafven, får ej sofva.

Svårt är i detta land, i dessa dagar,

Att lefva lugn, och tjena rätt sin Gud.

Gud vare hos dig alltid, vördig Biskop!

(Han går.)

*Ansgarius (ensam, framgår i
choret, tager embetsstafven i
den ena handen och ett gyl-
lene kors i den andra, samt
knäfaller vid altarfoten).*

Min Fader! stoftet fruktar, glad är anden:

Han är hos dig: Han vet på hvem han tror.

Låt himlen upp för mig: tag mig vid handen,

Och sänd mig en af dina englars chor.

Se, i mitt timglas rinner sista sanden!

Vänd det omkring igen; din makt är stor.

Vill du, det rinner ut, så ske din vilja:
Ej lif, ej död mig från ditt anlet skilja.

När klockan slår, och striden mig omringar,
Stäm upp min själ till helig ro och frid:
Om öfver mig din engladufva svingar,
Blir segren himmelsk, eller döden blid.
Om smärtans kalk du mig från höjden bringar.
Jag tömmer tåligt, och dig blir jag vid:
Fyll den med fröjd igen åt barnen alla:
Låt nådens stråle på din kyrka falla.

Var nådig, Herre! låt ej tiden släcka
Den milda stjerna, öfver Norden står!
Du värdes snart din helga hand utsträcka —
Hon bryter molnen, och på mörkret rår.
Dess morgonglans skall många hjertan väcka,
Och dagens sken uppträda i dess spår.
Trygg skall jag hvila bredvid herdestafven,
Om Christi kors tillbedes öfver grafven.

FEMTE UPPTÅDET.

ANSGARIUS, ALRIK (*som sakta inträdt under bönen*).

Alrik.

Frid med dig, Biskop!

Ansgarius.

Var mig här välkommen,
 Om du är dödens ande, sänd af Gud,
 Att mig bereda till den sista timman!
 Jag bäfvar ej. Säg ut ditt ord, träd fram?
 När jag mitt kall fullbordat, dör jag gerna.

Abrik.

Det är ej dödens ande, som du ser:
 Frid, lif och glädje jag dig önskar, Herre!
 Och mig välsignelse af dina händer.

Ansgarius.

Träd närmare! Jag börjar känna dig,
 Fast annorlunda nu du syns än förr.
 Du aflagt rustningen: din dräkt är lätt:
 Din kind är blek: din gång är tyst, som dödens.
 En gång du gick med svärdet rakt emot mig,
 Förutan svek, och slog med öppet våld.
 Nu grundar du i lönn på mord, och döljer
 Ditt hjertas vildhet under veklig klädnad.
 Fort, blotta dolken! jag är redo, yngling,
 Och göm den icke längre under kappan.
 Har jag förtörnat dig, så skona ej
 Mitt usla lif; men ett af dig jag beder:

Befläcka ej min Herres helgedom
Med syndigt blod. Dräp mig derutanföre!

Dock — unge Man! mig ömkar öfver dig.
Du är för ung, att viga dig vid brottet.
Tro mig, din höga själ är allt för god,
Att för en usel syndapenning säljas
Till evig egendom åt syndens förste.

(Räcker honom handen.)

Hvad har jag brutit? Hvi är du mig vred?

Atrik.

Med rätta, Biskop! du mig förebrår
Den vilda blindhet, som min själ betäckte,
Och som förledde, i en dyster stund,
Min arm att öfver dig sin glafven höja.
En tid det var, en ryslig dröm att minnas,
Då jag var mörkrets skötebarn och vän,
Min egen gissel och min egen fasa.
När jag på gränsen stod, liksom ett spöke,
Emellan tomma minnen, dem jag skydde,
Och dunkelt hopp, som ständigt mig besvek,
Jag ville älska; men jag kunde ej:
Jag ville döda; men jag kunde icke.
Framåt! jag tänkte: blodet gör dig väg.
Jag ville slå mig ut ur själens töcken;
Men se, då kom ett barn, en tår, en bön,

Nicander. II.

Och jag blef rädd, som Satan för en Engel.
 Men denna dröm är lyktad, och min morgon
 Har börjat gry: jag fröjdas i dess sken,
 Och hoppas blott på dagen, som skall följa.
 Den lära, du bekänner, är ock min,
 Och hednaskruden ligger sänkt i jorden —
 Hit är jag icke länd med list och mord,
 Och vore nu min själ så fri från synd,
 Som mina kläder fria ifrån vapen,
 Så vore jag din like, helge Fader!

Ansgarius.

Jag kysser dig derpå att du är sann
 I tal och tro, och att vi bröder äre
 I syndens strid på jorden, ädle yngling!

Alrik.

Du drack ur glömskans kalk en helig skål:
 Jag drack förlåtelsens från dina läppar.
 Stor är den kärleksborgen, jag har fått,
 Men ännu större den, som jag begär.
 Jag längtar högt att till en Christen vigas:
 Af dina händer vill jag signad bli.
 Döp mig i denna stund med lifvets vatten.

Ansgarius.

Ren är din längtan. Ske dig som du vill;
 Men ensam är jag: inga vittnen finnas.

Alrik (pekar mot höjden).

Der bor vårt vittne.

Ansgarius.

Ja, der bor vårt vittne.

Skönt talte du: din tro är dopet värd.

(Han går med Alrik till ena sidan af altaret, der en dopfunt står, och tager messboken i handen.)

SJETTE UPPTÅDET.

ANSGARIUS. ALRIK. CLEMENS.

Clemens.

Det börjar dagas, Biskop! Folket skockas,
 Och vakten knotar: är du redo snart?
 Jag är förstörd af denna nattens vånda.
 Hvad rörelse det var i Kungaborgen;
 Hur kopparporten lästes upp, igen;
 Hur många männer sent i gästbudssalen
 Vid hornen gräsligt skrälade och söngo
 De vilda sånger, jag med rysning hört,
 Ett sorgligt förespel till dagens handling!
 O, kunde jag i hafvet fängsla solen,
 Ej skulle hon gå upp i dag, och lysa!
 Se, Alrik här!

Ansgarius.

En helig pligt mig håller
 Ännu ett ögonblick i kyrkan kvar.

Atrik.

Blif vittne, Clemens! till den salighet,
 Du mig förvärfvat med de ömma läror,
 Och styrk med dina böner det förbund,
 Jag här vill knyta med den Allrahögste.

Clemens.

Så blir en droppa glädje oss beskärd
 I sorgens och bekymrens bittra källa!
 Jag icke störa skall din stilla andakt,
 Du nya gäst i Herrans helga gårdar!

Atrik.

Hvad ser jag för en syn på väggen der?
 Det står en härklädd man —

Ansgarius.

Den gamla rustning,
 Som följt mig åt på mina långa resor
 Kring land och haf. Jag har den fordom burit:
 Mig ångrade det sen, att jag den bar:
 Jag fann mig lika säker utan honom,

Och hängde honom upp i fridens bus
 Till tackeoffer. Hvarje gång mitt öga
 På skruden faller, då jag ingår här,
 Så läser jag derpå den sköna läran:
 På himlen mera än på vapnen lita!

Atrik.

Gif skruden hit! jag kämpa vill för dig.
 Högt klappar hjertat efter vapen åter:
 Jag är ej van i qvinnokläder gå.

Ansgarius (nedtager rustningen).

Nu är du dammig, gamla pansarborg!

Atrik.

Jag blåser dammet bort, så är han blank.
 Den egnar mig — han lyser ej af guld,
 Men dunkelt, djupblått stål med silfverkors
 För hjertat. Skönt! Jag darrar af förtjusning.

Ansgarius.

Väl! drag den på. Det är ej Gud emot,
 Att du hans vapen lånar: strid för Herran!

(Atrik drager på sig pansarskjortan.)

Clemens.

Dig blifve denna drägten lyckosam!

Vakten (utanföre).

Ut, Biskop! ut; solgängen blåser kallt.
 Ut, vi ej bida längre. (*De stöta emot dörren.*)

Clemens.

Håll! han kommer.

(*De närma sig altaret. Atrik knäböjer och aflägger sin trosbekännelse. Domet förrättas. Clemens står i bedjande ställning. Ansgarius sätter hjelmen på Atriks hufvud, binder svärdet vid hans sida, och välsignar.*)

Ansgarius.

Välsignelse med dig! välsignelse!
 Du Jesu Man! du korssets Riddare!

Clemens.

Strid manligt för din lidande församling!
 Var oss ett stöd! — Kom i min famn, min Son!
 (*Alla tre omfamna hvarandra.*)

Atrik.

När hornet skallar och till tinget bjuder,
 Jag inför folket träder upp med er.
 Jag vet, att eder väntar intet godt;
 Men kommer döden, och mot hjertat syftar,
 Så vill jag gå emellan er och döden.

Med udden af mitt nya riddarsvärd
 Jag brinner att mitt ringa namn få skriva
 Uppå ett blad i lifvets gyllne bok.

(Han nedfaller hjälmgallret.)

Ansgarius.

En himmelsk kraft bor i ditt hjeltebröst:
 Styr den till ädelt mål! — Jag ser dig åter.

Alrik.

I solens sken vi se hvarandra åter.

(De gå.)

SJUNDE UPPTÅDET.

Tingshed. Högar. Sjön i grunden. Flera båtar ro eller segla mot stranden. Andra hafva redan lagt till. Män- ner hvimla om hvarandra, stiga ur sänkorna, draga dem upp på land, och dela sig i spridda flockar. Bön- der uppträda och ökas stundligt.

Första Bonden.

Du kommer obeväpnad. Hvarför så?
 Är du en Christen, eller är du Köpman?

Andra Bonden.

Ej är jag Christen, icke eller Köpman:
 En ärlig Svensk, som du, fäst utan vapen.

Jag har ej kommit hit att slåss i dag;
Men jag vill tungan desto bättre röra.

Första Bonden.

Ett slag på skölden och ett grepp om svärdet
Ge härligt samljud ju åt Skaldens sång;
De gifva vigt och kraft åt det, man talar.

Andra Bonden.

Så är din mening: den må vara god.
Jag har den tron, att den, som obehäpnad
Och utan fruktans hjälp, med blotta skäl
Kan röra menskohjertan, talar bäst.

Tredje Bonden.

Folk blir här nog. Re'n lysa alla högar
Af rustade och sköldbetäckta männer.
Dock största delen vilja höra blott,
Och hålla sig på afstånd, när det gäller.
När nu de få förståndiga beslutat,
Och saken afgjord är, då skria de
I himmels sky, och bulta djupa hål
I sina sköldar, till ett bifallstecken,
Och veta ej, om deras goda bröder
Dömt af dem hufvudet.

Första Bonden.

Diit visa hufvud
 Kan också sitta löst. Det blifver hett
 I denna dag, om jag mig ej bedrager.

Tredje Bonden.

Hur då?

Andra Bonden.

Godt. är om folk; men hvilket folk?
 Den vi som broder helsa, kan förråda;
 Vår vän kan ovän vara, fast han smilar.
 På ansigtsdragen tar man ofta felt;
 Ty underlig är tiden nu för tiden.

Tredje Bonden.

Ett enda hufvud kunde hjälpa saken —
 Knaps! tinget ändadt — vet du hvem jag menar?

Första Bonden.

Du blir ej den, som detta hufvud faller.

Fjerde Bonden.

God dag! Är Lagman här?

Förstu Bonden.

Nej, men han kommer.
 (Han kramar hans hand.)

Fjerde Bonden.

Släpp, jernram! Hvem har lärt dig klämma så?
Hvem smidde dig den hårda handsken, bonde?

Första Bonden.

Min gamla fader. Gå du hem och lägg dig!
Mjök har du i din hand.

Fjerde Bonden.

I tungan honung.
(*Emund Björnason uppträder.*)

Andra Bonden.

Du går så tyst och blek. Säg, är du sjuk?

Emund.

Nej, mycket frisk. Jag tycker mig må väl.

Tredje Bonden.

Tingsmässig är du ej. Du söker någon —
Hvem spanar du med dina hemska ögon?
Vill du förråda oss, du gråa skälm?
Hvem söker du?

Emund.

Den du har sprungit för,
Och talar jag, så löper du för namnet.

Tredje Bonden.

Få se, om jag blir skrämnd.

Emund.

Min broder döden.

Andra Bonden.

En gammal ruskig bror.

Emund.

Nej, han är ung:
Som barn han ler, och strålar såsom Gud,
Men kramar hårdt, och slår som tio männer.
Han kommer hit i dag, det bar han lofvat.
Ett famntag till, och Emund är förnöjd.

(Han går.)

Andra Bonden.

Han yrar.

Tredje Bonden.

Han är kollrig, arma gubben.

Första Bonden.

Förryckt han blifvit på sin Jorsalsfärd,
Så säga de, som sluga vilja vara;
Men han är öfvervis: af idel vishet

Han synes tokig inför mängdens ögon.
Den sanne vise är en narr på jorden.

Andra Bonden.

Men lagom vis är bäst: ett sundt förstånd,
Som icke spökar, men har klara tankar,
Lär verka mer i dag, så väl som förr.

Tredje Bonden.

Den gamle Christne spår oss intet godt.
Hans vrånga ord om döden gör mig kulen.

Första Bonden.

Håll färgen, och var man!

ÅTTONDE UPPTÅDET.

FOLKE LAGMAN. OLDUR. ORM, *i Alriks rustning,
med sluten hjälm.*

Flere Bönder.

Hell, Lagman Folke!

Första Bonden.

Väl, Alrik! att du kom! Ditt unga blod,
Ditt friska sinne lærer väl behöfvas,
Att gifva lif åt äldrens tröga visdom.

Orm.

Jag sviker ej. Du har min hand derpå.

Folke.

Svik dig ej sjelf. Lägg tygel på ditt mod,
Och grip ej in med svärd i oträngdt mål,
Så gör du underverk, du ädle Kämpe!

Oldur.

Ur Oldurs innersta du detta tog.
Min Son! Min Son! (*Omfamnar honom.*)
Du höga Asalejon!
Lägg nu i dag en frisk och härlig krans
På mina hvita lockar!

Andra Bonden.

Vakta dig,
Att icke detta unga Asalejon,
Då han nedlägger kransen på din hjessa,
Med ramen trycker dig till jorden ner.

Orm.

Sörj ej, du bonde! Näst bredvid mig står
Den, som ej vishet tryter. Jag har styrka.
(*Han döljer sig bland folket.*)

Oldur.

Nu styre Gudarne! (*Till Folke*) Han är så kall
Som is i dag. Det älskar jag ej heller.

Folke (intager sitt säte).

Jag ser att spjuten sänkas der på kullen:
De helsa Konung Olof.

(*Basuner höras. Flera Kämpar uppträda.*)

Första Kämpen.

Kungen kommer.

Andra Kämpen.

Gif rum för Kungen!

(*Allmogen drar sig åt sidorna.*)

NIONDE UPPTRÄDET.

KONUNG OLOF, *i konungslig drägt, omgifven af Kämpar och Hoffolk. Honom följa på något afstånd ANSGARIUS, i högtidsskrud med korset och stafven, CLEMENS MONITOR, ALRIK, i sin nya rustning med nedslagen hjälm, MUNKAR, och många CHRISTNA. LAGMAN FOLKE reser sig jemte Bänderna. Konungen intager sin stol och helsar Folket, hvarestefter FOLKE åter sätter sig.*

Konung Olof.

Din Konung helsar dig, o Svea folk!
Från stolen, der han sitter med bekymmer;
Ty icke döljer jag att denna spira

Mig tung är vorden i de sista dagar.
 Jag mins den tid, med vördnad jag den mins,
 Då det var lifvets stolthet Konung heta
 För dessa länder och för dessa männer;
 Då striden var det friskaste på jorden:
 En ren och ljudfull storm, som förde ära
 Och seger hem på sina starka vingar; —
 Då friden var det lugnaste på jorden:
 En helig gudaro på segrens bädd,
 Af sångens klang och sagans trollningsstaf
 Ej söfd, men vederqvickt till nya bragder.

Oldur.

Du talar om en härlig tid, o Konung!

Konung Olof.

Nu är ej strid i Sverige, icke frid:
 Ett sorgligt mellanting, som fräter tyst
 Ur rikets kropp dess äkta lif och kärna.
 Det går ett ledsamt spöke kringom landet,
 En farlig tvinsot, som dess styrka stjal.
 Vårt goda gamla har uppblandadt blifvit
 Med nya läror, nya tänkesätt,
 Och usel är den samdrägt deraf kommer.
 Nu vill man väl, att jag, som Konung är,
 Skall gå emellan, lyfta upp min hand,
 Och bjuda lugn mot makterna, som kämpa.

Men ho, som dristar sig att lägga handen
På det Gudomliga, på Gudars verk,
Han drager handen lam och kall tillbaka.
Jag hvilade. Med stilla råd jag sökt
Att länka hop, hvad sönderbrutet var,
Och väntade mer läkedom af tiden.
Den mannen, som här står, Ansgarius,
Från Södern kommit hit med annan lära,
Förkunnande en okänd, högre Gud,
Om hvilken förr blott dunkla sagor hördes,
Som sakta vindar från aflägsse land:
Man visste icke, hvarifrån de kommo.
Han fredligt vandrat inom denna stad,
Var borta, återkom och lärde många
Sin nya vishet utan våld och svek.
Ej trodde jag, att denna mannens sinne
Var ondt och vidrigt, att han ville hviska
Oss död i örat; ty hans lif var fromt,
Och sanning lästes i hans öppna panna.
Jag älskat honom och hans gudatro
Oskyldig trodde jag, som många andra,
Och säger icke nu att jag bedrog mig.
Men jag har hört och funnit med bekymmer,
Att folket rotat sig i hat och ifver
Mot Biskop, Prester och den Christna tron:
Anklagelser, förfärliga och svåra,

Kringlupit länge ifrån mun till mun,
 Som röra brott mot landets väl och folkets.
 De hafva manat mig, som landets fader,
 Att fatta rättens svärd och undersöka,
 Hvar skulden ligger, fria eller straffa.
 Här är jag kommen. Svaranden är nära.
 Statt upp af stolen, Lagman! låt din klagan
 Högt talas ut, att vidt den spörjas må!
 Och, Nordens Gudar! jag åkallar er
 Om vishet nog, att rätt i målet dömma,
 Och så om kraft, att föra ut min dom!

Folke (uppreser sig).

Hell dig, o Konung! Hell vårt gamla Sverige!
 Dom öfver den, som stämplar dess förderf!
 I folkets namn jag under Gudars himmel
 I deras åsyn klagar Bispen an
 För brott mot våra Gudar, våra lagar,
 För brott mot mensklighetens helga bud,
 Och frågar högt med oförtäckta ord:
 Var du ej den, med dina tjensteandar,
 Som satte Björkö stad i eld och brand?

Ansgarius.

Hvad skall jag tala? Jæg står obeväpnad,
 Af sköldars mur omgifven, på hvars tinnar

Nicander. II.

Mig spjuten helsa med mång tusen dödar.
 Har ej min lefnad talat till min fromma,
 Ej något ädelt verk min oskuld vittnat,
 Så frälsa heller inga ord i dag.
 Men på din fråga, Lagman! vill jag svara:
 Den eld, från mig gått ut, har ej förtärt,
 Men lyst hugsvalande i nattens mörker
 Med stilla stjernglans öfver Björkö stad.

Oldur.

Du stilla suddig: ej med egen hand
 Du brott begått: re'n kan du visa den
 I höjden, menar du, och fri dig svärja.
 Men utur djupet af ditt slutna bröst
 Ha brottens själ och tanka alltid flutit,
 Och dina tjenare, de svarta Munkar,
 Begärligt fattat vinken, och fört ut
 De hemska verk, dem du har tänkt och velat.
 Oskyldig heter du: inspekt du står
 I helighetens fagra sken och mantel,
 Med hjertat svart af lömskt förräderi.
 Men nu vi kommit ränkorna på spåren,
 Och mängdens ögon börja öppna sig,
 Som förr förblindades af glansens strålar.
 Med mörka gåtor du dig mer ej reder;
 Ty folket söker sanning, kräfver sanning

Och klart bevis: med vittne jäfva vittne!
 Kan du det ej, så spar din tungas ord:
 De äro uggherop vid middagstiden.

Ansgarius.

Mitt rop är svagt, och det kan öfverlarmas
 Af vapensorl och buller. Jag är tyst:
 Men blodets rop från jorden tiger icke.

Folke.

Stån fram, J männer, som vid templets brand
 Tillstädes voren och dess upphof kännen!
 Afläggen här ett högljudt vittnesmål:
 Förkunnen sanning: med en trogen målning
 Brännmärken mannen, som med facklans eld
 Vår gudavigda stad förbränna ville
 Och oss begrafva i dess askas glöd.
 Ve den, som far med eld i fridens städer!

(Vittnen framkomma.)

Första Mannen.

Mig skådar Oden. Jag vill tala så,
 Som stod jag vid hans höga stol, som vittne
 Inför Einheriars och Asars dom.
 En Prest det var, i svart och fotsid kåpa,
 Som facklan bar och tände huset an.

Så vidt jag anletsdragen fatta kunde,
 Så sutto djupt hans ögon, kal var hjessan;
 Men ifrån nacken hängde svarta lockar,
 Huggormar like. Vildsint var hans blick:
 Hans ansigtshy var ful, som rostadt jern.

Andra Mannen.

Vild som en hungrig gams.

Tredje Mannen.

Men hvarifrån
 Han kom och hvart han for, vi icke sågo;
 Ty som ett väder flög han hastigt fram.
 Men att han Christen var, på dräkten syntes,
 Och allt hans skick, som gerningen, förrådde
 Den art och slägt, hvarur han sprungen är.

Folke.

Om han ock ombytt drägt och sig förvandlat,
 Så mycket menskomakt förmår, jag spörjer,
 Om på hans uppsyn än J honom kännen?

Andra Mannen.

Oh, mycket väl. Den leda afgrundsbilden
 Jag skådar när jag vill för mina ögon.

Tredje Mannen.

Den, som en gång ett sådant vilddjur sett,
 Ser det i mörkret likasom i ljuset;
 Ty der som kroppens ögon icke se,
 Der gripa själens blickar föremålen.

Ansgarius.

Läs der i deras anleten, som stå
 Omkring sin mästare. De äro få,
 Men trogna, rena. Du skall se och bäfva.
 Oskuldens öga hafver blida strålar
 För den, som skuldfri sjelf och menlös är;
 Men för den arga har det skarpa pilar.

Första Vittnet.

Bland dessa finns han ej.

En röst.

Se der, se der!

En annan röst.

Här är han.

Oldur.

Fram med honom! Gripen bofven!
 (Bönder löpa af och an. Vapen dåna.)

En Bonde.

Han flydde, Konung!

Folke.

Du är skamlös, bönde!
Som icke skyr din egen nesa röja.

Konung Olof.

Fort, Kämpar! följn nidingen i fjäten,
Och fören honom fram för Kungastolen.
(*Kämparne gå.*)

Oldur.

Du skiftar färg och tiger, store Biskop!
Ditt hufvud tynges ned, och gyllne mössan
Tycks sitta löst.

Ansgarius.

Jag rolig är och glad,
Liksom en son på hulda fadrens knä,
Och mina bröder, delande mitt öde,
Har jag omkring mig midt i farans famn.
Men den som skyr mitt ansigte i dag,
Som bakom smyger och sig undandöljer,
Han är min fiende, en lögnens ande,
Om ock han klädde sig i englars drägt.
Ståndaktigt jag hans brödraskap förnekar.

Konung Olof.

Må denna sak ännu en stund få hvila,
 Tills mina kämpar hinna återkomma.
 Låt höra, klagande! din andra klagan,
 Om du dertill dig så befogad finner.

Folke.

Ansgarius! Jag nu anklagar dig
 För värre brott än brand, för barnamord,
 För mord på barn, som soffer. Det är rysligt.
 Du skickat ut en munk —

Qvinnan med burnet (uppträder).

Tyst! Lagman, tyst!

Snabbt löpa dödens ord från dina läppar.
 Du grymme Folke! slut din mun igen,
 Att ej en lögn på dina gamla dagar
 Må andas dimma på din äras spegel.
 Se detta barn, som onda anden dränkte,
 Som stendödt förr jag bar på denna arm,
 Det har han uppväckt med sin gudahand —
 Hör, folk!
 Det har han uppväckt med sin gudahand.
 Lif är hans namn, och jag tillbeder honom.

(Hon nedfaller och omfattar Ansgarti knän.)

Oldur (till Folke).

Den qvinnan, fruktar jag, vår sak förstör.
Ser du de Christnas hop, hur fort den växer?
För qvinnan bort! Hon kan förleda många.

Folke.

Ur vägen, moder! lemna detta rum.
På Svears ting får ingen qvinna vara.

Qvinnan.

Försök att från den helige mig slita:
Du känner ej en moders himlakraft,
Om du kan tro, att lefvande jag släpper.
J viljen mannens röda hjertblod skåda;
Framför hans bröst skall jag ett pansar bli!

Knäpp dina händer kring den Huldes hals,
Mitt lilla barn! håll fast och bäfva icke,
Om spjutens uddar söka sig en väg
Igenom dig till den förföljdes hjerta.

(Barnet omfamnar Ansgarius.)

Nu, bödlar! allt är redo, kommen nu!
Vi dö tillsammans. Jag vill gerna dö;
Man sofver ljuft vid helga männers sida.
Och se'n — Guds finger, som på fästet blå
Har målat stjernor och de ljusa vägar,

Skall doppas i vårt blod och dermed skrifva
 På himlens stora öppna minnestafva:
 »En Qvinna med sitt barn och en Apostel
 »De Svenske mördade på Björkö hed.»
 Och hela verlden skall den skriften läsa.
 De onde englar skola le och säga:
 »Derföre prisas må de tusen männer.»
 Men Gud, som skref det, vet hvad det betyder.

Ansgarius.

Du älla Moder: gå med frid, jag beder.
 Förskona dig och detta fromma barn!
 Din kärlek mera än din hjälp mig gläder;
 Ty öfver mig en härlig kraft går ned,
 Som högt uppöfver jordens gräns mig lyfter.
 Vill Gud min död, du kan mig ej bevara;
 Men ämnar han min svaga lifstråd spara,
 Jag oförbrännlig skall i elden stå,
 På spjutens uddar som på blommor gå.

Qvinnan.

Du bjuder, och jag lyder. Du är helig —
 Men öfver mina tårar sjelf jag råder,
 Och jag vill gråta jordens hjerta mjukt:
 Kanhända då att menskohjertan lenas.

*(Hon går vördnadsfullt åt sidan. En hvit
 duva sväfrar öfver Ansgarius.)*

En Bonde.

De onda tecken komma. Ser du fogeln,
Som fladdrar der med sina hvita vingar?

Oldur.

Lägg pilen på, skjut olycksfogeln neder!

*(Bonden spanner sitt armborst, lägger pilen på
och syftar. Oldur rycker af honom bågen.)*

En evig måttning! — dufva, du är min.

(Han skjuter bom.)

Fördömda, skrumpna hand, som icke duger!

De späda dufvor häda mig i synen.

Du är för gammal, Oldur! du bör dö.

*(Han kastar armborstet ifrån sig. Dufvan
höjer sig sakta och försvinner.)*

*Orm (sakta framsmygande till
Oldur).*

Hvad lider verket? Får jag hugga snart?

Mig bränner svärdet.

Oldur.

Håll ditt svärd i skinnet

Ännu en stund, men hämta boken fram!

Jag pröfva vill, hvad den kan verka.

Orm.

Boken?

Åh, bort med sådant kram! När såg du väl,
Att någon kom med böcker fram på tinget?
Gif mig en vink, när du behöfver svärd.

(Han döfjer sig åter.)

Oldur.

Det svindlar för min syn. Hvad sade han?
Upp, Lagman! tala mer!

Folke.

Hvad synes dig,
O Konung! *(till Oldur)* Tala du! Mig tryta orden.

Konung Olof.

Jag dömmar ej, der intet är att dömma.

Oldur.

Håll, Kung! och dig betänk, det råder jag;
Att gäcka Svear så, det duger icke.
Och jag upplyfter här mitt bleka hufvud,
Som ej förgäfves hvitnat under mödor,
Erfarenhetens systrar — fastän nu
Allt gammalt flys och ratas — och bedyrar,
Att icke jag och denna Christne mannen

Gå båda fria, lefvande, af tinget.
 Hit är han kallad, att tillrätta stå ;
 Det skall han ock, så sannt jag Oldur heter,
 Och ännu Svenskar lefva. Dom skall gå
 Ur annan mun, om icke du vill dömma.
 Till trädets rot är blanka yxan satt.
 Ej båtar återgång: här huggas skall,
 Och trädet stupa eller bilan springa.

En Bonde (svänger hillebården).

Friskt lif, J Männer! hvarför sofven J ?
 Vi sope ren de gamla Gudars boning.
 Jag färdig är att första slaget slå.

Alrik (bryter sönder hillebården.)

Skört är ditt vapen. Skaffa dig ett bättre!
 Vet, ekens rot står djupt i jordens famn,
 Och på dess krona hvila himlens stjernor.

(Upplopp och skrammel af vapen i grunden. Dofva stridsrop.)

En gammal Bonde.

Jag kan ej sitta längre här och tiga:
 Af fasa reser sig mitt glesa hår,
 Förderfvets storm mig blåser kall på hjessan.
 Hör, Kung! han susar hemskt omkring oss redan:
 Han kommer — än en stund, och hatets vigg
 Vill hålla gräslig skörd ibland oss alla,

Och de, som öfverblifva, få ro hem
 I bräckta båtar uppå blodets böljor.
 Spar landet, Konung! lyssna till min röst:
 Föraktlig syns mig ej de Christnas Gud;
 Hans välde är kanhända ej så ringa:
 De lugna strömmars kraft är alltid stor.
 Jag märker ock, att krigare ej felas
 Bland Christenhetens skara, som här står.
 Det är betänkligt, kan bli rysligt, Olof!
 Skilj då de brusande, de vilda floder,
 Att de ej öfversvämna — Stilla dem! —
 Bjud tvenne Kämpar framgå, en för Asar
 Och en för Christus! Låt dem envig hålla!
 Ställ domen till de mäktige deruppe;
 De veta bäst, om denna unga Gud
 Är härlig nog, att med dem sammanvara,
 Och jemte dem vår dyrkans offer få.
 Bed Gudarne, att de i svärden bo,
 Dem styra till rättfärdighetens seger!
 Om först den Christne stupar, blifve då
 Hans Gud och Prester jagade ur landet!
 Men faller Asars man, så böje vi
 Oss vördnadsfulla för den ljusa Christus,
 Och låta honom med de sina bo
 I våra bygder med en helig ro.

*(Folket, som under detta tal stillat
 sig, gifver tillkänna sitt bifall.)*

Konung Olof.

Det ligger vishet i det råd, du gifver.
 Vi följa det. Anklagelsen förfalle!
 Den stora lotten må af Gudar dragas:
 Ens blod må rinna, för att spara allas.

Ansgarius.

Gud styre striden! Jag är nöjd dermed.

Konung Olof.

Rum för de stridande! En sköldeborg
 Omgifve dem! Gån, Kämpar! ordenn folket!

(Kämparne gå. Allmogen ställer sig i ordning. Vapnade, högväxte Bönder uppställas framföre i fyrkant, med hopslutna sköldar och höjda spjut. Ansgarius intager med de Christna en nära belägen kulle, der han kan åskåda kampen. Oldur vinkar Orm, och talar i hemlighet med honom.)

Konung Olof.

Jag frågar: ho vill kämpa Asars kamp?
 Hvem vill för Christenhetens gudom strida?

Alrik (uppträder inomfyrkanten).

Mitt lif för Christus!

(Han ser mot kullen. Ansgarius sträcker korset emot honom.)

Folke.

Hvilken dyster kämpe!

Oldur.

Han kulen är och mörk, som midnattstimman.
Svagt glimmar korsets stjerna på hans bröst:
Hon blekna skall för solens gyllne stråle.

Orm (framgår gent emot Alrik).

För Svears Gudar drar jag Asasvärdet.
Välkommen, gosse! till en lustig död.

Alrik.

Du djefvul! håll! hvar tog du dessa vapen?

Orm.

I fädrens vagga finns mång härlig ting.
I stora smedjan, der jag dessa hämtat,
Går bäljen friskt: guld flödar der som vatten;
Och den, som hamrar, får du fråga sjelf,
Då du i dag ned i hans verkstad träder.
Jag visar vägen med det här. Se upp!
Ett slag: så är du strax vid porten, däre!

Alrik.

Gack in förut, och bär i jorden åter
Det vigda gods, du stal ur hennes djup!

(De kämpa. Orm nedfaller på knä för Alriks svärdshugg.)

Oldur.

Du segnar, Son! har du ej märg i beneñ?
Du är en niding, eller Oden vred.

Alrik.

Du är ej sårad.

Orm.

Nej!

Alrik.

Så res dig då!

(Striden börjar häftigare. Under den ser man en af de bortskickade Kämparne framträda för Konung Olof. Bland folket märkes en stark rörelse. De slita ett svart tygstycke sins emellan, som ömsom svajar i vädret, ömsom nedryckes och under ropande sönderrifves.)

Kämpen (med enflik af en svart kåpa i handen).

Den svarte mannen var oss obegriplig.
Förgäfves, Konung! sökte vi kring ön.
Vi återgingo: strax var Presten med oss,
Liksom en aftonskugga, lätt att se,
Men svår att gripa. Nu, när denna Kämpen
Med rassel föll på knä, då flydde han;
Vi följde, funno intet — blott hans kåpa.

En del af den har jag i handen kvar:
 Det öfriga du ser i folkets händer.

Konung Olof.

Välän! hans stund är kommen.

(Kämpeu går.)

Ansgarius och Ulemens.

Helig, Helig

Är Gud, vår Segerherre!

Alrik.

Gif dig, Kämpe!

Säg mig, hvad heter du?

*Orm (som häftigt anfäller och
 sårar Alrik).*

Märk, *Alrik* är

Mitt namn i dag.

Alrik.

Det var din sista lögn!

Orm (i det han stupar).

Ve! jag är död.

(Han ger upp andan.)

Nicander. II.

Oldur.

Och Oldur lefver än —
 Blod af mitt blod — Ohämnadt skall du flöda?
 Och tidens natt är kommen. Gudar! Gudar!
 Har jag ej jern? Finns ingen död för mig?

*(Han rusar öfver svärdet, som ligger
 bredvid den slagne Orm.)*

Alrik.

Än finnas dödar nog. En ger jag dig;
 Förlåt mig, om det svider. Känn din Son!
(Han nedkastar hjälmen från hufvudet.)

Oldur.

Du Alrik? Härlig syn! Nu är jag mätt.
 Död! stjal dig vingar, flyg med trötta anden,
 Och kasta honom på den öde stranden,
 Der minnet slocknar ut.

*(Han sticker sig igenom och anfaller
 Alrik med det blodiga svärdet.)*

Du är ock mogen.

Alrik.

Nej, Fader! håll! din arm behöfves ej;
 Det svärd, som eden tog, har eden löst,
 Och jag är fri från löftetets hårda skuld.

En ljuflig ro och vällust mig betager.
 Mig smeka pulsens slag, så heligt varma,
 Liksom en himmelsk mö med rosenmun
 Gaf kyss på kyss åt hjertat, som vill kallna.

*(Oldur neddignar mot en klippa. Ansgarius, som
 nedstigit från högen, håller Alrik i famnen.)*

Oldur.

Jag lutar mitt hufvud mot klippan[hård;
 Ej hafver jag son eller vård.
 Jag dör. De må spotta på grafven med bån;
 Det gör hvarken till eller från.
 Ty den gamles Vålnad på stjernor går:
 Med det evigas nycklar i handen han går.
 De bespottare skola få gråta till slut,
 Bedja kraften den höga och nycklarna ut;
 Men förgäfves —
 Det till himmelen for, kommer aldrig derut.

(Han dör.)

*Alrik (som nedsjunkit till jor-
 den, men stödes af Ans-
 garius och Clemens).*

Var det min Faders stämman, som jag hörde?
 För mig till honom fram!

Ansgarius.

Gud är din Fader.

(*Biskopen ger Alrik korset att kyssa. Derpå
höjer han det högtidligt upp mot himlen.*)

Alrik.

Hell, höga träd, hvad du i solen blänker;
 Hvad glans du vidt kring Nordens fjellar ger!
 O, hvilken krans, i skenet, som du skänker,
 Af stora Konungar jag sitta ser!
 De tårar, Gud från korsets armar stänker,
 I deras hår som stjernor drypa ner.
 Högst sitter Jesu Christi hufvudbona —
 Se, kronor buga sig för törnets krona.

Du hjeltebild! som håller fridens fana
 Högt fladdrande upp i den klara dag —
 Jag älskar dig: vi vandre samma bana;
 Ty du har blod på brynjan såsom jag. —
 Och du, Förklarade! hvad jag fick ana,
 Du folken skrifva skall till evig lag.
 Du sitter skön med jordens glob i handen,
 Och heter Frälserman kring frälsta landen.

J skimrande gestalter! Alriks ära
 Är hafva tändt en stjerna på er stråt.
 J vandren fort — Gud vet hvart det skall bära;
 Han mäktar lyfta framtidens förlåt.

Gläds, Moder Svea! Herren är dig nära,
 Ditt svärd i strid, din lyckta mot försåt.
 Fritt lif, ljuf död. — Sött är att dö på palmer,
 Och vakna upp vid ljud af helgonpsalmer.

*(Alrik dör. Folk framtränger. Några knäfalla vid
 liket. Andre rycka löf af träden, göra kransar,
 doppa dem i Alriks blod, och betäcka dermed sina
 hufvuden.)*

Emund.

Sök upp din lilja i Guds Paradis —
 Du ros bland Kämpar! Helsa Emunds dotter!
 Der ligger Fadren, och här ligger Sonen —
 J menniskor! som lefven och som kommen,
 Om någon gång J kännen eder jord
 Af skälivosoten fattas, natt och morgon
 Ej veta vägen bort och hem på himlen,
 Och stormen sig förgrymmar — veten då,
 Då hafva skuggorna sig rest med dån:
 Det Fadren är, som kämpar med sin Son.

Konung Olof (upptager Oldurs svärd).

Din Gud, Ansgarius, lär mäktig vara,
 Som alstrar sådan tro i kämpars bröst.
 Jag reder Far och Son två skilda högar:
 Plantera korset uppå Alriks graf;
 Jag detta svärd vill på den andra sätta.

Helt nära de bredvid hvarandra hvile,
Att deras vålnader i stjernenatten
Må, sittande på hvar sin egen hög,
Hvarandra handen räcka till försoning.

Ansgarius.

Till Alriks graf hvar aften vill jag komma,
Och från dess höjd jag folket lära vill,
Att tron är hjeltekraftens sköna blomma,
Att frid och kärlek hör Guds rike till.
Kung! Verldars Gud vi landets värn befalla;
Han skydde dig, sin kyrka och oss alla!

Täckelset faller.



